بسم الله الرحمن الرحيم

اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَاللّٰهِ اَتْقٰكُمْ

તરજુમો:— બેશક તમારામાંથી અલ્લાહ તઆલાના નઝદીક તેજ વધારે ઇજઝતવાળો છે જે તમારામાંથી વધારે પરહેઝગાર છે.

MAKTULNAMA (1)

દીવાને મશાયખ

મકતુલ નામા (૧)

ભાગ પહેલો — ફસલ આઠમી

હઝરત ઇમામ હુસેન (ર. અ.) ની શહાદતનો એહવાલ

★

છપાવી પ્રગટ કરનાર:

એક્ષલસીયર એસોસીએશન

૬. બીલાસીસ રોડ, કાલી બીલ્ડીંગ, મુંબઇ, ૮

આવૃતિ પહેલી (કીંમત ૪ રૂપીઆ) પ્રત ૩૫૦

ઇ. સ. ૧૯૪૪ રમઝાનુલ મુબારક હી. સ. ૧૩૬૩

આ કિતાબ એક્ષલસીયર એસોસીએશન, બીલાસીસ રોડ, કાલી બીલ્ડીંગ, મું. ૮
અલ હિજાઝ પ્રીં. પ્રે. મહંમદઅલી રોડ, મું. ૩. માં છપાવી પ્રગટ કરી.

બિસ્મીલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ.

પ્રસ્તાવના.

—: (૦) :—

અલહમ્દો લિલ્લાહે રબ્બીલ આલમીન, વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા સય્યદિલ મુરસલીન, વઅલા આલેહી વ અસહાબેહી વ અતબાએહી અજમઈન.

બધી તારીફ ખુદાએ તઆલાના માટેજ છે, જે તમામ દુનિયાનો પાલનહાર છે. દરૂદ અને સલામ રસુલોના સરદાર (હ૦ મોહંમદ મુસ્તફા સલ૦) પર, તેમની આલ, અસહાબ અને બધા તાબેદારી કરનારાઓ પર થાઓ.

હમ્દ અને સલાતના બાદ જણાવવાનું કે, આ કિતાબ, "મકતુલ નામા" (ભાગ ૧ લો) હ૦ પીર મશાયખ ચિશ્તી (રહ૦) ની લખેલ દિવાને મશાયખની તેર ફસલોમાંની આઠમી ફસલ છે. આમાં હ૦ બીબી ફાતેમા (ર૦ અ૦) અને હ૦ ઇમામ હસન (ર૦અ૦) ની વફાતના બયાન અને હ૦ ઇમામ હુસેન (ર૦ અ૦) અને કરબલામાં શહીદ થયેલા બુઝુર્ગોનું બુલાસાવાર બયાન કરવામાં આવેલ છે. તેમજ હ૦ મોહંમદ (સ૦ અ૦) ની અહલબૈતની બુબીઓ અને મરતબાનું બયાન પણ સારી રીતે કરેલ છે. આપની અહલબૈત અને બધા અસહાબો સાથે મોહબ્બત રાખવી એ દરેક મોમિન મુસલમાનનું ઇમાન હોવું જોઇએ.

આ કિતાબ હ૦ પીર મશાયખ (રહ૦) એ ઇટલાએક કારણોસર લખી છે. આપ સુન્નત જમાઅત હતા અને તેઓએ એક પરહેઝગાર મુત્તકી શેખઝાદાના ચિશ્તી ખાંદ્વાદામાં રીતસર મુરીદ થઇને, ખિલાફત હાસીલ કરી હતી. મજકુર પીર શેખઝાદાની પીરાઇનો સીલસીલો હ૦ ખ્વાજા હસન બસરી (ર૦ અ૦) અને હ૦ અલી કરમલ્લાહો વજહહુને જઇને મળે છે. હ૦ પીર મશાયખ (રહ૦) પોતાના મુરીદોને રાફઝીયોના (શીયાઓના) ફરેબોથી બચાવવા માટે આ કિસ્સો લંબાણથી લખવાનું પહેલું કારણ આજ કિતાબમાં આપે નીચે મુજબ ફરમાવેલ છે.

બયાન ૨૧

મત અકીદેમાં કોઇ, શક રે લે આતા;
કે એ સુન્નત જમાતઅત બન, મુઝે રે બતાતા.
મેં કેયામત દન, ઓસે દાવા હે કરાહું;
હો મુદ્દઇ ઓસકા, મેં દાહ રે ચાહું.
કે ચાર યારી મેરા, અકીદા હે સહી;
મેં ગવાહી હું કરતા, વે જે આપ હે દહી.

અને બયાન નંબર ૨૨ માં આપે ફરમાવેલ છેઃ–

સુનો મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા;
કે રાફઝીયાં કેરા, મુંહ રે મુદાયા.
જ્ત સુને એ ગવારૂં, નાંહી ફરેબ રે ખાવે;
કે રાફઝીકી બાત, નાંહી કાન રે લાવે.

આપણે અલ્લાતઆલાની મહેરબાની થી આપની લખેલી કિતાબો તો બરાબર સાચવી રાખી છે. અને તેના ઉપર પુરેપુરો એતેકાદ આપણે રાખતા આવ્યા છીયે પરંતુ દુનિયાના સ્વાર્થી રાહબરોએ આપણામાં દીનની સમજણ આવવા દીધી નહીં, તેથી આશુરાના દિવસે "મકતુલ નામા"ના બીજા ભાગમાં આપે દસ કામ કરવા લખ્યા છે, તે કામ કરતા નથી, અને તેથી ઉલટી રીતે ખોટી રીતની રસમો અને ગુનાહોના કામો કરીને સવાબ કમાવાની આશા રાખવામાં આવે છે. જેવી રીતે તાઝીયા (જરી) બનાવીને તેને બુઝુર્ગી આપી તેનાથી મુરાદો માંગવી, રાગ રાગણીઓથી મરસીયા પઢીને હઝ ઇમામો (૨૦ અ૦) ની ફરેતી કરવી, હઝ ઇમામો (૨૦ અ૦) ના ફકીર બનવું, નાચવું, કુદવું, વાજાં વગાડવાં, ઓરતો ને મરદો મળીને માતમ કરવી, છાતીઓ કુટવી વગેરે નાજાયઝ કામો કરવામાં આવે છે. તે કામો હઝ પીર મશાયખ (રહ૦) ના લખેલા દસ કામોથી ઉલટા છે. ને વા કામો તજ્જ દેવા જોઇએ. જુઓ પોતાના માબાપ કે ભાઇ ઉપર કોઇ દુશમને જુલમથી કોઇને મારી નાંખ્યો હોય તો તેની ઓલાદ કે સગા વહાલાઓ મરનારની પાછળ છાતીઓ કુટતા નથી, વાજાં વગાડતા નથી, નાચતનથી, કુદતા નથી, ત્યારે હઝ ઇમામ હુસેન (૨૦ અ૦) એ તમારૂં શું નુકશાન કર્યું છે? કે તેઓની દર વરસે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે ફરેતીઓના કામો કરો? એવા કામો તો ઇમામોના દુશમનોએ કર્યાં કહ્યાં. તે તમો અહલબૈતની મોહબ્બત રાખનારાઓનું કામ નથી. તેથી તેવા કામોથી દુર રહીને કિતાબોમાં લખેલા સવાબોના કામો કરીને તેનો અજર ઇમામો અને કરબલામાં શહીદ થયેલા બુઝુર્ગોને પહોંચાડવો જોઇએ.

બીજું કારણ આપે લખેલ છે કે, અને ઇમામોને ગવાર લોકો અલ્લાના બંદા નથી ગણતા, પણ તેના જોડે કરી શીર્કનો ગુનહો કરે છે. તેઓને હઝ મોહંમદ (સલ્લ૦) ના નવાસા અને અલ્લાના નેક અને પિયારા બંદા માનવા, અને અલ્લાતઆલાને તમામ દુનિયાનો પયદા કરનાર માની, તેનો કોઇને શરીક ન કરવો. જુઓ નીચેનું બયાન.

બયાન ૨૩

તો ઇમામોંકુ બંદે કર, રખકે જાને;
હૈ ખાલકકા અપના, યું કરને પછાને.
એ લખનેકા સબબ, અસ કાજે ચંત દીતા;
કે ગવાર પેછાને, જો હૈ અપના મીતા.

ત્રીજું કારણ આપે લખેલ છે કે, દીને ઇસલામ પાળતા અને શરીઅતે મોહંમદી પર ચાલતાં મુસીબત પડે છે તો ગવાર લોકો મનમાં અતરો લાવી દીનમાં ઐબ કાઢે છે. અને દીનના કામોથી ફરી જાય છે, તેથી તેમને તે વખતે મુસીબતો પર સબર કરી હિંમત રાખી દીને મોહંમદીના કામો પર કાયમ રહેવું જોઇએ. તેમજ શરીઅતની વિરૂધ્ધ કામ કરનારની તાબેદારી નહીં કરવી જોઇએ. જેમકે આપ ફરમાવે છે કે,

બયાન ૨૪

સહી મકતુલ નામા, ઓસ કાજે મેં લખાયા;
કે સબરકા બયાન, લે ગવારૂં સુનાયા.

હઝ૦ ઇમામ હુસેન (૨૦ અ૦) પણ યઝીદની બેઅત બેટલાજ માટે નાહોતી કરી કે તે શરીઅતે મોહંમદીની વિરૂધ્ધ અમલ કરતો હતો. જુઓઃ-

બયાન ૭૪

તબ અબ્દુલ્લાને પુછા, કભી વલીદ એ ચાવે;
તો હુસેન તમુ દલ, કયા બાત રે આવે.
શરાબ યઝીદ હે પીતા, અને હે રે જાની;
ઇમામ હુસેનને બાત, એ કહી રે જાની.
અને મેં હું રસુલ બુદાકે, કી રે આલા;
તો તાબે કયું હોઉં, જીસે એસા રે હાલા.
કે ઓસકે તાબે, મેં હોનેકા નાંહાં;
મેં જનેકા નાંહી, બેત ઓસકે માંહાં.

અલ્લા તઆલાએ કુરાને શરીફમાં ફરમાવેલ છે કે, "ઇન્ન અકરમકુમ ઇનદલ્લાહે અતકાકુમ" એટલે બેશક તમારામાંથી વધારે ઇજઝતવાળો અલ્લાના નઝદીક તેજ છે જે તમારામાંથી વધારે પરહેઝગાર છે. અલ્લાતઆલાના ત્યાં સય્યદ, શેખ કે ઉંચા નીચા, અમીર કે ગરીબના હસબ નસબની પુછ નથી પણ તેને ત્યાં તેનીજ ઇજઝત છે જે પરહેઝગાર એટલે દીનને રસ્તે ચાલનાર સય્યદ, શેખ, કે મોમિન મુસલમાન છે. જુઓ એ બાબતમાં હઝ૦ પીર મશાયખ (રહ૦) ફરમાવે છે કેઃ-

બયાન ૧

બીબી સાહેબકે ફરઝંદ, સય્યદ કહેલાયે;
સહી આતીશ સેતી, પીછે રે રખાએ.
હો ફરઝંદ કરસી, બીબી સાહેબકી રીતા;
કે દીન સેતી; વેસી કરેગા પીતા.

વે ફરઝંદ બીબી, સાહેબ કેરા;
રબ દોઝખ સુ, ઓસકુ દુર કીયા રે સવેરા.
કભી ફરઝંદ હોકર, નાંહી દીન રે ચાવે;
સુનો વે રે કિસ રીત, ઓસ માંહે રે ગણાવે.
સુનો નુહ નબી કેરા, બેટા પાણીમા ડુબાયા;
વે ડુબતા નુહને, આપ નેંનુ રે જોયા.

મતલબ કે, હ૰ બીબી ફાતેમા (ર૰ અ૰) ની ઔલાદ એટલે સય્યદ થઇને આપના જેવી દીનથી મોહબ્બત અને શરીઅતે મોહંમદી પ્રમાણે અમલ ન કરે તો આપની ઔલાદમાં તે કેવી રીતે ગણાશે. જેવી રીતે હ૰ નુહ (અ૰સ૰) ના બેટાને બોટા અમલ કરવાથી અલ્લાતઆલાએ તેમની નજરે ડુબાવ્યો હતો. આપે અલ્લાતઆલા પાસે દુઆ માંગી કે, મારો બેટો મારી અહલમાં છે, અલ્લાતઆલાએ ફરમાવ્યું કે, "કાલા યા નુહો ઇન્નાહુ લૈસા મિન અહલીક ઇન્નાહુ, અમલુન ગયરો સાલેહ" એટલે અય નુહ (અ૰સ૰) એ તમારી અહલમાં નથી, એના અમલ સારા નથી.

જ્યારે સય્યદો અને પેગંબરોની ઔલાદના આ હાલ છે, તો પછી આપણે હ૰ મોહંમદ (સ૰ અ૰) ના ઉમ્મતી થઇને જો આપણે શરીઅતે મોહંમદી પ્રમાણે અમલ નહીં કરીએ, તો આપણો ઉમ્મતી થવાનો દાવો કેવી રીતે સાચો કહેવાશે, જુઓ હ૰ પીર મશાયખ (રહ૰) ના દીવાને મશાયખની જુદી જુદી ફસલોમાં લખેલી એનો થોડી થોડી નીચે લખવામાં આવી છે.

ઉમ્મત નબીકી પયરવી, કરસી સુન્નત ચાલરે;
જે સુન્નતથી અવળા કરે, તો ઉમ્મતીકા નાંહે હાલરે.

(ફીતાબ "નુરનામા" પીર મશાયખ.)

જો ઉમ્મતી હોનેકા, હે તુજે રે ચાવા;
તો પેરવી સુન્નતકી, સર લે કમાવા.
જો આપ તન મતલબ, કરે રે કામા;
તો કામ નાં આવે, યું લેના નામા.

(ફી. "ગઝવાત" પીર મશાયખ.)

રાફઝી સુ સંગત ના કરની રે, તમે સુનો રે;
બોલી ઓસકી કાને ના ધરની રે, તમે સુનો રે.
સુનતે ખતરા આવે રે, તમે સુનો રે;
મુમન તો કાનુકુ મુદાવે રે, તમે સુનો રે.

(ફી. "ખુલફાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ.)

અલીને હે ફરમાહીયા, સુન કેસે બયાના;
જે તુજે ઓનુકા ચાવ હે, સુન રાખ તુ મંના.
અબુબકર ઉમરકા દુરીજના, વે હે દુરીજન મેરા;
અલીને યું ફરમાહીયા, સુન લીજીયો સવેરા.

(કી. "ખુલફાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ.)

ચાર યારી જે હોયસી, ઈમાન હે ઓસકુ માનરે;
દો ટોળે અલગે રહે, રાફજી ખોઆરજી જાનરે.

(કી. "ખુલફાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ.)

સુનો હો મુમન ભાઈરે, ચાર યારી હોનેમા બડાઈરે;
ચાર યાર ખાતિમ કેરે રે, નેહ કરો ચારું સુ સવેરે.

(કી. "ખુલફાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ.)

અને સુન્ની જે મુસલમાન, વે હોવે ચાર યારી;
વે તા'રીફ કિસીકી, ના છોડે રે બિસારી.

(કી. "મેરાજ નામું" પીર મશાયખ.)

ઈમામ આજમ કેરા, હય મજહબ મેરા;
અબી હનફી જે કહતે હેં, બુઝીયો સવેરા.

(કી. "ઈબાદત" ભાગ ૧ લો. પીર મશાયખ.)

ઈમાનકી રાહા ન કમાયા રે, મોમિનોમા નહિ તુ ગણાયા રે;
કાફિરમા તુજે કહા વીરા રે, કરે ન જે દીન કેરા ફેરા રે.

(કી. "ઈમાન" ભાગ ૧ લો. પીર મશાયખ.)

આકેબત કીજીયો ખયર તુ, સાહબ તુ સત્તાર રે;
સો દોસતી ખાતમ નબીકી, ભી અનુકે ચાર યાર રે.

(કી. "ખુલફાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ.)

પાલે બિના મોમિન, ના હોના રે;
પાલે બિના ઈમાન, હે ખોના રે.

ઘર ઘર ગાફિલ જાહોને, જગાહો રે;
એતી નસીહત ઓનુકું, બતાહો રે.

નમાઝ જે ના હૈ કરતા, સુનાતા રે;
ઓસ સુ દેખો ઉંટ, ન્હાસ પાતા રે.

—o—

બંદા હોને રબકા, રેહશે હુકમ માંહી રે;
ઉસકા ઉલટા જે કરે, વે જાશે દોજખ માંહી રે.

—o—

ગાફિલ મત સો, જાગ કર સુનને દીનકી બાત;
દીન કાજ તુજે સરજીયા, ના કીતી અમથી જાત.

—o—

ઓસે કહીયે રે મુનાફિક, નામ જે મોમિન કેહલાવે;
અને કાફિરોંકા દીન, વે છુપા રે કમાવે.

—o—

જીવના વે સબથી ભલા, જો હોવે કુછ નેક કામ;
અંતે પાવે ખુબીયાં, રેહવે દુનિયા નામ.
જીસ કાજ મોમિન હુવા, લાયા સહી ઈમાન;
રખે ઓસે બિસારતા, હોકર આપ નાદાન.

—o—

"મકતુલ નામા"માં ખાસ લખેલા મુદ્દાઓનો ટુંકસાર આ દીબાચામાં આપવાની અમોએ કોશીષ કરી છે. તે વાંચી મહેરબાન વાંચકો સમજી શકશે કે મજકુર કિતાબ લખવાનો હઝ પીર મશાયખ (રેહ૦) નો શું મકસદ હતો. છેવટમાં આપની લખેલી જુદી જુદી ફસલોમાંથી અસરકારક નસીહતોની થોડી થોડી બેતો પણ અમોએ લખી છે. તે વાંચીને હઝ પીર મશાયખ (રેહ૦) ના જેવો ચાર યારીનો સાચો અકીદો રાખીને દીનના હુકમો પર અમલ કરવાની ઉમંગ વધશે.

આ કિતાબના ૬૩૬ પાના સુધી મુનશી ઈસ્માઈલ પીરમોહંમદ સાહેબે નકલ કરીને છપાવ્યાં છે. તે માટે અમો તેમનો ઉપકાર માનીએ છીએ. અને બાકીનો ભાગ એક્ષલસીયર એસોસીએશને નકલ કરાવીને છપાવ્યો છે. તે માટે અમો તેના મેમ્બરોને મુબારકબાદી આપીને મુદ્દાએતઆલા પાસે દુઆ કરીએ છીએ કે, તેમને અને આ દીની ઈશાઅતમાં ભાગ લેનાર સર્વને આવા નેક કામો માટે વધુ હિંમત બક્ષે.

આ કિતાબની નકલ કરવામાં અને છપાવવામાં અમોએ બનતી કોશિષ કાળજી રાખી છે, છતાં કોઇ ભુલ નજરે પડે તો સુધારીને વાંચવા વિનંતિ છે.

અલ્લાતઆલાનો શુકર છે કે, આ કિતાબ છપાઇને પુરી થઇ. અલ્લાતઆલા દરેક મોમિન-મુસલમાન ભાઇને તેનાથી ફાયદો અપાવે અને અમારી મહેનતને કામયાબ કરે. આમીન.

બખ્શ તુ ઇલાહી, સુરીજનહારા;
હૈ બંદા આસી, તેરા રે બિચારા.

(કા. "ખુલકાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ.)

"વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા સય્યેદિલ મુરસલીન વઅલા આલેકી વઅસહાબેકી અજમઈન.

લી૦ ખાકસાર

હાજી દાઉદ હાજી રાજમોહંમદ દાઉવા.

બે બોલ

એક્ષલસીયર એસોસીએશન

[પ્રગતિના પંથે ઉત્તેજન પામતી એસોસીએશન.]

—: (૦) :—

મજકુર એસોસીએશન ઘણાખરા ગામોના નવજવાનોની એક સંસ્થા છે. જેની સ્થાપના ઇ. સ. ૧૯૪૨ ના સપ્ટેમ્બરની તારીખ ૧ લી એ થઇ હતી. તેણે આ ટુંક સમયમાં ઘણો ઉત્સાહ દેખાડી, એક લાયબ્રેરી અને મોમિન ફંડ સ્થાપી આ કિતાબ છપાવવાનું કામ પણ હાથમાં લઇ, તેમાં અલ્લાતઆલાની મહેરબાનીથી સફળતા મેળવી છે.

લાયબ્રેરીઃ– માં દરેક જનતની દીની અને દુન્યવી ખીલવણીની ઉર્દુ, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી કિતાબો તથા રિસાલા રાખવામાં આવે છે.

મોમિન ફંડઃ– જેના નાણાં ગરીબ મોમિન ભાઇઓને દીની તથા દુન્યવી કેળવણી અપાવવા તથા ધાર્મિક કામોમાં વાપરવામાં આવશે.

આવો એક અમુલ્ય પ્રસંગ આવે તેમાં કોમ પોતાનાથી બનતી મદદ કરવા ચુકશે નહિં અને મોમિન ફંડમાં મદદ કરવા અમો સર્વે સદગૃહસ્થોને અરજ કરીએ છીએ.

આ કિતાબ છપાવવામાં—

[૧] હાજી દાઉદ હાજી રાજમોહંમદ દાગીવા. (કાલોસણ)
[૨] હાજી સુલેમાન કરીમોહંમદ વગદીયા. (તેનીવાડા)
[૩] અબ્દુલગની નસીરૂદીન ચારોલીયા. (પીરોજપુરા)
[૪] હબીબ નસીરૂદીન ચારોલીયા. (પીરોજપુરા)
[૫] યુસુફ અલીજી બદરા. (બરસુ)
[૬] હબીબ નસીરૂદીન ખારજીયા. (નેદરા)
[૭] અબ્દુરહીમ જનમોહંમદ પટેલ. (બળી)
[૮] હબીબ નસીરૂદીન ચોધરી. (વધુ)

પોતાનાથી બનતી મદદ કરી જે દીની ખિદમત કરી છે. તેનો અમો ઉપકાર માનીએ છીએ. ખુદાતઆલા તેઓને આ મદદ બદલ નેક બદલો આપે અને આવા અનેક દીની કામો કરવાની તેઓને નેક તોફીક આપે.

એક્ષલસીયર એસોસીએશન.

બીલીમોરા રોડ, મુંબઇ નંબર ૮.

પાંચ અને તેથી વધુ કિતાબો અગાઉથી ખરીદનાર ગ્રહસ્થોનાં નામ.

—: ❋ :—

અ નં. ... કિતાબ નંગ.....નામ.....મુંબઇનું ઠેકાણું તથા ગામ.

(૧)	૧૨	દાઉદ ઇબ્રાહીમ સેલીયા, જહાંગીર હોટલ પરેલ, (ફતેગઢ)
(૨)	૧૦	અબ્દુલગની દાઉદ સેલીયા, મુરગા ગીરન, (કોકાસી)
(૩)	૧૦	નુરમોહંમદ અલીમોહંમદ અથાણીયા, આલમગીર હોટલ (બસુ)
(૪)	૮	મોલવી ઇસામોહંમદ, દેશમાં, (ઇલોલ)
(૫)	૮	ગુલઝારે મોહંમદી હોટલ, પોઇબાવડી પરેલ, (ચકોબા)
(૬)	૭	જલાલુદીન મેહા મોકણોજીયા, હુમાયુ રેસ્ટોરન્ટ. (વાંકણા)
(૭)	૭	ન્યુ ગુલઝારે મોહંમદી હોટલ, વડાલા પરેલ, (ભાગેળ)
(૮)	૫	વજીર નાથુ નેદરીયા, બીલાસીસ રોડ, (છાપી)
(૯)	૫	ઇબ્રાહીમ પીરમોહંમદ સેલીયા, આલમગીર હોટલ, (ગહામણ)
(૧૦)	૫	અલાઉદીન મેમનજી કમાલ, લાલ ચીમની, (પીરોજપુરા)
(૧૧)	૫	હમીબ નસીર મોકણોજીયા, ઝમઝમ રેસ્ટોરન્ટ, (નેદરા)
(૧૨)	૫	અલાઉદીન હાજી માંમજી સુણસરા, લાલ ચીમની (મેતા)
(૧૩)	૫	વલીમોહંમદ જલલુદીન સુણસરા, આલમગીર હોટલ, (ઇડલોલ)
(૧૪)	૫	દાઉદ ઇબ્રાહીમ સોસલા, કાલી બીલ્ડીંગ, (પીરોજપુરા)
(૧૫)	૫	દાઉદ સુલેમાન નાદોલીયા, આલમગીર હોટલ, (મઝાદર)
(૧૬)	૫	જનમોહંમદ હાજી ઇબ્રાહીમ સાલેહ, કાલી બીલ્ડીંગ (પીરોજપુરા)
(૧૭)	૫	દોસ્તમોહંમદ મેમનજી નેદરીયા, ગુલઝારે હુસેની હોટલ, (તેનીવાડા)
(૧૮)	૫	હાજી નુરમોહંમદ જનમોહંમદ મરેડીયા, ઇ. ઉ. કું. (ચાટાવાડા)
(૧૯)	૫	અલીમોહંમદ વજીરદીન સુણસરા, (માસ્ટર) કાલી બીલ્ડીંગ, [બસુ]
(૨૦)	૫	સુન્ની હનફી મશાયખી મોમિન જમાત, બીલાસીસ રોડ, [બસુ]
(૨૧)	૫	સુલેમાન મેમનજી અથાણીયા, બીલાસીસ રોડ, [બસુ]
(૨૨)	૫	હમીબ હાજી કરીમોહંમદ બાલવા, ક્રાફર્ડ માર્કેટ, [ઇડલોલ]
(૨૩)	૫	નુરમોહંમદ જનમોહંમદ જગરાળ, મુરગા ગીરન, [બાવલચુડી]
(૨૪)	૫	ગુલામ રસુલ હાજી તાજમોહંમદ, મોતીસા ગલી, [ભાગેળ]
(૨૫)	૫	ઇબ્રાહીમ રાજમોહંમદ શેરા, આલમગીર હોટલ, [જનમપુરા]
(૨૬)	૫	હાજી અલીભાઇ જેથરા, મોરલેન્ડ રોડ, [હિંમતનગર]
(૨૭)	૫	યુસુફ મીયાંજી હુકા, કાલી બીલ્ડીંગ, [બસુ]
(૨૮)	૫	રસુલ દાદુજી સલેમા, મુરગા ગીરન, [ચાટાવાડા]
(૨૯)	૫	હાજી રાજમોહંમદ વલીમોહંમદ, મુરગા ગીરન, [સેદરાણા]
(૩૦)	૫	નુરમોહંમદ જમાલ મરેડીયા, મુરગા ગીરન, [ચાટાવાડા]

"મકતુલ નામા"ની શુદ્ધી પત્રિકા.

આ કિતાબમાં છાપતી વખતે જે ભુલો થયેલ છે, તેને નીચે જણાવ્યા મુજબ

સુધારીને વાંચશો.

—: (૦) :—

પાન નં.....	લીટી.	ગલત.	સહી.
૨૩	૯	મું આવે	ન્નું ચાવે.
૪૨	૧	ઇસામકુ	ઇમામકુ.
૪૨	૮	યઝીલ	યઝીદ.
૧૧૩	૧૫	કુ ચાતે	કુ હેં ચાતે.
૧૫૬	છેલ્લી	*નકામી–નકામી	લલેાપથા કરવી.
૧૫૯	૨૦	મલીયા	મલે ઇયાં.
૧૬૧	૨૪	આવસુ	ચાવસુ.
૧૮૭	૧૪	લખાખા	લખાયા.
૧૯૩	૨૨	અ	અને.
૧૯૬	૧૯	કેમ	તમ.
૨૦૪	૨૪	રહતલકા	રહેલતકા.
૨૦૬	૧૩	×મુકરમ	*મુકરમ.
૨૦૬	૧૩	*હઝરત	×હઝરત.
૨૧૮	૨૨	તપું	તમું.
૨૩૮	૧૬	ઝુતીઝ	ઝુઝતી.
૨૪૨	૧૦	ધારેથી	ધોરથી.
૨૫૦	૮	અસાર	અસવાર.
૨૫૬	૧૫	ખાખા	આખા.
૨૫૯	૧૮	કેરામત	કેરાઅત.
૨૬૦	૧૬	શેહઝાકે	શેહઝાદેકે.
૨૬૮	૯	મતલખ	મતમખ.
૨૭૧	છેલ્લી	જરાપણ ઢીમ–જરાપણ ઢીલ.	
૨૭૫	૧૪	સસી	સહી.
૨૯૪	૭	હનસ	હસન.
૨૯૬	૨	લયાયે	લગાયે.

—:*:—

"મકતુલ નામા" નું સાંકળીયું.

—:※:—

પાન નં. ... બયાન નં..... વિગત.....

૧	૧	હઝરત ફાતેમાનો જનમ અને વફાત.
૧૪	૧૨	નબીએ ઇમામોને ફરઝંદ કહી બતાવેલ.
૨૩	૨૧	જંગનામું લખવાનું કારણ.
૩૧	૨૭	સખ્તી કેવા લોકોને પડે છે.
૩૨	૨૮	ઇમામ હસનનો જનમ.
૩૪	૩૦	ઇમામ હસનને ઝેર દેવું.
૪૩	૩૮	ઇમામ હુસેનનો જનમ.
૪૬	૪૧	અમીકાની ખુશી અને ફરબલાનો જંગ.
૬૦	૫૪	ફતરસ ક્રીશ્ચનું બયાન.
૬૫	૫૯	જીબરાઇલ જન્નતમાંથી મેવો લાવ્યા.
૬૮	૬૨	ઇદ અને ઇમામોના જનમ.
૭૩	૬૭	શેહઝાદાને બેત કરાવવા શામનો બાદશાહ આવેલ.
૭૬	૭૧	શેહઝાદાને બેત કરાવવા વલીદે બોલાવેલ.
૮૫	૭૮	તીસ ગુલામ સાથે લઇને વલીદ પાસે જવું.
૯૩	૮૬	નબીજીના રોઝે ઇમામ હુસેનનું જવું.
૧૦૮	૧૦૧	ઇમામ હુસેનનું મક્કામાં આવવું.
૧૧૧	૧૦૪	કુફાના લોકોનો શેહઝાદા પર કાગળ લખવો.
૧૨૨	૧૧૫	મુસ્લિમ સાહેબનું મક્કામાંથી નીકળવું.
૧૨૭	૧૨૦	મુસ્લિમનું કુફામાં પહોંચવું.
૧૩૨	૧૨૫	અબ્દુલ્લા ઝીયાદનું બસરાથી નીકળવું.
૧૩૫	૧૨૮	અબ્દુલ્લા ઝીયાદનું કુફામાં આવવું.
૧૪૦	૧૩૧	મુસ્લીમનું હાનીના ઘેર જવું.
૧૪૩	૧૩૪	હાનીને અબ્દુલ્લા ઝીયાદે બોલાવીને તકલીફ દેવી.
૧૫૭	૧૪૬	ઝીયાદનું મક્કાથી કુફા તરફ જવું.
૧૭૩	૧૬૧	હોરનું શેહઝાદા સાથે નમાઝ પઢવું.
૧૮૬	૧૭૬	આસુરાના દીવસોની બુઝુર્ગી.
૨૧૬	૨૦૦	હોરનું ઇમામ હુસેનના લશકરમાં ભળવું.
૨૩૩	૨૧૬	વાહેબનો જંગ.
૨૬૩	૨૪૫	ઝમઝમ બાદશાહનું બયાન.
૨૮૭	૨૬૪	એક માલદાર સોદાગરનો કિસ્સો.
૩૦૮	૨૮૩	સૈયદ કાસમનો જંગ.

— (※) —

بسم الله الرحمن الرحيم

હ૦ પીર મશાયખ રહે૦ એ લખેલી કિતાબ

મકતુલ નામા.*

(કરબલામાં શહીદ થનારાઓનુ વર્ણન)

— ૧ —

સુનો બીબી ફાતમા ઉમ્મત [શાહઝાદી@,
જે સય્યદોં કેરી બુઓ રે દાદી. ૧
બીબી સાહેબકે ફરઝંદ સય્યદ કહેલાએ,
સહી આતીશ× સેતી પીછે રે રખાએ. ૨
હો ફરઝંદ કરસી બીબી સાહેબકી રીતા,
કે દીન હો સેતી વેસી કરેગા પીતા. ૩
વે ફરઝંદ બીબી સાહેબ કેરા,
રબ દોઝખસુ ઓસકુ દુર કીયારે સવેરા. ૪
કભી ફરઝંદ હોકર નાંહી દીન રે ચાવે,
સુનો વે રે કીસ રીત ઓસ માંહે રે ગણાવે. ૫
સુનો નુહ નબી કેરા બેટા પાણીમાં ડુબાયા,
વે ડુબતા નુહને આપ નેનુ રે જોયા‡. ૬
સહી લાએબાલી+ દરગા એસી રબહો કેરી;
એ સુન સુન ડરના નસદન સવેરી. ૭

*કતલ થએલાઓનુ બયાન. @ઉમ્મતના બાદશાહની બેટી ×આગ જેવુ. નુહ અલે. એ પોતાના નાફરમાન લડકાને પોતાની નજરે ડુબતો જોયો. મતલબકે ગુમરાહ અવલાદ ખરી અવલાદ ગણાતી નથી. સાદી રહે. ગુલીસ્તાંમાં ફરમાવે છે કે "પીસરે નુહ બાબદાં બેનીશસ્ત, ખાનદાને નુબુવતશ ગુમશુદ." યાને નુહ અલે. નો લડકો બુરાઓના સાથે બેઠો જોથી તેનું નુબુવ્વતનુ ખાનદાન ગુમ થઇ ગયું. ‡ જોયવા.

સુનો ઉમ્મેદને ડર બીચ હે મુમન ઇમાના,
તો ડરના રબસું એ હય મુમન નિશાના. ૮
તો નસદન ડર ડર હોવેરે બંદા,
ભી ઉમ્મેદ કે ઓસકુ રબ ભસ્ત દેહંદા%. ૯

રે તુહી
બેટી આં સરવરકી@, બીબી ફાતમા નામ રે,
બીબી ફાતમા નામ;
ખાતુનેં અનુકુ જનીએ, કયામત કેરે ઠામ રે,
કયામત કેરે ઠામ. ૧૦

— ૨ —

સહી ખાતમ નબીકી બેટી રે જનો,
સો બીબી ફાતમા નામ રે પછાનો. ૧
સહી ફાતમા બોલકે એસે માઅનેં સુનાએ,
સો કિતાબ માંહા હું બોલ ને લખાએ. ૨
કે આતિશ સું પીછે રખાએ જનો,
એ ફાતમા કેરે માઅને પછાનો. ૩
સહી બીબી સાહેબકા એ ધરીઆ નામા,
ભી ઝહરા* કહીએ જનુ નામ ઠામા. ૪
બીબી ફાતમતુઝઝહરા નામ રે કહીએ,
ભી બતુલ‖કા બોલ નામ સાથ રે લહીએ. ૫
તો નામ હોા કેરી હુઇ એસી રે રીતા,
સો સુન યાદ રાખના મન કરને પીતા. ૬
બીબી ફાતમતુઝઝહરા બતુલ રે જનો,
બીબી સાહેબ કેરા એ નામ રે પછાનો. ૭

%જન્નત આપશે. @તે સરદારની-હ૦ પયગમ્બર (સલ૦)ની. ¶નેકબખ્ત અવરત.
¶ અર્થ–મતલબ. *રોશન ‖કતલ કરનાર યાને દુન્યાની બાતોને વધારે પસંદ ન કરનાર

હે બતુલકે માઅને, કતહ કેરે;
સો કેતું સુ જુદાઇ, બુઝીએા સવેરે. ૮
ઔરતોંસુ જુદાઇ, રબે બીબીકી કીતી;
એસી ખુબી તો રબને, બીબી સાહેબકો દીતી. ૯
તો બતુલકા બોલ, નામ બીબીકે આયા;
બીબી ફાતમતુઝઝહરા, બતુલ નામ રે ધરાયા. ૧૦
એ બીબી સાહેબકા, સહી બુઝો રે નામા;
અને એક કર રબકુ, રાખો દલકે ઠામા. ૧૧

રે તુહી
બીબી કેરે નામસુ, ખુબી સુન સુન જાન રે,
ખુબી સુન સુન જાન;
સય્યદ* સાચે હું ભસ્તમાં, સહી એ સાચા માન રે,
સહી એ સાચા માન. ૧૨

— ૩ —

બરહા

સુન સુન ભાઇ દીનકે, એ બાત મેરી માન રે;
બીબી ફાતમા નામ હે, ખુબી અનુકી જાન રે. ૧
બેટી એ ખાતમ અંબીયા, કેરીકા ધરીયા નામ રે;
ભસ્ત હે બનાઇ રબને, ખુબ કીયા અનુકા ઠામ રે. ૨
સય્યદ સાચે જાનીએ, બીબીકા એ સીફત સહી;
એ ખુબી બીબી કેરડી, સુન સુન મેં લખકર લહી. ૩
સય્યદ સારી અવરતાં કે, હુંય એ બીબી ફાતમા;
રબકે કરમસુ અવરતાં, જાવે રે જેતી ભસ્તમાં. ૪
અવરતાં જે હોવેરે ભસ્તી, ચેઠે જે ભસ્તકે બાર×રે;
બીબી સય્યદ હું અનુકે, જેતું કેરા શુમાર રે. ૫

* સરદાર. × દરવાજે.

ખાતુન કયામત દીનકે, બુઝો બીબીકા નામ રે;
બીબી એસે હું બુઝીએ, કયામત કેરે ઠામ રે. ૬

બીબી કયામત દનકે, એબી સીફ્ત જનો હે સહી;
સીફ્ત તો બીબી કેરડી, લખી તો હે ઠામ કહી. ૭

દામન અરશ*કા હાથ લે, રૉવેંગે બીબી ફાતમા;
હશર× જબ હોવે સહી, કયામતકે મેદાનમાં. ૮

આપ તો રબ શરમાએકર, અરઝ સુનસી કાનરે;
બીબી સાહેબકા મરતબા, એસા તો હે તુ માનરે. ૯

— ૪ —

બરસ ચાલીસ એકકી, જબ ઉમર રે કહીએ,
સો નબીજી અપનેકી, ઉમર રે લહીએ. ૧

તબ બીબી સાહેબકા, જનમ રે જનો;
સો નુબુવ્વત પેહલેકે, સહી રે પછાનો. ૨

બીબી ફાતમાકા જનમકા, બુઝો રે સાલા;
ઉમર ચાલીસ એક, બરસ નબીજીકા હાલા. ૩

તબ ફાતમતુઝઝહરા, જે નામ રે સુનાએ,
એ જનમ હો કેરા, દન લખેસુ પાએ. ૪

હુએ પંદર બરસ, પાંચ રે માસા;
ભી પંદર દન, કહીએ ઉમરકે ખાસા†. ૫

તબ બીબી સાહેબકા, બીયા¶ રે કીતા;
એ સહીકર લખેસુ, હે મેં દેખકર લીતા. ૬

સો મુરતઝા અલીસુ@, બીયાહ રે કરાયા;
સો હુકમ તો રબકા, જુ થા રે આયા. ૭

હય ફાતમા બિઝઅત‖, મેરી નબીજીને આખા;
સો પુજ્યકે નામસુ, બોલ બિઝઅત દાખા. ૮

* અર્શનો નીચલો ભાગ. × કબરથી ઉઠવું. ઠ નબી થવા પહેલાં ‡ બરોબર.
¶ શાદી-બીવાહ. @ હઝરત સલ૦ ના કાકા (અબુ તાલીબ)ના લડકા-ચોથા ખલીફા.
‖ ગોસ્તનો ટુકડો. ૐ ગુણ ગાન-તારીફ.

જે ગુસ્સા કરે બીબીકુ, ઓને મુજે રે કીતા;
એ ફરમુદા નબીકા, હે સુનકર લીતા. ૯
સો બુખારી કિતાબ*કે, માંહે રે લખાયા;
એ સુન સુન મુમનુ, દલ સોચ યું આયા. ૧૦
રે તુહી
ફરમુદા‖ અપને નબીકા, એસા હે સુન જાન રે,
એસા હે સુન જાન;
ફાતમાકુ ગુસ્સા જે કરસી, ઓને મુજે કીયા હે માનરે,
ઓને મુજે કીયા હે માન. ૧૧

— ૫ —

સુનો ફાતમતુઝઝહરા, બતુલ રે કહીએ;
બેટી નબીજી હેા કેરી, સુનકર લહીએ. ૧
હક અનુકે નબીને, એસા ફરમાયા;
સો બિઝઅત કરને, નામ રે બતાયા. ૨
એ બીબી સાહેબકા, સુનો બુબીકા બયાના;
સો બિઝઅત નામસુ, પુજાકી શાના. ૩
સો નબીજી બાજ, છે રે માસા;
બીબી સાહેબકે વીસાલ†કા, દન હુવા રે ખાસા. ૪
કે બીબી સાહેબને, વફાત રે પાઇ;
બાઝ નબી‡ છ માસ, એસી ખબર રે પાઇ. ૫
બીબી સાહેબ કેરા, સુનો ઉમરકા હાલા;
સો બીસ ને નવ, કહીએ રે સાલા. ૬
તબા તારીખ તીજી, થા રમઝાન માસા×;
એ વીસાલકા દન, હુઆ રે ખાસા. ૭

* હદીસોની મોટેભર કિતાબ. ‖ ફરમાવેલું. † વફાતનો. ‡ હ૰ પયગમબર સલ્લ૰ ની વફાત પછી. × ઇસલામી નવમો માસ.

ભી સુના હે કે ઓસ દન, થા મંગલ દંના;
હુવા વીસાલ બીબીકા, સુન રાખો રે મંના. ૮
બીબી સાહેબ, જહાં ફાનીથી¶ સીધારે;
જે ફાતમા નામસુ, નબીકે પ્યારે. ૯
થા અગ્યારમાં બરસ, હીજરત કેરા;
બીબી સાહેબકા વીસાલ, હુઆ રે અનેરા*. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, સહી ચંત દીજે;
અને એક કર રબકુ, એતના કહીજે. ૧૧
રે તુહી
તીજી તારીખ જાનીએ, રમઝાન કેરા માસ રે,
રમઝાન કેરા માસ;
અનુ દન સહીકર જાનીએ, હુવા વીસાલ એ ખાસરે,
હુવા વીસાલ એ ખાસ. ૧૨

— ૬ —

દોહા

સુન સુન વીરા હે મરના, હાં મરના,
તલ તલ ઘડી ચેત રે;
એક તો ખોએ એક ચુત ગએ, હાં ચુત ગએ,
ખોશે% દુનીયા ખેત રે. ૧
મોત તો તલ પલ આવની, હાં આવની,
કરને તલ પર ધીર રે;
રખે રે રૅવે નચંત તુ, હાં નચંત તુ,
સુનને કાન ધર વીર રે. ૨
વિસાલ ફીયા બીબી સાહેબ, હાં સાહેબ,
છોડા આ સંસાર રે;

¶ ફના થનાર દુન્યાથી. જે ખુદાના ફરમાનથી મકકા મુકી મદીના તરફ હજરત પયગમબર સલ્લ૦ વીગેરેએ કુચ કરી તેનુ નામ હીજરત છે—આપે ૫૩ વરસની વયે હીજરત કીધી હતી. * વધુ. % ઉંડા.

બીબીકુ રબ ચાતા સહી, હાં ચાતા સહી,
કરને કરમસુ પ્યાર રે. ૩

તોભી બીબીકુ બોલા લીએ, હાં બોલાલીએ,
ફીએ જગથી ફૅાત રે;

એ રીત સહી કર જાનની, હાં જાનની,
પહોંચેગી તલ પલ મોત રે. ૪

દોનો ઇમામ યતીમ કીએ, હાં યતીમ કીએ,
હસન હુસૈન નામ રે;

ફૅાત હોતે બીબી ફાતમા, હાં ફાતમા,
યતીમ કહે જગ ઠામ રે. ૫

સુન સુન ભાઇ દીનકે, હાં દીનકે,
એસા આપ સુબહાન રે;

કાહેરહ ઓસકા નામ હે, હાં નામ હે,
ઓસે ભી રેહમાન‡ જાન રે. ૬

* * * * *

અનંત† સીફત તો રબ હે, હાં રબ હે,
રહીએ હો આધાન* રે. ૭

ડર કાહેર મન ધરના, હાં ધરના,
રેહમતકી ભી ઉમ્મેદ રે;

ભસ્ત અને દોઝખ સરજીયાં‡, હાં સરજીયાં,
બુઝો એ દોનુ ભેદ રે. ૮

વીલમ‖ મોત ના કરે, હાં ના કરે,
અજલ પહોંચે ધાએ રે;

એસી તો ચંતા ભાઇ દીનકે, હાં દીનકે,
મન કયું ના લાએ રે. ૯

હ ગજબ કરવાવાળો. ‡ રહમ કરવાવાળો † ઘણી. * તાબે. ‡ બનાવ્યા. ‖ ચાર.

— ૭ —

સેા અસમા નામ થા એક અવરત કેરા,
વે ઉમીયા કેરી બેટી સુનીએા સવેરા. ૧
વે વીસાલકે દન બીબી પાસ થે ગહે,
સેા બીબી સાહેબકે પાસ જા રે રહે. ૨
તબ બીબીને અનુસુ કીતી રે બાતી,
સેા ખબર લખેસુ હે એસી રે સુનાતી. ૩
કે અવરતોંકે ઉપર હે કપડા ડલાતે,
સેા મરદુંકી રીતે હે જનાઝા બનાતે. ૪
એસા જનાઝા મુજકુ નાંહી ખુશ રે આતા,
નાંહી અવરતું ને મરદું માંહે ફરક રે દેખાતા. ૫
એતી બીબી સાહેબને કહી રે બાતી,
સેા સુનતીથી અસમા ઓરતકી જાતી. ૬
તબ બીબી સાહેબકુ અનુ અરઝ પોંચાહી,
સેા હબશ મુલ્લક*કી ખબર રે બતાહી. ૭
હે એક ઓર રીતા બીબી તમુકુ દેખાહું,
જે હબશમાં દેંખા હે વે રીત રે લાહું. ૮
તબ અવરત વે જાકર, લીતી કાબ× રે લાએ,
અને જનાઝેકે પાએ એાસ કાબસુ બંધાએ. ૯
તબ કબર હેા જેસા જનાઝા કીઆ,
તબ બીબી સાહેબને વે દેખકર રે લીઆ. ૧૦
દેખ બીબી સાહેબને, ખુબ¶ કરને આખા,
એ ખુબ હે લાગતા યું બીબીને દાખા. ૧૧
એસી ઓરતું કે જનાઝેકી હુર્ઈ તબકી રીતા,
એ સુન સુન મુમનુ ચંત એતના દીતા. ૧૨

* હબશીઓનેા દેશ. × લીતી બાપ. ¶ સારૂ—સુંદર.

રે તુહી
મરના હે ભાઇ દીનકે, સુન એ લીજે બેન રે,
સુન એ લીજે બેન;
જું મુરદેં કેરી શાહેદીક, દેખતે હેં અપને નેન રે,
દેખતે હેં અપને નેન. ૧૩

— ૮ —

અરહા.

નહાકર કપડે પહેનને, બેઠે થે બીબી ઘરમાં;
ઉમ્મતકી શેહઝાદી એ, નામ જે બીબી ફાતમા. ૧
ખમીરા થા કીયા સહી, આટાકુ ગુંદા જન રે;
સામાન યું કીતા સહી, બીબીને ઓસદન માન રે. ૨
અલી તો આયે બારથી, સધારેબી થે બાર રે;
બીબીકુ લાગે પુછને, સામાનકા બીચાર રે. ૩
બીબી અજબ@ સામાન હે, દીસે જે હે તમુ કીયા;
કહેાને યે કયા બાત હે, કરાર¶ પાવે મુજ જીયા. ૪
બીબી કહે આજ મલના, હોવે નબી સેતી સહી;
બીસરાન‖ભાગે બાપસુ, એતી ખબર બીબીએ કહી. ૫
આજ હય મલના બાપસુ, દુર હોવે બીસરાન રીતરે;
બીબીને યે બોલ આખીયા, અલીને સુન મન દીતરે. ૬
આટા હે કીસ કામ ગુંદીયા, અલી પુછે ફેર બાતરે;
રખે ભુખે બીબી કેહવે, રેહવે ફરઝંદ ઝાત રે. ૭
તમતો બાજ વફાતકે, લાગેા જનાઝે કામમાં;
ઇમામ તબ ભુકે રેહવે, કહેવે યું બીબી ફાતમા. ૮
ઇમામ દોનુ ચલકર, એતે તો ઘરમાં આએ રે;
બીબીને દોનુ વીરકુ, લેકર ગલે લગાએ રે. ૯

§ શાક્ષી-પુરાવે. ¶ બીજવી ગુંદી તયાર કરેલ આટો. @ આશ્ચર્યકારક-બીજજ તરાહનો. ‖ બનુદાઇ દુર થાય-મેલાપ થાય.

આખરવિદાઅકી સીખ¶, હેમાંગીતો યું મન સુન સહી;
નેનુ ભરાયા નીર રે, ખબર એ સાચી કહી. ૧૦
માતા હે યું સીખ માગતે, ફરઝંદ સુનો બાલ* રે;
યતીમ શેહઝાદે હુએ, બીબીકે ચલતે હાલ રે. ૧૧

— ૯ —

અસમાકુ બીબીને, બાઝ એતના આખા;
જનુ ઔરત ને જનાઝા, કર નઝર રે દાખા. ૧
કહયા તમુ ને અલી, બન કેા' અવર ના આવે;
તમુ દેાનુ બના અવર, ના કેા' મુજકુ નિલાવે. ૨
યું બીબી સાહેબને, વસીઅત કીતી;
વે અસમાએ સારી, સુનકર લીતી. ૩
ઉમ્મે સલમા† હેં કેહતે, દુજી સુની જું રીતા;
બીબી સાહેબકા કેહના, સુન યાદ કર લીતા. ૪
કે આઝારક તેા બીબીકુ, જબ હુઆ રે બૉતા;
* * * * ૫
તબ બીબી સાહેબે, આપ ગુસલ‖ રે કીતા;
નવે કપડે પેહને, એ બાત હે સુનીતા. ૬
બીબી તકીઆ દેકર, બેઠે ઘર માંહા;
અને અલી તબ ઘરમાં, થે રે નાંહા. ૭
અને કીબલેકી@ તરફ, મુંહ બીબીને થા કીતા;
અને જમના હાથ, ગાલ તલે થા દીતા. ૮
યું બેઠકર બીબીને, આપ ફરમાયા;
ઉમ્મે સલમાકે કાનમાં, વે આવાઝ રે આયા. ૯
અભી રૂહ‡ તેા મેરી, હે કબ્ઝ+ કરાતી;
યું બીબી સાહેબને, તબ કહી રે બાતી. ૧૦

¶ (આખર વિદાઅકી સીખ એટલે) છેવટની જુદાઇની રજા. * બાળક † હ૰ પયગમ્બર સલ૰ ના બીબી. ઙ દુઃખ-પીડા ‖ન્હાવુ. @ મક્કામાં આવેલુ કાબા શરીફ. ‡જીવ. +જપ્ત કેદ

પીછે એકભી કોઇ, મુજે બોલીએો નાંહા;
કે સોંચ નાંહી કીજીએો, ગુસલકે માંહા. ૧૧
કે બોલને મુજકુ, કોઇ મત રે નેહલાએો;
મુજે કપડે હો સેતી, યું દફન રે કરાએો. ૧૨
સુનો બીબી સાહેબને, એભી વસીઅત કીતી;
સો ઉમ્મે સલમાને, સુનકર લીતી. ૧૩
એતે બીબી સાહેબકા, હુઆ રે વીસાલા;
ફેાત હોનેસુ ચલીએે. એાસહી હાલા. ૧૪
તબ અલીકુ આતે, એ પોંચી રે બાતી;
જે વસીઅત બીબીને, કીતી રે સુનાતી. ૧૫
તબ અલીને બીબીકુ, આવને ઉઠાએે;
અને જનાઝેકે માંહે, લે ને ધરાએે. ૧૬
કે ગુસલ તો ફેરકર, દીતી રે નાંહા;
ના કપડા ઉતારા, થા જે તનકે માંહા. ૧૭
એાનુ કપડું હો સેતી, બીબી દફન કરાએે;
જુું વસીઅત કેરે, બોલ થે બતાએે. ૧૮
ભી સુના હે કે તબ થા, શાબાન માસા×;
જબ વીસાલ હોવડા, બીબીકા ખાસા. ૧૯
કે શાબાન મહીના, દુજી તારીખ કહીએે;
બાત લોક હે જનતે, એ સુનકર લહીએે. ૨૦
કે વીસાલ બીબીકા, હુઆ શાબાન માસા;
યું બુઝતે હેં સારે, કહેા હોકર દાસા. ૨૧
રે તુહી
ઇખ્તેલાફ‡ પડા વીસાલમાં, રમઝાન શાબાન રે,
રમઝાન શાબાન;
તારીખ દુજી તીસરી, દોનુ માસકે માન રે,
દોનુ માસકે માન. ૨૨

× હરલામી વરસનો આઠમો માસ. ‡ મતભેદ.

— ૧૦ —

૩ આ ઇ

સુનને સુન ભાઇ મેરે દીનકે, એસાને એસા હે રબરે;
મૅાત કીતી રે તન તનકુ, જેતી હે ખલકત સબરે. ૧
મૅાત હે પુલ ભાઇ રાહકી, ઉતરના દુજે કિનાર રે;
નસદન યાદ કરો મૅાતકુ, તલ એક છોડો ના બીસારરે. ૨
આલમ ફનાથી¶ ચલના, જાના જાના બકાકી તીરરે‖;
દન એ સફરકે દો ચાર, હે સુનને મન ધર વીર રે. ૩
મૅાત હે મરકબ* રાહકા, પહોંચાવે મીતકુ મીત રે;
મૅાતકુ તો કેસે બીસારીએ,યાદ કરો મન ધર પીતરે. ૪
સુનોસુનો ફાનીજગ છોડના,ચલનાહે બકાકે મેદાનરે;
અવીચલ§ જેભાઇ ઠામહે, અંતે વાં જનાસહી માનરે. ૫
ફેર દેખ ખલક હે દેખના, હશર હોવે જીસ ઠામરે;
લેખા ચોખા સબ હે કરના,સફરમાં જેસે કીએ કામરે. ૬
સુનો ભાઇ મેરે તો દીનકે, દુન્યા હે સફરકી રીત રે;
તલ તલ ઘડી ચલના, કરને તો મનસુ પીત રે. ૭
સકરાત વેળા× વીરાદોહલી, છોડના હે એ ઘર વાસરે;
સફરમાં થોડે કાજે જીવને, કીતીમૅાત દુની કેરીઆસરે. ૮
દુનીયા ફાની અંતે છોડની, મતમત કરો તલ આસરે;
મૅાત યાદ કરો રીત સફરકી, નસદન સાસો સાસરે. ૯

— ૧૧ —

બીબી ફાતમતઝઝહરા, રઝીઅલ્લાહ અનહા કહીએ;
* * * * ૧
જે મોહંમદ મુસ્તફા, ખાતમ રસુલા;
સબ જીવ કીયે અનુસુ, સબ જીવુંકા મુલા. ૨

¶ નાશ પામનાર દુનીયાથી. ‖ કાયમ રહેનાર દુનીયાના કિનારે. * સવારી.
§ કાયમની–ફેરફાર ન થાય તેવી. × અંત ઘડી–મોત વખત.

નબી બીબી ફાતમાકુ, બૉાત થે ચાતે;
સો બિઝઅતુમ મિન્ની, કર આપ ફરમાતે. ૩
સુનો ગોશતકા ટુકડા, બિઝઅત કહીએ;
તો પુજ્જેકેભી માએને, એ હુએ રે લહીએ. ૪
સુનો ફરઝંદ બીબી, ફાતમા હો કેરે;
સો આલ* રે નબીકી, મન દીજીએો સવેરે. ૫
બડે બેટે બીબી, સાહેબકે જનો;
સુનો ઇમામ હસન, નામસુ પછાનો. ૬
અને ઇમામ હુસૈન, દુજે બેટે રે કહીએ;
સો બીબી સાહેબકે, સુનકર લહીએ. ૭
ભી ઇમામ મોહસિન, બેટે તીજે રે કૅલાએ;
સો બાલપનેમાં@, વફાત રે પાએ. ૮
ઉમ્મે કુલસુમ, બેટી બીબીને જાએ;
અને દુજી જૈનબ, નામસુ સુનાએ. ૯
દો બેટીયાં એ, બીબી સાહબ કેરી;
અને બેટે તીન, સુન લીજીએો સવેરી. ૧૦
સુનો નબીજીકી ઔલાદ, ઔર બેટીયોંસુ નાંહા;
બીબી ફાતમા બના, જગકે માંહા. ૧૧
રહે નવાસે ખાતમ, નબીજી હો કેરે;
સો ઇમામકે નામસુ, સુન લીજીએો સવેરે. ૧૨
નેહસુ નબી ફરઝંદ કેહ, અનુકુ બુલાએ;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૩
રે તુહી
હસન હુસૈન મોહસિન, સહી ફરઝંદ બીબીકે જનરે,
સહી ફરઝંદ બીબીકે જન;
ઉમ્મે કુલસુમ જૈનબ નામહૈ, બેટીયાં એ દો પૅછાનરે,
બેટીયાં એ દો પૅછાન. ૧૪

* અવલાદ. @ બચપણમાં.

— ૧૨ —

સુનો નબીજીને ફરઝંદ કર અનુકુ બતાએ;
ભી અહલ રે બૈત+, એ હું કેહલાએ. ૧
સુનો કેતના ટોલા, નસારા‖ કેરા;
ઓનુ મુબાહલા* નબીસુ. આવ કીયા રે અનેરા. ૨
સો દીનકે કાજે, આવ બત રે કીતી;
અને દાવે કેરી ચંતા, પુરી મન રે દીતી. ૩
તબ હુકમ તો એસા, આયા રે અલ્લાહી;
મુબાહલા હો કેરી, ખબર રે બતાહી. ૪

* * * *

મુબાહલા તો નાનત, લોક અરબકી ઠામા. ૫
સો એક એક માંહે, જબ હોતા રે દાવા;
તબ જંગલમાં જાતે, ગુસ્સેકે ચાવા. ૬
સો લડકું હો સેતી, જંગલમાં જાતે;
અને એક એક ઉપર, નાનત ભેજાતે. ૭
અને લે ફરઝંદોંકુ, આગલ ધરાતે;
સો રબ સામી રજુ કર, થે સું રે ખાતે. ૮
કે જુઠે બોલનારે પર, હોઇઓ નાનત અલ્લાહી;
એ રીત થી અરબકી, સહી ખબર રે પાહી. ૯
તબ હુકમસુ નબીને, એસી કહી રે બાતી;
જનુ દાવા રે કીયા થા, નસારૂંકી ઝાતી. ૧૦
કહયા બેટે મેરે, અને બેટે રે તમારે;
આપન ઓરતું સેતી, બાર જાએ રે સવેરે. ૧૧
અને ઝાતભી મેરી, અને તમારી ઝાતી;
આહો જંગલમાં જહીએ, કહી નબીજીને બાતી. ૧૨

+ઘરના લોક. ‖હ૰ ઇસા અલે૰ની ઉમ્મતનો દાવો કરનાર. *એક બીજાને નફરત કરવી

ઇમામ હસનૈનકુ લે, સીનેકુ લગાએ;
બીબી ફાતમા ને અલી, સાથ ભી આએ. ૧૩
સુનો ઇમામોંકુ બેટે દામ, આપે નબીજીને દીતે;
એ સુન સુન મુમન, કીયા નેહકે લીતે. ૧૪
રે તુહી
મુબાહલા કરને કારને, નબી સીધારે બાર રે,
નબી સીધારે બાર;
ફરઝંદ ઇમામ દો, લીએ સાથ કર પ્યાર રે,
લીએ સાથ કર પ્યાર. ૧૫

— ૧૩ —

સુનો મુરતઝા અલી, રઝીઅલ્લા અનહો કહીએ;
બયાન ઔલાદ હો કેરા, સુનકર લહીએ. ૧
કે બીબી ફાતમાકે, બાજ રે જનો;
નીકાહ અલીને કીતા, ઔર ઔરતું સુ માનો. ૨
ભી ફરઝંદ અલીકે, હુએ ઓરોંસુ સુનાએ;
* * * * ૩
થે પંદર બેટે, અલી હો કેરે;
અને સોલ બેટીયાં, તમે સુનીઓ સવેરે. ૪
જેતે બેટું કી અલી બાજ, ઔલાદ કહીએ;
વે ખબર તો એસી, હે લખેસુ લહીએ. ૫
ઇમામ હસન ને હુસૈન, નામ રે કહીએ;
અને મહંમદ હનફીયા, સુનકર લહીએ. ૬
અને અબ્બાસ સકકા×, નામ રે જનો;
ભી ઉમર અતરફ, નામ રે પછાનો. ૭
અને અલી બાજ ઔલાદ, રહી જનુકી નાંહા;
વે નામભી હું પાએ, લખેકે માંહા. ૮

× પાણી પીવરાવનાર.

સો ઉમર ને એકાબ, હમઝા કહીએ;
ભી કાસિમ ને ઇબરાહીમ, અબદુલ્લા લહીએ. ૯
ભી તાહેર અને, સાલેહ રે જનો;
અને મોહસિન મોહંમદ, બાહર પછાનો. ૧૦
એ અવલાદ અલીકી, સુન ચંત દીજે:
જું લખે રે નામા, ત્યું સુન સુન લીજે. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને એક કર રબકુ, કહેા દન ઔર રાતી. ૧૨

રે તુહી

પંદર બેટે અલીકે, અને સોલ બેટીયાં જન રે,
અને સોલ બેટીયાં જન;
બીબી ફાતમાકે ફરઝંદ પાંચહે, ઔર અવરોંસુ જનરે,
અવર અવરોંસુ જન.

— ૧૪ —

મુબાહલા કાજે નબી, બાહર રે સીધારે;
જે હબીબ રે નામસુ, હેં રબકે પ્યારે. ૧
જબ હસન હુસૈનકુ, ગોદ નબીજીને કીતે;
બીબી ફાતમા ને અલી ભી, સાથ થે સુનીતે. ૨
યા ઇલાહી આલમીન, એ એહલ બૈત મેરી;
યું ફરમાયા નબીને, તબ સુનીએા સવેરી. ૩
કહયા ફરઝંદ મેરે, લે મંય હું આયા;
યું નસારા ટોલેકુ, નબીને બતાયા. ૪
રઇસ અનુકે ને નબીકુ, જબ દેખે રે નેના;
તબ યકીન બુજા, ઓને દેખતે રે મેના. ૫
કે જે રબ રે પાસ, દુઆ રે ચાવે:
સો રબ તેા ઓસકુ, તુરત દિલાવે. ૬

યું ઉનકે રઇસને, બુઝી રે બાતી;
કે બુજુર્ગ દીસે, એ ખાતમકી ઝાતી. ૭
યું રઇસને બુઝકર, ટોળા મને રે કરાયા;
નબી કેરા બયાન, સબ કોમકુ બતાયા. ૮
તબ મુબાહલા કોમને, કીયા રે નાંહા;
કહીં ઇમાન લાએ, ઓસ ટોલેકે માંહા. ૯
તબ ઇમામોંકુ ફરઝંદ કર, નબીને આખે;
યું કર નબીને, તબ પાસ થે રાખે. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને નેહસુ કહો, દન ઓર રાતી. ૧૧
રે તુહી
નબીને હસન હુસૈનકુ, ધરીયા ફરઝંદ નામ રે,
ધરીયા ફરઝંદ નામ;
જબ નસારૂ નેદાવા કીયા, થા હુકમ આયા ઓસ ઠામરે,
થા હુકમ આયા ઓસ ઠામ. ૧૨

— ૧૫ —

સુનો અહલબૈત નબીને, કર અનુકુ બતાએ;
જે હસન હુસેન, અલી ફાતમા કેહલાએ. ૧
સુનો અનસ, રઝીઅલ્લા અનહો કહીએ;
એ હદીસ હંય કેહતે, સુનકર લહીએ. ૨
બીબી ફાતમાકે ડેરે, થે નબીજી સીધારે;
જે હબીબ નામસુ, હેં રબકે પ્યારે. ૩
સો કરને ફજર, કેરી રે નમાઝા;
સો મસજ્દમાં આવકર, એસા કીયા રે અવાઝા. ૪
સો સલામ અલયકુમ, યા એહલ બૈત આખા;
બીબી ફાતમાકે ઘરકુ, યું નબીજીને દાખા. ૫

બાઝ સલામકે નબીને, એતા કીયા રે બયાના;
રબ તમુસુ દુર કરે, પલીતી નીશાના. ૬
રબ પલીતી અહલ બૈત, દુર તમુસુ કરસી;
પાક કરને તમુકુ, રબ પાકી રે ભરસી. ૭
બીબી ફાતમાકે ઘરકુ, એ કહી નબીજીને બાતી;
સય્યદ તો ત્યાંથી, બીબી ફરઝંદ ઝાતી. ૮
તો બીબી સેતી ફરઝંદ, અહલ બૈત રે કૅલાએ;
અને અસ બોલ માંહે ભી, અલી રે આએ. ૯
તો અનુકી અહલ બૈત, બુઝો રે નામા;
યું બયાન હદીસકા, લખા કહીં કહીં ઠામા. ૧૦

રે તુહી

બીબી ફરઝંદોં સેતી ફાતમા, અહલ બૈત ધરીયા નામરે,
અહલ બૈત ધરીયા નામ;
અલી ભી બુઝો ઉનમાં, એહલ બૈત કેરે ઠામ રે,
એહલ બૈત કેરે ઠામ. ૧૧

— ૧૬ —

ઉમ્મે સલમાસુ હદીસ, હે એસી રે સુનાઇ;
સો કહીં કહીં ઠામું, સહી હદીસ લખાઇ. ૧
કે નબી પાસ હસન, હુસેન રે આએ;
તબ નબીજીને દોનોકુ, લે ગલેકુ લગાએ. ૨
અને કામલી ઓઢીથી, વે અનુકુ ઓઢાઇ;
એ ખબર તો સાચી, હે. લખેસુ પાઇ. ૩
અને અલી કેરા હાથ, એક હાથ માંહે લીતા;
બીબી ફાતમાકા હાથ, દુજે હાથ માંહે કીતા. ૪
અને મુબારક તનકુ, હાથ પકડ લગાએ;
કે કામલી માંહે, એ ભી આએ. ૫

જે કામલી ઓઢી થી, મુબારક ઝાતી;
વે સબુંકુ ઓઢાઇ, એસી સુની રે બાતી. ૬
બાઝ નબીજીને દુઆ, પાસ રબકે મંગાઇ;
એ ખબર તો સાચી, લખેસુ પાઇ. ૭
કહયા ખુદાવંદ એ, અહલ બૈત હે રે મેરી;
તુ કરમકી નજર, કર અનુકુ સવેરી. ૮
યું નબીજીને અહલ બૈત, કર અનુકુ બતાએ;
જે તન એ ચારું, પાસ નબીકે સુનાએ. ૯
તો એ અહલ બૈત અનુકુ, સહીકર જનો;
યું ફરમુદા નબીકા, હે સહી રે પછાનો. ૧૦
કે હસન હુસેન, બીબી ફાતમા કહીએ;
ભી મુરતઝા અલી, એ ચાર રે લહીએ. ૧૧
કે એ અહલ બૈત નબીને, અનુકુ બતાએ;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૨

રે તુહી
કામલીમાં ચાર તન લેકર, દુઆ માંગી જન રે,
દુઆ માંગી જન;
સો ખાતમને અહલબૈત નામસુ, કહયા અનુકુ માનરે,
કહયા અનુકુ માન. ૧૩

— ૧૭ —

બીબી આયશા નામ હે, રઝીઅલ્લા અનહા કેહતે;
જેસી નબીજીસુ હદીસ, હું દેખકર લેતે. ૧
કહયા નબીજીને કામલી, આપ થી ઓઢાઇ;
સો ઉન હો કેરી, કામલી કેલાઇ. ૨
તબ ઇમામ હસન, નબી પાસ આએ;
તબ કામલીમાં ઓનુકુ, નબીને બોલાએ. ૩

પીછે ઇમામ હુસેન, આએ રે કહીએ;
વે ભી કામલી માંહે, લીએ નબીજીને લહીએ. ૪
પીછે બીબી ફાતમા, આએ નબીજી પાસા;
વે ભી કામલી માંહે, લીએ નેહકી આસા. ૫
સહી અનુ પીછે, અલી આએ રે સુનાએ;
સહી અનુકુભી કામલીમાં, નબીને બુલાએ. ૬
યું નબીજીને ચાર તન, કામલીમાં લીએ;
અને નસીહત બોલ, એસે રે કીએ. ૭
રબ એાર કુછ નાંહી, મગર એ હે ચાતા;
પાક કરે તમુકુ. કહી નબીજીને બાતા. ૮
રબ અહલ બૈત તમુસુ, દુર અજાબ કરેગા;
યું કરમકી નઝર, વે તમુકુ ધરેગા. ૯
યા અહલ બૈત કરેગા, પાક તમુકુ ઇત્રાહી;
યું નબીજીને ખબર, તુરત બતાહી. ૧૦
તો સુનો એ અહલ બૈત, નબીજીકી જનો;
સો કામલીમાં તન જે, થે રે માનો. ૧૧
એ અહલ બૈતકી સીફત, બાત ડામ લખાઇ;
સો ફરમુદા નબીજી, કેરા રે સુનાઇ. ૧૨
વે બયાન તો સારા, લખા ગયા રે નાંહા;
એ સુનતે આયા, દલ મુમનુકે માંહા. ૧૩

રે તુહી

ખાતમ કામલી ઓઢાયકર, અહલબૈત ધરીયા નામરે,
અહલ બૈત ધરીયા નામ;
પાક કરનાર રબ હે તમુકુ, યું કહયાભી ઓસહી ડામરે,
યું કહયાભી ઓસહી ડામ. ૧૪

— ૧૮ —

બ ર હા

બેગે તો ભાઇ દીનકે, સુન સુન એસી બાત રે;
કામલી ઓઢાઇ ખાતમ, વાં થી ચારૂં તન ઝાતરે. ૧
હસન હુસૈન થે ભાઇ એ, દોનુ વીર રે;
ભી થે તો બીબી ફાતમા, નબીજીકે તીર રે. ૨
અલી ભી થે પાસ સહી, કામલી ઓઢાઇ જનરે;
કામલી ઓઢાઇ આપને, ઓસમાં લીએ સબ માનરે. ૩
કહયા એ અહલ બૈત હે, મેરી તો સુન રેહમાનરે;
આપ નબીને ફરમાઇયા, એસા તો તબ જનરે. ૪
સુનો તો અહલ બૈત એ, તમકર હુઇ સહી;
સહી હદીસ એ નબીકી, દેખી લખી કામું કહીં. ૫
સુન સુન ભાઇ દીનકે, એસી હે દીનકી રીત રે;
હુકમ ચડાવે સીસપર, સહી એ દીનકી પીત રે. ૬
નબીને કામલી ઢાંપકર, એતાબી આપ ફરમાહીયા;
ફરમુદા અપને નબીકા, કામું કહીં લખાઇયા. ૭
પલીતી રબ દુર કરસે, તમારી એ અહલબૈત ઝાતરે;
કરે પાક રબબી તમુકુ, કહી નબીજીને બાત રે. ૮
ખુબી એ અહલબૈતકી, સુન સુન રાખો મન રે;
કામલી તો માંહે થે લીએ, નબીને ચારૂં તન રે. ૯
ઇમામ દો ફરઝંદ કર, આખા નબીને જન રે;
નવાસે ઓલાદ એ નબીકી, સહી સાચા માન રે. ૧૦

— ૧૯ —

ફ સ લ

સુનો ઇમામ હસન, હુસૈન રે જનો;
એ નબીજીકે નવાસે, સહી રે પછાનો. ૧

એસા ફરમુદા નબીકા, એ હે ફરઝંદ મેરે;
યું નબીજીને ચાહે, તમ સુનીએા સવેરે. ૨
બીબી ફાતમાકે બેટે, એ સૈયદ કહેલાએ;
એ નબીજીકી નસલમાં, હેં રે લખાએ. ૩
અનુ હક માંહે નબીને, બાત બશારત દીતી;
સેા હદીસસુ ખુબી, એસી હે રે સુનીતી. ૪
એ દેા ભસ્તકે જુઆન, કર નબીને બતાએ;
એસી ખુબીસુ ઇમામ, દેાનુ હે રે કેલાએ. ૫
સેા યતીમ અનુકા, ધરીયા રે નામા;
સુન જાગ રે ગાફીલ, એ હે સમજનેકી ઠામા. ૬
ઇમામ હસન હુસૈન, સહી નબીકે નવાસે;
બીબી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીએ ખાસે. ૭
સુનેા અનુકુ રબને, યતીમ કીતે;
હેં યતીમસુ અનુકે, નામ સુનકર લીને. ૮
ભી મઝલુમ અનુકા, ધરાયા રે નામા;
સેા મઝલુમ લેકર, હે લખા કહીં ઠામા. ૯
સેા જીસ સર ઝુલ્મ, કીયા રે જાવે;
સહી મઝલુમ ઓસકા, નામ રે કેલાવે. ૧૦
હુએ ઇમામ એ દેાનુ, મઝલુમ કહીએ;
એ સુન સુન નસદન, એતના લહીએ. ૧૧

રે તુહી
ઇમામ ને યતીમ, મઝલુમ નસબ તન રે,
મઝલુમ નસબ તન;
નવાસે નબીકે એ સહી, સુન સુન લેએા એ બેનરે,
સુન સન લેએા એ બેન. ૧૨

— ૨૦ —

૩ બા ઇ

સુનોને સુનો ભાઇ દીનકે, એસાતો હે આપ રેહમાનરે;
દોસ્તકુ પૌંચાવે કસની, સહીકર વીરા એ જનરે. ૧

ખુશી કરો જો પૌંચે કસની, જનુકુ હે રબકા રંગરે;
નેહ કેરી બાત અનેરડી, અવલે હું દુની કેરે ઢંગરે. ૨

ઇમામ હસન હુસૈન જનીએ, નવાસે નબીકે ખાસરે;
યતીમ કીએ સહી રબને, સુનોને સુનો હો એ દાસરે. ૩

લાએબાલી દરગાએરબકી, હોને રહીયેબંદે આધાનરે.
રાજીહોઇએહુકમસુ રબકે, એતો બંદેપણેકીનીશાનરે. ૪

જું આવે સુરીજનત્યું હે કરે, ચાતા હે વે નેકજ કામરે;
બંદા હોવે રાજી નેહસુ, કર કર સબુરકે કામરે. ૫

નવાસે નબીજીકે જનીએ, હસન હુસૈન દો નામરે;
માતા [illegible] બીબી ફાતમા, ઝહરા બતુલ જે નામરે. ૬

મઝલુમ અનુકુ કીએ સહી, એસા એસા સુરીજનહારરે;
મીતકુ સહી દેવે કસની, દુની માંહે નાંહી કરારરે. ૭

જો તુજે પીત હે મીતકી, કરને નેહસુ યું ચાવરે;
કરવત કભી તુજકુ રખે, રખે મોડે શીશ તન દેહરે. ૮

— ૨૧ —

સુનો મકતુલ નામા, એ ઇમામું કેરા;
તમે મન ધર ઓસકુ, સુનીયો સવેરા. ૧

સુનો ઇમામું કા કીસ્સા, હું મેં લખા રે ચાતા;
સો કેતી રે બાતું કા, સોચ મન હું લાતા. ૨

ઓસ કાજે હે લખતા, એ મકતુલ નામા;
સો પડા હય કહીં ઠામ, ઓસકા કામા. ૩

ઓસ કાજે લખના, મુજે હુઆ રે ઝરૂરા;
તો ચાતા હું કે લખું, મેં બયાન રે પુરા. ૪
રખે સુનતે ઔર કુછ, કરે દલ રે ગુમાના;
કે ઈસ કાજે કીયા, એસા રે બયાના. ૫
કે શીઆન અસકું, હે બૉત રે ચાતે;
સો પડ પડ ઓસકું, બૉત હું રે સુનાતે. ૬
અને સુન્નત જમાત×, હે થોડા રે પડાતે;
સો તશય્યોઅ કાજ*, નાંહી બૉત રે બતાતે. ૭
રખે કોઇ સુનતે, બાત ખતરા લાવે;
અને તશય્યોઅ ટોલેકું, તરજીહ% રે દિલાવે. ૮
અને કેતનેક કામુ કાજ, મુજે લખના હે પડીયા;
ઓસ કાજ બયાન, એ સબ મન ધરીયા. ૯
મત અકીદેમાં કોઇ, શક રે લે આતા;
કે એ સુન્નત જમાત બન, મુઝે રે બતાતા. ૧૦
મેં કયામત દન, ઓસે દાવા હું કરાહું;
હો મુદ્દઇ‡ એકકા, મેં હાહક રે ચાહું. ૧૧
કે ચાર યારી મેરા, અકીદા હે સહી;
મેં ગવાહા હું કરતા, વે જે આપ હે દહી. ૧૨
રે તુહી

મકતુલ નામા ઇમામકા, લખીયા કેતે કામ રે,
લખીયા કેતે કામ;
નાંહે તો ગવારૂંકું, સહી રેતે ખતરા ઠામ રે,
સહી રેતે ખતરા ઠામ. ૧૩

¶ પહેલા ત્રણ ખલીફા હ૦ અબુબકર સીદ્દીક, હ૦ ઉમર ફારૂક અને હ૦ ઉસમાન ઝીન નુરેનને નહી માનનાર. × હ૦ પયગમબર સઅ૦ અને સહાબાઓ કિરામ જે તરીકા ઉપર ચાલ્યા છે તે તરીકા ઉપર ચાલનાર. * શીઆઓ માટે. % બડાઇ-મોટાઇ. ‡ દાવો કરનાર. ક્ષ ઇન્સાફ.

— ૨૨ —

સુનો ઇમામુંકા લખીયા, મકતુલ નામા;
કેતે સબબેાં હેા કાજ, હુવા લેખનેકા કામા. ૧
સેા એક તેા સબબ, હે એસા રે જના;
સેા સેાચ એાસ ફીકરકા, મન તબ રે આના. ૨
કે અસ રે મુલકમાં, બાત રાફઝી* હું રેતે;
વે ખલકકુ બદ રાહકી, બાત હું કેતે. ૩
અને ગવારૂંકે હેા સેતી, મુજે પડયા હે કામા;
વે મુજથી હે દુર, રેતે કહીં કહીં ગામા. ૪
વાં રાફઝી એાનુકુ, હે બદ રાહ આ કરતે;
સેા ફરેબ ખાતર, હે ગામ ગામ ફરતે. ૫
સેા મકતુલ નામેકા, મેં બયાન ના આખું;
અને કિસ્સા એ સારા, મેં છુપા રે રાખું. ૬
તેા ગવારૂંકુ રાફઝી, એ બુઝાવે બાતી;
કે કતલ રે હેાવડી, યું ઇમામુંથી ઝાતી. ૭
તેા ગવારૂંકે દલમાં, બાત અજબ રે આવે;
તબ રાફઝીયું સેતી, વે નેહ રે લગાવે. ૮
અને મુજ માંહે સમજન, વે ઓછી રે જને;
અને રાફઝીકુ સમજી, વે કરને પછાને. ૯
કે ગવારૂં રે બુઝે, ઇલમ મુજ માંહે નાંહા;
અને સમજન બાત હે, રાફઝીયું માંહા. ૧૦
મુંહ તેા મુજથી ફેરાકર, રાફઝીકુ ચાવે;
કે રાફઝીકા કેહના, વે ખાતરમાં લાવે. ૧૧
પીછે રાફઝી ચાવે, ત્યું બયાન રે બતાવે;
બાત કિસ્સે રે માંહા. બાત જુઠી ભી મેલાવે. ૧૨

* પહેલા ત્રણ ખલીફાઓને છોડનાર–તેમને બુરૂ બોલનાર જે ગામડીઆ–જંગલી.

સુનો મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા;
કે રાફઝીયાં કેરા, મુંહ રે મુદાયા*. ૧૩
જો સુને એ ગવારૂં, નાંહી ફરેબ રે ખાવે;
કે રાફઝીકી બાત, નાંહી કાન રે લાવે. ૧૪
સુને બાઝ અચરત, ઓનુ લાગે રે નાંહા;
એ સચ કર જનો, સહી મન માંહા. ૧૫
રે તુહી
રાફઝી ફરેબ ના દે સકે, જો રાફઝી સુને એ બાતરે,
જો રાફઝી સુને એ બાત;
સુને બાઝ અચરત ના કરે, ગવારૂં કેરી ઝાત રે;
ગવારૂં કેરી ઝાત. ૧૬

— ૨૩ —

ભી દલ માંહે સોચ, એસા રે આયા;
એ મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા. ૧
હે ગવારૂં રે ઝાતી, જે મુમન રે કેલાને;
વે ઇમામુંકુ ઓર રીત, કુછ હે રે ચાતે. ૨
વે ઇમામુંકુ બંદેમાં, નાંહી રે ગણાતે;
જેસે ગવાર હું વેસે, બાત મન રે લાતે. ૩
અને અનુ કાજ મેં, એ દિવાન‡ રે કીતા;
પેહલા સોચ તો ઓનુકા, હે મન માંહે દીતા. ૪
કે ખતરે ઓનુંકે, દુર કરનેકે લીતે;
સો કહી કહી ઓહે, હું લખકર દીતે. ૫
કે જો મકતુલ નામા, એ સુને રે કાના;
જું સહી રે સાચા, હે રે બયાના. ૬
તો ઇમામોંકુ બંદે કર, રબકે જનેં;
હે ખાલક×કો અપના, યું કરને પછાને. ૭

* બંધ કર્યું. ‡ જેમાં ઘણી ગઝલોનો સમાવેશ હોય તેવી કિતાબ. ×પેદા કરનાર–સરજનહાર.

તો અકીદા ઓનુકા, સાચા રે દેખાવે;
ને ખાલક ઓનુકુ, સહી રે પાવે. ૮

કે મકતુલ નામા, ને સુને એ કાના;
તો ઇમામોંકુ બુઝે, બંદોંકી શાના. ૯

તો નવાસે નબીકે, કરને પછાને;
અને સૈયદ ઓનુકુ, કરને જાને. ૧૦

તો સુરીજન હારકુ, એ જાને રે સહી;
કે પયદા કરનાર, કેા' હે રે દહી. ૧૧

સહી અસ કાજે લખીયા, મેં મકતુલ નામા;
ઓસ સબબ હેા કેરા, બાત બુઝા રે કામા. ૧૨

એ લખનેકા સબબ, અસ કાજે ચંત દીતા;
કે ગવાર પેછાને, જે હે અપના મીતા. ૧૩

તમે સુનેા ચાર યારી, મેરે દીન કેરે ભાઇ;
એ ચંતા સહી, હે મન માંહી આઇ. ૧૪

રે તુહી
ગવાર સુનેગા મનસુ, મકતુલનામા કેરી બાત રે,
મકતુલનામા કેરી બાત;
તો ખાલકકુ સહી જાનસી, પાક હે જીસકી ઝાતરે,
પાક હે જીસકી ઝાત. ૧૫

— ૨૪ —

સુનેા મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા;
સેા સેાચભી એસા, હે મન માંહે આયા. ૧

કે દીન માંહે ગવાર, હેં અબ રે કરાતે;
અને હકીકત દીનકી, એ નાંહી રે પાતે. ૨

જબ પહેાંચતી હે સખ્તી, કુછ અનુકી ઝાતી;
હે અજબ દેખાતી, અનુ સખ્તીકી બાતી. ૩

અને તુરતજ દલમાં, હે ખતરા આતા;
અને દીન તો એાનુકુ, તબ નાંહી રે ભાતા. ૪
તબ સખ્તીકે લીતે, એે ફર હે જાતે;
જે મુસ્તદ દીનકુ, • છોટા હે રે કૅલાતે. ૫
સહી મકતુલ નામા, એાસ કાજે મેં લખાયા;
કે સબરકા બયાન, લે ગવારૂં સુનાયા. ૬
કે હક કેરી રાહાકી, હે એેસી રે રીતા;
કે દુનિયાકે ઢંગસુ, કીતી અવલી વે રીતા. ૭
કે મુમન બંદીવાન, દુનિયાકે માંહા;
અને બંદીખાનેમાં, સુખ હોવે રે નાંહા. ૮
તો નબીયું કેરી, રબે કીતી એે રીતા;
અને વલીયું કા હાલ ભી, વેસા રે કીતા. ૯
કે સખ્તી પોંચી, બૉત વલીયું કી ઝાતી;
સહી હક કેરી રાહાકી, એેસી બુઝી હે બાતી. ૧૦
સુનો ફરઝંદ નબીકે, ઇમામ કેહલાએે;
બૉત સખ્તી હો સેતી, શહીદ કરાએે. ૧૧
એે ગમારૂં સુનતે, મન બુઝે રે સવેરી;
કે સખતી દેખાવે, રાહા સહી હક કેરી. ૧૨
અબ ગમાર તો બુઝે, કેસા હમારા હાલા;
જે નબીકે ફરઝંદ, કીએે સખતી હવાલા. ૧૩
યું ગવારૂંકુ સુનતે, દલ કરાર રે પાવે;
જબ સખતી પહોંચે, એેતા સોચ મન લાવે. ૧૪
રે તુહી
મકતુલ નામા કેરડી, સુને ગવાર જે બાત રે,
સુને ગવાર જે બાત;
તો સખતીથી એે ના ડરે, જે પહોંચી ઇમામું કી ઝાતરે,
જે પહોંચી ઇમામું કી ઝાત. ૧૫

— ૨૫ —

અેગે અેગે ભાઇ દીન કેરે રે તમે સુનો રે;
નેહ આવો સુનને સવેરે રે તમે સુનો રે. ૧

મકતુલ નામેમાં લખાયા રે તમે સુનો રે;
અેસા સોચ દલ માંહે આયા રે તમે સુનો રે. ૨

દીન ચોર બાત હે દેખાતે રે તમે સુનો રે;
લોકું હું દીનથી ફેરાતે રે તમે સુનો રે. ૩

અલી દોસ્ત આપ હું કેહલાતે રે તમે સુનો રે;
હક કુછ દલ નાંહી ચાતે રે તમે સુનો રે. ૪

અોસ કાજે લખીયા બયાના રે તમે સુનો રે;
સહી કર લખેસુ જાના રે તમે સુનો રે. ૫

ચોરું કેરા મુંહ હે મુદાયા રે તમે સુનો રે;
લાખ દુચા અનુ મુખ બાયા રે તમે સુનો રે. ૬

નાંહી રેહવે બોલનેકી ડામા રે તમે સુનો રે;
ડગાઇકા દુર કીયા કામા રે તમે સુનો રે. ૭

રાફઝી ઝુડા દેખાવે રે તમે સુનો રે;
ફરેબ ના કામ કુછ આવે રે તમે સુનો રે. ૮

અોસ કાજ બયાન મેં કીતા રે તમે સુનો રે;
સહી કર જું સુન લીતા રે તમે સુનો રે. ૯

ચાર યારી સુનો ભાઇ મેરે રે તમે સુનો રે;
સહી મન દીજીઅો સવેરે રે તમે સુનો રે. ૧૦

ચાર યારી અકીદા હે સાચા રે તમે સુનો રે;
નાંહી કુછ નેહ દલ કાચા રે તમે સુનો રે. ૧૧

સાહેબ મેરા વે હે મીતા રે તમે સુનો રે;
જેને મુજે જીવ હે દીતા રે તમે સુનો રે. ૧૨

ચાર યારી હોનેકી હે બાતી રે તમે સુનો રે;
ઓર ચંતા નાંહી દલ આતી રે તમે સુનો રે. ૧૩

મત કોં' કરો કુછ ગુમાના રે તમે સુનો રે;
દાવા પડે હશર મેદાના રે તમે સુનો રે. ૧૪

ભાઇ પણા હોવે તબ દુરી રે તમે સુનો રે;
દાવા પડે રીસ ચડે પુરી રે તમે સુનો રે. ૧૫

હક હે તુ સહી તો પેછાનો રે તમેં સુનો રે;
ચાર યારી મુજે કર જાનો રે તમે સુનો રે. ૧૬

— ૨૬ —

સુનો શેહઝાદે દોનુ, નબીકે નવાસે;
સો હસન હુસૈન, કહીએ ખાસે. ૧
એ બસ્તકે જુઆન, સૈયદ કહીએ;
એ ફરઝં નબીજી, કેરે રે લહીએ. ૨
સુનો અનુકુ સખ્તી, રબને પ્હોંચાઇ;
સો જાહર નઝરૂં, બૉત સખ્તી આઇ. ૩
એ સખતી કેરા, છુપા રહયા રે નાંહા;
છેહ નાંહી ભી ખુબીકા, બકા કે માંહા. ૪
સુનો અપને નબીને, એસા ફરમાયા;
સો હદીસકા બયાન, બૉત ઠામ હે લખાયા. ૫
બૉત રે બલા, હોવે નબીયુંકી ઝાતી;
બૉત નબીયુંકુ સખતી, પ્હોંચી કહી યું બાતી. ૬
પીછે વલીયુંકુ સખતી, પ્હોંચી રે સહી;
એસી ખાતમ નબીને, ખબર રે કહી. ૭
પીછે જે કોઇ હોવે, વલીકી મીસાલા;
ભી ઓસકુ પ્હોંચે, સખતીકા હાલા. ૮

અસ હદીસસુ એતના, હે રે જણાતા;
કે નબી પીછે સબ કો' નાંહે વલી રે દેખાતા. ૯
કે હોવે કોઇ વલી, કો' વલીકી મીસાલા;
જીસે વલી હો જેસા, નાંહી વલીકા હાલા. ૧૦
તો વલીયું કે માંહે, દો ટોલે રે દેખાએ;
એક વલીકુ જે અનુકી, મીસાલ કેલાએ. ૧૧
સહી હક તો અપના, નબીસુ જાના;
સહી સખતીકી અનુકુ, બોત બુઝી રે નીશાના. ૧૨
તો હક કેરી રાહામાં, બોત સખતી જાની;
એ સુન સુન મુમન, ચંતા એતી મન આની. ૧૩

રે તુહી

બોત સખતી નબીયું તંના. વલીયું ઓસજ જાન રે,
વલીયું ઓસજ જાન;
બાઝ વલીયુંકી મીસાલ જે, સખતી પહોંચી માનરે,
સખતી પહોંચી માન. ૧૪

— ૨૭ —

બ ર હા

સુન સુન ભાઇ દીનકે, એસી હે દીનકી રીત રે;
સખ્તી પોંચે સહી રબથી, જીસકુ તો ઝાઝી પીતરે. ૧
નબીયુંકો બોત હે સખ્તી, સખત બલા અનુકુ સહી;
અંબીયા સબ એક રીત હે, સો લાખપર હુએ કહી. ૨
સુન સુન રસુલ રબકે, રબને ભેજીએ કામ રે;
અનુકુ પહોંચાઇ સખતી, ઇસ જગ કેરે ઠામ રે. ૩
ઓનુસુ તો રબ બાતાંકરે, એસા તો રબ ઓનુકુ સહી;
અનુકુ પહોંચાઇ સખતી, ઇસ જગમાં એસા દહી. ૪

હકકી તો રાહા હે એ સહી, દીતી રસુલ જનરે;
દુનીને હકકી રાહાકી, રીત અવલી માન રે. ૫
દીસે હે સખતી પહોંચતી, અસમાં તો અનંત ખેરરે;
જું દેખોને રસુલકુ, બાત હે રબકી મહેર રે. ૬
વલી જે હોવે સહી, દુનીયાથી આવે તંગ રે;
હકકી તો એસી રાહા, હે દુનીયાકે અવલે ઢંગરે. ૭
જું દેખો દો સૈયદ સહી, ફરઝંદ નબીકે જનરે;
ઓનુકુ પહોંચાઇ સખતી, શુમાર બના માન રે. ૮
અબ કયું મુમન હો આપકો, ચાવે દુની સુખ તનરે;
સખતી પહોંચે સહી દોસ્તું, એ રીત સહી તુ જનરે. ૯
શુકર કરો સબુરસુ, કર કર રલીયાં મન રે;
સખતી પહોંચે તબ જનીએો, નેક સબુથી દન રે. ૧૦
સખતી પહોંચે રલીયાં કરો, વલીયુંકી એ હે રીતરે.
સખતી તો પહોંચી તનકુ, હુઇ જે રબ કેરી પીતરે. ૧૧

— ૨૮ —

સુનો સફર* કેરા, કહીએ રે માસા;
ઇમામ હસનકા જનમ, તબ હુવા રે ખાસા. ૧
સો હીજરત પીછે, ચોથા રે સાલા;
ઇમામ હસનકે જનમકા, તબ હુવા રે હાલા. ૨
ઇમામ મદીને માંહે, જનમે કહીએ;
બીબી ફાતમાકે બેટે, ઇમામ જે લહીએ. ૩
એસા ફરમુદા હોવડા, નબીજી હો કેરા;
ઇમામ હસનકે હકમાં, તમે સુણીએો સવેરા. ૪
એ ફરઝંદ મેરા, એસા રે હોવેગા;
દો જમાતુંકે બીચમાં, આવને પડેગા. ૫

¶ ખુશી–આનંદ. * ઇસ્લામી વર્ષનો બીજો માસ.

દો જમાતું માં મેલકર, એ જંગ રે ચુકાવે;
એ ફરઝંદ મેરા, એસા રે કેહલાવે. ૬
એ ફરમુદા નબીકા, જાનો રે સહી;
ઇમામ હસનકે હકમાં, એસી ખબર રે કહી. ૭
ઇમામ હસનને કીતી, સહી વેસી રે બાતી;
જું નબીજીકી હદીસ, હે સહી રે કેહલાતી. ૮
દો જમાતું થા એક દન, કીયા જંગ રે સામાના;
દોનુ મુમનુકે ટોળે, સહી રે જના. ૯
ઇમામ હસનને બાત, તબ હુસેનકુ કહી;
ઇમામ હુસેનકુ બાત કેહ, રાઝી કીયે રે સહી. ૧૦
તબ બાદશાહી છોડી, દોનુ ઇમામુંકી ઝાતી;
યું સલાહ તો કીતી, એસી સુની રે બાતી. ૧૧
છોડ બાદશાહી +ગોશા, ફકરસુ લીતા;
સહી વે હે કરતા, જે ચાવે આપ મીતા. ૧૨

રે તહી

ઇમામ હસન સહી જનમીયે, મદીને કેરે ઠામ રે,
મદીને કેરે ઠામ;
દો જમાતું માં ઓનુ સહી, કીયા સુલેહકા કામ રે;
કીયા સુલેહકા કામ. ૧૩

—:※:—

— ૨૯ —

ઇમામ હસનકી એ, કુનીયત કેહતે;
અબુ મહંમદ નામસુ, સબ પછાનને લીતે. ૧
અને લકબ અનુકા, નકી રે કેહલાયા;
એ લકબસુ સબુને, નામ સહી રે પાયા. ૨
કે મુરતઝા અલી, બાપ રે જનો;
બીબી ફાતેમાતુઝઝોહરા, મા રે પછનો. ૩

+ એકાંત.

સો ચાલીસ ને આઠ, કહીયે રે સાલા;
ઇમામ હસનકી ઉમરકા, એતા હુઆ રે હાલા. ૪
અને બરસ દસ, કીતી ખિલાફત જનો;
સો બાદશાહી કેરા, એ હિસાબ રે માનો. ૫
સુનો અનુકુ મારનાર, અવરત સુનાઇ;
સો જઅદા નામસુ, ખબર રે પાઇ. ૬
સો અશઅસ કેરી, બેટી રે કહીયે;
સહી ઇમામકુ મારનાર, એ રે લહીયે. ૭
એાને ઝહેર તો દીયા, ઇમામકી ઝાતી;
તબ વફાત રે પાઇ, એ સહી રે બાતી. ૮
સો કબર અનુકી, મદીનેકે માંહાં;
યું સબ જગો લખીયા, ઓર ઠામ રે નાંહાં. ૯
સો ઇમામ હુસેનને, દફન રે કરાયે;
યું ભાઇ પાસ, ઓસ દન રે સુનાયે. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જતી;
અને નેહસુ કહેા, દન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી.

કુનીયત ઇમામ હસનકી, અબુ મહંમદ નામ રે,
અબુ મહંમદ નામ;
નકી લકબ થા ઉનકા, બુઝતે સબ ગામ ઠામ રે,
બુઝતે સબ ગામ ઠામ. ૧૨

—(※)—

— ૩૦ —

સુનો યઝીદ તો મનમાં, સોચ રે દેહંદા;
કે ઇમામ સુ કીયા, દગેકા ફંદા. ૧
એક ×મકકાર અવરત પેદા રે કીતી;
અને ઓસકુ લાલચ, બોત રે દીતી. ૨

× ફરેબી.

સો ઇમામ હસનકે, ડેરે રે ભેજાઇ;
અને અવરતકે પાસ, ભેજી રે સુનાઇ. ૩
વે બુઝતી થી ઇમામકા, થોડા રે નેહા;
તો અફસોસ ઓસકુ, આવે રે કેહા. ૪
વે મકકાર તો આઇ, ઓસ અવરતકે પાસા;
સો દગેસુ ફિરાને, કેરી રે આસા. ૫
આવ યઝીદકા પેગામ, ઓસ બીબીકુ પોંચાયા;
ઓસ બીબી કેરા જીવ, આ ને લલચાયા. ૬
કે દોલત ઇમામુંકી, અબ આખર રે હુઇ;
યું યઝીદને બાત, કેલાઇ સઇ. ૭
અબ દોલત તો મુજકો, હુઇ પાદશાહી;
યું મકકારકે હાથ, બાત યઝીદે કેલાહી. ૮
જો તુ ઇમામ હસનકુ, કતલ રે કરાવે;
તુજે નિકાહ માંહે લાહું, દલ મેરા યું ચાવે. ૯
યું યઝીદે કેલાઇ, ઓસ બીબીકુ બાતી;
ઓને રાઝી હોઇ કબુલી, આપ રે જાતી. ૧૦
યું મકકારને આવકર, ઓસ બીબીકુ ફેરાઇ;
એક તલ ભી ચંતા, મન એતી રે ના આઇ. ૧૧

રે તુહી.

મકકાર પહોંચી આવકર, ઇમામ હસનકે બાર રે,
ઇમામ હસનકે બાર;
મકકાર જનો ભરી મકકરૂં, નાંહી કુછ ઓસકા શુમાર રે,
નાંહી કુછ ઓસકા શુમાર. ૧૨

—:*:—

— ૩૧ —

બરહા.

દેખો મકકાર આવકર, મકકરૂંકા ક્રીયા છંદ રે;
અવરત આવને ઘરમાં, ફેરી તો કહીં કર ફંદ રે. ૧

બુદ્ધી તો થી મકકાર જનો, કેસે +વત કીતી જતરે;
આઈ હેા ભલી આદમી, સબ કેા' કબુલી બાતરે. ૨
પેઠી તો કઇ મકરૂં સહી, ઘર માંહે ધરીયા પગરે;
અનંત કહીં મકકરથી, એક એક ઓસકે ઢંગરે. ૩
નાકિસ–અકકલ ઓરતાં સહી, ઓસકુ મલીયે જયરે;
ઓરતને સુની સહી, બાત તો સારી મન માંય રે. ૪
સુનો જું શેતાન જયકર, પેઠા થા બસતકે માંયરે;
કેસે છંદુ જા પેઠીયા, બુઝા કેનીને નાંય રે. ૫
શેતાન બુદ્ધી જાત કર, ગયા ×હવ્વાકે પાસ રે;
કહી કહી મકકર બાંધકર, ફરેબ દેને આસ રે. ૬
હવ્વાને આય છેતરાયકર, આયા ગેહું થા જન રે;
આદમ તો છેતરાઇયે, એ બાત સહી માન રે. ૭
અવરતથી છેતરાઇયે, આદમ જેસી જાત રે;
તો બસત ગઇ હાથથી, સાચી એ સહી બાત રે. ૮
ત્યું વે મકકાર આવકર, ઇમામકે ઘરમાં ગહી;
અવરત ફેરાઈ જાયકર, એ ખબર સાચી સહી. ૯
નાકિસ અકકલ હેં ઓરતાં, કબુલ કીતી બાત રે;
મારનેકા સોચ દલમાં કીયા, ઇમામ જેસી ઝાત રે. ૧૦

—:*:—

—૩ ૨—

તબ બીબી હેા રાઝી, ઓસ મકકારકુ આખા;
કિસ તરેહ મારૂં, એ બયાન રે દાખા. ૧
વે મકકાર તો યઝીદકે, પાસ ફેર ગહી;
અને બાત તો સારી, ખોલ કર કહી. ૨
તબ યઝીદને ઓસકુ, લે દીયા રે ઝેરા;
એસી દાવે હેા કેરી, પુરી કીતી રે પેરા. ૩

+ રીતે, પ્રમાણે. *ઓછી અક્કલ. × પેદા થયેલ પહેલાં સ્ત્રી કે જે હ. આદમનાં બીબી હતાં

તમ મકકાર વે ઝહેર લે, ફેર આઈ રે સુનાતી;
આવ ઝહેર દે અવરતકુ, એ સહી રે બાતી. ૪
અને તમ વે દન થે, ગરમી હેા કેરે;
ભી ઇમામ થે રેાઝદાર, એ સુનીયેા સવેરે. ૫
સુનેા ઇમામ તેા ઘરમાં, શામ વખત રે આયે;
સેા રેાઝા ખેાલને, ખાતર રે સુનાયે. ૬
આવ એસહી બીબી પાસ, પાની રે મંગાયા;
એાને ઝહેર બા પાનીમાં, લા ને પીલાયા. ૭
સહી પીતે રે કલેજા, ટુકડે હેાકર ગીરીયા;
હેા સીત્તર ટુકડે, નીકલને પડયા. ૮
અને લેાહી તેા બૅાત, બૅાત રે ચલીયા;
તમ ભાઇકેા બુલાના, તુરત ઇમામે કરીયા. ૯
ઇમામ હુસેન તેા બેગે, ભાઇ પાસ રે આયે;
તમ ભાઇને ભાઇકુ, લે ગલે રે લગાયે. ૧૦
બૅાત ગમ તમ, ઇમામ હુસેનને આયા;
જમ ભાઇ કેરા હાલ, બૅાત તંગ રે દેખાયા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને નેહસુ કહેા, દન એાર રાતી. ૧૨

રે તહી

વીરને વીરકુ દેખતે, નેંનુ ભરીયા નીર રે,
નેંનુ ભરીયા નીર;
રંધન કીયા બૅાત દલસુ, ના હુઇ તલભી ધીર રે,
ના હુઇ તલભી ધીર. ૧૩

—:*:—

— ૩૩ —

રૂબાઇ.

દેખેા દેખેા ધુતી વીરા દુનીયા, રંગ કેરા નાંહી છેહરે;
દુની છંદે દુખ સહી પાહીયા, જગ માંહી વલીયું કી દેહરે. ૧

મકકરસુ દગા સહી પોંચીયા, ઇમામ હસન કેરી ઝાતરે;
કલેજા ટુટારે ઝહેર લાગતે, એ તો સહી સાચી હે બાતરે. ૨
લોહી નીક રીતે દેખો ચલીયા, ઝહેરે કીયા કલેજેકુ ઘાવરે;
દેખો એ પોંચી રે ઇમામકુ, એસા દીયા વૅરીને દાવરે. ૩
ઇમામ હુસેન લાગે ઝુરને, દેખ દેખ આપ વીરરે;
દરદકે લીતે રે આપ વીરકે, ચલીયે નેંનુ ભર નીરરે. ૪
ગરજે ÷ગગન દલ દુઃખસુ, મેહ નેંનુ ધારો ધાર રે;
ઇમામ =ઝુરે રે કાજ વીરકે, દલ ના પકડે કરાર રે. ૫
વીર કહે આવો વીર મલીયે, છેલ્લા એ મલના હે ભાઇરે;
જુદાઈ પડી અબ અપને, ×વીદાઅ બાત વીરને બતાઇરે. ૬
બીછરન આ પડા અબ તમુસુ, સુનો એક વસીહત બાતરે;
દયા કરો ફરઝંદ મેરડે, હુએ યતીમ ઝાત રે. ૭
યતીમકુ ભાઇ બૅાત ચાહકર, કીજીયો દિલાસા વીરરે;
પડે તો બીસારા યતીમકુ, કરેંગે દિલાસે ધીર રે. ૮
નસીહત છેલ્લી એ સુનતે, હુસન રોએ ઝાર ઝાર રે;
બીછરન દુઃખ બૅાત લાગીયા, દલને ના કીતા કરારરે. ૯

—(*)—

— ૩૪ —

ઇમામ હુસેનકુ, લે ગલેકુ લગાયે;
અને નસીહત બોલ, કેતે રે બતાયે. ૧
તબ ઇમામ હુસેન, બાત બેરીકી પુછાઇ;
કેને ઝહેર દીયા, તમ કહો મુઝે ભાઇ. ૨
કહયા અવરતકી ચુગલી, મુઝે કરની નાંહાં;
હે +અજલ રે પોંચી, જું લખેકે માંહાં. ૩
કહયા ફરઝંદ મેરે, ભાઇ હુએ હેં યતીમા;
તમ અનુકુ ડશફકત, બૅાત કીજીયો ॥રહીમા. ૪

÷ આસમાન ગાજે. = દીલગીર થયા. × જુદાઇ. + મૌત, કઝા. ડ મહેરબાની ॥ દયા

અને તમારી બેટીકા, હે બયાહ રે કરના;
સો મેરે બેટે સાથ, એ નસીહત સુનના. ૫
યું ઇમામ હસનને, નસીહત કીતી;
સો ઇમામ હુસેનને, સુનકર લીતી. ૬
ભી નસીહત દુજી, એ સુનકર લેની;
મુઝે ફોત બાજ ચંતા, મન એતની દેની. ૭
કે દાદેકે રોઝેમાં, મુજે દફન કરાહેા;
કે પયગમબર પાસ, મેરી કબર ચુનાહેા. ૮
કે ખુદાવંદ તઆલા, ગુનેહ મેરે બખશાવે;
* * * * * * ૯
જબ રસુલુલ્લાહ પાસ, રોઝે પાસ આયે;
તબ હાકિમકે નોકરૂં, મને રે કરાયે. ૧૦
તબ ઇમામ હુસેનને, બાત ગુસ્સા રે કીતા;
અને જંગ હેા કરને, એ મન રે દીતા. ૧૧
તબ અબ્દુલ્લા મસઉદ, મને રે કીતા;
અને મસલેહત કેરા, બેાલ કેહકર દીતા. ૧૨
સુનેા દાવેગીર નબીકે, હેં દુશમની ચાતે;
સેા કતલ હેા કેરા, હેં કેસે શહીદ કરાતે. ૧૩
અબ ભલા હે કે સબુર, કરના તમના;
કહયા અબ્દુલ્લા મસઉદ, એતા ઓસ દંના. ૧૪
તબ ઇમામ હુસેનને, સુન સબર રે કીતા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત યું દીતા. ૧૫

રે તુહી.

ઇમામ હસનકુ ઘરતે, નબી કેરે પાસ રે,
નબી કેરે પાસ;
મને કરનેકુ આયે, યઝીદ કેરે દાસ રે,
યઝીદ કેરે દાસ. ૧૬

—:*:—

—૩૫—

તબ ઇમામ હસનકુ, ના રેઝે માંહી ધરીયે;
કે જનાઝા લેકર, ઓર તરફ ચલીયે. ૧
જાં ગોરસ્તાન કહીયે, ગરીબું કેરા;
વાં જનાઝેકુ લેકર, ગયે રે સવેરા. ૨
સુનો ઇમામકુ લેજાકર, વાં દફન રે કીતે;
સો દુશમન કેરે, હસદકે લીતે. ૩
થી તારીખ દુજી, મોહર્રમ માસા;
ઇમામ હસનકા વિસાલ, તબ હુવા રે ખાસા. ૪
બરસ ચાલીસ આઠ, ઉપર રે કેલાઇ;
એ ખબર તો સાચી, લખેસુ પાઇ. ૫
દસ બેટે ને સાત, બેટીયાં કહીયે;
ઇમામ હસનકી ઓલાદ, એ સુનકર લહીયે. ૬
બેટેકી અવલાદ, ઓનુ બાજ રે કહીયે;
અને અવરકુ નાંહી, એસી ખબર રે લહીયે. ૭
સો અબુલ હસન, અબુ મહંમદ કહીયે;
રહી અવલાદ ઓનુકી, બાજ ઇમામકે લહીયે. ૮
અને અવરકી અવલાદ, રહી રે નાંહાં;
નામ સુન વે લીજીયે, હે જુ લખેકે માંહાં. ૯
હુસેન કાસિમ અબ્દુલ્લા, ઇસ્માઇલ કહીયે;
અને ઝેદ ને ઇબ્રાહીમ, નામ ભી લહીયે. ૧૦
અને અહમદ અલી, જનો રે નામા;
એ ઇમામ હસનકી, અવલાદકી ઠામા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી
વે દુજી તારીખ જનીએ, મોહરર્મ કેરા માસ રે,
મોહરર્મ કેરા માસ;
તબ સહી વિસાલ ઇમામકા, હુવા દન એ ખાસરે,
હુવા દન એ ખાસ. ૧૩

— ૩૬ —

પીછે અવરતને યઝીદકુ, કેલાઇ બાતી;
બીયાહ કેરી બાત, કેલાઇ સુનાતી. ૧
જું તેં રે કહયા થા, ત્યું કામ મેં કીતા;
કે ઇમામ હસનકુ, ઝહેર રે દીતા. ૨
અબ વાએદા તેરા, તુઝે પુરા હે કરના;
જે કૌલ તેં કીયા થા, સહી મન ધરના. ૩
કે બેગે રે હોવે, તુજ સેતી ઘર વાસા;
ઝહેર દીયા ઇમામકુ, એતી કર મેં આસા. ૪
યું અવરતને યઝીદકુ, જબ બાત રે કેલાઇ;
તબ યઝીદે ઓસકી, પાછી ખબર ભેજાઇ. ૫
કે ઇમામ હસન જેસા, તેં ઝહેર દે મારા;
તો તેરા મુઝકુ, ના આવે એતબારા. ૬
યું જુવાબ રે સુનીયા, જબ અવરતને કાના;
તબ છોડી રે ઉમ્મેદા, જે કીયા થા ધાના. ૭
યું હુવી રે નીરાસી, દુન્યા રે માંહા;
અને આકેબત માંહે, ખુબ ઠામ રે નાંહા. ૮
જે ઇમામકે તનકુ, ઓને કીતી રે ઘાતા;
દો જગ નીરાસી, હુઇ અવરતકી ઝાતા. ૯
સહી સઝા તો દેખતે, ઓસકુ પોંચાઇ;
એ સુનતે રે મુમન, એતી ચંતા રે આઇ. ૧૦

રે તુહી

ઘાત કીયા ઇમામકુ, દો જગ હુઇ નીરાસ રે,
દો જગ હુઇ નીરાસ;
નાઉમ્મેદકુ પોંચી સહી, જે કીતી થી આસ રે,
જે કીતી થી આસ. ૧૧

— ૩૭ —

અ ર હા

સુનો નવાસે નબીકે, મકબુલ મેહબુબ ઝાત રે;
અનુકુ તો અવરત નાકીસે, બાઇતી જીવકી ઘાતરે. ૧

નીરાસ હુઇ દો જગુ, પાઇ સઝા સહી માન રે;
યઝીદ બોલ ફેર ગયા, કીયા થા જે માન રે. ૨

લાલચ કેરા છેહ નાંહી, દુન્યાકે એસે ઢંગ રે;
નાંહી સબુર એાસ તનમાં, જીસે હે દુન્યા રંગરે. ૩

શેતાન હે પાલે પડા, દુનિયાકે સીતર છંડ રે;
દુનિયા જે દલસુ ચાવસે, પડયા વે દુરીજન ફંદરે. ૪

જું જલ કરે કરોવાલીયા, નેહે વે છુપે આપ માંયરે;
મખ્ખી તો આવે ઉડતી, એાસકુ તો દેખે નાંયરે. ૫

સબુર નાંહી એાસ ઝાતકો, જતી હે સબ સબ ડાભરે;
લાલચ લાગી અદકી, ફરતી હે એાસકે કામ રે. ૬

જતે તો કહીં જલમાં, લોભે ફંદાવે ઝાત રે;
માંકડી છુપી તબ આવકર, પોંચા સહી એ બાતરે. ૭

મખ્ખી તો ઝોર ઉડને કરે, માંકડી બંધાવે જલરે;
છોડે નાંહી એક પલ એાસે, પોંચ જ મોતકા હાલરે. ૮

દુનિયા અને શૈતાનકી, બુઝો સહી એ રીત રે;
શૈતાન ફંદે વે પડા, કીતી દુનીસુ પીત રે. ૯

— ૩૮ —

સુનો ઇમામ હુસૈન, નબીકે નવાસે;
બીબી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીએ ખાસે. ૧
સહી કુનીયત અનુકી, અબુ અબદુલ્લા જનો;
અને લકબ તો અનુકા, ઝકી રે પછાનો. ૨
ભી લકબ તો સય્યદ×, શહીદ હેં કૅતે;
વે સીબ્તોં ભી લકબકા, નામ હેં લેતે. ૩
હુઆ જનમ અનુકા, મદીને રે ગામા;
અને દન સોમવાર, કેરા રે નામા. ૪
અને ચોથી તારીખ, માસ રે શાબાના;
ભી પાંચમી તારીખકા, સુન રે બયાના. ૫
અને બરસ થા હિજ્રત*, હીજરત કેરા;
તો માસ રે છ હમલ, રહે સુનીએ સવેરા. ૬
કે સફરમાં, ઇમામ હસન જનએ;
અને શાબાનકુ, ઇમામ હુસૈન કૅલાએ. ૭
તો છ માસકા છેટા, હુઆ રે જનો;
ઇમામ હુસૈનકી કરામત, એ ભી રે પછાનો. ૮
એ જનમ હેા કેરી, સુનો રે બાતીઃ
જેસી હકીકત સુની, વેસી લખી હે ઝાતી. ૯
કુછ કયાસ હેા કેરા, યાં ઠામ રે નાંહા;
એ સુન સુન એતના, નત કહેા દલ માંહા. ૧૦
રે તુહી

× સરદાર. હિં ફરઝંદ.

* નોટ—હ૦ ઇમામ હુસેનની પયદાઈશ હી૦ ૪ માં થએલ છે પરંતુ અહીં કિતાબોના ઉતારા કરનારની ભુલથી હી૦ ૨ થએલ લાગે છે. હ૦ ઇમામ હસનની પયદાયશ હી૦ ૩ માં થએલ છે પરંતુ આ કિતાબમાં પાને ૬૨ ઉપર હી૦ ૪ અને સફર માસ લખેલ છે એ પણ એવીજ રીતે નકલ કરનારેાએ ભુલ કરેલ હોવી જોઈએ. (ઇ. પી.)

ઇમામ હુસૈનકે જનમકી, તારીખ દુજી જાન રેઃ
તારીખ દુજી જાનઃ
દુજા હીજરી સન થા, શાબાન માસ જે માનરે,
શાબાન માસ જે માન.

— ૩૯ —

એ બશારત ખાતમ, નબીકુ પોંચાઇ;
બીબી ફાતમાકેા બેટા, આયા ખબર સુનાઇ. ૧
બીબી ફાતમાકે ડેરે, તબ નબીજી આયે;
તબ ખાતમ અંબીયા, મન ખુશી બૉત લાયે. ૨
તબ અસમા એ બેટી, ઉમૈસ કેરીઃ
લે કપડેમાં ઇમામ, બાયે રે સવેરી. ૩
યું કપડેમાં બાકર, નબીજીકુ દીતેઃ
તબ નબીજીને ગેાદમાં, અનુકુ લીતે. ૪
તબ ખાતમ નબીને, બાંગ નમાઝકી પઢાઇ;
સેા જમને કાનમાં, પઢી રે સુનાઇ. ૫
અને પઢી તકબીર, કાન ડાભે રે માંહા;
મેં હુું સુનેસુ લખતા, કુછ કયાસ રે નાંહા. ૬
યું તકબીર પઢે બાઝ, અલી નબીએ બતાએ;
સેા નામકી ખાતર, અલીકુ પુછાએ. ૭
કયા નામ તમે ધરેાગે, અલી કહેાને બાતી;
યું પુછતે હેં અલીકુ, ખાતમ રે ઝાતી. ૮
એતી કુવ્વત નાંહી, અલી કેહવે મુજ ઝાતી;
કે તમુસુ પેહલી, મેં કહું રે બાતી. ૯
યું અદબ અલીને, નબીજીસુ કીતી;
બાઝ અરઝ તેા એતની, ચંત રે દીતી. ૧૦

નામ હે રબ ધરે, યું દલ હે રે ચાતા;
એતી અલીને ફેરકર, કહી નબીજીસુ બાતા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૨
રે તુહી
બાંગ તકબીર નમાઝકી, પઢી થી દોનુ કાન રે,
પઢી થી દોનુ કાન;
ઇમામ હુસૈન જબ જનમીએ, બીબીને સહી માનરે,
બીબીને સહી માન. ૧૩

— ૪૦ —

તબ ખાતમ અંબીયાને, એતા ફરમાયા;
સો અલીકુ બુલાબ, દીયા રે સુનાયા. ૧
મેં ભી રબકે કહે બના, ના ધરૂં રે નામા;
મેં ભી રબસુ પૅલા, ના કરૂં હો કામા. ૨
યું મુબારક જુબાંસુ, નબીને આખા;
સો અલીને સુનકર, મન માંહે રાખા. ૩
સહી એતેમાં જીબરઇલ, આયે અલેહિસ્સલામા;
સો રબને ભેજ્યા, ઇમામકા નામા. ૪
કહયા નામ ધરો નબીજી, બેટે હારૂન* કેરા;
બેટા દુજા રે હારૂનકા, નામ ધરીએા સવેરા. ૫
દુજે હારૂનકે બેટેકા, કયા નામ થા પુછાયા;
થા શેર તો નામા, નામુસે બતાયા. ૬
તો બોલ નબીને કહયા, અરબી નાંહા;
અને રબે મુજે કીયા, અરબકે માંહા. ૭
જો આરબીસુ ખુબી, મુજે રબને હે દીતી;
કે જુબાં તો મેરી, આરબી હે કીતી. ૮

* હ૦ હારૂન પયગમ્બર કે જે હ૦ મુસા (અલે૦)ના મોટા ભાઇ થતા હતા.

તો ઔર તો નામ, મેં નાંહી રે ધરાવા;
મુજે આરબી નામોંકા, હે રે ચાવા. ૯
તબ નામુસે એતા, ફેર કર આખા;
કે હુસૈન હે માયને, શેરકે દાખા. ૧૦
તબ નબીજીને હુસૈન, ધરીયા નામા;
જબ રબને ભેજાઇ, વહી ઓસ ઠામા. ૧૧
સુનો ઇમામ હુસૈનકી, એ ખુબી રે જનો;
અને એક કર રબકુ, મન એતતા આનો. ૧૨
રે તુહી
હોતે જનમ ઇમામકે. રબે ભેજાયા નામ રે,
રબે ભેજાયા નામ;
જનમ ભુમી અનુકી સહી, મદીના કહીયે ગામરે,
મદીના કહીએ ગામ. ૧૩

— ૪૧ —

અને સાતમે રે દન, અકીકા* કીતા;
સો મુડાના સાતમે, દન કીયા રે સુનીતા. ૧
અને બકરા તો ઝબ્હે, કીયા ખબરરે પોંચાઇ;
અનુ ભાઇકે કાઝ, જેસા કીયા થા સહી. ૨
યું બકરા ઝબહે કર, બાલ સરકે ઉતારે;
જે ઇમામ રે હુસૈન, નબીજીકે પ્યારે. ૩
અને બાલકે બરાબર, રૂપા સદકા× કીયા;
એ અકીકે કેરા, બયાન રે સુનીયા. ૪
સુનો ઇમામ હુસૈન, થે જીસ દન આયે;
તબ રબને નામુસકુ, થે રે ભેજાયે. ૫
રબે મુબારક બાદી, થી રે ભેજાઇ;
યું નામુસ ખુશાલી, લાયે રે સુનાઇ. ૬

*પૈદા થવા બાદ સાતમા દીવસે કરવામાં આવતું બાણું. ×ખુદાના નામે મોહતાજોને આપવું.

ઓસ સાથ કતલકી, કેલાઇ બાતી;
કે કતલ હોવેગી, ઇમામ હુસૈનકી ઝાતી. ૭
વે મચઝરતકે કેરા, ભી કીયા રે બયાના;
યું નામુસ હુકમ, દેા લાયે રે જના. ૮
ઇમામ હુસૈન થે ગોદ, નબીજી કેરી;
દેતે હલકકુ બોસા, થે નબીજી સવેરી. ૯
આવ મુબારક બાદી, નામુસે રે દીતી;
અને મચઝરત ઓસકે, બાઝ રે કીતી. ૧૦
સુનો મચઝરત સુનતે, દુખ નબી દલ આયા;
એ સુન સુન મુમનું, સોચ એતા દલ આયા. ૧૧

રે તુહી

મુબારક બાદી મચઝરત, કીતી નામુસે આવ રે,
કીતી નામુસે આવ;
નબીકે ફરઝંદકુ, એસા રબકા ચાવ રે;
એસા રબકા ચાવ. ૧૨

— ૪૨ —

રાગ બાઇ

ઇમામહુસૈન જબ જનમીએ, ખુશી હુઇ મુબારક ઝાતરે;
લે ગોદ ગલેકુ બોસે દીયે, નબીજીને સહી એ બાતરે. ૧
મુબારકબાદી ભેજાઇ રબને, નામુસ લે આયે વે જનરે;
મચઝરત કેલાઇભી રબને, દોનુ બાતાં સાથથી માનરે. ૨
મુબારક દીતી નામુસને, ખુશી હુએ સુન બાત રે;
મચઝરત ચંતા હુઇ, ખાતમ નબીકી ઝાત રે. ૩
નામુસ ખુશી કેરા દન હય, મચઝરત કેરી કેસી રીતરે;
કહયા જીસ ડામ નબી અનુકુ, બોસે દેતે કર પીતરે. ૪

[1] દીલગીરી જાહેર કરવી.

ઓસ ઠામ તલવાર ફેર ફેર, કરબલા રણકે ઠામ રે;
તમારે ફ્રાત હુએ બાઝ એ, શહીદ હોવેભી અલી નામરે. ૫
ફ્રાત હોવે એ બડા ભાઇ ઉનકા, રૅવે બીબી ફાતમાભી નાંયરે;
તબ એ ઝબ્હે કીયે જાયેંગે, કરબલા જંગલકે માંય રે. ૬
યતીમ યું કરે રબ અનુકુ, ધરાવેગા મઝલુમ નામ રે;
અનુ પર તલવાર ફરસી, તબ સહી કરબલા ઠામરે. ૭
સુનતે રોયે નબી અપને, નેનુ ભર ભર નીર રે;
યતીમ હોવે ફરઝંદ મેરડા, દુખ બૉત પાવેગા શરીરરે. ૮
મુબારક તન દુખ લાગીયા, રોયે નબી નેનુ અપારરે;
રોયે રોયે નબી નેનુ ભર ભર, દલ ના પકડે કરાર રે. ૯

-- ૪૩ --

જબ મઅઝરત નામુસે, નબીજીસુ કીતી;
તબ નબીજીને પુછી, એસી બાત રે સુનીતી. ૧
કે નામુસ આજ હય, ખુશાલીકા દંના;
કે મઆઝરત કેરા, સોચ કેસા કીયા મંના. ૨
નબી ફ્રાત હોએો તમંના, જબ નામુસે આખા;
અલી સહી ભી હોવે, યું ફેરફર દાખા. ૩
અને ભાઇ ભી ઓનુકે, જબ પાવેંગે વફાતા;
અને ફ્રાત ભી હોવેંગે, જબ અનુકી માતા. ૪
સબ કરબલા માંહે, એ મારે રે જાવે;
અને યતીમ ને મઝલુમ, એ રે કૅલાવે. ૫
જાં ગલેકુ હો બોસા, નબી દેતે તમંના,
સહી ઓસ ઠામ તલવાર, ચલે અનુકે તંના. ૬
એ ઝબ્હે રે કીએ, ઓસ રણ માંહે જાવે;
સહી મઝલુમ યતીમ, એ રે કૅલાવે. ૭

કે તલવાર ચલેગી, અનુ બકરેકી રીતા;
સો કરબલા માંહી, યું હુકમ હે મીતા. ૮
એ સુનતે નબીજી, ગમ માંહે આયે;
અને રોયે રોયે નેનું, આંસુ રે ચલાયે. ૯
નીર ભર ભર રોયે, મુબારક નેના;
બાત નામુસ હેા કેરી, સુનતે મંના. ૧૦
સુનો લાએબાલી દરગાહ, હે રબ હેા કેરી;
એ સુન સુન મનમાં, નત દીજ્યેા સવેરી. ૧૧
રે તુહી
રબ ચાવે સેાહી કરે, એસા સુરીજન હાર રે,
એસા સુરીજન હાર;
હે આકેબત નેક સંવારતા, હે કરતા જીસકુ પ્યારરે;
હે કરતા જીસકુ પ્યાર. ૧૨

— ૪૪ —

થે નબીજી રોતે, ભર ભર નેના;
સુનો મુરતઝા અલી, આયે સહી અસ મેના. ૧
પુછા રસુલ ખુદાકે, ગમ કયું હેા મન લાતે;
કે મુબારક નેના, કયું આંસુ હેા ભરાતે. ૨
તબ નબીજીને અલીકુ, ખબર બતાઇ;
બાત જીબ્રઇલ કેરી, સબ કીતી રે અગાહી. ૩
તબ મુરતઝા અલી, રોએ ભર ભર નેના;
જબ ખબરકે નબીને, કહે રે બેના. ૪
તબ અલીકે નેનુ, ચલીયા નીરા;
જીું ભાદવ મેહા, તલ કીતી ના ધીરા. ૫
યું રોતે અલી, દર્દ માંહે આયે;
બીબી ફાતમાકે નઝરું, એસે રે દેખાયે. ૬

તબ બીબી સાહેબને, પુછી રે બાતી;
એ રોનેકી ચંતા, હે કેસી રે દેખાતી. ૭

કે આજ હય દન, ખુશાલી કેરા;
એ રોનેકા સોચ, કેસા કીયા હે અનેરા. ૮

તબ અલીને ખબર, કીતી રે સારી;
જે નબીજીને કહી થી, તલ છોડી ના બીસારી. ૯

કે જીબરઇલ આયે, એસી ખબર સુનાતી;
સહી હુસૈનકે કતલકી, કીતી આવને બાતી. ૧૦

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૧૧

રે તુહી
કતલ ઇમામ હુસૈનકી, નામુસ લાએ બાત રે,
નામુસ લાએ બાત;
સુનતે ભર ભર નેનકુ, રોએ મુબારક ઝાત રે,
રોએ મુબારક ઝાત. ૧૨

— ૪૫ —

બીબી સાહેબને ખબર, જબ સુનાઇ કાના;
તબ ઝાર ઝાર રોએ, સહી રે જના. ૧

બૉત શોર કર રોએ, બૉત દુખ રે લગાયા;
આયે હુજરેથી બાર, એસા રે સુનાયા. ૨

સો ગાભરે હોકર, પાસ નબીજીકે આયે,
અને રંધન તો કરના, બૉત દલ રે લાયે. ૩

કે મુજકુ અલીને, એસી કહી રે બાતી;
કે જીબરઇલ એસી, લાએ ખબર સુનાતી. ૪

કે ઉમ્મત હુસૈનકુ, હે સખ્તી પોંચાવે;
કુછ રહમ તો દલમાં, અનુકે ના આવે. ૫

બોસે દેનેકી હામ હે, જાં તમારી મેરી;
વાં તલવાર ચલાવે, ઉમ્મત સવેરી. ૬
કે હલકકી હામ, વે તલવાર બાવે;
અને તલ હોા જેતા, મન રહમ ના લાવે. ૭
તબ નબીજીને હાં કર, જુવાબ રે દીયાઃ
કે જીબરઇલ સેતી, એસા સુન મેં લીયા. ૮
તબ બીબીકુ સુનતે, બાત દાઝ રે લગાઇઃ
બાત શોર કર રોએ, એસી દીલગીરી આઇ. ૯
કેસા હુસૈનને ગુનાહ, હોવેગા કીતા;
કે ઉમ્મત રે મારે, યું હે રે સુનીતા. ૧૦
યું કર બીબી, બાત રોએ ઝાર ઝારા;
કયું મઝલુમ હોવે, હુસૈન બીચારા. ૧૧
યું કેહકર રોએ, બીબી દરદકે લીતેઃ
એ સુન સુન મુમન, બાલ એતે ચંત દીતે. ૧૨

રે તુહી
બીબી ઝાર ઝાર રોઇએ, સુનતે કતલકી બાતરેઃ
સુનને કતલકી બાતઃ
કે હુસેન એસા કયા કીયા, કતલ હોવેગી ઝાત રે,
કતલ હોવેગી ઝાત. ૧૩

— ૪૬ —

બરહા

અલી તો આયે ઘરમાં, પુછે તો બીબી ફાતમાઃ
રોતે હો એસા દુખ કયા, પોંચા તમારી ઝાતમાં. ૧
નબીને મુઝે અલી કહે, ખબર તો એસી કહીઃ
રબને ભેજાઇ બાત જે, જીબરઇલ થે લાએ સહી. ૨

હુસૈનકે કતલકી, ખબર કાનુ આહી રે;
સહી નબીને મુજકુ, કીતી તો હે અગાહી રે. ૩
સુનતે તો બીબી ફાતમા, રોએ તો નેનુ નીર રે;
ભર ભર રોવે દુખસુ, તલ ભી ના હોવે ધીરરે. ૪
એસા હુસેન કયા કીયા, મઝલુમ હોવે ઝાત રે;
ઉમ્મત મારે ઓનુકુ, એસી સુનાવે બાત રે. ૫
બોસે દેનેકી જગ જે, હલક કેરી ઠામ રે;
તલવાર વાં ફરસી, હુસૈન કેરે નામ રે. ૬
એસા હુસૈનને કયા કીયા, ઝુલમ યું હોવે સહી;
રોવે યું બીબી ફાતમા, દેખતા તો હે આપ દહી. ૭
બીબી તો ઘરથી ધાયકર, પાસ નબીકે આયે રે;
ફીરાકકે લીતે સહી, રોતે તો આયે સુનાયે રે. ૮
ઝાર ઝાર રોવે નેનુ ભરીયા, નીર જેસા મેહ રે;
ફિરાકકે લીતે સહી, હોવે ના જપ તલ દેહ રે. ૯
મઝલુમ ફરઝંદ મેરડે, હોવેંગે જા કિસ ઠામ રે;
રોવે યું બીબી ફાતમા, હુસૈન કેરે નામ રે. ૧૦

— ૪૭ —

બેગે દીનકે રે ભાઇ, સુનો એ બાતી:
કે નેનુ ભર ભર રોએ, ખાતમ રે ઝાતી. ૧
કે નબીજી અપને, રોએ ભર ભર નેના;
કતલ ઇમામ હુસૈનકે, સુનતે મંના. ૨
તો બીદઅત નાંહી એ, રોના રે જના:
ઇમામ હુસૈનકે, નામસુ રે જના. ૩
થે નબીજી રોએ, જબ ખબર સુનાહી;
સો આગેથી નામુસે, જબ કીતી રે અગાહી. ૪

તો ખબરકુ સુનતે, નબી રોએ ભર ભર;
એસા નબીજી હો કેરા, થા પ્યાર ઇમામ પર. ૫

તો કતલ હોનેકી, અબ ખબર સુનકર;
સહી ફિરાકસુ રોના, નેના ભર ભર. ૬

એ ઇમામ હુસૈન, નબીકે નવાસે;
બીબી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીએ ખાસે; ૭

કયું ના રે દરદ અનુકા, દલ માંહે રે આવે;
કયું ના નેનુ નીર, ચલ રે જાવે. ૮

કયું ના અફસોસ અનુકા, દલકુ ના લગાવે;
કયું ના કતલકુ સુનતે, રિકકત* રે આવે. ૯

જો નબીજી અપને રોએ ભર ભર નેના;
તો અપન સુન્નત કર, વે ચંત રે દેના. ૧૦

એ રોનેસુ આકેબત, નેક રાહા હે કરની;
વે ઇમામકી મુસીબત, રોએ મન ધરની. ૧૧

કે કતલકા બયાન, સુન દલ માંહે લાવે;
અને નસદન જુબાં, એતી રે ચલાવે. ૧૨

રે તુહી

ફરઝંદ બીબી ફાતમા, નબીકે નવાસે જાંન રે,
નબીકે નવાસે જાન;

નેહસુ દરદ તો ઓનુકા, રોએ રોએ મન માંહે આનરે,
રોએ રોએ મન માંહે આન. ૧૩

— ૪૮ —

૩ જા ઇ

કતલ સુનતે ભાઇ મુમના, ઇમામ હુસૈન કેરી જાતરે;
રોએ નેના ભર ભર નેહસુ, ખાતમ નબીકી જાત રે. ૧

* દીલનુ ભરાઇ આવવું–રોવું.

એસા નેહ થાં નબી કેરડા, ઇમામ હુસૈન કેરે નામરે;
ભાઇ મેરે દીનકે સુનતે, કરના હે વેસા જે કામ રે. ૨
ફરઝંદ નબીજીકે જનીએ, બાત થા નબીજીકા નેહરે;
રોએ નેના ભર ભર નેહસુ, દુખ સુના જબ એસી દેહરે. ૩
ફરઝંદ નબીજીકે જનીએ, પોંચીયા પોંચીયા એાનુ દુખરે;
મુમનકુ વે દુખ સુનતે, તલ ના પાવે તલ સુખ રે. ૪
ઝુરે ઝુરે ભાઇ દલમાં. ઇમામકી સુનતે બાત રે;
કયું ના ઝુરે એ મુમન સુનતે, કતલ હુઇ એસી ઝાતરે. ૫
હઇએ દાગ જે દલ મુમના, નેનુ ભરાવસી નીર રે;
ફરઝંદ નબીજી દુખ પોંચીયા, રોએ બના હોવે કેસી ધીરર. ૬
નબીજી રોએ સહી અપના, ભર ભર મુબારક નેનરે;
એ તો રીત સુન્નતકી જનીએ, રોના રોના સાચે એ બેનરે. ૭
દોનુ રીત હોવે સહી મુમના, સુન સુન ઇમામુંકી બાતરે;
મઝલુમ નામ ધરીઆ, ઇમામ હુસૈન કેરી ઝાત રે. ૮
અવર કો' મઝલુમ દેખતે, રિકકત હે આતી સુનો વીરરે;
ઇમામકા દુખ વીરા સુનતે, દલક યું કરે મુમન ધીરરે. ૯

— ૪૯ —

૫ હેલ

મુમન સુનો એ મન ધર બાતી રે,
કતલ હુએ ઇમામકી ઝાતી રે. ૧
સુનો વીરા મઝલુમ નામ ધરાયા રે.
ઝુલમ અનુ પર કીયા સુનાયા રે. ૨
સુન સુન રોએ ભર ભર નેના રે,
ફિરાક લાહેાને દલકે મેના રે. ૩
હાય કયું મારે નબીકે નવાસે રે,
શહીદ કીયે બાત થે પ્યાસે રે. ૪

બરહા દે ઓસ તન ઝાતી રે
મન ધર સુનને બાતી રે. ૫

સુન સુન નેનુ નીર બહાવે રે,
રોના તેરા જાયે ના જાવે રે. ૬

અજર અંતે સહી તુ પાવે રે,
સમજુકુ બાત એ દલ માંહે ભાવેરે. ૭

ભા જે તુ મદદ શહીદોંકી ચાવે રે,
ઝીયારત કાજે હું બાત કામ જાવેરે. ૮

ઇમામકુ તુ કયું ના ચાતા રે,
કયું નાંહી નેહ એ મન માંહે લાતારે. ૯

શહીદ ફરબલાકે જનો રે,
ફરઝંદ સહી નબીકે માનો રે. ૧૦

જો તુજે શહીદું કેરા હે નેહા રે,
તો નેહ રાખ તુ અનુકી દેહા રે. ૧૧

મીતકા દુખ સુને દુખ લાગે રે,
ખુશી ઓસકે તનથી ભાગે રે. ૧૨

દુખ સુન નેનુ નીર ભરાહો રે,
શહીદ નેહ જે દલ માંહે ચાહો રે. ૧૩

તો તુજે મદદ અનુકી આવે રે,
શહીદું કુ જે દલ હે તેરા ચાવે રે. ૧૪

જો તુજે શહીદું કેરા હે ચાવ રે,
કર શેહજાદેથી તુ ભાવ રે. ૧૫

— ૫૦ —

બીબી ફાતમા આવ નબી પાસ, ગમ બાતરે ખાયા;
કે રધનસુ નેનુ, બાત નીર રે બહાયા. ૧

તબ ખાતમ નબીને, એતના આખા;
સો બીબી ફાતમાકો, જવાબ રે દાખા. ૨
હોવે બાલપનેમાં નાંહી, કતલકી બાતી;
નાંહી જુઆન ભી હોવે, જબ હુસૈનકી ઝાતી. ૩
પન હુસૈનકુ પોંચેગા, જબ કતલ ઇલાહી;
એસી નામુસે ખબર, એાસ દનકી પોંચાહી. ૪
કેહવે નબીજી એાસ દન, મેં હોઉં રે નાંહા;
ભી નાંહી હોવે ફાતમા, તબ જગકે માંહા. ૫
ભી અલી નાંહી હોવે, એાસ રે ઝમાના;
ભાઇ હુસૈનકે એાસ દન, નાંહી હોવે રે નાના. ૬
તબ હુસૈનકે કતલકા, વકત રે આવે;
જબ એતુ માંહી જગમાં, કોઇ ના દેખાવે. ૭
યું મુબારક ઝુબાંસુ, કીતી નબીજીને બાતી;
તબ બાત ગમ ખાયા, બીબીકી ઝાતી. ૮
સહી સુરીજનહાર, હે એસા રે પછાનો;
અને એક કર મનમાં, એતના રે આનો. ૯

રે તુહી

ઇમામ હુસૈનકુ રનમાં મારસી, નાંહી હોવે ચાર તન ઝાતરે,
નાંહી હોવે ચાર તન ઝાત;
હુસૈન એકલે અનુ દન, યું કહી નબીને બાત રે,
યું કહી નબીને બાત. ૧૦

— ૫૧ —

તબ બીબીને સુનતે, નેનુ ભરીયા પાની;
અને પુકારને રોએ, બાત એસી રે બની. ૧
વાએ મઝલુમ કરને, બીબીને આખા;
વાએ સૈયદ નામસુ, બોલ રે દાખા. ૨

વાએ બેકસ કરને રોએ, બીબી ઝાર ઝારા;
દલ બીબી સાહેબકા; બાત હુઆ બેકરારા. ૩
કહ્યા મા બાપ તેરે, જબ હોવે રે નાંહાઃ
તબ હુસૈન મુસીબત, પોંચે જગકે માંહા. ૪
તબ મુસીબત કેરા, કયું ગમ રે ખાવેઃ
અને ફિરાક તો કિસકે, દલ રે આવે. ૫
અને મઅઝરત કોન, કરે ઐસ દંનાઃ
હોવો હુસૈન બેકસ, યું જગકે મેના. ૬
કેહવે બીબી ઐસ દન, કબી મેં જો હોતીઃ
તો મુસીબત કેરા, ગમ સબ રે સેહતી. ૭
યું બીબી સાહેબને, રચન રે કીતાઃ
વે કરતા હે અપના, જું ચાવે રે મીતા. ૮
તબ હાતીફને અવાઝ, દીતા રે સુનાયાઃ
સો બયાન એતના, બોલને બતાયા. ૯
કહ્યા ઉમ્મત નબીકી, જે આખર ઝમાનાઃ
વે મઅઝરત કરેંગી, એસા રે જના. ૧૦
કે બાઝ વે કરેંગે, હુસૈનકી ઝાતીઃ
એ સુન સુન મુમન, કહ્યા દન ઔર રાતી. ૧૧
રે તુહી
સુરીજનહાર આપો આપ હે, કરે જે ચાવે કામરે,
કરે જે ચાવે કામઃ
મુમનકુ સહી બંધ હય, દુન્યા કેરે ઠામ રે,
દુન્યા કેરે ઠામ રે. ૧૨

— ૫૨ —

દોહા

દેખોને સુરીજન અપના હાં અપના,
ચાતા હે કરતા કામ રે;

ભાકસી કીતી મુમન હાં મુમન,
કાફરૂં જન્નત ઠામ રે. ૧
સુખ ના પાવે ભાવે દીનકે હાં દીનકે,
સહી એ સાચી બાત રે;
ભાકસી ના સુખ પાવના હાં પાવના,
જે હે મુમન ઝાત રે. ૨
સુનોને રોવે બીબી ફાતમા હાં ફાતમા,
નબી ભી નેનુ નીર રે;
એસે રોવે રે બૉાત નેહસુ હાં નેહસુ,
હોવે ના દલ તલ ધીર રે, ૩
દેખો દેખો મીત અપના હાં અપના,
રંધન કેરી રીત રે;
નબી બના રે નાંહી રબકુ, હાં રબકુ,
બંદોમાં ઓર કીસે પીત રે. ૪
દેખોને નબી આપ ઝુરીએ હાં ઝુરીએ,
ઇમામ હુસૈનકે નામ રે;
લખીયા લેખ કતલકા હાં કતલકા,
કરબલા કે ઠામ રે. ૫
તો ભી ના દેખો લખા ફરીયા હાં ફરીયા,
એસા હે અપના મીત રે;
અબ સુન ભાઇ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
કેસી વે ઓર રીત રે. ૬
નાંહી રે દુનિયા સુખ મુમના હાં મુમના,
કસાવે જે હે મીત રે;
સુનો જું બૉાત થોડી કસની હાં કસની,
જેસી રે રીતે હે પીત રે. ૭

— ૫૩ —

સુનો દીન કેરે ભાઇ, એસી હે દીન કેરી બાતી;
કે સુખ નાંહી પાવે, દુની મુમનકી ઝાતી. ૧
સહી કસની માંહા, હે રબકી પીતા;
તો હકકી રાહાકી, એસી બુઝો રે રીતા. ૨
જબ ઇમામ હુસૈન, જનમીએ રે જનો;
બાત ખુશી તબ હોવડી, સહી રે માનો. ૩
કે રબને નુરી, હજુરી ભેજીએ;
વે મુબારક બાદી, કાજ રે આયે. ૪
એસી ખુશી માંહે રબને, બેગે ખબર રે ભેજાઇ;
સો મઅઝરત કેરી, બાત રે સુનાઇ. ૫
સુનો ખુશી સાથ રબને, એસા ગમ રે દીતા;
સહી હકકી રાહાકી, એસી બુઝો રે રીતા. ૬
કે ખુશી બાઝ ગમ, હે રે આતા;
અસ જહાનકા રેહના, હે એસા રે દેખાતા. ૭
તો ગમ રે આયેસુ, કુછ ચંતા ના રે કીજે;
કુછ તલ જેતા ખતરા, મન રે ના દીજે. ૮
તબ ઇમામ હુસૈનકી, અદકી કીજે રે પીતા;
કે ખુશી ને ગમ, હે સાથ રે દેખીતા. ૯
સહી કસનીકુ રબ હે, અપના ચાતા;
સહી બંદા સબર, હે રબકુ ભાતા. ૧૦
તો ગમ માંહે ચંતા, ના કીજીએ ભાઇ;
સબુરસુ એતના, હે કેહનેમાં બડાઇ. ૧૧

રે તુહી

દુખ સુખ દોનો સાથ હે, જગ ફાની એ રીત રે,
જગ ફાની એ રીત;

મુએ પેહલે મર રહે, જનુકુ રબસુ પીત રે,
જનુકુ રબસુ પીત. ૧૨

— ૫૪ —

જબ જીબ્રઇલ મુબારક બાદી, કાજ આયેઃ
અને મઅઝરત કેરી ભી, ખબર રે લાએ. ૧

તબ ફરિશ્તા આવતે, એક રાહામાં દેખાયાઃ
સો ઝાર ઝાર રોતા, ગમ નઝરૂં રે આયા. ૨

તબ નામુસે ઓસકુ, દેખતે પેછાનાઃ
કે આસમાન તીજેકા, એ નુરી રે જના. ૩

નુરી સત્તર હઝાર, કેરા સરદારાઃ
કયું રોતા હું ગીરીયા, બેકસ હોવા બચારા. ૪

સહી કિતરસ અસકા, થા રે નામાઃ
દેખા પડા હે રોતા, એક રે ઠામા. ૫

તબ નામુસે ઓસકુ, જા પુછી રે બાતીઃ
કયા હોવડા કિતરસ, તેરી રે ઝાતી. ૬

મુઝે કામકા હુકમ, કહયા હુઆ થા ઇલાહીઃ
અને એક પલ જેતી, કુછ બેર મેં લગાહી. ૭

એતે રીસ તો હુઇ, કહહાર* કેરીઃ
તન પર ને બાનુઆં, મુજે જલીએ રે સવેરી. ૮

થા કલકે દંના, બાત ખુશાલીસુ મંનાઃ
અને હલાકીમાંડ પડયા, મેં આજ રે દંના. ૯

યું નુરીને નામુસસુ, કીતી રે બાતીઃ
એ સુન સુન કહો, દન બોર રાતી. ૧૦
રે તુહી
તલ પલ બેર લગાયતે, જલે તન પર બાલ રે,
જલે તન પર બાલઃ

* ગઝબ કરવાવાળો. $ દુઃખમાં.

ડરના સહી ઓસસુ, સુન એ નુરીકા હાલ રે,
સુન એ નુરીકા હાલ. ૧૧

— ૫૫ —

ભી નામુસકુ કિતરસે, ફેરને પુછાયા;
તમે કહાં જાતે, યું રે બતાયા. ૧
કહયા સૈયદ જે આલમકે, હું મેં અનુ પાસ જાતા;
યું કિતરસ સેતી, કીતી નામુસે બાતા. ૨
કહયા નબીજીકે ટેરે, હે ફરઝંદ આયે;
સહી ઓસ કાજ રબને, હે મુજકુ ભેજાયે. ૩
તબ કિતરસ રોયેકર, એતના આખા;
કે મુજકુ લેજાએા, સાથ રે દાખા. ૪
કભી નબીજી મેરી, શિફાઅત× ચાવે;
તો બાલ પર મેરે, ફેર મુઝે રે આવે. ૫
કે નબીજીકી અરઝસુ, રબ કરમ કરાવે;
કે કરમકી નઝર, રબ મુજપર ધરાવે. ૬
તો મકાન ફેરકર, મેં જાહું રે મેરે;
જે નબીજી શિફાઅત, મુજે કરે રે સવેરે. ૭
તબ નામુસે ઓસકુ, લે અસવાર રે કીયા;
સેા બાજુકે ઉપર, બેઠા રે દીયા. ૮
યું નામુસ તો ઓસકુ, સાથ રે લાયે;
સેા નબીજીકે પાસ, જબ આયે થે સુનાયે. ૯
કામે જે નામુસ આયે થે, પેહલી બાત વે કહી;
પીછે કિતરસ કેરી, કીતી અરઝ રે સહી. ૧૦
કહયા નુરી એ નબીજી, તમુ પાસ આયા;
સેા શિફાઅત તમારીકા, મન હે લાયા. ૧૧

× સિફારિશ–છુટકારા વાસ્તે ભલામણ કરવી.

કે નબીજી શિફાઅત, જે કરે રે મેરી;
તો કરમ તો કરે, રબ મુજકુ સવેરી. ૧૨

રે તુહી

કિતરસ નુરી નામ થા, વે આયા નબીકે પાસરે;
વે આયા નબીકે પાસ,
સો શિફાઅત ખાતમ કેરડી, પુરી મન ધર આસરે,
પુરી મન ધર આસ. ૧૩

— પદ —

જબ નામુસે નુરીકી, અરઝ પોંચાહી;
તબ નબીજી ઓસકી, શિફાઅત ચાહી. ૧
તબ કિતરસ નબીને, પાસ રે બુલાયા;
ઇમામ હુસૈનકે દીલસુ, દીલ ઓસકા લગાયા. ૨
કહયા કિતરસ હુસૈનસુ, તુ લગા રે ઝાતી;
યું નબીજીને નુરીકુ, કહી રે બાતી. ૩
તબ ઇમામ હુસૈનકુ, તન ઓસકા લગાતે;
સહી પર બાલ આયે, જે જલે થે સુનાતે. ૪
તબ કિતરસ નુરી, ફેર મકાનકુ આયા;
અને ખુશી તો મનમાં, બાત રે લાયા. ૫
ઓને શહીદ હોનેકી, જબ ખબર રે પાઇ;
તબ રબકુ અરઝ, ઓનુ નુરીને પોંચાઇ. ૬
રબ પેહલી ખબર જો, મેં જંગકી પાતા;
તો રઝા તેરે પાસ, મેં રે મંગાતા. ૭
અને ઇમામ હુસૈનકી, મદદકુ રે જાતા;
અને દુશમન અનુકેસુ, મેં લડાઇ કરાતા. ૮
મેં લશકર સારા, વે મારને ભગાતા;

* * * * ૯

યું કિતરસે અરઝ, રબકુ પોંચાઇ;
બાત શહીદકી સુનતે, ચંતા ઓસ દલ આઇ. ૧૦

રે તુહી
હુસૈનકા તન લગાહીયા, કિતરસ કેરી ઝાત રે,
કિતરસ કેરી ઝાત;
જલે પર આયે સહી, સુન એ સાચી બાત રે,
સુન એ સાચી બાત. ૧૧

— ૫૭ —

જબ કિતરસે રબકુ, પોંચાઇ એ અરઝા;
ઇમામ હુસૈનકે, ફિરાકકી રે ગરઝા. ૧
તબ રબને હુકમ, ઓસે રે દીતા;
તબ જને તો અબ જા, યું કહયા મીતા. ૨
કહયા સી-તેર હઝાર, તુજે તાબે હે નુરી;
તુ જા ઓનુ સેતી, જું આસા તુજે પુરી. ૩
સો ઇમામ હુસૈનકે, કબરકે પાસા;
અને રહીએા ઉસ ઠામ, જું હે તુજે આસા. ૪
તબ હુકમસુ કિતરસ, લે નુરી રે આયા;
ઓસે ઇમામ હુસૈનકા, ગમ બાત રે લગાયા. ૫
ઓને ફિરાકસુ નેનુ, નીર રે ચલાયા;
અને રંધન તો નુરીને, બાત રે કરાયા. ૬
હે વે તબકા રહીલા, કબરકે પાસા;
સો હુસૈનકી કબર પાસ, હોકર દાસા. ૭
સુનો પીત તો એસી, ચંત નુરીને દીતી;
પેહલા એહસાન હો કેરી, બાત સમજને લીતી. ૮
એસે બંદે રબકે, હું એતબારી;
એ સુન સુન કહો, મત છોડો રે બીસારી. ૯

રે તુહી

એહસાન જના નુરીએ, કિતરસ જીસકા નામ રે,
કિતરસ જીસકા નામ;
બાઝ શહીદ ધમામકે, આયા કબરકે ઠામ રે,
આયા કબરકે ઠામ. ૧૦

— ૫૮ —

અ ર હા

નુરી થા પર આપ જલાયકર, ગીરીયાથા રાહકે માંયરે;
નામુસને વે દેખતે, અજબ બાત દલ આય રે. ૧
કે કયું ગીરા કિતરસ યહાં, કેસા હે તેરા હાલ રે;
કહયા કે ગુસ્સે રબસુ, જલીયે તો પર મુજે બાલરે. ૨
નામુસ લે જાહો તમે, મુજકો નબીકે પાસ રે;
શિફાઅત સેતી ઠામ પાહું એતી હે મુજે આસ રે. ૩
નામુસ સાથે આવકર, મલીયે નબીકુ એ જન રે;
નબીએ તો એસકુ દેખતે, પાસે બોલાયા માન રે. ૪
હુસૈન લીયા ગોદમાં, કરને નબીએ બૉત નેહ રે;
નુરીકા તન લગાહીયા, હુસૈન કેરી દેહ રે. ૫
પર બલે એસકે તનકુ, આયે પાયા આરામ રે;
ખુશી તો હો વે ફિર ગયા, બેઠા જાં અપની ઠામ રે. ૬
શહીદ હુએ બાઝ સુની, બાત નુરી કાન રે;
ફિરાકસુ માંગી રઝા, રબ પાસ કરી મન ધ્યાન રે. ૭
કરતા રબ્બન આયા સહી, બેગે કબરકે પાસ રે;
એહસાન પેહલા જાનકર, હોકર રહયા દાસ રે. ૮
તાબે એસે નુરી સહી, કહીએ સીત્તર હઝાર રે;
આયે સબુસુ ધાયકર, નેહ કર બૉત મન પ્યાર રે. ૯

— ૫૯ —

ભી ઉમર ઇમામકી, જબ થી રે તીન સાલા;
થે નબીજીકે ગોદમાં, બેહે એક રે હાલા. ૧
તબ જબરઇલ આયે થે, અલેહિસ્સલામા;
બેહે નબી પાસ આવ, કુછ કરને કલામા×. ૨
સો દહીયા કલબી* જેસી, સુરત રે દેખાઇ;
ઇમામ હુસૈનકી નઝરૂં, એસી રે આઇ. ૩
દોનો આસતીનાકુ નામુસકી, જાં અનુને ઢુંઢાઇ;
તબ નામુસે ખુશીસુ, એસી બાત રે પુછાઇ. ૪
કયા હુસૈનકા ચાહના, નબી મેરે રે પાસા;
હેં આસતીન ઢુંઢાતે, કયા કરને આસા. ૫
દહીયા કલબી જેસી, સુરત નબીજીને આખી;
હે તમારી દેખાતી, યું બાત રે દાખી. ૬
અને દહીયા કલબી, જબ હેં રે આતે;
તબ હુસૈનકે કાજ, કુછ સાથ હેં લાતે. ૭
એાસ કાજ હુસૈન, હેં તમુ પાસ આયે;
દહીયા કલબીકી રીતે, સોચ મન હેં લાયે. ૮
એ નામુસને સુનકર, કહયા રબ પાસ જાહું;
અને હુસૈનકે કાજે, કુછ મેં ભી લાહું. ૯
યું તલ બાજ જાકર, ફેર નામુસ રે આયે;
અને ભસ્તકા મેવા, અનાર‡ રે લાયે. ૧૦
સહી અનાર વે લાવકર, હુસૈનકુ દીયા;
એ સુન સુન મુમન, સોચ એતના કીયા. ૧૧
રે તુહી
જીબરઇલ લાયે અનારકુ, નબી હુએ ખુશાલ રે,
નબી હુએ ખુશાલ;

× વાત ચીત. * એક અરહાબી. $ બાંયો. ‡ દાડમ.

વે લાએ કાજ હુસૈનકે, જબ નંને થે બાલ રે,
જબ નંને થે બાલ. ૧૨

— ૬૦ —

બલ

જબ અનાર તો, ઇમામ હુસૈનકુ દીયા;
તબ ખુશી હુએ નબીજી, એ સુનકર લીયા. ૧
તમુકુ નબીજી કુછ, ખુશી હે આતી;
એતી જબરઇલ નબીસુ, કીતી રે બાતી. ૨
કહયા ઐલાદ આકેબત, એ નામુસ હે મેરી;
મેં દોસ્ત કયું ન અનુકુ, રાખું રે સવેરી. ૩
યું નબીજીને જુવાબ, નામુસકુ દીયા;
તબ નામુસ દીલગીર હોા, હુસૈનકુ લીયા. ૪
કહયા નબીજી જીસ દન, એ મારે રે જાવે;
સો કરબલા રણમાં, ગીરાએ જાવે. ૫
નબી શાહાદત અનુકી, સહી હોવે એાસ ઠામા;
ફિરે તલવાર ગલે પર, હુસૈન રે નામા. ૬
તબ તમે ના હોગે, રસુલ અલ્લાહી;
તબ એતી ખબર, નામુસે બતાહી. ૭
એ સુનતે નબીજી, નેનુ ભરીયા પાની;
બાત કેરી ચંતા, ખાતરમાં આની. ૮
તબ મુબારક નેના, રોએ ઝાર ઝારા;
બેાત ઇમામ હુસૈનકા, થા નબીજીકુ પ્યારા. ૯
હે અયસા સુરીજન હાર રે પછાનો;
અને એક કર મનમાં, એતના આનો. ૧૦

રે તુહી

ખુશી ને ગમ દો સાથ હે, સહી એ સાચી બાતરે,
સહી એ સાચી બાત;
તો ભાઇ દીનકે આપકો, બુઝો મુસાફર ઝાત રે,
બુઝો મુસાફર ઝાત. ૧૧

— ૬૧ —

અરહા

સુન સુન ભાઇ દીનકે, એસી હે દીનકી રીતરે;
સુખ દુખ દોનુ સાથ હે, પોંચે દુનીમાં ઝાત રે. ૧
ફરઝંદ નબી કેરકે, ઇમામ હુસૈન નામ રે;
દીલગીર હુએ કાજ અનુકે, નબી કેતી ઠામ રે. ૨
દીલગીર હો આંસુ ભરે, નેનુ ચલીયા નીર રે;
એસા સુરીજન અપના, સુન સુન મારા વીરરે. ૩
બુઝો તો સુખ ચંતા સહી, આવે જગકી રીતરે;
મુમનકુ સહી કસની, ઓછી જું અદકી પીત રે. ૪
જું રીત સહી મૌતકી, એ ભી તો એસી જાન રે;
કસની જો પોંચે દલકુ, ના તલ અજબ આનરે. ૫
જું મૌત હે આવે સહી, તન તન જેતી ઝાત રે;
નાંહી કો' મરતે દેખતે, અચરત લાગે બાત રે. ૬
વે રીત સુખ ને દુખકી, પોંચી દુનીકે ઠામ રે;
અચરત મત દલકો કરો, છોડો ના દીનકા કામરે. ૭
શુકર કરે સુખ પોંચતા, બુઝો એ રબ આસાનરે;
ઓસદન બૉત બંદગી કરો હોએ હોએ મન આધાનરે. ૮
દુખ પોંચે તકદીર હે, પોંચાવે બુઝો એ યું સહી;
તો ભી ચાહ કર બંદગી, બખશે તો તમુકુ દહી. ૯

— ૬૨ —

ઇમામ હુસૈનકી ઉમર, હુઇ સાત રે સાલા;
ફેર તબ ગમ કેરા, એસા હુઆ રે હાલા. ૧

કે નબીજીને નમાઝ કર, ઇદકી વલીએ;
બીબી ફાતમાકે ઢેરે, કદમ રે ધરીએ. ૨

બીબીકા દેખાએ, રોતે રે નેના;
તબ નબીજીને પુછા, એસે રે મેના. ૩

કીસ કાજે ફાતમા, હો દીલગીર હોતે;
અને કીસ રે દુખસુ, તમ હો રે રોતે. ૪

હે બીબી રે કહયા, આજ હે ઇદકા દંના;
અને જુને હેં જમે, હસન હુસૈનકે તંના. ૫

વે રોય રોય કપડે, હેં નવે રે ચાતે;
ઓસ દુખકે લીતે, મુજે આંસુ હે આતે. ૬

તબ નબીજીને સુનકર, બશારત લગાહી;
પીછે બીબીકુ ખબર, એસી રે બતાહી. ૭

કહયા ફાતમા ઘરમાં, તમ જા રે દેખાહો;
સો જાહો અભી, ઓસકુ લે આહો. ૮

નાંહી કુછ ઘર મેરેમાં, યા રસુલ અલ્લાહી;
યું બીબી અરજ, નબીકુ પોંચાહી. ૯

કહયા જીબરઇલે ખબર, હે મુજકુ દીતી;
યું નબીજીને બાતી, બીબીસુ કીતી. ૧૦

એ સુન સુન લીજે, નેહસુ બાતી;
અને એક કર કહો, દન ઔર રાતી. ૧૧

રે તુહી

બંદે હો સહી રબકે, કીજે કરમકી આસ રે,
કીજે કરમકી આસ;

ઉમ્મતી હો ઉસ નબીકા, રહીએ જું રહે દાસરે,
રહીએ જું રહે દાસ. ૧૨

— ૬૩ —

બીબી ઘર માંહે ગએ, મન હુકમ રે લાએ;
તબ દો ખુમ* ઢાંપે, નઝરૂ આએ. ૧
તબ બીબી ઓનુકુ, બાર રે લાએ;
અને નબીજીકે આગલ, વે લાને રખાએ. ૨
વે જમે થે ઘોલે, દોનુ નબીજીને લીતે;
સો હસન હુસૈનકુ, વે દોનુ રે દીતે. ૩
તબ ઇમામોને કહયા, હમ રંગીલા હો ચાતે;
એ ઘોલે જમે, નાંહી હમુકુ ભાતે. ૪
તબ બાસનમાં બવાયા, નબીજીને પાની;
જમે ઓસ માંહે આએ, દોનુ બાત એ જની. ૫
કેસા રંગ હો ચાતે, ઇમામ હસનકુ આખા;
તબ લીલા રંગકુ, ચાતા રે દાખા. ૬
તબ જમા નીકાલતે, એક લીલા રે દેખાયા;
વે ઇમામ હસનકુ, નબીને દીલાયા. ૭
બાઝ ઇમામ હુસૈનકુ, પુછી રે બાતી;
કેસા રંગ હો ચાતે, તમારી ઝાતી. ૮
કહયા ખુશ હો આતા, મુઝે રંગ રે લાલા;
તબ જમા તો નીકાલતે, હુઆ લાલ ઓસહી હાલા. ૯
તબ લાલ તો જમા, હુસૈનકુ રે દીયા;
યું દોનુ ઇમામકા, ખુશ હુઆ રે જીયા. ૧૦
એસા નેહ રબકા, નબીજીકુ જનો,
અને એક કર રબકુ, મન એતના આનો. ૧૧

* યાળો.

રે તુહી

ખુબી રબ ચાવે નબીએકી, સુન તુ ગાફીલ બાતરે,
સુન તુ ગાફીલ બાત;
ગાફીલ સુન બાત દીનકી, કયા સોવે દિન રાતરે,
કયા સોવે દિન રાત. ૧૨

— ૬૪ —

જબ હસન હુસૈનને, જન્મે રે પેહનાએ;
તબ બીબી ફાતમા, બહોત ખુશી મન લાએ. ૧
કે શેહઝાદે દોનુ, જબ હુએ રે ખુશાલા;
તબ નબીજી ભી ખુશી, હુએ એાસ હાલા. ૨
તબ જબરઇલ આયે, અલેહિસ્સલામા;
આવ નબીજીસુ એતના, કીયા રે કલામા. ૩
દોનુ ભાઇયું કુ નબીજી, હો નેહસુ ચાતે;
તમે પ્યાર તો અનુકા, હો દલ માંહે લાતે. ૪
તબ ઐાલાદ એ આકેબત, મેરી નબીજીને આખા;
કયું ના એાનુકુ ચાહું, યું નામુસકુ દાખા. ૫
કહયા લીલા રે જમા, એ ઝહેરકી નીશાની;
યું જીબરઇલે આખા, બાત સહી રે જની. ૬
તો ઇમામ હસનકુ, ઝહેર દીયા રે જવે;
જબ અજલકા વકત, અનુકા રે આવે. ૭
હે લોહીકી નીશાની, એ લાલ રે જમા;
એ શહીદ હોવેંગે, કરબલાકે ડામા. ૮
કે ઇમામ હુસૈન, હોવે શહીદ રે સહી;
એતી નામુસે ખબર, નબીજીકુ કહી. ૯
તબ નબીજીને અપને, નેનુ ભરીયા પાની;
રોએ ઝાર ઝાર બીબી, બાત સહી એ જની. ૧૦

રે તુહી
તીન વાર દીલગીર હોવડે, નબી સુન સહી બાતરે,
નબી સુન સહી બાત;
સો ફરઝંદકે ગમથી, હસન હુસૈન જે ઝાત રે,
હસન હુસૈન જે ઝાત. ૧૧

— ૬૫ —

ન ઝ મ

ગાફીલ હે ખુશી બાત ચાતા રે તમે સુનો રે,
ઇબાદત કયું ના મન લાતા રે તમે સુનો રે. ૧
ગમ બાયા મુબારક ઝાતી રે તમે સુનો રે,
તીન બાર રોએ સહી બાતી રે તમે સુનો રે. ૨
ખુશી હુએ ફરઝંદાં સેતી રે તમે સુનો રે,
ગમ બોલ રબ ભેજ દીતા રે તમે સુનો રે. ૩
હુઆ ગમ સુનો તીન બારા રે તમે સુનો રે,
જબ કીયા ફરઝંદાં પ્યારા રે તમે સુનો રે. ૪
ખુશી સાથ ગમ સહી આયા રે તમે સુનો રે,
મુબારક ઝાતસુ સુનાયા રે તમે સુનો રે. ૫
સુલતાન અંબીયા જે કહીએ રે તમે સુનો રે,
બાતમ રસુલ હું લહીએ રે તમે સુનો રે. ૬
મહંમદ જીનકા નામા રે તમે સુનો રે,
શિફાઅત કેરા જે ઠામા રે તમે સુનો રે. ૭
અનુ દલ ચંતાથી આઇ રે તમે સુનો રે,
ખુશી સાથ ફીકર સુનાઇ રે તમે સુનો રે. ૮
અબ ખુશી ગાફીલ કયું ચાવે રે તમે સુનો રે,
મન કયું ના બાત એ લાવે રે તમે સુનો રે. ૯

ખુશી સાથ ગમકી હે રીતા રે તમે સુનો રે,
એસા જગ રબને હે કીતા રે તમે સુનો રે. ૧૦
કસનીકુ રબ ભી હે ચાતા રે તમે સુનો રે,
સબુર હે મુમન ઓસે ભાતા રે તમે સુનો રે. ૧૧
કસનીમાં કરની ધીરા રે તમે સુનો રે,
સાબીત ઇમાન રાખો વીરા રે તમે સુનો રે. ૧૨

— ૬૬ —

સુનો ઇમામ હુસૈન, નબીકે નવાસે,
બીબી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીએ ખાસે. ૧
થી પરગત+ અનુકી, રબે હલીમી* રે કીતી;
સો પરગત કેરી, એસી બાત હે સુનીતી. ૨
કે શેહઝાદેને મેહમાની, એક દન થી કરાહી;
બાત મેહમાન બુલાએ, એસી ખબર સુનાહી. ૩
દાસ અનુ કેરા, કાસા¶ ભરા થા રે લાયા;
સો મજલીસ માંહે, થા ચલતા સુનાયા. ૪
તબ ઠોકર લાગતે, વે કાસા રે ગીરીયા;
સો ઇમામ હુસૈનકે, સર પર ઢલીયા. ૫
વે ગરમ થી એસી, સર ઉપર નખાહી;
તબ ગુલામકે દલમાં, બાત ચંતા આહી. ૬
તબ ઇમામ તો કહુએ, બોલે રે નાંહા;
કુછ કરાર તો આયા, દલ ગુલામકે માંહા. ૭
તબ ગુલામને આયત, પઢી રે રબ્બાની;
તબ ઇમામને બખશીશ, કીતી બાત એ જ્ઞાની. ૮
ઇમામ હુસૈનકી તબીઅત ઐસી હલીમ કૅલાઇ;
એ ખબર તો સાચી, હે લખેસુ પાઇ. ૯

+ તબીઅત. * સહન કરવું–ગુસ્સા ઉપર કાબુ રાખવો. ¶ પ્યાલુ.

એ શેહઝાદેકી ખુબી, સુન સુન લહીએ;
અને એક કર રબકુ, એતના કહીએ. ૧૦
રે તુહી
ફરઝંદ બીબી ફાતમા, ઇમામ હુસૈન જે નામ રે,
ઇમામ હુસૈન જે નામ;
પરગત બાત હલીમ થી, સબહી કામકે ઠામ રે,
સબહી કામકે ઠામ. ૧૧

— ૬૭ —

સુન શેહઝાદે હસનકે, જબ પાઇ રે વફાતા;
એ કિસ્સે હેા કેશી, હુઇ એસી રે બાતા. ૧
કે શામ*કે પાદશાને, એસી ચંતા રે કીતી;
કે કૅાલ કિતા સબુંસુ, એ બાત રે સુનીતી. ૨
સેા બેટેકે કાજ, અહદ રે કરાયા;
યું મુલક રે મુલક, કેહલા રે ભેજ્યા. ૩
કે પાદશાહી બેટેકુ, આપસકી દીતી;
એાસ કાજ બૈતકી, ચંતા રે કીતી. ૪
તબ શામકે લેાકેાને, આવ બૈત રે કીતી;
સેા પાદશાકે બેટે કાજ, બાત રે સુણીતી. ૫
અને એરાક×કે લેાકેાને, લખ બૈત રે ભેજાઇ;
યું ભેજકર મુલક, બૈત સબુંસુ કરાઇ. ૬
એ મકકે ને મદીનેમાં, પૅગામ ભેજ્યા;
એ બૈતકી ખાતર, સંદેસા કૅલાયા. ૭
તબ એાનુને કબુલ, એ બૈત કીતી રે નાંહા;
એહેલ જે રેહતી, મકકા અને મદીને માંહા. ૮
બાકી એાર સબ ઠામુ, બૈત કીતી રે સહી;
પણ મકકે ને મદીનેકે, લેાક કબુલી નહી. ૯

*અરબસ્તાનની ઉત્તરે અને મીસરની પુર્વ દિશાએ એક મુલક છે જેમાં દમિશ્ક, હલબ વીગેરે મેાટા મેાટા શહેરેા છે. ‡બૈત. ×ફુરાત અને દજલાના કિનારા ઉપર આવેલ પ્રદેશ.

એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ ઝાતી;
અને એક કર કહેા, દન એાર રાતી. ૧૦
રે તુહી
જે ખાલક ચાવે આપસુ, કરે હે ચાતા કામ રે,
કરે હે ચાતા કામ;
જીસકુ આપ વે ચાહસી, વે બંદુઆ દુની ઠામરે,
વે બંદુઆ દુની ઠામ. ૧૧

— ૬૮ —

ભી આએ પાદશાને, બૉત ખેપ રે કરાહી;
અને બૈત રે કરની, એહલે હિન્નઝ*સુ ચાહી. ૧
તબ આખર સબુને, એ કબુલી બાતી;
બૈત મકકે ને મદીનેકે લેાકું, કીતી રે સુણાતી. ૨
પણ ચાર રે તનુને, મુંહ બૈતથી ફીરાયા;
ખુશ એ કૉલ કરના, અનુ દલ રે ના આયા. ૩
તેા એક તેા હુસૈન, બીન અલી રે જનેા;
અબુબકરકે બેટે, અબદુર રહમાન રે માનેા. ૪
પીછે ઉમરકે બેટે, અબદુલ્લા રે કહીએ;
રઝીઅલ્લા અનહુમ, એાનુ નામસુ લહીએ. ૫
થે જબીરકે બેટે, ચેાથે રે કૅલાએ;
સેા અબદુલ્લાકે નામસુ, સહી રે સુણાએ. ૬
એ ચારૂંને બૈત, ના કબુલ રે કરાહી;
બાત અનુકી ખાતરમાં, ખુબ ના રે આહી. ૭
તબ બૉતેરા એાનુને, બૈત કાજ રે ચાયા;
કે દિલાસા પાદશાને. બૉત રે કૅલાયા. ૮
પણ અનુ ના કબુલી, બૈત કેરી રે બાતી;
ઉઠ મકકેકુ ચલીએ, એસી બાત રે સુણાતી. ૯

*અરબસ્તાનનેા એ હિસ્સેા કે જેમાં મકકા, મદીના, તાએફ વીગેરે શહેરેા આવેલા છે.

વે શામથી મદીનેમાં, બૈત કાજ થે આયે;
ઓસ કાજ એ મદીના, છોડ ચલે હું સુણાયે. ૧૦
તબ મકકે આયે મદીનેથી, ચારૂં એ તંના;
એ સુન સુન મુમન, રાખા એતના મંના. ૧૧

રે તુહી

ચાર તન મદીના છોડકર, આયે મકકેકી ડામરે,
આયે મકકેકી ડામ;
હુસૈન અબદુરરહમાન થે, અબદુલ્લા અબદુલ્લા નામરે,
અબદુલ્લા અબદુલ્લા નામ. ૧૨

— ૬૯ —

વે ભી પીછે પીછે અનુકે, મકકે માંહે આયે;
ભી મકકે માંહે આવકર, કાજ બૈતકે પુછાયે. ૧
અને તો ભી બૈત, અનુને કબુલી નાંહા;
ઓને બાતેરા કહયા, આવ મકકેકે માંહા. ૨
જબ એ તો ભાંજગડ, રાસ રે ના આઇ;
ફેર શામકુ ગહે, એસી ખબર સુણાઇ. ૩
જબ બત ના કબુલી, એ ચારૂ રે તંના;
તબ શામકુ ચલીએ, ના ઉમ્મેદ હો મંના. ૪
અને શામકે પાદશાહને, જબ વફાત રે પાઇ;
કે વકત રે પોંચતે, મૌત રે આઇ. ૫
તબ તખતકે ઉપર, યઝીદ બીઠાયા;
ડામ બાપકી આપકુ, પાદશા કેલાયા. ૬
અને શામ ને એરાક તક, દોહાઇ ફેરાઇ;
યું યઝીદને હુકુમત, બાપકી પાહી. ૭
તબ વઝીરૂ સબુંને, એ કબુલ રે કીતી;
કે યઝીદ પાદશા, કર ચંતા રે દીતી. ૮

યું યઝીદ હેા પાદશા, આપકુ કૅલાયા;
કર વાલી* વઝીરૂં, સબુને ચાયા. ૯
પીછે વઝીરૂંને આવકર, કીતી મસલત+ બાતી;
સેા યઝીદ હેા સેતી, બાત કીતી રે સુણાતી. ૧૦
કે બૈત નાંહી કીતી, જનુ ચારૂં રે તંના;
તેા ડર તેા અનુકા, તુ રાખ રે મંના. ૧૧
બૈત ઓનુ કીયા બના, રાજ જાએ રે નાંહા;
એ સુન સુન મુખનું, દીયા મનકે માંહા. ૧૨
રે તુહી
પાદશાહી યઝીદને બેહતે, કીતી મસલત બાતરે,
કીતી મસલત બાત:
કે બેાજકરા બૈત કરાહીએ, જે હું વે ચાર તન જાતરે,
જે હું વે ચાર તન જાત. ૧૩

— ૭૦ —

સબું વઝીરૂં મસલત, મલ યઝીદકુ કહી;
વે ચાર રે તનુકા, નામ લીયા રે સહી. ૧
કે અનુને બૈત, પૅલી કીતી રે નાંહા;
અને એ હું અશરાફ§, હિન્નઝકે માંહા. ૨
કે રેહના હે અનુકા, મદીને ગામા;
અને બુઝતે હું સબ કેા', અનુકા નામા. ૩
અને પાદશાહી કરને, જો તુ હે ચાતા;
તેા બૈત કરા ઓનુકુ, તુ સુનને બાતા. ૪
અને કબી બૈત કરતે, એ મુંહ રે ફેરાવે;
કે પાદશાહી તેરી, ના દલ માંહે લાવે. ૫
તેા દુર કર ઓનુકુ, અસ દુનીયા હેા સેતી;
યું વઝીરૂંને યઝીદસુ, બાત રે કીતી. ૬

* માલીક. + સલાહ–વીચાર. ‡ શોધીને. § અમીર–સરદાર.

તબ યઝીદકે દલમાં, બાત ખુશ એ આઈ;
અને દાવે કેરી ચંતા, પુરી દલ રે લગાઇ. ૭

તબ યઝીદને વલીદકુ, કાગઝ લખાયા;
જે મદીને કેરા, થા હાકિમ કેલાયા. ૮

કે બાપને મરતે, મુઝે ખલીફા કીતા;
એ મુલક તો મુજકુ, આપ જીવતે હે દીતા. ૯

અબ હુવા મેં પાદશા, અસ મુલક હેા કેરા;
અને તન રે ચારૂંકા, મુજે ડર હે અનેરા. ૧૦

વે કાગઝમાં ચારૂં નામ, લખે રે સુણાએ;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૧

રે તુહી

વઝીરૂંકી મસલત સુનતે, કાગઝ ભેજ્યા જન રે,
કાગઝ ભેજ્યા જન;
સેા યઝીદને નામ વલીદકે, ભેજ્ય મદીને માન રે,
ભેજ્ય મદીને માન. ૧૨

— ૭૧ —

વે કાગઝ માંહે, લખે ચાર રે નામા;
યું લખને ભેજ્યા, મદીને રે ઠામા. ૧

સેા વલીદ થા હાકિમ, મદીને કેરા;
સેા લખને ઓસકુ, ભેજ્યા સવેરા. ૨

કે ચારૂ તનુસુ, તુ બૈત રે ફીજે;
સેા મેરી તરફકી, તુ કબુત્ત રે લીજે. ૩

સેા ઉતાવલ કાગઝકુ, બાત દેખતે કરની;
એ ચંતા પુરી, હે મન રે ધરની. ૪

અને કભી બૈત રે કરતે, એ મુંહ રે ફેરાવે;
અને પાદશાહી મેરી, ના દલ માંહે લાવે. ૫

તો સર કાટ ઓનુકે, પાસ મેરે રે ભેજીએ,
સો શામકે મુલકકુ, બાત સુન મન લાએ. ૬
તો તાકીદ રે સારી, ઓસ લખેથી જાની;
તો તલ રે એકકી, ઢીલ મન રે ના આની. ૭
યું યઝીદને કાગઝ, લખને ભેજીયા;
સો વલીદકે નામસુ, મદીને ભેજીયા. ૮
જબ કાસિદને કિતાબત, વલીદકુ દીતી;
તબ વલીદને પઢકર, સબ બુઝ રે લીતી. ૯
એ પડતે અફસોસ, દલ માંહે ખાયા;
અને કલમાકા બોલ, મુખાં પર લાયા. ૧૦
કે ઇન્ના લિલ્લાહે%, એતના આખા;
વ ઇન્ના ઇલયહે રાજેઉન@, બાઝ રે દાખા. ૧૧
રે તુહી
યઝીદને કાગઝ લખકર, ભેજા મદીને ગામ રે,
ભેજા મદીને ગામ;
સો ચાર તનથે બુઝરૂગ સહી, કતલ ઓનુકે નામરે,
કતલ ઓનુકે નામ. ૧૨

— ૭૨ —

તબ વલીદને અફસોસ ખા, કહી રે બાતી;
કીયા કામ મુજે ફરઝંદ, જે ફાતમાકી જાતી. ૧
કે ફાતમાકે ફરઝંદસુ, મુજે કીયા હે કામા;
યઝીદને કેસા, મુજે લખીયા નામા. ૨
યું કેહ કર ચંતા, મન દીતી રે સહી;
મરવાનકુ બોલાયા, એ ખબર હે લહી, ૩
કે વેભી થા રેહતા, મદીને ગામા;
કે જીસકા મરવાન, કહીએ નામા. ૪

% અમે અલ્લાહનાજ (તાબે) છીએ @ અને અમે તેનીજ તરફ પાછા ફરનારા છીએ (સુરે બકર–કુરઆન શરીફ).

ઓસે બુલા ને વલીદને, મસલત કીતી;
સબ કાગઝકી હકીકત, કહી રે સુણીતી. ૫
સુનો મરવાને જવાબ, વલીદકુ દીયા;
કે કામ વેહલા કરના, યું કહયા સુન લીયા. ૬
એ બૈત કેરા કામ, કર વલીદ સીતાબા;
બેલા બુલા ચારૂંકુ, યું દીયા રે જુવાબા. ૭
જે ચારૂં આવ તુજસુ, એ બૈત રે કરાવા;
તો ખુબ હોવે કામ, જું મનકા ભાવા. ૮
અને કબુલ ના કરે, જે તેરા રે કેહના;
તો છોડને શમશીર, અનુકે મેના. ૯
કે કતલ તો ચારૂંકુ, તુ કરને સવેરી;
કે બાત એ ઝાહેર, ના હોવે રે અનેરી. ૧૦
કે શામકે પાદશાકી, મુવેકી બાતી;
સો કીસીકે કાનમાં, જાં નાંહી રે સુણાતી. ૧૧
ઓસ પેહલા રે કામ, હે તુજકુ કરના;
સુન વલીદ એ નસીહત, બોલ મન માંહે ધરના. ૧૨
યું મરવાન મસલત, વલીદકુ કીતી;
એ સુન સુન મુમનુ, એતી ચંતા ચંત દીતી. ૧૩

રે તુહી

મરવાન વલીદ બોલાહીયા, તબ રેહતા મદીને ઠામરે,
તબ રેહતા મદીને ઠામ;
યઝીદ કાગઝ ભેજાહીયા, ઓસહી મસલત કામરે,
ઓસહી મસલત કામ. ૧૪

— ૭૩ —

ફેર મરવાને વલોદકુ, બાત એ રે આખી;
સો મન જેસી મસલત, બોલ કર દાખી. ૧

અને ચારૂંમાં દોનુકુ, બેલે રે બોલાને;
એક હુસૈન, જુબૈરકે દુજે બેટે રે પછાને. ૨
સુન બેગે બુલા પાસ, તુ દોનોકી ઝાતી;
ઝાહેર શામકે પાદશાકી, હોવે ના બાતી. ૩
જો શામકે પાદશાકી, ખબર સુણાવે;
બાત મુએ કેરી, સબુ કાન માંહે આવે. ૪
તો પીછે તો તેરા, કુછ ચલનેકા નાંહા;
કેહવે મરવાન વલીદ, સુન બાત દલ માંહા. ૫
તબ વલીદને આદમી, એ સુનને ભેજ્યા;
સો દો તન પાસ, ભેજ રે સુણાયા. ૬
સો હુસૈન ને, જુબૈરકે દુજે બેટે રે કહીએ;
થે મદીનેકી મસજ્દમાં, બેઠે રે લહીએ. ૭
તબ આદમી વે અનુકે, આયા રે પાસા;
સો બુલાને હો કેરી, મન ધર આસા. ૮
આવ કહયા કે અમીર હું, તમુકુ બુલાતા,
કહયા આવના તમારા, એ બેગે હે ચાતા. ૯
તમુ કબુલ રે કરો, અમીરકી બાતી;
અને ચલોને બેગે, તમુ રે ઝાતી. ૧૦
હમ પીછેસું હું આને, જુવાબ રે દીયા;
તબ આદમી વે ફરીયા, યું સુનકર લીયા. ૧૧
પુછી ઇમામ હુસૈનકુ, ઇબ્ને જુબૈરને બાતી;
કે બુલાના અપના, કિસ રીત હે દેખાતી. ૧૨
યું ઇબ્ને જુબૈરને, બાત રે પુછાઇ;
એ સુનતે મુમન, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૩

રે તુહી

આપ ચાવે સોહી કરે, ઐસા હે વે મીત રે,
ઐસા હે વે મીત;

દોસ્તકુ કસેંટી સહી, એસી પીતકી રીત રે,
એસી પીતકી રીત. ૧૪

—— ૭૪ ——

જબ અબદુલ્લા ઝુબૈરને, એ પુછીરે બાતી;
ઇમામ હુસૈનને કહી, ખબર રે સુણાતી. ૧
કે શામ કેરા હાકિમ, હે મુઆ રે દેખાતા;
ઓસ કાજ વલીદ, હે અપનેકુ બુલાતા. ૨
કે અપનુસુ બૈત, હે યઝીદકી ચાતા;
કે એસી તો ફીકર, માંહે રે દેખાતા. ૩
કે સુનેમાંહ મુજકુ, હે એસા રે દેખાયા;
કે તખત તો ઓસકા, જને ઉંધા હે કરાયા. ૪
જને શામકે હાકીમ ઘર, હે આતીશ* જલાઇ;
એસી જ્વાળકે માંહા, મેં ખબર રે પાઇ. ૫
યું ઇમામ હુસૈનને, બાત રે આખી;
સો અબદુલ્લા ઝુબૈરને, સુન મન રે રાખી. ૬
તબ અબદુલ્લાને પુછા, કબી વલીદ એ આવે;
તો હુસૈન તમુ દલ, કયા બાત રે આવે. ૭
શરાબ× યઝીદ હે પીતા, અને હે રે ઝાની‡;
ઇમામ હુસૈનને બાત, એ કહી રે જની. ૮
અને મેં હું રસુલ ખુદાકે, કી રે આલા;
તો તાબે કયું હોઉં, જીસે એસા રે હાલા. ૯
કે ઓસકે તાબે, મેં હોનેકા નાંહા;
મેં જનેકા નાંહી, બૈત ઓસકે માંહા. ૧૦
યું ઇમામ હુસૈનને, જુવાબ રે દીયા;
સો અબદુલ્લા ઝુબૈરને, સુનકર લીયા. ૧૧

જે કસોટી કરે. ફ સ્વપ્નામાં. * આગ. × દારૂ ‡ વ્યભિચારી.

યું બાત રે કાતી, દોનુ રે તંના;
એ સુન સુન મુમન, રાખો એ મંના. ૧૨

રે તુહી
આપ સુરીજન હાર વે, કરે જે ચાવે ચંત રે,
કરે જે ચાવે ચંત;
કસનીપ સેતી મુમન, નાંહી ડરતા રેહવે નચંત રે,
નાંહી ડરતા રેહવે નચંત. ૧૩

— ૭૫ —

અરહા

યઝીદને ભેજા સહી, કાગઝ મદીને ઠામ રે;
રેહતા જે વાં થા હાકીમ, વલીદ જીસકા નામ રે. ૧
બુલાને ચારૂં તનકુ, કતલ કેરી સુન બાત રે:
જો કૉલ દેવે એ નાંહી, ચાર તનકી જાતરે. ૨
બુસુસન* તો હુસૈનકુ, તાકીદ કીતી એ જાન રે;
અબદુલ્લા ઝુબૈરકુ ભી, સાથ ઉનકે માન રે. ૩
આદમી વલીદ ભેજીયા, આયા અનુકે પાસ રે;
મસજીદમાં બેઠે સહી, આયા બુલાને આસ રે. ૪
ઘોર+ તો યાંથી જંગકી, હુઇ તો સહી રીત રે;
દેખોને અબ જું આપ વે, ચાવે ત્યું કરે મીતરે. ૫
ફરઝંદ અપને નબીકે, ઇમામ હુસૈન નામ રે;
સોચ કીયા દુશમન ઉનકે, કતલ કેરે કામ રે. ૬
બેગે તો ભાઇ દીનકે, સુન સુન એસી બાત રે;
દુશમન તો હોવે સહી, એક એક જગમાં જાતરે. ૭
સુન સુન ભાઇ દીનકે, કરની હે દીનસુ પીતરે;
સબર કરના દુખમાં, એ તો હે મુમન રીત રે. ૮

¶ કસોટી. * બાસકરીને–વિશેષે કરીને. + શરૂઆત.

સબર સો સાથ રબ હે, આપ સુરીજન હારરે;
છોડાવે કસની મીતકુ, કરે હેં જીસકુ પ્યાર રે. ૯
એસી તો રાહા હકકી, સુન સુન મુમન વીર રે;
કસની સહી હોવે તંના, કરની હે એાસમાં ધીરરે. ૧૦
ફરઝંદ બીબી ફાતમા, નવાસે નબીકે જાન રે;
નસદન બાતાં અનુકી, સુન સુન મનમાં આનરે. ૧૧
પયરવી× તો એ કરની સહી, સુન મુમન ધીર રે;
કસની તો સેતી ના ડરીએ, કીજીએ તો દીનસુ પીતરે. ૧૨

— ૭૬ —

થે બાત કરતે દોનુ, મસજીદકે ડામા;
કે ફેર ભેજા આદમી, જે વલીદ રે નામા. ૧
કહયા અમીર હેં તમુકુ, બેલે* રે બુલાતા;
અને આવના તમારા, હે બેલા રે ચાતા. ૨
કહયા કયા હે ઉતાવલ, એતી રે દેખાતી;
યું ઇમામ હુસૈનને, કહી રે બાતી. ૩
જે કોઇ નાંહી આવે, તો મુજકુ હે આના;
કયા ઉતાવલ એતી, રેહ તુ છાના. ૪
તબ ફેર ગયા આદમી, વલીદ કે પાસા;
સો ઇમામકા બોલ, જા કહયા રે ખાસા. ૫
કે ઇમામ હુસૈનને, એસા જુવાબ રે દીતા;
અને આનેકા વાઅદા, હેં રે કીતા. ૬
તબ હુસૈન ના આવે, યું મરવાને આખા;
એ ઉઝર† હેં કરનાર, વલીદકુ દાખા. ૭
તબ વલીદને કહયા, નાંહી યું તો નાંહા;
નાંહી બીલાફકે કરનાર, એ વાઅદેકે માંહા. ૮

× અનુકરણ. * બેહેલા—જલદી. † બહાનુ.

યું વલીદે જુવાબ, મરવાનકુ દીયા;
તબ મરવાને સુનકર, સર નીચા રે લીયા. ૯

હે વે ચાતા કરતા, સુરીજન હારા;
તો યાદ કરો ઓસકુ, મત છોડો રે બીસારા. ૧૦

રે તુહી
તુ ચાહે સોહી કરે, સાચા તુહી મીત રે;
સાચા તુહી મીત,
બંદેને દુખ બુઝીયા, જીસકુ તેરી પીત રે,
જીસકુ તેરી પીત. ૧૧

— ૭૭ —

૩ બા ઇ

સુન સુન ફરઝંદ નબીકે, ઇમામહુસૈન જનો જે નામરે;
રંજ§ હુવા અનુકે વતનમાં, રેહતે રેહતે મદીને ગામરે. ૧

મરવાન કેહવે દાવે પડા, વલીદકુ વે ફરેબ બાત રે;
વલીદ થા ડર ખુદા કરતા, બુઝતા અહલબૈત ઝાતરે. ૨

શેહઝાદે હુસૈનકી તારીફ, વલીદને કહયા એ આન રે;
ચુપ રહયા એ સુનતે બાતકુ, મરવાન તબતો નાદાનરે. ૩

ઘોર ચંતા સહી હુઇ, શેહઝાદે હુસૈનકે તન રે;
સુન સુન નવાસે નબીકે, અનુકુબી પોંચા એ દન રે. ૪

ચંતા માંહી નેહ સહી રબકા, હુઇ તો એસી સહી રીતરે;
કસની હે કરતા વે મીતકુ, જીસે બાત કરતા હે પીતરે. ૫

યતીમ કીએ ફરઝંદ નબીકે, મઝલુમ ઘરાઇલે નામરે;
હાકીમ ચાકર દેખો દુરીજના, વતન જે મદીના ગામરે. ૬

આણ દાન* ફરે સબ ઓસકી, દુરીજન યઝીદ જે નામરે;
નસદન ચંતા જે હે રાખતા, કતલ શેહઝાદેકે નામરે. ૭

વતનમાં શેહઝાદે એકલે, નાંહી કો' રબ બના યારરે;
રાઝી પેહલા થા છોડ રાખીયા, સહી નામ સુરીજનહારરે. ૮

§ દુઃખ-દીલગીરી. * હુકમ-સત્તા.

— ૭૮ —

ભી આદમી ફરીયા, જે વલીદ હેા કેરા;
તબ ઘર ચલે શેહઝાદે, એ સુણીએા સવેરા. ૧

સહી આવ ઘર એકઠે, તબ કીયે રે ગુલામા;
સેા તીસ તેા ગુલામેાંકા, સુણીએા રે નામા. ૨

આવ શેહઝાદેને એાનુકુ, કમર રે બંધાઇ;
અને બાત તેા એતની, એાનુકુ સુણાઈ. ૩

કહયા સાથ મેરે, હાકીમકે યાં રે આહેા;
અને દરબાર એાસકા, તમ આવને બંધાહેા. ૪

નામ દારૂલ એમારત, હે જાગેાકા નામા;
જે હાકિમ રેહનેકી, કહીએ રે ઠામા. ૫

કે શેહઝાદેને ગુલામુકુ, એસે નામસુ આખા;
સેા દારૂલ એમારત, કરને રે દાખા. ૬

કહા શેહઝાદેને જાઉંગા, મેં દરબારકે માંહા;
બાર બેઠીયેા તમંના, કેાઇ આઇયેા રે નાંહા. ૭

અને ઝેારસુ અવાઝ, તમ સુનેા મેરા કાના;
તબ ધસકર આહીએા, તમે સારે રે જુઆના. ૮

કે અનુને કતલ મેરા, કયસા હે કીતા;
યું શેહઝાદેને નસીહત, બેાલ ગુલામકુ દીતા. ૯

હાથ લીઆ અસા*. અપને નબીજી હેા કેરા;
સુન સુન મુમનુ, સેાચ દીયા રે સવેરા. ૧૦

રે તુહી
શેહઝાદે હુસૈનને આવકર, ડેરે કીયા સાજ રે,
ડેરે કીયા સાજ×;
દાસેાંકેા સબ્બે કીયા, સુનીઆ એ અવાઝ રે,
સુનીઆ એ અવાઝ. ૧૧

* લાકડી. × તૈયારી.

— ૭૯ —

તબ દાઇલ એમારત, ચલ શેહઝાદે આયે;
અને ગુલામ તો તીસ, સાથ રે લાયે. ૧
સો ગુલામોંકો ડેવડીપર§, લે ને બિઠાએ;
અને શેહઝાદે અંદર, સિધારે સુણાએ. ૨
તબ મરવાન સાથ, બેઠા વલીદ દેખાયા;
વે શેહઝાદેકુ દેખતે, બાજ તાઝીમ* રે લાયા. ૩
તબ શેહઝાદે જ આપસકી, ઠામ બેઠે રે સહી;
કયું મુજકુ બુલાયા, બાત વલીદકુ કહી. ૪
તબ વલીદને સારા, વે કીયા રે બયાના;
અને બૈત કેરા સુખન, બીચ માંહે આના. ૫
તબ શેહઝાદેને સહી કર, બાત મન માંહે રાખી;
સો સોચ કેરી બાત, ના બોલને દાખી. ૬
કહયા છુપી બૈત કરૂં, એ મુનાસિબ% નાંહા;
જે કોઇ રે ના બુઝે, છુપી ઘરકે માંહા. ૭
ઓસ કાજ જબ સબાહકા, હોવે રે દંના;
અને બાત એ ઝાહેર, હોવે સબુંકે મંના. ૮
અને મુમનુ કેરા, હોવે રે મેલાવા;
તબ મસલત કેરા, હોતા હે ચાવા. ૯
કે મસલત દેખીએ, તબ કેસી હે દેખાતી;
વેસા કામ તબ કરેંગે, કહી શેહઝાદેને બાતી. ૧૦
તબ વલીદકુ જુવાબ, એ ખુશ બૅાત આયા;
એ સુન સુન મુમનુ, મન એતના લાયા. ૧૧
રે તુહી
હુઆ દુરીજન કેરડા, ચાકર હાકિમ જાન રે,
ચાકર હાકિમ જાન;

§ દરવાજે. * અદબ % વાજબ–બરોબર.

જે ચાવે સોહી કરે, આપ વે રેહમાન રે,
આપ વે રેહમાન. ૧૨

— ૮૦ —

જબ શેહઝાદેને જુવાબ, વલીદકુ દીતા;
તબ વલીદને જુવાબ, પસંદ રે કીતા. ૧
કહયા શેહઝાદે તમુને, ખાસ રે આખા;
યું વલીદને પેછાનકર, જુવાબ રે દાખા. ૨
ફેર વલીદને કહયા, તમે સિધારો ડેરે;
અને સબાહકુ કદમ, તમે ધરીયો સવેરે. ૩
ના હુઇ મતલબ, તબ મરવાન કેરી;
ઓસ કાજ રે બોલા, હો ઘાભરા સવેરી. ૪
કહયા અમીર હુસૈનસુ, ના મુરવ્વત@ કરની;
કે ઉઝરકી બાત, ના કાનુ માંહી સુણની. ૫
ડેરે ગએ પીછે હુસૈન, હાથ આવે રે નાંહા;
ઓસ કાજ હુસૈનકુ, કર ભાકસી* માંહા. ૬
કે બૈત એ કબુલે, યઝીદ હો કેરી;
અને નાંહી તો જુદા કર, સર તનથી સવેરી. ૭
એ મરવાને વલીદકુ, જબ કહી રે બાતી;
તબ ગુસ્સે માંહે આઇ, શેહઝાદેકી ઝાતી. ૮
તબ શેહઝાદે હુસૈનને, નઝર ફેરાઇ;
સો ગુસ્સેકી નઝર, મરવાનકુ દેખાઇ. ૯
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને નેહસુ કહો, દન ઔર રાતી. ૧૦
રે તુહી
મરવાન દાવેસુ બોલીયા, શેહઝાદેને સુનીયા કાનરે,
શેહઝાદેને સુનીયા કાનઃ

@ શર્મ–અદબ. * કેદખાતુ.

નઝર ફેરાઇ રીસસુ, મરવાનકુ તબ જાન રે,
મરવાનકુ તબ જાન. ૧૧

— ૮૧ —

કહયા શેહઝાદેને સુન તુ, એતી કીસે હે મન્નલા;
કે તુ જે મુજકુ, ચાતા હે હાલા. ૧
તુ હુકમ હે કરતા, સર મેરા રે ગિરાવે;
કે ચાતા હે મુજકુ, તુ કતલ રે કરાવે. ૨
અબ જે કોઇ એસી, ચાવે રે બાતી;
અબ મૅર ના દલમાં, કરૂં ઓસકી ઝાતી. ૩
યું શેહઝાદે હુસૈનને, દીયા રે જુવાબા;
જબ મરવાન બોલા, ઝબાં ના રે સવાબા. ૪
બાજ વલીદકી તરફ, મુંહ રે ફેરાયા;
અને ઓસકુ એતના, કેહ ને બતાયા. ૫
કહયા તુ હે જાનતા, મેં હું અહલ બૈત માંહા;
યું શેહઝાદેને વલીદકુ, કહયા રે તાંહા. ૬
મકાન ખાનદાન× મેરા, ફરિશ્તાં કેરા;
બૉત આમનના* અનુકી, તુ બુઝ રે સવેરા. ૭
અને યઝીદ તો શરાબ, હે પીતા રે સુણાતા;
અને ઔર ભી ફયલ¶, હેં વયસે રે બનાતા. ૮
તો મેં બૈત ઓસસુ, કયસે રે કરાહું;
મંય ઓસકે તાબે, કયું આપકુ લેન્નહું. ૯
જબ સબાહકુ મન્નલીસ, હોવે મુમનો કેરી;
તબ કેહના હે સો કહુંગા, ઓસ બેલારે સવેરી. ૧૦
દેખો વે પૅલા મુજકો, કાહે કૅને રે દેખાતા;
યું શેહજાદે હુસૈનને, કીતી વલીદસુ બાતા. ૧૧

× વંશ-કુટુંબ. * માન-ઇજ્જત. ¶ કામ-આચર્યું.

અને અવાઝ શેહઝાદેકા, બુલંદ* સુણાયા;
તબ ગુલામોંકે દલમાં, એતા સોચ રે આયા. ૧૨
રે તુહી
શેહઝાદે ગુસ્સેસુ બોલીએ, બુલંદ હુવા અવાઝરે,
બુલંદ હુવા અવાઝ
ગુલામું વે સુનીયા સહી, જે કર આયે થે સાઝરે,
જે કર આયે થે સાઝ. ૧૩

— ૮૨ —

તબ દાઝલ એમારતમાં, જના રે ચાયા;
એસા ગુલામું દલમાં, સોચ રે આયા. ૧
અને જને હાકિમકુ, હમ કતલ રે કરાવે;
અને શેહઝાદે હુસૈનકુ, લે ડેરે રે લે જાવે. ૨
સબ એતી મનમાં ચંતા, ગુલામ રે લાયે;
સહી એતે માંહે શેહઝાદે, બાર રે આયે. ૩
અને સીતાબી‡ ચલીએ, આપ ગુલામું કુ લેકર;
આયે બેગે ડેરે, ચંતા મન કર. ૪
તબ મરવાને વલીદસુ, બાત ઝગડા રે કીતા;
સો સુખન તો એસા, કહયા રે સુણીતા. ૫
કે તેં તો અમલ, કુછ કર રે ના જાના;
એ કામ તેં કીયા, જેસા કરે રે નાદાના. ૬
કે હુસૈન તો તેરે, હાથ થી ગહયા;
ફેર ખુદાકી સુ+ ખા, મરવાને કહયા. ૭
અબ હુકમ એ તેરા, કબુલે નાંહા;
એતા મરવાન બોલીયા, ઓસ મજલીસ માંહા. ૮
તબ વલીદે કહયા, વાયા‖ તેરી રે ઝાતી;
તુ સુનને મરવાન, મેરી રે બાતી. ૯

---

* ઉંચો-મોટો. ‡ જલ્દી. + સમ-કસમ. ‖ અફસોસ.

કોઇ મશરિક* મગરિબ¶, મુજે મુલક દિલાવે;
એ તો સબ રે મુલકકા, મુજે હાકિમ કરાવે. ૧૦
તો ભી હુસૈનકે કતલકુ, મેં ચાહું રે નાંહા;
સહી એતના મરવાન, તુ બુઝ મન માંહા. ૧૧
રે તુહી
વલીદ કેહવે ચહુ દેસ× કા', દેવે મુલક મુજે ઠામરે,
દેવે મુલક મુજે ઠામ;
તો ભી ઇમામ હુસૈનકા, ના કરૂં કતલકા કામરે,
ના કરૂં કતલકા કામ. ૧૨

— ૮૩ —

બ ર હા

નવાસે સુનો નબીકે, ફરઝંદ બીબી ફાતમા;
વલીદને બોલાહીએ, દારૂલ એમારત ઘરમાં. ૧
મરવાનને ઓસ ઠામમાં, કતલ નીકાલી બાતરે;
શેહઝાદેને જા ઘરે સહી, કદમ મુબારક ઝાત રે. ૨
વલીદને કહયા ઓસે, સુન સુન તુ નાદાન રે;
વાય તો તેરી ઝાતકો, તુ સુનને મરવાન રે. ૩
કયામત જબ હોવે દના, મરવાન સુન એ તા સહી,
ખાલી કભી હિસાબથી, મારનાર વાં હોવે નાંહી. ૪
ઓસ કાજે તરાજુ પરલા, નેકીકા બ્નવે કસ@ રે;
છુટક વે પાવે નાંહી, એતી સઝા હિસાબ રે. ૫
રબ તો નઝર રહમતકી, ઓસકુ નાંહી કરનારરે;
અઝાબ ઓસે પોંચે સહી, બે કિમ્મત અપારરે. ૬
ફાતેમતુઝઝહરા આપ, બીબી આવેંગે ઓસ ઠામરે;
વે તો હે હુસૈન કેરી, માતા કેરા નામ રે. ૭

* પુર્વ–જે દિશા તરફ સુર્ય ઉગે છે તે. ¶ પશ્ચિમ–જે તરફ સુર્ય અસ્ત પામે છે તે દિશા. × ચારે તરફ. @ ઓછું.

મરવાન વાય તુજકુ, એતા સોચ કયું ના મન ધરેરે;
મરવાન એ ઉઝર કર, કયું આપકુ ગુનાહે ભરેરે. ૭
વલીદને એ રીતસુ, બાત તો જબ આખી સહી;
મરવાન સુન તબ ચુપ રહયા, બાતતો એ સાચી સહી. ૮

— ૮૪ —

જબ વલીદને નસીહત, બાત કીયા મરવાનાઃ
તબ બોલને હેા સેતી, રહયા રે છાના. ૧
પીછે વલીદને આદમી, ઓર ભી ભેજ્યએઃ
સેા અબદુલ્લા ઇબ્નને, ઝુબૈર રે બુલાએ. ૨
ઓનુને ઉઝર કીયા, વે ભી બુલાએ ના આયેઃ
રાને લડકેાંકુ લેકર, ચલે મકકેકુ સુણાયે. ૩
વે એસે રે બેસે, ઉઠ કર રે ચલીયેઃ
કે વલીદકે આદમી, ના ઓનુકુ મલાયે. ૪
બાદ વલીદને હકીકત, સારી રે લખાહીઃ
સેા યઝીદકુ કિતાબત, લખને ભેજ્યહી. ૫
સેા કાગઝકા જુવાબ, ફેર યઝીદે દિલાયાઃ
ફેર મદીનેમાં વલીદકે, પાસ રે ભેજ્યા. ૬
કહયા અબદુલ્લા ઝુબૈરકા, તુ પીઠ્ઠા રે ના કીજેઃ
જાં જાએ તાં ઓસકુ, જાને રે દીજે. ૭
કે મુલકકુ છોડ કર, ભાગ કાં રે જાવેગાઃ
જાન મેરી રે તરફસુ, દુખ બેાત રે પાવેગા. ૮
પણ હુસૈનકુ ફુરસદ, દીજીયેા રે નાંહાઃ
કે જાને રે ના પાવે, કીસી ઓર રે ઠાંહા. ૯
તુ હુસૈનકા સીસ, ભેજે મેરે પાસાઃ
એ સુન સુન મુમનુ, કીતી એતી રે આસા. ૧૦

રે તુહી
યઝીદ કાગઝ ભેજીયે, લિખ લિખ મદીને ગામરે,
લિખ લિખ મદીને ગામ;
કતલ થા કરના લખીયા, ઇમામ હુસૈનકે નામરે,
ઇમામ હુસૈનકે નામ. ૧૧

— ૮૫ —

કે એ કાગઝકુ દેખતે, તુ બેર ના લગાએ;
બેલા હુસૈનકા સર, પાસ મેર રે ભેજ્જએ. ૧
એ વલીદે તો કાગઝ, જબ સબ રે પઢીયા;
તબ મન માંહે ખુદા, સેતી રે ડરીયા. ૨
લા હૌલા વલા કુવ્વતા, ઇલ્લા બિલ્લાહ§ કહીયા;
સો અલીયીલ અઝીમ¶ તક, સબ કેહકર લહીયા. ૩
કહયા મુલક જે સારા, મુજે યઝીદ દિલાવે;
અને ઔર ભી ઇમદાદ, મુજે રે કરાવે. ૪
તો ભી હુસૈનકે ખુનકુ, મેં ચાહું રે નાંહા;
યું વલીદને કહયા, આપ ડર મન માંહા. ૫
પીછે યઝીદ મુજકુ, કભી આઝાર રે દેવેગા;
તો વે ભી તન મેરા, સબ સહન લેવેગા. ૬
મેં ઓસ હેા સેતી, નાંહી ડરતા મંના;
પણ ડરતાહું અઝાબ, રબે ધોંચે મુજ તંના. ૭
સહી વલીદને એતના, મન સોચ કીયા;
અને કાગઝ વે છુપાકર, ભેજ શેહઝાદેકુ દીયા. ૮
કહયા તમ હેા ફરઝંદ, રસુલે ખુદા કેરે;
તમે કાગઝકુ પઢકર, સબ બુઝીએા સવેરે. ૯
કે યઝીદ તેા મુજકુ, યું કાગઝ ભેજતા;
અને ખૌફ તો મનમાં, નાંહી ખુદાકા લાતા. ૧૦

§ અલ્લાહની મહેરબાની સીવાય તાકત અને ઝોર નથી. ¶ એવેા અલ્લાહ જે મહાન અને બુઝુર્ગ છે.

રે તુહી
યઝીદને કાગઝ ભેજ્યા, છુપે વલીદકે પાસ રે,
છુપે વલીદકે પાસ;
ખબર ભેજ્યાઇ વલીદને, શેહઝાદે પાસ હેા દાસરે,
શેહઝાદે પાસ હેા દાસ. ૧૧

— ૮૬ —

જબ ઇમામ હુસૈનને, વે કાગઝ પઢીયા;
સબ બુઝકર દલમાં, સબુર કરીયા. ૧
એ ખેાલને ફીસીકુ, બાત કહી રે નાંહા;
આપે સબુર તેા કીયા, બુઝ આપ દલ માંહા. ૨
હુઇ જબ તેા ઓસ દન, કેરી રે રાતા;
તબ નબીજીકે રેાઝે પર, આયે સુન એ બાતા. ૩
સેા નબીજીકે રેાઝે પર, આવ કીયા સલામા;
અને ઓસ બાજ એતના, કહયા ઝુબાંથી કલામા. ૪
મેં હું ફરઝંદ ફાતમા, યા રસુલ અલ્લાહી;
જે બેટી રે તમારી, યું નીદા* રે કરાહી. ૫
થી મુજ કાજ એ નસીહત, તમુ ઉમ્મતકુ કીતી;
કે રેઆયતજ કરની, મુજસુ બતા કર દીતી. ૬
કે મેરા નામ લેકર, થા તમુને આખા;
સેા રેઆયત કરના, થા ઉમ્મતકુ દાખા ૭
અબ મુજકુ ઇઝા+, કીયા રે ચાતે;
અને ફરમુદા તમારા, નાંહી મન રે લાતે. ૮
મેં ચાતાહું કે નબીજી, હેાવે મલના તમારા;
તેા સબ મેં કહું, જે હે સેાચ રે સવારા. ૯
કે અરઝ પેાંચાહું, મેરી જફા@ હેા કેરી;
જે સુરત તમારી, મેં દેખું રે સવેરી. ૧૦

*અવાજ કરવેા. જીલેહાજ કરવેા–તરફદારી કરવી +દુઃખ–તકલીફ. @ઝુલ્મ–સખ્તી.

યું શેહઝાદેને રેઝે પાસ, જા અરઝ પોંચાહી;
અરે સુન સુન મુમન, દલ ચંતા એં આહી. ૧૧
રે તુહી
નબીજીકે રેઝે પાસ જા, અરઝ પોંચાહી માન રે,
અરઝ પોંચાહી માન;
સો મલના ચાયા નબીસુ, ઇમામને સહી જાનરે,
ઇમામને સહી જાન. ૧૨

— ૮૭ —

બ ર હા

ફિકર જબ હુઇ ઘણી, ઝુરે શેહઝાદે ઝાતમાં;
રેઝે નબીકે પાસ તબ, આયે તો ચલકર રાતમાં. ૧
સલામ તો પેહલા કીયા, પીછે યે કીતી બાત રે;
મેં હું હુસૈન આયા સહી, દેખને તમારી ઝાતરે. ૨
માતા તો મેરી ફાતમા, બેટી તમારી યા નબી;
બોલ એ શેહઝાદે આખીયા, રેઝેકે પાસ ગહે તબી. ૩
ઉમ્મતકુ નસીહત નબી, કીતી તમુને સહી;
મુજસુ રેઆયત કરની. બાત તો થી એતની કહી. ૪
અબ તો મુજે છોડા સહી, મેહરૂમ× એ સંસારરે;
દિદાર દેઓ મુજકુ તમે, નબીજી કર પીયાર રે. ૫
એહવાલ મેરી ઝાતકા, કહું તમુ યા નબી;
જેતી જફાકી રીત હે, વે બાત મેં આખુ સહી. ૬
અરજ એ પોંચાયકર, નેનુ તો ભરીયા નીર રે;
ઝાર ઝાર આંસુ આપસુ, ચલીયે ના કીતી ધીરરે. ૭
હઇયા ભરાયા દુખસુ, ગરઝે ગગન અપાર રે;
નેનુમાં મેહુવડા, બરસે તો ધારો ધાર રે. ૮

× (દીદારથી) રોકવામાં આવ્યો–બેનસીબ રાખ્યો.

બના તમારે યા નબી, કિસકુ કહું એ બાત રે;
જફા તો જે હે પોંચતી, ઇસ જગ મેરી જાતરે. ૯
ઇમામને રધન કીયા, સુનો બીબા બીત રે;
રોએ રોએ નેનુ નીર ભરીયા, આવેનાં બે ભીતરે. ૧૦

— ૮૮ —

એતી શેહઝાદેને રોઝે પાસ, આવ અરઝ પોંચાઇ;
અને ઝાર ઝાર રોએ, સહી ખબર સુણાઇ. ૧
બાજ મશગુલ[૬] હોવડે, નમાઝકે કામા;
સો ખાતમ નબીકે, પાસ રોઝેકે ઠામા. ૨
સો સબાહ* રે હોતે, શેહઝાદે ફરીએ;
સો બારકે માંહે, કદમ રે ધરીએ. ૩
બી આવતી રાતકુ, કીતી વેસી રીતા;
કે નબીજીકે રોઝે પાસ; આયે કર બાત પીતા. ૪
અને આવકર હુઆ, પેહલી રાત રે મંગાહી;
કે અરઝ તો વેસી, ફેર ને પોંચાહી. ૫
પીછે મુબારક કબર પર, સર આપકા ધરીયા;
અને સોને હો કેરા, સોચ રે કરીયા. ૬
તબ નીંદ રે આતે, નબીજી દેખાએ;
સો ફરિશ્તાં સેતી, ખાતમ રે આએ. ૭
આવ ઇમામ હુસૈનકુ, ગલે લગાએ;
દોનુ નેનુ બીચમાં, બોસે રે દિલાએ. ૮
કહી મુબારક મુખાંસુ, શેહઝાદેકુ બાતી;
વે બાતકી ખબર, હે એસી રે સુણાતી. ૯
કે નઝદીક હોવડા, હે એસા રે દેખાતા;
કે શાહા કતલ તમારી, ટોલા ઉમ્મતકા ચાતા. ૧૦

[૬] લાગેલ-દાખીલ. * સવાર ૪ દરવાજો.

સો નબીજીને એતની, કહી શેહઝાદેકુ બાતીઃ
એ સુન સુન મુમનુ, કહયા દન એાર રાતી. ૧૧
રે તુહી
જે તકદીરમાં લખીચ: સહી, કહી નબીને બાતરેઃ
કહી નબીને બાતઃ
શેહઝાદેકુ ગલે લગાયકર, વે લે મુ મુબારક ઝાતરે,
વે લે મુ મુબારક ઝાત. ૧૨

— ૮૯ —

દો હા

સુન સુન ભાઇ દીનકે હાં દીનકે,
એસી હે દીનકી રીત રેઃ
લખા રે લેખ નાંહો ફરના હાં ફરના,
મત છોડ રબ પ્રીત રે. ૧
પોંચે અજલ મોત આવસે હાં આવસે,
છોડે ના પલહી બીસાર રેઃ
નેનુમાં નત કરો મૌતકુ હાં મૌતકુ,
મત છોડ રબ પ્યાર રે. ૨
ફરઝંદ બીબી ફાતમા હાં ફાતમા,
ઇમામ હુસૈન નામ રેઃ
કીતી અરજ ઓનુ જાકર હાં જાકર,
નબી રોઝેકે ઠામ રે. ૩
દીદાર દીયા સહી ખાતમે હાં ખાતમે,
કિયા બૉત બૉત નેહ રેઃ
શેહઝાદે ગલેકુ લગાહીયે હાં લગાહીયે,
આવ મુબારક દેહ રે. ૪

શેહઝાદેને આપ દુખકી હાં દુખકી,
કહી નબીસુ બાત રે;
કેહતેરે બાત રેાએ સહી હાં રેાએ સહી,
ઇમામ હુસૈનકી ઝાત રે. ૫
નબીને કહયા વકત પેાંચીયા હાં પેાચીયા,
અબ તેા હે થેાડે દન રે;
કે શહીદ હેાના તમુ પેાંચીયા હાં પેાંચીયા,
કતલ હેાવે તમ તન રે. ૬
હુકમ જું રે રબકા હાં રબકા,
કહી નબીને વે રીત રે;
નબીજી રબ પાસે માંગતે હાં માંગતે,
મંગા વે દિતા મીત રે. ૭
નબીકુ ભાઅી ખુશી રબકી હાં રબકી,
જું વે ચાવે ત્યું ખેર રે;
ખુબી હે ચંતામાં રબકી હાં રબકી,
ખુબ હે ચાતા કર મેર રે. ૮
રઝામંદી તેા ચાહની રબકી હાં રબકી,
કર કર વીરા મન પીત રે;
ફીકર હેાતે મન સેાચીએ હાં સેાચીએ,
ઇમામ હુસૈનકી રીત રે. ૯

— ૯૦ —

તબ શેહઝાદે હુસૈનને, બાત મેાહેાલમાં કહી;
સેા અહલ બૈત સબુને, વે સુની રે સહી. ૧
એ સુનતે રે સારે, ચંતા માંહી ગહે;
અને શેહઝાદે હુસૈનકે, પાસ સારે રે રહે. ૨

તબ નેનુ આંસુ, સબુ રે ભરીયા;
સો મેહકી રે રીતે, નેનુ રે ઝુરીયા. ૩
તબ અહલ બૈતને, રધન રે કીતા:
સો રોએ રોએ અપના, યાદ કીયા રે મીતા. ૪
તબ શેહઝાદે હુસૈનને, સામાન બનાયા;
સો મકકેકુ ચલના, સોચ મન રે લાયા. ૫
કીતી ચંતા કે છોડના, અબ ગામ મદીના;
અને મકકેકુ ચલનેકા, સામાન હે કીના. ૬
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી:
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૭
રે તુહી
અનુ નબી કબરકે પાસ જા, રૂખ્સત હુવે રાતરે,
રૂખ્સત હુવે રાત;
સો શેહઝાદે હુસૈન થે, સહી સુની એ બાત રે,
સહી સુની એ બાત. ૮

— ૬૧ —

બ ર હા

શેહઝાદે સીધારે મકબરે, બકીયા* હે જીસકા નામરે;
કબર ઇમામ હસનકી, સહી તો હે એાસ ઠામરે. ૧
રૂખ્સત હોનેકા સહી, ગહે તો ભાઇકે પાસ રે;
ઝીયારત કીતી રાતકા, વીદાચ હોનેકી આસ રે. ૨
વીદાચ સહી હોવે હમુ, ભાઇ તમુ આ દિન રે;
રૂખ્સત જા યું માંગતે, અફસોસ બાયા તન રે. ૩
હું તો વીદાચ તમસુ વીદાચ, હોવે વિદાચ ભાઇસહી;
શેહઝાદેને યું એફસોસસુ, બાત તો થી વાં કહી. ૪

* એક કબ્રસ્તાન કે જે મદીનામાં આવેલુ છે, જેમાં હજ્ર ફાતમા તેમજ હજરત ઇમામ હસન વીગેરેના મઝાર છે.

નેનુ તો આંસુ ભરે નીર, રોએ ધારો ધાર રે;
વે યું સમરે* આપને, ઐસા તો નેહ થા પ્યારરે. ૫

કબર તો જને ભાઇકી, ઝીયારત કરતે જીસ દના;
જને નો મલીયે વીરકુ, બુજતે તો થે ઓસ દના. ૬

ઝીયારત અબ કે કરે, બીછરાન પડીયા વીર રે;
લખીયા જે હે તકદીરકા, પોંચે સહી સરીર રે. ૭

ભર ભર નેનુ આંસુ રોએ, સમર ને વીર રે;
રોવે શેહઝાદે એકલે, હોવે ના તલ ભી ધીર રે. ૮

વતનમાં રેહતે સહી, કબર વીરકે પાસ રે;
બીછરાન પડીયા અબ નાંહી, મલને તો કેરી આસરે. ૯

— ૯૨ —

તબ વીદાએ રે હોને કાજ, શેહઝાદે સીધારે;
ગોર× ઇમામ હસનકી, પાસ ભાઇ જે પ્યારે. ૧

હય કબર બકીયેમાં, ગોર અનુકી સુણાઇ;
વાં શેહઝાદે ગહે, પાસ રે ભાઇ. ૨

વાં ઝીયારત રે કીતી, ના વિદાએકી રીતા;
અને રૂખસત માંગી, યું સુન રે લીતા. ૩

કાજ ઝીયારત રે શેહઝાદે, ફેર રે આયે;
એ સુન સુન મુખન, એતના રે લાયે. ૪

રે તુહી
ભાઇકી ગોર પાસ જાયકર, વિદાએ હુવે સહી માનરે,
વિદાએ હુવે સહી માન;
વે શેહઝાદે હુસૈન થે, નામ સહી સુત માન રે,
નામ સહી સુત માન. ૫

---

* યાદ કર્યા. ×કબ્ર.

— ૯૩ —

જા કબ્રસ્તાન બકીયેમાં, ઝીયારત રે કીતી;
ઇમામ હસનકી ઝીયારત, ભાઇએ રે સુણીતી. ૧

વાં વિદાચ રે હોવડે, જા કબરકે પાસા;
પડા બીછરાન, નાંહી ફેર ઝીયારતકી આસા. ૨

ભી ઓસ રાત ફેરકર, શેહઝાદે આયે;
સો મા કે રોઝે પાસ, આયે રે સુણાયે. ૩

જે ફાતેમતુઝઝહરા, બતુલ રે નામા;
સહી શેહઝાદે તો ફેરકર, આયે ઓસ રે ઠામા. ૪

કહયા સલામો અલૈક, યા મા રે મેરી;
કહયા એ હુસૈન હે, માંગે સીખ× રે સવેરી. ૫

કે તમારી વિદાચકુ, એ હુસૈન હું આયે;
સો ઝીયારત છેલ્લીકા, સોચ મન રે લાયે. ૬

તબ રોઝે રે ઉપરથી, અવાઝ રે સુનાયા;
સો શેહઝાદેકે કાનમાં, જુવાબ રે આયા. ૭

કહયા સલામો અલૈક, યા મઝલુમ તમંના;
અરે વાય રે સઇયદ, તમારા તંના. ૮

એ વાય બેકસ*, વાય રે હુસૈના;
એ વાય રે યતીમ, તમારા તંના. ૯

એ રોઝે બીબીથી, કીયા રે કલામા;
તબ ઝાર ઝાર રોએ, હુસૈન રે નામા. ૧૦

સો રોએ શેહઝાદે, ભર ભર નેના;
એ સુન સુન મુમનુ, રાખા મન મેના. ૧૧

રે તુહી

આયે શેહઝાદે ચલકર, માતા રોઝે પાસ રે,
માતા રોઝે પાસ;

× રજા. * વગર મદદના—લાચાર.

સો ઝીયારત કીતી જ્યકર, રૂખસત હોને આસરે,
રૂખસત હોને આસ. ૧૨

— ૯૪ —

બરહા

વિદાચ તો હોને કાજ રે, ચલે શેહઝાદે રાતમાં;
રોઝે તો મા કે સહી, આચે જે બીબી ફાતમા. ૧
અલ વિદાચ માતા સહી, કહી શેહઝાદે બાતરે;
રૂખસત યું માંગી સહી, ઝીયારત કીતી રાત રે. ૨
હુસૈન હોવે વિદાચ, સુન સુન મેરી માંય રે;
એ ઝીયારત હે છેલ્લી સહી, પડના હે અબ દુર જ્યરે. ૩
માતા તો થે ચાતે ઘણા, હુસૈન કેરી જ્ઞાત રે;
હુસૈન વે વિદાચ કરે, માતા એ સહી રાત રે. ૪
ઝીયારત એ છેલ્લી કરે, હુસૈન સુનો માય રે;
બીછરાન અબ પડીયા સહી, તમુસુ જુદા ભાયરે. ૫
નેનુ ભર ભર રોઇએ, કુછ શેહઝાદે બાત રે;
માતાકે રોઝે ઝુરીએ, એકલે શેહઝાદે જ્ઞાત રે. ૬
વાય મઝલુમ નામસુ, ઝુરે તો બીબી ફાતમા;
કાન એ આચે બોલ રે, ઝીયારત કરતે રાતમા. ૭
એ સુનતે નેનુ સહી ભરીયા, શેહઝાદેને નીર રે;
જ્ઞાર જ્ઞાર રોચે એકલે, હોવે ના મનકુ ધીર રે. ૮
આખર એ હે મલના, હુસૈન હે વિદાચ કરે;
ઝીયારત એ છેલ્લી સહી, બીછરાન દુખ હે દલ ભરે. ૯
ગરઝે ગગન સીના અપાર, નેનુ બરસે મેહ રે;
દુખ તો ઝીયારત કરતે, માતાકી લાગા દેહ રે. ૧૦

— ૯૫ —

બ ર હા

શેહઝાદે તો ગએ વિદાઅ હોને, નાની‖ કેરે પાસરે;
રૂખસત હે છેલ્લી સહી, ફરનેકી નાંહી આસ રે. ૧
ઉમ્મેહાત મુમનીન× પાસ આયે, રૅતે એક ઠામરે;
મદીનેકે માંહી બાસ¶ થા, ઉમ્મે તો સલમા નામરે. ૨
જદદાહે તો કરને પુછીયા, કહોને નસીહત બાતરે;
હે દુશ્મનુને કસ્દ કીયા@, મારે મેરી જાત રે. ૩
ગામકુ છોડ જાકર રહું, કેસી કરૂં મેં રીત રે;
નસીહતકી મેં બાત ચાહું, ફીકર એ મન દીતરે. ૪
ફરઝંદ નાંહી તમ જનતે, સઇયદ તમ હો સહી;
શેહઝાદેને બાત સુનતે, ખબર તો એતી કહી. ૫
ફરઝંદ સેતી લોહી તમના, પુછેગા એાસ ઠામ રે;
બુઝુર્ગ કીયા રબને, વે લોહીસુ મુકામ રે. ૬
ઉમ્મે સલમા તો કેહને એતના, ગએ ઉડકર ઘરમાં;
સીસા તો એક ઘર માંહેથી, લેકર આયે હાથમાં. ૭
દેખતે સીસેકુ બાત રોએ, નેનુ ભરીયા નીર રે:
બેહોશ હોને ગીરીએ, દલકુ નાંહી ધીર રે. ૮
હુસૈનને તમ પુછા સહી, જદદાહ એ કેસી બાતરે;
દીલગીર હોતે બાત હે, દીસે તમારી જાત રે. ૯
કહયા એક દન નેહ થા, નબીજી બાત તમુકુ કીયા;
જીબઇલ એતે આવકર, પુછના નબીકુ કીયા. ૧૦
હુસૈનકુ હો નેહસુ, ચાહતે નબી તમ મન રે;
હોવે જે એક ઠામ હે, કતલ એાનુકા તન રે. ૧૧
કહયા નબી કતલ હોનયકર, ખાક એકજ ઠામરે;
કતલ કેરી ઠામ હે, કરબલા એાસકા નામ રે. ૧૨

‖ માની મા. ×મોમીનોની મા—હ૰ પયગમ્બર સલે૰ના બધા બીબીયો મોમીનોની મા કહેવાય છે. ¶ રહેવું. @ ઇરાદો કર્યો.

મુઠ્ઠી તો લાયે ખાક જા, પુછને નબીકુ બાત રે;
વે ખાક લે ધરી સહી, આગે મુબારક ઝાત રે. ૧૩
સીસેકે માંહે બાયકર, ઓસકુ રાખેા નબી;
લેાહી એ હેાવે ખાકરે, કતલ દન આવે તબી. ૧૪
સીસે માંહી ખાક બા, દીતી તબ મુજે રાખને;
હાથું મુબારક આપસુ, દીતી થી જનજ પાકને. ૧૫
કહયા ભી નઝર કીજ્યેા, ઉમ્મે સલમા નત રે;
હુસૈનકે કતલકી, દીજ્યેા નીશાની ચંત રે. ૧૬
હેાવે લેાહી ખાક જબ, નબીને એતના આખીયા;
કતલ તબ હુસૈનકા, બુજ્યેા યું કર દાખીયા. ૧૭
તબકી તેા થી મેં દેખતી, સીસેકે માંહી નત રે;
નસીહત અપને નબીકી, રાખીથી નત મન ચંતરે. ૧૮
ફરઝંદ એ વે ખાક હે, લેાહી હુઇ દીસે સહી;
ઉમ્મે સલમા એ બાતરે, ખબરકી એતની કહી. ૧૯
જદદાહકે ઘરથી બાર આયે; નેનુ ભરીયા નીર રે;
શેહઝાદેને બાત એ સુનતે, હુઇ ના મનકુ ધીરરે. ૨૦
જદદાહકે બેાલ સુનતે, રંધન કીયા જાન રે;
ઝાર ઝાર રેાતે બાર આયે, હુસૈન તબ સહી માનરે. ૨૧

— ૯૬ —

અને જબ ફેર હેાવડી, અંધારી રાતા;
તબ નબીજીકે રેાઝે પાસ, આયે સુની બાતા. ૧
આવ પેલા પેલ સલામ, નબીજીકુ કીયા;
અને તવાફ તેા મુબારક, રેાઝેકા કરીયા. ૨
અને તવાફ તેા કરને, બાજ નમાઝ હે કીતી;
તબ નીંદ રે આઇ, એસી બાત રે સુનીતી. ૩

હઝરત ખાતમ નબી, નેનુ રે દેખાયે;
આવ નબીજીને હુસૈનકુ, ગલે રે લગાયે. ૪

તબ શેહઝાદેને અરઝ, સબ રે પોંચાઇ;
કે આપસકે એહવાલકી, કીતી રે અગાઇ. ૫

કે ઉમ્મતકી જફાસુ, મેં હુવાહું બીચારા;
નબી દલ તો મેરા, નાંહી કરતા કરારા. ૬

નબી બાત તંગ હુવા, ઉસ જફા હોા સેતી;
તો હકીકત જફાકી, મેં કહું રે કેતી. ૭

અબ છેહ્લી એ ઝીયારત, નબી મેં હું કરતા;
ફેર મલના ના હોવે. એસા દલ માંહે આતા. ૮

અલ વિદાઅ હું કરતા, યા રસુલ અલ્લાહી;
તબ નબીજીને સબુરકી, રાહ રે બતાહી. ૯

ભાઇ દીનકે મેરે, એ સુન ચંત દીજે;
અને એક કર રબકુ, એતના કહીજે. ૧૦

રે તુહી

ખાતમ ગલે લગાયકર, કહી સબુરકી બાત રે;
કહી સબુરકી બાત;
સો હુસૈન શેહઝાદેકુ સહી; સુની લખેસુ બાત રે,
સુની લખેસુ બાત. ૧૧

— ૯૭ —

૩ બા ઇ

સુન સુન ભાઇ મેરે દીનકે, જફા કેરી કેસી હુઇ રીતરે;
ઇમામ હુસૈન ફરઝંદ નબીકે, બાતથી નબીજીકી પીતરે. ૧
રોઝે પાસ ગએ સીખ માંગને, નબીજીકે મધમ¶ રાતરે;
દીદાર દીયા નબી અપને, નેહ બાત કીયા સહી બાતરે. ૨

¶અંધી.

શેહઝાદે રોએ નેના ભર ભર, નબીજીકુ દેખતે પાસરે;
અરજ જફાકી કીતી સહી, રૂખસત હોનેકી આસ રે. ૩
નઝદીક હુવા સહી પોંચના, નબીજીને કહી એ બાતરે;
ભુકે ને પ્યાસે સહી ધુલમાં, હોવે હોવે તમારી જાતરે. ૪

* * * * *

ઘાવસુ ભરાહેા સહી રણમાં, નાઝનીન* તમારા તનરે. ૫
સર તેા જુદારે કીયા તનથી, જાવે જાવે રણકેરે હામરે;
તબ તેા હુસૈન તમ કીજીએા, સબર કેરા સહી કામરે. ૬
એાસ રાતે નબીજી અપને, કીતી કીતી સીખ એ રીતરે;
શેહઝાદેકુ ગલે લગાયકર, બાત કહી કર બાત પીતરે. ૭
શેહઝાદે રોએરે નેના ભર ભર, ખાતમ હેં દેખતે આપરે;
ઝાર ઝાર રૂદન કીયા સહી, લાગા નત દુખ કેરા તાપરે. ૮

-- ૯૮ --

જબ શેહઝાદેને અરજ, નબીજીકુ પોંચાઇ;
તબ મુબારક ઝુબાંસુ, એતી ખબર બતાઇ. ૧
યા નઝદીક હુવા હય, સુનેા નુર દીદ+ મેરે;
કે શહાદ કીયે તમ, જાએાગે સવેરે. ૨
તમ પ્યાસે ને ભુકે, ખાકમાં ગીરાહેા;
એાસ રીતે શહીદ, તમ કીયે રે જાહેા. ૩
સેા કરબલા નામ હે, જાં રણ રે સવેરા;
વાં સર તેા જુદા, કીયા જાવેગા તમારા. ૪
અને ઘાવસુ ભરાવે, એ નાઝનીન તંના;
પોંચા વકત રે નઝદીક, રાખેા રે મંના. ૫
અબ નુર દીદ મેરે, ઘાવ સહેાને સીસા;
અને હેા મરદાના, કર તનકુ રીસા. ૬

*નાઝુક. + આંખેાની રેાશની.

હે તન તો ફના, એાસ રીતે રે કરના;
સો હોના રે મઝલુમ, સોચ મન માંહી ધરના. ૭
હોવે ભસ્ત રે ખુશાલ, જબ આહો મેરે પાસા;
હે ભાત ભાતકે મેવે, કીયે તમ કાજ ખાસા. ૮
યું શેહઝાદેકુ નબીને, કહી રે બાતી;
ઇમામને સુન સુન, કહયા દન એાર રાતી. ૯
રે તુહી
નબીને સપને આવકર, કહી હુસૈનકુ બાત રે,
કહી હુસૈનકુ બાત;
કરબલા કેરે રણમાં; કતલ હોવે તમુ ઝાત રે,
કતલ હોવે તમુ ઝાત. ૧૦

— ૯૯ —

એતે નબીજીકા મુંહકા રંગ, હુઆ જાફરાની;
અને મુબારક બાલુમાં, હુઇ ગદ* રે જાની. ૧
એ દેખતે શેહઝાદે, દલ બોફ રે આયા;
તબ શેહઝાદેને નબીકુ, એ હાલ રે પુછાયા. ૨
હાલ રસુલ ખુદાકે, એ કેસા હે દેખાતા;
તબ નબીજીને એતની, આખી રે બાતા. ૩
કહયા નુર રે દીદ, સુનો રે મેરે;
તમ ફરઝંદ ખુબ, સુનો રે સવેરે. ૪
એ કરબલા કેરી, ગદ* દેખાવે;
જાં કઝા કેરા વકત, તમારા પોંચાવે. ૫
એતી બાત તો કરતે, નીંદ શેહઝાદેકી ગહી;
અને બેઠે જાગકર, તુરત રે સહી. ૬
તબ આપસકી શહાદત, સહી રે જાની;
તબ યકીનસુ બુઝી, બાત રહી ના છાની. ૭

*માટી-બાક.

તબ મકકેકુ જનેકા, કીયા રે સામાના;
અને ચલના સિતાબી, કીયા રે જના. ૮
સુન વતન હેા સેતી, અબ પડી રે જુદાઇ;
કે કસનીમાં વલીયું કુ, હે રે બડાઇ. ૯
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ ઝાતી;
અને એક કર રબકુ, કહેા દન ઔર રાતી. ૧૦
રે તુહી
જે ચાવે સેાહી કરે, આપ સુરીજન હાર રે,
આપ સુરીજન હાર;
દુનીયા કસની રીત હે, જીસકુ અસકા પ્યાર રે,
જીસકુ અસકા પ્યાર. ૧૧

— ૧૦૦ —

બ ર હા

સપનેમાં શેહઝાદેકે આવકર, કહી નબીને બાતરે;
કરબલામાં હેાવે સહી, શહીદ તમારી ઝાત રે. ૧
તબતેા શેહઝાદેને સહી, માંગી નબીસુ અલ વિદાઅ:
વાંથી શેહઝાદે જાગકર, મીતસુ કીતી અલ વિદાઅ. ૨
વકત અમારા પેાંચીયા, યારેા તમુસુ અલ વિદાઅ;
બીછરાન એ ભાઇ પડા, યારેા તમુસુ અલ વિદાઅ; ૩
છેલ્લામાં છેલ્લાહે મલના, યારેા તમુસુ અલ વિદાઅ;
વકત અમારા પેાંચીયા, હુએ તમુસુ વિદાઅ. ૪
યારેા એ છેલ્લા મલના, હુએ હમ તમસુ વિદાઅ;
યારેા તમુકુ સીખ હય, હેાકર ચલે હમતેા વિદાઅ. ૫
નાનીકે ડેરે જાયકર, હુવે શેહઝાદે અલ વિદાઅ;
ઉમ્મેહાતે મુમનીને રેાયકર, કીતી શેહઝાદેસુ વિદાઅ. ૬

ફરઝંદ એ રસુલકે, હોતેતો હો આખર વિદાઅ;
નાનીને યું કહયા રોયકર, કીયે શેહઝાદેકુ વિદાઅ. ૭
જે યાર થે પાડોસથી, હુવે સહી અનુસુ વિદાઅ;
છેલ્લા હે તમુસુ મલના, અબતો હુવે હમતો જુદા. ૮
અલ વિદાઅ ભાઇ દીનકે, અલ વિદાઅ;
બીછરાન પડીયા તમુસુ, હુવે હમતો અલ વિદાઅ. ૯

—— ૧૦૧ ——

સુનો ચૌદમી રાત, શાબાન કેરી;
ચલે મકકેકુ શેહઝાદે, સુનીયો સવેરી. ૧
થા સાઠમા બરસ, હીજરત બાઝા;
તબ મદીનેસુ નિકલે, એ સુના રે અવાઝા. ૨
એ જે રાતે નિકલે, તબ થી રે રાતા;
એ શાબાન હો સેતી, એસી બુઝી રે બાતા. ૩
હુઇ મુસા કલીમુલ્લાહ*, જેસી રે રીતા;
જુ આપ હે ચાતા, ત્યું કરતા હે મીતા. ૪
જેસા ફીરઔન† સેતી, ડર થા લગાયા;
થા ફરારી× હોનેકા, સોચ મન રે આયા. ૫
વેસી રીત રે સુણાહી, શેહઝાદે હો કેરી;
કે છાને ચલીયે, ઉઠને સવેરી. ૬
જબ મકકેકે લોકુંકુ, એ ખબર રે પોંચાહી;
કે શેહઝાદે આતે, એસી ખબર રે પાહી. ૭
તબ મકકેકી અહલ¶, સામી રે આઇ;
બાત મોહબ્બત સેતી, આઇ રે સુણાઇ. ૮
સો બેજેસુ આવકર, મુલાકાત કીતી;
એ સુન સુન મુમન, એતી ચંતા ચંત દીતી. ૯

* એક બુઝુર્ગ પયગમ્બર. † ખુદાઇ દાવો કરનાર એક બાદશાહ. × નાસવું.
¶ મકકાના લોકો.

રે તુહી.

હીજરી સાલ થા સાહમાં, ચઉદમી શાબાન રાત રે,
ચઉદમી શાબાન રાત;
ઇમામ હુસેન થે ચલીયે, મકકેકુ સુની એ બાત રે,
મકકેકુ સુની એ બાત. ૧૦

—:*:—

—૧૦૨—

સો ખુશાલી સેતી, આયે મલનેકુ સારે;
જમ શેહઝાદે મકકેકે, પાસ રે સિધારે. ૧
એ બાત રે ખુશીસુ, મલ કીયા રે કલામા;
સો શેહઝાદે ઉતરે, થે રે જીસ ઠામા. ૨
સો ટોલે ટોલે સમ, મલનેકુ આયે;
સો શેહઝાદે આનેકી, બાત ખુશી મન લાયે. ૩
યું અહલ રે મકકેકે, બાત નેહસુ મલીયે;
જમ શેહઝાદે મકકેકે, પાસ પોંચે રે સુનીયે. ૪
જમ યઝીદને ખબર, એ સુની રે કાના;
કે =હુસેન ને ×અબ્દુલ્લા, ગયે મકકેકુ જાના. ૫
કે મદીના છોડકર, ગયે દોનું એ નામા;
સો જકર પોંચીએ, મકકેકે, ઠામા. ૬
તમ યઝીદને ગુસ્સા, બાત વલીદકુ કીયા;
કે અયસા તેં સોચ, કયું મન માંહે દીયા. ૭
કે ÷રેઆયત ઓનુકુ, તેં રે કીતી;
અને બાત તો મેરી, મન ના દીતી. ૮
યું ગુસ્સા કર વલીદકુ, તંગ રે કરાયા;
ઇબને અશદક હાકિમ, કર મદીને ભેજ્યા. ૯
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૦

= હુસેન ઇબ્ને અલી (રદી૦) × અબ્દુલ્લા ઇબ્ને ઝુબૈર (રદી૦) ÷ છુટકારા.

રે તુહી.

શેહઝાદે મકકે જ પોંચીયે, લોક આયે સામી સ'મરે,
લોક આયે સામી સ'મ;
=ધાએ બેગે નેહસુ, ખ'મર સુનાહી જ'મ રે,
ખ'મર સુનાહી જ'મ. ૧૧

—:*:—

—૧૦૩—

થા સઇદ બિન આસ, હાકિમકા નામા;
સો યઝીદકા ચાકર, રેહતા મકકેકુ ડામા. ૧
ઓને દેખા કે શેહઝાદે, હેં શહેરમાં આયે;
અને લોક તો એકઠે, બૅાત હેં દેખાયે. ૨
કે બેગે હેં અવાઝ, બુલંદ દિલાતે;
હે અનુ પીછે સારે, નમાઝ કરાતે. ૩
સો જમાત અઝીમ, હોતી નમાઝ દેખાતી;
એ ઓસકે દલમાં, દેહશત રે આતી. ૪
કે હજકી ÷મોસમમાં, બૅાત લોક રે આવે;
રખે શેહઝાદેકુ વેભી, હેં દલસુ ચાવે. ૫
કે શેહઝાદેકે સાથ, સ'મ મલ વો જાવે;
તો મોજકુ +તેહકીક, કતલ વે કરાવે. ૬
યું હાકિમને મનમાં, સોચ રે કીયા;
અને ભાગના ઓને, ચંતમાં દીયા. ૭
ત'મ વે તો ભાગકર, મદીનેમાં ગયા;
સો આસકા બેટા, જે સઇદ રે કહયા. ૮
ઓને મદીનેમાં જયકર, ખ'મર ભેજહી;
સો યઝીદકુ સારી, એ કીતી રે આગાહી. ૯
કે ઇમામ હુસેનસુ, બૅાત લોક હેં મલતે;
અને અદ્દ'મ તો અનુકી, બૅાત હેં કરતે. ૧૦

= દોડયા. ૬ ડર. ÷ હજનો દિવસ. + જરૂર.

રે તહી

સુરીજનહાર પેછાન કર, હોકર રહીયે દાસ રે,
હોકર રહીયે દાસ;
દુનિયા ફનિયા જાનકર, નત રહીયે હો દાસ રે,
નત રહીયે હો દાસ. ૧૧

—:*:—

— ૧ ૦૪ —

તબ કુફે કેરે લોકુને, એસી ચંતા રે કીતી;
મુઆ શામ કેરા હાકમ, એસી ખબર સુણીતી. ૧
હુસેન બીન અલી, નામ રે કહીયે;
બેત યઝીદકી નાંહી, એ કબુલી લહીયે. ૨
ઓસ કાજ વે મદીને, રેહ સકે રે નાંહાં;
તો ઉઠ કર આયે, હે વે મકકેકે માંહાં. ૩
સો મકકેકે માંહે આવકર, એ +એકામત કીતી;
ઇયું કુફેકે લોકુને, ચંત મન રે દીતી. ૪
સુનો એકકા સુલેમાન, થા રે નામા;
સબ એકઠે હોવડે, ઓસ ઘર ઠામા. ૫
તબ સુલેમાન એતના, સબુકુ બતાયા;
યારો યઝીદને હુસેનસુ, બોત બેત કાજ ચાયા. ૬
પણ શેહઝાદે હુસેનને, બેત કબુલી નાંહાં;
એતો વતનકુ છોડકર, આયે મકકેકે માંહાં. ૭
અને ÷હવાખાહ ભી અનુકે, તમે દોસ દારા;
અને અનુકે બાપસુ, હો રાખતે પ્યારા. ૮
તો યારી અનુકો, તમે આહોને દલાએા;
સહી પાદશાહી અનુકી, સબ મન રે લાએા. ૯
ઇયું સુલેમાનને બાત, સબુકુ કહી;
તબ સબુને સુનકર, ચંતા હીચુ લહી. ૧૦

+ થોભવું. ÷ ભલું ચાહનાર.

રે તુહી

કુફી સબુ એકઠે મળે, સુન મન કર ધીર રે,
સુન મન કર ધીર;
ખીલાફત ઇમામ હુસેનકી, મસલત કીતી ધીર રે,
મસલત કીતી ધીર. ૧૧

—(*)—

— ૧૦૫ —

તબ સીતેર રે અશરાફ, કુફે હો કેરે;
વે કુબુલ કરને, બોલે રે સવેરે. ૧
કે શેહઝાદે હુસેનકી, હે મદદ કરાવો;
અનુ ચોકી હો કાજ, તન અપના ગમાવો. ૨
સો વરકા એ બેટા, અજિબકા લહીયે;
બેટા મુતહર કેરા, હબીબ રે કહીયે. ૩
થા કસીરકા બેટા, જે મોહંમદ નામા;
અને ગરેબકા બેટા, થા રે ઓસ ઠામા. ૪
ભી મોહંમદ અશઅસ, ઓસ થા રે માનો;
ભી અબદુલરહમાન, નામ રે પછાનો. ૫
ભી અબદુલ્લા અકીફ, બુઝો રે નામા;
વે તારિક આ-મશ, થા રે ઓસ ઠામા. ૬
ભી ઉમર ખતારકા, થા રે કહીયે;
ભી મોઅદકા બેટા, થા મુખતાર લહીયે. ૭
અને અમર સ-અદ, નામ રે જાનો;
અને ઓર ભી સારે, થે સાથ રે પછાનો. ૮
અને કાઝી શરએકે, હાથ કોલ રે દીયા;
સો સબુને એકઠે, મલ રે કીયા. ૯
કે શેહઝાદે હુસેનકી, હમુ ખીદમત કરની;
અને તલ જેતી તકસીર, મન ના ધરની. ૧૦

કે શેહઝાદે હુસૈન હૈ, એ પાદશાહ હમારે;
અનુપર તન હમારે, કર ફીદારે વારે. ૧૧
ઇયું કાઝીરે શરએકે, આગે સોગંદરે ખાઇ;
એ સુન સુન મુમનો, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૨

રે તુહી

સિતેર કુફી સરદાર થે, દીઆ અનુને બોલ રે
દીઆ અનુને બોલ;
સો કાઝીરે શરએકે હાથપર, સહી કીયાથા કોલરે,
સહી કીયાથા કોલ. ૧૩

— ૧૦૬ —

ઇયુ સબને મલકર, કાગજ લખાયા;
સો શેહઝાદે હુસૈન પાસ, મકકેમાં ભેજ્યા. ૧
હમ તમુકુ દેખનેકા, બોત હે રે ચાવા;
ઇયા આવોને શેહઝાદે, કર કરમરે ભાવા. ૨
હમ દેદાર તમારા, હેં દેખને ચાતે;
તન માલરે હમારા, હેં ફીદારે કરાતે. ૩
હમ પાદશાહી તમારી, કુ ઠેં ચાતે;
હમ લાલચ જીવકી, નાહી તલ મન લાતે. ૪
ઇયું કુફીયુને લખકર, ભેજ્યા નામા;
સો કાગજ પોચીઆ, આવ મકકેકે ઠામા. ૫
તબ શેહઝાદે હુસૈનને, સબ કાગજ પઢાયા;
લખ જુઆબ તો ઓસકા, ફેરને ભેજ્યા. ૬
કે કીતાબત લખીથી, વે દેખીરે સારી;
અને જાહેર હુઇ, બોત તમારી યારી. ૭
કે તમના હેા મલના, બોત હમારા હેા ચાતે;
કે દોસતી માહી, કુચ્છ શક નાહી લાતે. ૮

તો તહકીક મેલી કરૂ, વેસી રે રીતા;
જું લખ્યા હે તમુના, બેાત કરને પીતા. ૯
કે લખયા રે તમારા, હે કબુલરે કીતા;
સેા મલના તમારા, સેાચ મન રે દીતા. ૧૦
ઇયું શેહઝાદે હુસૈનને, લખ ભેજારે જુવાબા;
એ સુન સુન મુમનેા, બુઝ એતના સવાબા. ૧૧
રે તુહી
કુફીયું લખ ભેજા સહી, વે શેહઝાદે કબુલી બાતરે,
વે શેહઝાદે કબુલી બાત;
જના વહાં સેાચા સહી, શેહઝાદે આપ જાતરે,
શેહઝાદે આપ જાત. ૧૨

— ૧૦૭ —

ઇયું શેહઝાદેને કાગજ, લખ કુફેરે ભેજાયા:
અને એાસ માહી એતના, ભી થારે લખાયા. ૧
કે ચચેરે ભાઇકુ, મે હું રે ભેજાતા;
વે ખબર લખે, સબ ઇયું હુ ચાતા. ૨
કે બેટે મેરે, ચચા હેા કેરે;
વે મુસલીમ નામસુ, તમે બુઝીએા સવેરે. ૩
વે અકીલ કે બેટે, મેરે ચચા જે પછાનેા;
એ ભાઇ મેં તમુ પાસ; ભેજે હે જાનેા. ૪
હે જે સાચે કેાલકી, તમુ ફીકર સવારી;
સેા મુસલીમ આગળ, બાત કહીએારે સારી. ૫
અને હમારી તરફસુ, તમુ બેાત હે કરની;
સેા મુસલીમ સેતી, કરેા બેાત તેા સુણની. ૬
કે બેાત જે તમારી, સાચી મુસલીમ પાવે;
વે મુસલીમ રીત, મુજે સાચેકી લખાવે. ૭

ઇયું મુસલીમ કેરા, લખયા મુજે પાસ આવે;
તો કોલરે તમારા, મુજે સાચારે દેખાવે. ૮
તો તરફ તમારે, મેં ચલકર આહુ;
જબ મુસલીમ કેરા, મે લખારે પાહું. ૯
સહી લખ ભેજ કીતાબત, ઇયું શેહઝાદેને જ્ઞની;
એ સુનતે મુમન, મન ચંતા એ આની. ૧૦
રે તુહી
મુસલીમ બેટે અકીલકે, શેહઝાદેકે ચચેરે ભાઇરે,
શેહઝાદેકે ચચેરે ભાઇ;
અનુકુ કુકે ભેજને, કીઆ ખબર એ પાઇરે,
કીઆ ખબર એ પાઇ. ૧૧

— ૧૦૮ —

ગઝલ

શેહઝાદેને કાગજ લખાયા રે તમે સુનો રે;
કુકે લખને ભેજ્યા રે તમે સુનો રે. ૧
મુસલીમ ચચેરે ભાઇ રે તમે સુનો રે;
ભેજે વે યું ખબર સુણાઇ રે તમે સુનો રે. ૨
ભાઇ મેરે તમુ પાસ આવે રે તમે સુનો રે;
મુસલીમ નામ જે કેલાવે રે તમે સુનો રે. ૩
સાચા કોલ અનુ સેતી કરના રે તમે સુનો રે;
લખે જેસા મન માહી ધરના રે તમે સુનો રે. ૪
જેસી તમુ લખીથી બાતી રે તમે સુનો રે;
ભેજે તો હે મુસલીમ જ્ઞાતી રે તમે સુનો રે. ૫
પાળો તમે લખે કેરી રીતા રે તમે સુનો રે;
લખયા થા જે કરો મુજે પીતા રે તમે સુનો રે. ૬
વેસી રીતરે બેત સહી કરની રે તમે સુનો રે;
મુસલીમ સેતી મન ધરની રે તમે સુનો રે. ૭

બેત કર છોડીએા ના હાથા રે તમે સુનેા રે;
રહીએા તમે મુસલીમ સાથા રે તમે સુનેા રે. ૮
આલમ મું અદલ હેા રહીએા રે તમે સુનેા રે;
સાચી બાત દેાસ્તકી કહીએા રે તમે સુનેા રે. ૯
જાલીમ ના એાસ તેાલે આવે રે તમે સુનેા રે;
અદલ જે સાચા કેલાવે રે તમે સુનેા રે. ૧૦
શેહઝાદેને લખી એસી બાતી રે તમે સુનેા રેઃ
કુફે ભેજી ખબર સુણાતી રે તમે સુનેા રે. ૧૧

— ૧૦૯ —

રેખાદ

દાસ હેાને ખાલીકકુ જાનીએ, કરે ચાતા આપ સત્તારરે;
દુન્યામાં થેાડી બેાત કસની, જીસે જેસા રબકા પીઆરરે. ૧
શેહઝાદે ફરઝંદ દેખેા નબીકે, કીએને કીએ બેવફા તનરે;
કરબલા હેરે અનુ પેાચના, શહીદ કરનેકુ તન રે. ૨
સબબ કુફેકા પેદા કીઆ, એસા એસા અપના હે મીતરે;
નેહ જીસ પીતસુ રબકી, હુઇ એાસે કસનીકી રીતરે. ૩
ફરઝંદ બુઝેા બીબી ફાતમા, નવાસે નબીકે ખાસરે;
હુઇ રીત કસનીકી અનુકુ, અવરા કરેા કેસી આસરે. ૪
રબકુ ખાલક સહી જાનકર, રહેના રહેના હેાકર દાસરે;
* * * * * ૫
નત રેાઇએ નેનુ ભરભર, જાં રે લગ એાસ જગ જાતરે;
ફરઝંદ નબીજીકે કસની, રેાના રેાના સુન સુન બાતરે. ૬
મુએ પેલા સહી વીરા મરના, તનકુ કરેાને દલતાજરે;
ઉમેદના કાલકા રાખીએ, એતા બુઝેા જાના હે આજરે. ૭
મુએ પેલા મરના હે જાનીએ, એસી રીત દન જેરાતરે;
ઘડી બાજ ઘડી નાહી મેરડી, મરનેકી બુઝેાએ બાતરે. ૮

— ૧૧૦ —

અબદુલ્લા બીન અબ્બાસ, આએરે કહીએ;
સો શેહઝાદેકુ મલને, આએરે લહીએ. ૧

જે અબ્બાસ ચચા, નબીજીકે જનો;
સો અબદુલ્લા અનુકે, બેટે રે પેછાનો. ૨

કે વે થેરે મકકેમાં, આએ શેહઝાદે કે પાસા;
સો મલનેકે નેહસુ, કરને આસા. ૩

આવ શેહઝાદેકુ મલતે, બાતરે કીતી;
સો કુફીયું કી જીકર, જીભ પર દીતી. ૪

તબ શેહઝાદેને કહીઆ, બેટે અબ્બાસ હેા કેરે;
બેટા રસુલકી બેટીકા, તમ બુઝીએા સવેરે. ૫

તબ અલ્લાહુમ્મા ×નાઅમ*, અબદુલ્લાને આખા;
કહા કબુલ મે કીતા. યું કર રે દાખા. ૬

કહા તમુ બન કીસીકુ, મે નાહીરે જનતા;
બેટે રસુલકી બેટીકા, ઔાર કીસે નાહી માનતા. ૭

કહા તેહકીક તમના, હૈ નબીકે નવાસે;
જે રસુલ ખુદાકે, દોસ્ત રબકે ખાસે. ૮

અબ નવાસા જમીમાં, હેાવે નબીજી હેા કેરા;
વે તમુ બના અવરકેા, નાહી મરદ રે અનેરા. ૯

યારી તમુકુ હે દેની, મેં ફરઝરે જની;
સો ઉમ્મત સારીકુ, બાત એ મેં માની. ૧૦

યું અબદુલ્લાને શેહઝાદેકુ, નેહ સુ ચાએ;
એ સુન સુન મુખનો, મન એતના લાએ. ૧૧

× મુસીબતની વખતે અરબી મહાવરામાં વાપરે છે.
* જી ! હાં.

રે તુહી
શેહઝાદેકુ અબદુલ્લા મલકર, કીતી નેહસુ બાતરે,
કીતી નેહસુ બાત;
તેહકીક નવાસે નબીકે, હે તમનાકી જાતરે.
હે તમનાકી જાત. ૧૨

— ૧૧૧ —

ફેર હુસૈનને એતની, કહી રે બાતી;
હક મેરેમા તમુ દલ, ચંતા કેસી હે આતી. ૧
યા ઇબને અબ્બાસ, વે ખોલ કર આખેા;
મેરે હકમાં હે બુઝેા, વે બયાન રે દાખેા, ૨
કે જમાઅત ગામથી, મુજે બારરે કરાવે;
અને વતન હેા સેતી, દુર મુજેકુ રખાવે. ૩
કીતી મેહરૂમ મુજેકુ, ઝિયારત રસુલુલ્લાહ કેરી;
યું દુર મુજે કીતા, તમ સુનીએા સવેરી. ૪
અને મારના મેરા, તેા બી હે ચાતા;
હે દુશમની મુજે પર, એસી મન લાતા. ૫
કે કરાર મે એાનુકે, નાહી ડરથી પાતા;
એાસ ડરકે લીતે દલકુ, નાહી આરામ રે આતા. ૬
યું શેહઝાદે હુસૈનને, જબ બાત રે કહી;
તબ ઇબને અબ્બાસને, સુન લીતી રે સહી. ૭
તબ ઇબને અબ્બાસને, પઢી આયત રબ્બાની;
વે જુઆબ હેા જેસી, થી હકીકત જાની. ૮
પીછે કહીઆ ફરઝંદ, રસુલુલ્લાહ કેરે;
તબ બુઝરગ ટોલેસુ, હેા સુણીએા સવેરે. ૯
મે ગવાહી હું દેતા, યું અબદુલ્લાને આખા,
એ સુન સુન મુમનેા, મન એતના રાખા. ૧૦

રે તુહી
ઇબને અબ્બાસને મલતે, તારીફ કીતી જનરે,
તારીફ કીતી જન;
બોલ બોલ જેતી બાતથી, સફત સેતીથી માનરે,
સફત સેતીથી માન. ૧૧

— ૧૧૨ —

કહા નબીજી સુ હદીસ, એસી સુની મેં કાના;
ઇબને અબ્બાસને ઓસકા, યું કીઆરે બયાના. ૧
કેા કેામમાંથી ફરઝંદ, મેરેકુ મરાવે;
ઓસે યારી કેાહી, નાહી રે દલાવે. ૨
જીસે દલ ને જુબાપર, જુઠ રબને ડલાયા;
વે ઓસકુ યારી, દેવેગા બતાયા. ૩
યું ઇબને અબ્બાસને, બાત રે કહી;
ઓર તારીફ ભી જુબાપર, બોત રે લહી. ૪
તબ અલ્લા હુમ્મા અશહદે¶, કર શેહઝાદેને આખા;
તેા શહાદત હેાઇએ, રબ યું રે દાખા. ૫
ઇબને અબ્બાસને આખા, તબ સુનેા એ મનના;
જીવ ફીદા હે મેરા, હેાઇએા તમના. ૬
કે બોલ તેા તમારે, હે એસેરે દેખાતે;
કે વફાતકી ખબર, હે મુજેકુ બતાતે. ૭
અને યારી મુજેસુ, હેા તમરે ચાતે;
* * * * * ૮
ખા સેાગંદ ખુદાકી, કહા જંગ મે કરાહુ;
સેા તમારે આગે, હાથ જંગમાં કટાહુ. ૯
તેા ભી હક બજલાયા, યું બુઝેારે નાહા;
એસા હક તેા તમારા, હે મેરે દલ માહા. ૧૦

¶ હે મારા ખુદા હું સાક્ષી આપુ છું.

યું ઇબને અબ્બાસને, બાત રે કહી;
સો શેહઝાદેને સુનકર, સબ રે લહી. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૨
રે તુહી
જે ચાવે સોહી કરે, એસા અપના મીત રે;
એસા અપના મીત;
કસની છોડી જગમાં, જીસકુ રબકી પીત રે,
જીસકુ રબકી પીત. ૧૩

— ૧૧૩ —

એતા ઇબને અબ્બાસને, કે ફેરરે દાખા;
સો મસલત બોલ, શેહઝાદેકુ આખા. ૧
કે અબ હું ઇઆથી, મેં મદીને જતા;
અને તમ ભી આહો એ, એતા હું રે ચાતા. ૨
કહા આપને દાદેકે, રહો રોઝેકે પાસા;
અને ઝયારત હો કેરી, તન કરો મન આસા. ૩
સો મોહંમદ મુસ્તુફા, રસુલુલ્લાહી;
એનું રોજે પાસ રહો, યું ખબર બતાહી. ૪
જબ ઇબને અબ્બાસને, એતી બાત રે કહી;
તબ શેહઝાદેને સુનકર, સબ વે લહી. ૫
તબ શેહઝાદેને એતના, ફેર જુવાબ રે દીતા;
સો ઇબને અબ્બાસને, સુનકર લીતા, ૬
જો મદીને માહે, મે કરાર રે પાતા;
તો ગામકુ છોડકર; કયું ઇધર રે આતા. ૭
હે દુશમન રેનેકુ, મુજે દેતે રે નાહા;
તો કરાર કયું પાહુ, મેં મદીને માહા. ૮
જો રેહ મેં સકતા, ના બાર તો નીકલતા;
અને નબીજી કે રોઝેસુ, ના જુદાહી મેં પડતા. ૯

અને લડકે લેકર, કયું રાહા માંહે ચલતાઃ
અને ગમ ને ચંતા, કાહે મન માહે ધરતા. ૧૦
ઇબને અબ્બાસકુ, કહી શેહઝાદેને બાતી;
એ સુન સુન મુમનો. કહા દન એાર રાતી. ૧૧
રે તુહી
નબીજીકે રોઝેથી છુટના, ખુશના આઇ મુજે બાતરે,
ખુશના આઇ મુઝે બાત;
મસલત ઇબને અબ્બાસસુ, કરે શેહઝાદે જાતરે,
કરે શેહઝાદે જાત. ૧૨

— ૧૧૪ —

જબ ઇબને અબ્બાસકુ, બાત શેહઝાદેને કહીઃ
કે મદીને માંહે રહેના, ના હોતારે સહી. ૧
તબ ઇબને અબ્બાસને, ફેર એતના આખાઃ
સો શેહઝાદે કે બોલકા, જુવાબ રે દાખા. ૨
નાહી હુસૈનકુ કહઆ, તમે કબુલ કરતેઃ
કે અરજ તો મેરી, નાહી મન માહી ધરતે. ૩
કે મેરે સાથ નાહી, મદીને ચલતેઃ
અને એાર કુચ્છ મનમાં, હો ફકરરે ભરતે. ૪
કે કુફીયું કે લખેસુ, તમો દલ હો ચાતેઃ
એાસ કાજ મેરી બાત, મન નાહી લાતે. ૫
પણ કુફીયું કે લખેપર, મત હોઇએો મગરૂરાઃ
કે અતબાર એાનુકા, મત કરો રે પુરા. ૬
એ જુઠે રે વાએદે, હે કુફીયું કેરેઃ
એ બોલનારે જુઠે કેરે, હે બુઝીએો સવેરે. ૭
તમ અનુકે લખેસુ, મત પગ રે ખસાહોઃ
કે * હરમકુ છોડકર, મત કુરેકુ જાહો. ૮

* મક્કાની પવિત્રભુમી.

કે મકકેકુ છોડકર, તમ નીકળયેા નાહા;
એ બેાલ તેા મેરા દલ, રાખીયેા મન માહા. ૯
ચલે ઇબને અબ્બાસ, કે એ મદીને ગામા;
એ સુન સુન મુમન, લીઆરે નામા. ૧૦
રે તુહી
રબ ચાવે સેાહી કરે, જું જેસા લખીયા લેખરે;
જું જેસા લખીયા લેખ,
દેાસ્તકુ વે ચાવે સહી, હર હાલ સવાબરે;
હર હાલ સવાબ. ૧૧

— ૧૧૫ —

પીછે જું તુરે ચાયા, એાને આપરે અલ્લાહી;
વેસી શેહઝાદેકે દલમાં, ફીકરરે આહી. ૧
કે મુસલીમ અકીલકુ, કુરેકુ ભેન્નએ;
ઇબને અબ્બાસકા કેના, મન રે ના લાએ. ૨
તબ શેહઝાદેને કાગજ, કુફીયુકુ લખયા;
સેા મુસલીમ સાથ, ભેન્નયા સુનીયા. ૩
કે તમુને લખા થા, હમ અમીર હે ચાતે;
હમ પાદશાહી કરે, યું મન હે લાતે. ૪
એ તમુને મુજકુ, એાસ કાજ હે બેાલાયા;
કે કાગજ તમુને, થા મુજે કુ ભેન્નયા. ૫
એાસ કાજ ચચાકે, મે બેટે હે ભેન્નએ;
સેા મુસલીમ નામસુ, જે હે રે કેલાએ. ૬
મે ભાઈ કર અનુકુ, હું કરતા ચાવા;
સહી અનુકુ હે તમારી, તરફ ભેન્નવા. ૭
તમ અનુકુ મલકર, કીજીએા યારી;
કે લખ એ ભેજે, મુજેકુ સવેરી. ૮
પેાચે ભાઇકે લખેબાજ, મે ઇયાથી હું ચલતા;
બેગે કદમ તેા તમારી, હું તરફ રે ધરતા. ૯

સહી મુસલીમ લખકર, યું કાગજ ભેજીએ;
કાસદ કુફેથી જે આયે, અનુ સાથરે સુણાએ. ૧૦

યું મુસલીમ અકીલકુ, ભેજેરે સહી;
એ સુન સુન મનમાં, યાદ કરો રે દહી. ૧૧

રે તુહી

મુસલીમ કુફે ભેજીએ, દીતી કીતાબત હાથરે,
દીતી કીતાબત હાથ,
કાસદ કુફેથી આએથે, ભેજે અનુકે સાથરે;
ભેજે અનુકે સાથ. ૧૨

— ૧૧૬ —

જબ મુસલીમ મકકેથી, બાર રે નીકલીએ;
અને થોડીસી મંજલ, રાહમાહે ચલીએ. ૧

દેખો જમને હાથપર, એક આયા રે શિકારી;
ઓને હરણ કે પીછે, હે કીતી અસવારી. ૨

અનુ દેખતે હરણકુ, ઓને આવને ગીરાયા;
અને પકડને ઓસકુ, ઝબેરે કરાયા.

એ મુસલીમ દેખકર, પીછે રે ફરીએ;
સો ફેરને આવકર, શેહઝાદેકુ મલીએ. ૪

યા ફરઝંદ રસુલ, ખુદા હો કેરે;
એ બાત તો મેરી, તમે સુનોરે સવેરે. ૫

કે કુફે માહે જનેકી, મુજે મસલત નાહા;
એસા સોચતો આયા, મેરે દલ માહા. ૬

કયા ચચા કે બેટે, ડર તમુ દલ આયા;
યું શેહઝાદેને ઓનુકુ, પુછને બતાયા, ૭

કભી દલ તો તમારા, નાહી જનેકુ ચાતા;
તો ઓરકુ ભેજાહુ, યું કીતીરે બાતા. ૮

યું શેહઝાદેને જુવાબ, અનુકો દીઆ;
સો મુસલીમ જુવાબ, સબ સુનકર લીઆ. ૯
એ સુન સુન બાતી, સહી ચંત દીજે;
અને એકકર રબકુ, એતના કહીજે. ૧૦
રે તુહી
સુનરે ગાફલ જાગકર, કયા સોવે દીન રાત રે,
કયા સોવે દીન રાત;
મીતકુ કસે સહી, વે આય સુબહાન જાતરે;
વે આય સુબહાન જાત. ૧૧

— ૧૧૭ —

કઆ ફીદા તો મેરા, હુજર રે જીઆ;
યું મુસલીમ જુવાબ, શેહઝાદેકુ દીઆ. ૧
પણ જેસીરે હકીકત, મુજે રાહમા દેખાઇ;
મેં ઓસકાજ અરજ, તમુકો પોચાઇ. ૨
અને મુજે દલ ડરકી, એસી આઇ રે બાતી;
રખે દુર મેં હોઉ, તમારી જાતી. ૩
અને નાહી તો કદમમેં, કેસે પીછેરે ખસાહુ;
કે કેના રે તમારા, દલ કીઉના લાહુ. ૪
એતા મુસલીમ કેકર, બોત ફીરાકરે કીતા;
અને બીછરન દુખ, બોત મન માહી દીતા. ૫
આવ શેહઝાદેકે હાથ પગુ, બોસેરે દીએ;
સો બીછરન¶ કાજ, બોત નેહકે લીએ. ૬
અને ઝાર ઝાર રોએ, વીદારે કીતી;
એસી બીછરન ચંતા, મનરે દીતી. ૭
મન રોએ રોએ કઆ, એસા આતારે બીચારા;
કે ફેરને દેખુ, નાહી દેદાર રે તમારા. ૮

¶ જુદા થવું.

બોત નેનુ રોએ રોએ, ભરીઆ પાની;
તબ શેહઝાદે ભી રોએ, બાત સહીરે જની. ૯
તબ શેહઝાદેને પુછા, જીવ કાજ હો ડરતે;
કે ચંતારે ગમકી, બોત મન હો ધરતે. ૧૦
તબ મુસલીમ કહીઆ, નાહી યું તો નાહા;
મુજે બીછરન હુસૈન કા, દહુ મન માહા. ૧૧
યું મુસલીમ રૂખસત, કરને ચલાએ;
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાએ. ૧૨
રે તુહી
પાંત તરવરથી ટુટતે, સીખ માંગી હજુરરે,
સીખ માંગી હજુર;
અબ કેસે ફેર મલના, જએ પડેંગે દુરરે,
જએ પડેંગે દુર. ૧૩

— ૧૧૮ —

બરહા.

મુસલીમકો વિદા કીએ, ભેજે કુફેકે તીર રે;
ઝાર ઝાર રોએ મલતે, કીતીના મનમાં ધીર રે. ૧
દેદાર સેતી મેં કભી, જુદા હુવા નાહે સહી;
અબ તો જુદાઇ મુજપર, ના જનુ કયા ચાવે દહી. ૨
અબ તો કેસે દેખુ સહી, ફેરકર એ દેદાર રે;
કરવત બરહા વાહીઆ, રોએ તો બે સુમાર રે. ૩
મસાલ્લ જું હે પાંતકી, દેખોને કેસી રીતરે;
ઓસ રીતે રોએ સહી, મુસલીમ કર મન પીત રે. ૪
તરવરકુ લાગા સહી, લીલા તો હોવે પાત રે;
કુપલ ટીસી રંગસુ, દીસે હે કહી કહી ભાત રે. ૫
જુદા તો હોતે ઝાડથી, સુકીઆ ઓસ તન નીરરે;
ફગતા કહી ફરે સહી, પાવેના એક તલ ધીર રે. ૬

બીછરન સખતી જલગીયા, ઓસકી કેસી મસાલરે;
બોલે જું માનવી જીભસુ, બીછરન કેરે હાલરે. ૭
બીછરન હું મેં તમુસુ, પડા સુન તરવર નામરે;
ફેર કર નાહી મલના, પડેંગે દુર કહી ઠામ રે. ૮
આખર વે બોલ એ સીખકા, સુનને તરવર મનરે;
અબ તો જુદાઇ હે પડી, છુટે તમારે તનરે. ૯

— ૧૧૯ —

તબ મુસલીમ શેહઝાદે, ને વીદારે કરીએ;
શેહઝાદે ઝાર ઝાર રોતે, રાહ માહે ચલીએ. ૧
એ જાકર પોચે, શેહર જા મદીના;
રાતે શાહેરમાં ગએ, યું સુનકર લીના. ૨
પાસ નબીજી કે રોઝે, જા નમાઝરે કીતી;
અને તવાફ કી ચંતા, મન રે દીતી. ૩
ભી ઝિયારત કરને, ગએ આપસ કે ડેરે;
ભી ઉઆથી ભી વીદા, બોલે હુએરે સવેરે. ૪
સો આગુવાકુ લેકર, રાહ માહે આએ;
સો વાદીએકી* રાહાપર, હો ચલેરે સુણાએ. ૫
સો કુફે કેરી રાહા, અનુને લીતી;
રાહા આગુવારે ભુલા, એસી બાત હે સુણીતી. ૬
ના પાણી મલીઆ, બોત પીઆસ રે લાગી;
તબ બીછરન કેરી, ચંતા મન રે જાગી. ૭
તબ શેહઝાદેકા બીછરન, યાદ રે આયા;
કુચ્છ અફસોસ જીવકા, તલ ના કરાયા. ૮
પીછે મુશકેલી સેતી, કુફે રે પોચાએ;
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાએ. ૯

* જંગલ,

રે તુહી
ભુલે રાહ પાણી બના, લાગી બોતજ પીઆસરે,
લાગી બોતજ પીઆસ;
બીછરન હુસૈન કેરડા, કીઆ યાદ મન ખાસરે,
કીઆ યાદ મન ખાસ. ૧૦

— ૧૨૦ —

સુનો દારે મુખતાર, થા સરાકા[1] નામા;
જા મુસલીમ કુફેમા, રહે બોસ ઠામા. ૧
થે દોસ્ત તો મલને, બોનુ પાસ આબે;
જબ ખબર બોનુકી, આબેકી પાબે. ૨
જબ આવને બેગઠે, હુબેરે સારે;
અને બેઠે સારે, મન કરને કરારે. ૩
તબ મુસલીમને કાગજ, શેહઝાદેકા પઢીઆ;
સબુ કુફે કેરે રહીસુ, કાન બર સુણીઆ. ૪
વે કાગજ સુનતે, સબ રોબે ઝાર ઝારા;
બેસા શેહઝાદે કે ઉપર, કીઆ સબુને પીઆરા. ૫
અનુ મુસલીમ સેતી, બેત રે કીતી;
યું નત નત બોરોને, ચંતા મન રે દીતી. ૬
સો રોજ રોજ આવતે, અને બેતરે કરતે;
યું રોજ રોજ અદકે, હોતે રે જાતે. ૭
જબ બોતને આવ કર, બેતરે કરાઇ;
અને જમાત તો બેકઠી, બોત હુઇ રે સુણાઇ. ૮
તબ મુસલીમ લખ કર, ભેજારે નામા;
સો શેહઝાદે કે પાસ, મકકે કે ઠામા. ૯
બે સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને બેકકર રબકુ, મન બેતના દીજે. ૧૦

[1] ધર્મશાળા.

રે તુહી
બેત આવ કીતી કુફીયુ, બેાત મુસલીમ સાથરે,
બેાત મુસલીમ સાથ;
તબ કાગજ શેહઝાદેકુ ભેજીઆ, બેાનુ કાસદ હાથરે,
બેાનુ કાસદ હાથ. ૧૧

— ૧૨૧ —

યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, ઇઆ એસા હે દેખાતે;
કે કુફેકેરે લેાક, બેાત તમુકુ હે ચાતે. ૧
બેાત નેહરે સેતી, હે બેતરે કરાતે;
યું દલથી તમુકુ, એ હે રે ચાતે. ૨
સેા અઢાર હજાર, હે આવને મુજે મલીએ;
હે જંગાઇ કરનાર, એસે નજરૂ પડીએ. ૩
એતે સબુને આવકર, બેત મુજસુ હે કીતી;
અને પીત તેા તમારી, બેાત મન હે દીતી. ૪
જે મુબારક ખાતરમા, એ બાત રે લાઆવેા;
તેા આપરે ચલકર, ઇઆરે આવેા. ૫
યું મુસલીમ કાગજ, તબરે લખાવા;
અને શેહઝાદે કે પાસ, બેગીરે ભેજાવા. ૬
થા યઝીદકા ચાકર. નુઅમાન નામા;
વે થારે હાકમ, કુફે કે ઠામા. ૭
ઓસે મુસલીમ કેરી, હુઇરે અગાઇ,
તબ ઓસ દલ ચંતા, બેાત રે આઈ. ૮
તબ વે તેા ચલકર, જુમ્મા મસજીદમાં આયા;
અને કુફીરે બેાલાએ, એસારે સુણાયા. ૯
તબ કુફીરે આએ, સબ મસજીદ રે માંહા;
કેા રઇસ માં પીછા, રહયા રે નાહા. ૧૦

યું જમે રે હોવડે, સબ મસજીદ કે ઠામા;
એ સુન સુન મુમનો, લીઆરે નામા. ૧૧

રે તુહી
નુઅમાન કુફી બુલાયકર, બેઠા મસજીદ ઠામ રે,
બેઠા મસજીદ ઠામ;
ચંતા હુઇ ઓસ દલમા, સુનતે મુસલીમ નામરે,
સુનતે મુસલીમ નામ. ૧૨

— ૧૨૨ —

જબ કુફીયું સારકા, હુઆરે મેલાવા;
તબ નુઅમાન મિમ્બર પર, આપકુ ચઢાવા. ૧
કે મિમ્બબર ઉપર, ચઢ નીદારે ફીતી;
કે સબુકે કાનુમાં, વે સોહરત સુણીતી. ૨
કેતા ફિતના ઉઠાવોગે, તુમ કુફેકે બાસી;
અને જુઠ કરી કેતની, કરોગે એસી. ૩
તુમ ખુદાસુ ડર કર, આપ રહમ માહે આવો;
અને ફીસાદસુ આપકુ, પીછે રે રખાવો. ૪
મેં સુતેકુ પેલા પેલ, નાહી રે જગાતા;
મેં પેલી લડાઇ, નાહી રે કરાતા. ૫
ને તમુકુ ફીસાદથી, તોબા હે કરની;
માફ કરની તખસીર, મન મેરે રે ધરની. ૬
અને નાહી તો શમશેર, લે કરૂંગા જંગાઇ;
ના ઇસ બાત માહે, ખુબ બુઝયો બડાઇ. ૭
મારૂ તમુકુ, યા મેં હે મર જાહું;
યા તમુરે સબુકુ, કતલ રે કરાહું. ૮
એતા કેને તલે, મિમ્બરથી આયા;
ફેર દારૂલ અમારત, કુ ચલીઆ સુણાયા. ૯

સેા હાકમ કે રેનેકી, જે કહીએરે ઠામા;
સુનેા દારૂલ અમારત, હે ઓસકા નામા. ૧૦
જેતે યઝીદકે દેાસ્ત, થે કુફેમાહે કેલાએઃ
ઓનુ સબુ લખા કાગજ, શામરે ભેજીએ. ૧૧
સેા યઝીદકુ એક એક, લખીઆ નામાઃ
એ સુન સુન મુમનેા, કીઆ જીભેકા કામા. ૧૨

રે તુહી

જે કુફેમાં રેતે સહી, યઝીદ કેરે દેાસ્ત દારરે,
યઝીદ કેરે દેાસ્ત દાર;
અનુ યઝીદકુ કાગજ લખીઆ, કર કર દલમાં પ્યારરે,
કર કર દલમાં પ્યાર. ૧૩

— ૧૨૩ —

સબ લખી સેા ખબર, મુસલીમ કેરીઃ
બેાત લેાક આવ મલીએ, ઓસ જમાત બેાતેરી. ૧
અબ હુસૈનકે નામસુ, આવ બેતરે કરાઇઃ
યું કુફી સબ મલીએ, ઐસી ખબર લખાઇ. ૨
જો કભી તુજે કુફીસું, હે રે કામાઃ
તેા ભેજ કેાઇ હાકમ, ઓર કુફેકે ઠામા. ૩
હેાવે કઠનરે જાતી, ખુબ હેારે સીપાઇઃ
કે દુશમનુ સેતી, લડે ખબર લખાઈ. ૪
કે દુશમનુ લડકર, પીછે રે રખાવેઃ
જો તુ કુફેકુ ચાવે, તેા એસા હાકમ ભેજાવે. ૫
યું લખને સબુને, કાગજ ભેજયાઃ
વે યઝીદકુ પેાચા, લખારે સુણાયા. ૬
તબ યઝીદને પઢકર, ચંતા મન રે દીતીઃ
અને વઝીરાં સેતી, મસલત રે કીતી. ૭

તબ યાસિર બોલીઆ, ઓસ રે ઠામા;
વેભી ઓસકે વઝીરકા, એક થારે નામા. ૮
તબ ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકા, ઓને લીઆરે નામા;
વે યઝીદકા હાકમથા, બસરે કે ઠામા. ૯
કયા તેરા રાજ પેગ્ના, હે બસરે રે માહા;
અને ઓસ બના કામએ, કેા કબુલે નાહા. ૧૦
તુ ભેજ ઓસે હાકમ, કર કુફે હેા કેરા;
એ મસલત માહે, સેાચ આતા હે સવેરા. ૧૧
યું યઝીદસુ યાસિરને, કીતીરે બાતી;
એ સુન સુન મુમનેા, કયા દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી

સુરીજન હાર પેછાનકર, હેાકર રહીએ દાસરે,
હેાકર રહીએ દાસ;
દમ દમ જીવને કેરડી, નાહી કરની આસરે,
નાહી કરની આસ. ૧૩

— ૧૨૪ —

કે ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ, તુ કર ફરમાના;
સેા કાગજ લખકર, બેલારે ભેજના. ૧
કાજ બસરેકી ચેાકી, કે તે આદમી છેાડાવે;
અને આપ તેા ચલકર, કુફેરે જાવે. ૨
ઉઆ જાકર ફીસાદકુ, દુરરે કરાવે;
એ ઓસ બન અવરસુ, કામ નાહી હેા આવે, ૩
જબ યાસિરને એતના, યઝીદકુ કહીઆ;
તબ યઝીદને મનમા, સચકર લહીઆ. ૪
તબ ઝીઆદકે બેટે પર, કાગજ ભેજ્યા;
ઓસ કાગજ કે માહી, એસારે લખાયા. ૫

આના મુસલીમ અકીલકા, હે કુફેમાં સુનાતા;
કુફી બેત હે કરતે, એ ભી સુનાતા. ૬
સો હુસૈનકી બેત, સબ કબુલ હે કરતે;
અને હુસૈનકી યારી, સબ મન હે ધરતે. ૭
બોસ કાજ તુજકુ, હે કુફેરે જનાઃ
અને મુસલીમ અકીલકુ, પાસ તેરે રે બુલાના. ૮
અને સરતો તનથી, બેગી જુદારે કરાના;
યું સરકુ કાટકર, શામરે ભેજના. ૯
મે કુફે કેરા હાકમ, તુજે કુ કીતા;
તુ બેગી કામ કીજે, મત રેવે રે ન ચીંતા. ૧૦
યું યઝીદને કાગજ, લખ રે ભેજાયા;
સો ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ; લખારે પોચાયા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતીઃ
અને એક કર કહેા; દન બોર રાતી, ૧૨
રે તુહી
નામા યઝીદ ભેજીયા, ઓબેદુલ્લા કેરે નામ રે,
ઓબેદુલ્લા કેરે નામઃ
હાકમ કુફેકા કીઆ, થા પેલે બસરે ઠામરે,
થા પેલે બસરે ઠામ. ૧૩

— ૧૨૫ —

જબ કીતાબત યઝીદકી, જાને પોચાઇ;
સો ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ, દીતી રે સુનાઇ. ૧
તબ ઓબેદુલ્લા પઢતે, બોત હુવા ખુશાલા;
અને કુફે ચલના, કીઆ બોસ રે હાલા. ૩
જુ કસાબ તો છુરી લે, હે ઝબેકુ જાતા;
અને મજુરીકી ખુશાલી, બોત દલ હે લાતા. ૩
બેસી ખુશાલી કેરી, બોને કીતી રે રીતા;
અને કુફેકુ ચલના, સોચ મન રે દીતા. ૪

કેને ઓબેદુલ્લાકુ સુલેમાનકી, જા કીતીરે અગાહી;
કે શેહઝાદેકે કાગઝકી, ખબર પોચાહી. ૫
કે હુસૈનને કાગઝ, હે બસરે ભેજ્યા;
માહે અશરાફ* બસરેકા, નામ હે લખાયા. ૬
સો ગુલામ રે ઓનુકા, હે લેકર આયા;
સો સુલેમાન જીસકા, નામરે કેલાયા. ૭
માહે લખા કે તમુકુ, હું દાવત રે કરાતા;
સો બોલાને હકકી, હું તરફ રે કરાતા. ૮
નાહી બાતલકીહ તરફ, દાવત રે મેરી;
યું કાગઝ કે માહી, હે લખીયા સવેરી. ૯
જે કબુલો રે તમના, સ-દક+ એ કીના;
તો સીધી રાહ આવો, યું લખ ભેજ દીના. ૧૦
ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ, સબ ખબર પોચાઇ;
કે શેહઝાદેને કીતાબત, હે એસી રે ભેજાઇ. ૧૧
અને તેહકીક કરને, સબ પુછીરે બાતી;
એ સુન સુન મુખનુ, કઆ દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી
શેહઝાદેને ગુલામથા ભેજ્યા, સુલેમાન જીસકાનામરે,
સુલેમાન જીસકા નામ;
ઓબેદુલ્લાને જાએકર, કીઆ જાસુસી કામરે,
કીઆ જાસુસી કામ. ૧૩

— ૧૨૬ —

એ કાગજ કે માહે, ભી એસા થા લખાયા;
જે સુલેમાન સાથ, થા શેહઝાદેને ભેજ્યા. ૧
કે મેં હું કુફેકી, તરફ રે જાતા;
અને તમભી આહીયેા, યું લખીથી બાતા. ૨

* સરદાર, અમીર, આગેવાન. ફ જુઠ. + સાચુ.

એ ઝીઆદકે બેટેને, ખબર રે પાઇ;
કે શેહઝાદે હુસૈનકી, હે કીતાબત આઇ. ૩
સો સુલેમાન ગુલામ, હે રે લે આયા;
તબ ગુલામ હો કેરીઃ ઓને ખોજરે× કરાયા. ૪
તબ ઢુઢતે સુલેમાન, હાથરે ના આયા;
કે કાગઝ ઓસથી, ના પાયા રે સુણાયા. ૫
અનુ હકીકત ઢુઢતે, સારી રે પાહીઃ
તબ સારે રે લોકુકુ, ઓને કીતી રે અગાહી. ૬
કે હુસૈનકે ગુલામને, બાત એસી મુજે કહીઃ
કે રઇસ* તમ સારે, ઓને બોલાએ સહી. ૭
તમ હોરે જનતે, બેટા ઝીઆદ હો કેરાઃ
એક પલ્લ માહી સારેકુ, જુદા કરે રે સવેરા. ૮
બેગી કરે રે ખુન, બાપકી રીતાઃ
એ ઝીઆદકે રે બેટેને, એસા કેના રે કીતા. ૯
સો બસરે કેરે રઇસું, સુન રે લીતાઃ
એ સુન સુન મુમનુ, એના ચંતા માહે દીતા. ૧૦
રે તુહી
બસરે કે રઇસું બુલાએકર, કહી જાસુસકી રીતરે,
કહી જાસુસકી રીતઃ
સો બેટે ઝીઆદકે ને સહી, દુશમની ચંત મન દીતરે,
દુશમની ચંત મન દીત. ૧૧

— ૧૨૭ —

ફેર ઝીઆદ કે બેટેને, એતના આખાઃ
સો બસરે કે રઇસુકુ, કેકર દાખા. ૧
મે કુફેરે જાતા, મુજે હાકમી હે આઇઃ
એતી ઓબેદુલ્લા ઝીઆદને, ખબર બતાઇ. ૨

× ખોળવું, શોધકરવી. * અમીર વર્ગના લોકો.

સેા મુસલીમ અકીલકી, મુજે ખેાજ હે કરના;
અને ઢુઢ કાઢ માર કર, ઓસે દફેરે% કરના. ૩
અને એ ભી હુસૈનકુ, જેને રે બુલાએ;
ભી ઓનુકુ મારૂંગા, જેતે નામ હે લખાએ. ૪
મે સબાકુ+ ઓસ કાજ, બેગી કુફેરે જાહુ;
અને ભાઈ રે મેરેકુ હું મે ઇયારે છેાડાહુ. ૫
હું મેરીરે જગા, મે ઓસકુ સુપાતા;
ઓસે તમારે કાજ. ઇઆ હુરે છુડાતા. ૬
સહી હુકમ તેા ઓસકા, માનીએા તમના,
અને કેાભી તમુસુ, એક ફરે રે તંના. ૭
તેા ગજબકી આગમાં, ઓસે મારને જલાઉ;
કે ઘરબાર પાડકર, ઓસે ફનારે કરાઉ. ૮
જબ ઝીઆદકે બેટેને, એ કહી રે બાતી;
તબ બસરે કે રઇસુ, ડર બાતરે સુણાતી. ૯
ઓસ ડરકે લીતે, સુલેમાનકુ મરાયા;
જે શેહઝાદેકા ગુલામ, આયાથા સુણાયા. ૧૦
સેા બસરે કે રહીસુ, વે મારા રે ગુલામા;
એ સુન સુન મુમનુ, લીઆરે નામા. ૧૧
રે તુહી
સુલેમાનકુ કતલ કીઆ, બસરીઉનેડ જનરે,
બસરીઉને જન;
બેટે ઝીઆદકે રેને સહી, ઝાંસે દીએ જબ માનરે,
ઝાંસે દીએ જબ માન. ૧૨

— ૧૨૮ —

થી કિતાબત શેહઝાદેને, લખને ભેજાઇ;
વે કુફે લે ચલીએ, એસી ખબર રે પાઇ. ૧

% મીટાવીદેવું. + સવારે. ડ બસરાના રહેવાસી.

સેા ઝીઆદકા બેટા, કુફેમાં આયા;
અને શેહઝાદેકા કાગઝ થા, વે ભી સાથરે લાયા. ૨

અનુ પેલે દન ગહે, આએ હવેલી કે માહા;
એાસ દન તેા કીસીકુ, બાત કીતી રે નાહા. ૩

જુમ્મા મસજીદમાં દુજે દન, ચલકર આયા;
ઉઆ રઇસુ બેાલાએે, સબ એસારે સુણાયા. ૪

સેા બેાલાને હાકમી, આપસકી દાખી;
કે યઝીદકી કીતાબત, પઢકર આખી. ૫

અને દલાસા રઇસુ, સબુકુ કીતા;
કે ઇનામ ભી દેના, કુચ્છ કીઆરે સુણીતા. ૬

અને દુજે દન એાસકા; ઉલટા કરાયા;
કે તુ કુફેકે રઇસુકુ, ઝાંસુરે÷ દલાયા. ૭

તબ ડરેરે રઇસુ, સબ કુફે હેા કેરે;
તબ કતલ હેા સેતી, ફીર ગએરે સવેરે. ૮

થી જુ ઇબને અઝ્બાસને, બાત શેહઝાદેસુ કીતી;
તઉ કુફીયુને રીત, કીતીરે સુણીતી. ૯

કે મુસલીમ અકીલથી, સબ જુદે હેા ભાગે;
એ સુન સુન મુખનુ, એતા કેનેરે લાગે. ૧૦

રે તુહી
કુફી કેાલથી ફર ગહે, ઝાંસે સુનતે કાનરે,
ઝાંસે સુનતે કાન;
ઝીઆદકે બેટેકુ મલકર, માંગા જાવે અમાનરે,
માંગા જાવે અમાન. ૧૧

— ૧૨૯ —

બરહા.

બેટે ઝીઆદકા જાએે પેાચીઆ, કુફે માંહી માનરે;
મુસલીમ તબ તેા ડરીએે, ખબર સુનતે માનરે. ૧

÷ દમદાટી.

હજાર કેતે થે ભલે, કુફી ઓનુ કે પાસરે;
આવ બૅતથી કીતી સહી, હો હો ને સબુદાસરે. ૨
લીલજ* હો ને ફિરગયે, ભાની તો કૉલકી રીતરે;
આંસુહો સેતી ડરીએ, કાચીથી ઓનુકી પીતરે. ૩
હજુ લખાયા કાગજુ, દેખોને નામ અનુકા સહી;
અતબાર નાહી કુફીયુંકા, ખબર એ સાચી કહી. ૪
સુન સુન ભાઈ દીન કે, કાચા ના કીજે બોલરે;
જીવકો લે આયે ધરે, મત ખોઇ અપના કૉલરે. ૫
હદીસ અપને નબીકી, સુન સુન મુમન બાતરે;
કર કૉલ ને છેતરશી, મુનાફક કેરી જાતરે. ૬
કર કૉલ અહદ કુ ભાનતે, મુનાફક હોવે નામરે;
મુનાફક પણે કે નામ સુ, પાવેગા વેસી ડામરે. ૭
મુનાફક કેરી ડામ નાંહી, કિસી સુ છુપી રહી;
ઓસ કાજ નાંહી લખીયા, બાત તો હે થોડી કહી. ૮
ભાઇ તો મેરે દીનકે, સુન રાખો નસીહત કાનરે;
કરને સમજને કૉલ, મત હોતા નાદાનરે. ૯

—:*:—

— ૧૩૦ —

દુઆ

સુન સુન ભાઈ દીન કે, હાં દીન કે,
ભૉત તો હે એકબાર રે;
સહી તો અંતે ભાઈ મરના હાં મરના,
જીવે જો બરસ હજાર રે. ૧
દેખો આદમી હેં જંગ કરતે, હાંજંગ કરતે,
આમના સામની આવરે;

* બેશરમી.

ધાવ કરેરે ચલ એકકુ, હાં એકકુ,
દેવે એક એકકુ દાવરે. ૨
એસી રીતે સરદારકી, હાં સરદારકી,
રાખે મનમાં પીતરે;
* * * * * * * ૩
સરદાર આગે હેં રે જુઝતે, હાં જુઝતે,
કર કર તન આપ તાજરે;
દેખાને જીવ ભાગતે, હાં ભાગતે,
આતી હે એનુકુ લાજરે. ૪
હોતી હે નેકનામી એનકી, હાં એનકી,
દેતે હેં આપ શીશરે;
અનુ ભાગતે હેં રે જે એનકુ, હાં એનકુ,
કરતી હે સંસાર રીસરે. ૫
એ તો હે સબ કોઈ જનતા, હાં જનતા,
નાંહી છાની બાતરે;
નેક નામીરે હોવે એનકી, હાં એનકી,
ફના કરે જાતરે. ૬
યું જો રે જગમાં કરતા, હાં કરતા,
ફીરતા સુન સુન બાતરે;
તો જીવતે કો સબ આવ મલતે, હાં મલતે,
મરતી ના કો' જાતરે. ૭
સરદાર આમના સામની, હાં સામની,
લડતે હેં દો તનરે;
દુજે તો એનુ કે કાજ હેં, હાં કાજ હેં,
યારીકુ ધરતે હેં મનરે. ૮
દાવા હે દોનું સરદારૂં કે, હાં સરદારૂં કે,
દુજે હેં લશકર લોકરે;

લશકરૂંમા રે ના કોં' મરતા, હાં મરતા,
કરતે જે કૉલકુ *ફૉકરે. ૯
કૉલ જે ફૉક કભી કરતે, હાં કરતે,
ફરેબ દેતે માનરે;
તો એક એક દુજે સુ જા મલતા, હાં મલતા,
મરતા ના કોઇ તનરે. ૧૦
દોનું સરદારૂંમા જા એકકુ, હાં એકકુ,
મલતા લશકર સબરે;
દેખો લડાઇતો ભાગતી, હાં ભાગતી,
ના કોહી મરતા તબરે. ૧૧
યું તો નાંહી ભાઇ દીનકે, હાં દીનકે,
દેખોને સબ સનસારરે;
એક એક સુ આવ =ભડતે, હાં ભડતે,
કર કર ડાકુરકુ પીઆરરે. ૧૨
દેખો જું નંને બડે +ડાકરાં, હાં ડાકરાં,
હાકમ રાજા જનરે;
પાદશા પાદશા હેં લડતે, હાં લડતે,
એસી રીત હે જનરે. ૧૩
યું તો સીપાહી હેં મરતે, હાં મરતે,
આમના સામની આવરે;
જીવ હે ફના આપ કરતે, હાં કરતે,
કરને ડાકોરાંકુ પીતરે. ૧૪
તો રીત એ જંગ સુનકર, હાં સુનકર,
કરને કૉલ તન તાજરે;
જંગથી નારાજ હો ને ફરતે, હાં ફરતે,
નાંહી કયું આતી લાજરે. ૧૫

*કોલનો ભંગ કરવો +સરદાર =લડતે

કૉલ કે બાંધે વીરા મરના, હાં મરના,
રેવે તો દુનીમાં લાજરે;
કયું નારાજ હોા જંગથી ફરતા, હાં ફરતા,
÷બનસે ઓાસકા કાજરે. ૧૬

—:*:—

— ૧૩૧ —

જબ મુસલીમ ઓાકીલકી, હુઇ રે ॥અગાહી;
બેટે ઝીઆદ કે આનેકી, ખબર રે પાઇ. ૧
તબ ઓાનુ દલ ડર, લાગારે અજીબા;
કે પાડીરે જુદાઇ, શેહઝાદે . સુ કરીબા. ૨
કે કુફીઓા તો સારે, +છેહરે દીતા;
અને કૉલ હોા કેરા, ઉલટા કીતા. ૩
કે સબ ફિરગએ, મુસલીમ સેતી;
ના ફિરતે લાગી, બેર પલહોા જેતી. ૪
તબ મુખતાર સરાસુ, બાર નીકલ ને આયે;
સેા ડરકે લીતે, બાર આયે રે સુણાએ. ૫
સેા એકલે ગામ સુ, ફેર નાંહી કેા' સાથા;
કની કુફીને આવકર, ના દીયારે ×હાથા. ૬
જું ઇબિને અબ્બાસને, થા શેહઝાદેકેા દાખા;
કે કુફીયુંકા હવાલ, સબ થારે આખા. ૭
દેખેા વેસી કુફીઉ, કીતીરે રીતા;
કે ભાન કૉલ મુસલીમ સુ, ના કીતીરે પીતા. ૮
તબ હાની ઓારવત, કે ડેરે રે આયે;
થે હાની અસહાબી, નબીકે કેલાએ. ૯
આવ ઓાનુ કે પાસ, *પના રે માંગી,
પુરી દુશમની કેરી, મન ચંતા રે જાગી. ૧૦

÷બગડસે. ॥ખબર. +દગા, ફરેબ. ×મદદ. *આસરેા.

ત'મ અનુને કહેયા; આહેા ઘર હે તમારા;
ત'મ અનુને સેાચ, મન એતનારે સવારા. ૧૧

રે તુહી

હાની રેરે આવકર, મુસ્લીમ પાયે ચેનરે,
મુસ્લીમ પાયે ચેન;
જગેા હાનીને દીતી, સુનતે મુસ્લીમ કેનરે,
સુનતે મુસ્લીમ કેન. ૧૨

—:*:—

— ૧૩૨ —

બરહા

મુસ્લીમ હુએ એકલે, દુશમનેા કે બજારરે;
ઘર ઘર ફિરે શેારમાં હુએ, ના કેા' કરે પ્યારરે. ૧
ચાતા તેા વે આપ કરે, ચાવે જે સુરીજન હારરે;
ભાઈ તેા મેરે દીન કે, સુન રાખેા મન કરારરે. ૨
લખયા તેા નાંહી મિટના, એક તલ બાતરે;
તકદીર વીરા પેાચતે, મત હેાઇએ બેચંતરે. ૩
મુસ્લીમ સર કેસી પડી, એસા હે અપના મીતરે;
જનુ રસ કેરા ચાવ હે, એાનુકી સહી એ રીતરે. ૪
કુફે કે માંહે એકલે, ઘર ઘર ફર ધાયેરે;
દેખેાને મદદ એ'નુકી, કુફી તેા કેાઈ ના આયે રે. ૫
હાની કે રેરે ગહે, માંગી પના ઉંચા જાયે કર;
કહયા ગરીબ હુઆ શેારમાં, કહી તેા બાત એ મન ધર ૬
ગરીબ અસે એ કુફે માંહા, ફિરે એકલા આપરે,
દુશમન હે પીછે હુએ, લાગા હે એાનુકા તાપરે. ૭
કુફી તેા હેા તુમ જાનતે, વેસે હેા ગયે સબરે;
કર કેાલ ને વે ફિર ગયે, આવતા કેા' નાંહી અબરે. ૮
હાની મુજે દેાને પના, રાખેા તમારે પાસરે;
મેં છુપતા આયા ઇયાં, કરાર પાને આસરે. ૯

હુસન કે *ફિરાક સુ, મુસ્લીમે કહી બાતરે;
સુનતે કબુલી બાત કુ, હાની તો કેરી જાતરે. ૧૦

—:*:—

— ૧૩૩ —

જ'મ મુસ્લીમ હાની પાસ, પનાહ કાજરે આયે;
ત'મ હાની ને નેહ સુ, ઘરમાં રખાયે. ૧
સો અહલ રે ખાનેમાં, જગોરે દીતી;
એક કોટડી એાનુ કાજ, ÷રાસ રે કીતી. ૨
કયા સલામતી સેતી, દયાં રહોને તમના;
અને કરાર તો રખો, આપસ કા મંના. ૩
ભી કુરે કે લોકુકુ, હુઈ રે આગાહી;
કે મુસ્લીમ ગયે, કહી ખ'બર એ પાહી. ૪
ત'મ ઢુંઢને આયે, હાની કે ઘેરે;
ભી હોસતી હોા સેતી, સ'મ આયેરે સવેરે. ૫
કહયા શેહઝાદે સુ હમોને, જે બેત હે કરાહી;
સો નેહ હોા સેતી, જીવ સાટે હે ચાહી. ૬
યું સબોને આવ કર, સોગંદ ખાઈ;
અને ઔરને ભી આવકર, બેત નવુને કરાઈ. ૭
સો નવે ફેર આયે, બીસરે હજારા;
આવ બેતરે કીતી, સબુ દલ કે પિયારા. ૮
એ બેત તો સબુને, મલ રાતે રે કીતી;
અને ઝીઆદ કે બેટેને, જુસુસી મનં દીતી. ૯
ત'મ જાસુસીકુ ઠામઠામ, ભેજ ભેજ ખ'બર મંગાહી;
ત'મ હાની કે ઘરકી, ખ'બર રે પાહી. ૧૦
કે ઝીઆદ કે બેટે કે, એક થા રે ગુલામા;
કે મયાકેલ એાસકા, સુનયા નામા. ૧૧

*જુદાઇ. ÷ સાફ સુફ કરી.

છુપ લોકુ માંહે ગયા થા, વે હાની કે ડેરે;
ઓનુ મુસ્લીમ નજરૂ, થે દેખે રે સવેરે. ૧૨
ઓને ઝીઆદ કે બેટે કુ, આવ ખબર એ કહી;
એ સુન સુન મુમન, યું બુઝારે દહી. ૧૩
રે તુહી
જાસુસી મુસ્લીમ કેરડી, કીતી ગુલામે આવરે,
કીતી ગુલામે આવ;
ઝીઆદ કે બેટે કે દલમાં, બોત થા મુસ્લીમ દાવરે;
બોત થા મુસ્લીમ દાવ. ૧૪

—:*:—

— ૧૩૪ —

સુનો બાજરકા બેટા, અસમા કહીયે;
ભી મહમદ એસબ, દુજરે લહીયે. ૧
એ ઝીઆદ કે બેટે કે, +મુજરે કુ આયે;
સો =મુબ્હા હોતે, એ આયેરે સોણાયે. ૨
તબ ઝીઆદકે બેટેને, ઓનુકુ પુછાયા;
હાની ઓરવત કહાં હેં, યું કર ને બતાયા. ૩
દન કેતે હુએ, મેં દેખે રે નાંહાં;
કે નાંહી વે રે આયા, મેરી મજલીસ માંહાં. ૪
તબ અનુ દોનુ કહેયા, વે દુઃખી હેં સુણાતે;
ઓસ કાજ તમારે, પાસ નાંહી રે આતે. ૫
ફેર હાકમ ને કહેયા, તબ યું તો નાંહાં;
વે જા કસુ હે બેઠા, આપ ઘરકે માંહાં. ૬
કિસ વાસતે નાંહી, મેરે મુજરેકુ આતા;
કયા ગોમાન કે ઔર બાત, કછુ મન માંહે લાતા. ૭
મેં ઓસકે દેદારકુ, હું દેખને ચાતા;
એસી ફરેબકી હાકમને, કીતી ઓનુસુ બાતા. ૮

=સ્વારે. +મુલાકાત.

તબ ઓનુને કહેયા, હમ જાને દેખાવે;
કભી સવાર હોા સકે, પાસ તમારે તો લાવે. ૯
તબ દોનુએ ચલ કર, આયે હાની કે ડેરે;
આવ હાની કુ હકીકત, સબ કહી રે સવેરે. ૧૦
બૉત બાતાં કર હાની, રાજી રે કરાએ;
સો હાકમ પાસ, લાનેકુ સુણાએ. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દન ઑર રાતી. ૧૨

રે તુહી

×લાઓબાલી ॥દરગા રબકી, બંદા હોને ચેતરે,
બંદા હોને ચેત;
દુઃખ સુખ મન મત બુઝીયેા, રાખ રબસુ હેતરે,
રાખ રબસુ હેત. ૧૩

—:※:—

— ૧૩૫ —

તબ લે દોનુએ હાનીકુ, લે ચલે રે સુણાયે;
સો ÷દારૂલઅમાર, કી તરફ રે આયે. ૧

જબ નઝદીક હુવડે, બેઠે ઝીઆદ કેરે;
તબ હાનીને એતના, કીયા રે સવેરે ૨

કે મેરે તો દલમા, હે ખોફ રે આતા;
નાંહી ઝીયાદ કે બેટે, જના મુજે ભાતા. ૩

તબ મોહંમદ અસઅસને, દિલાસા કીયા;
કે સંતોકા હાનીકા, ખુબરે જીયા. ૪

જું તકદીર લખાયા, થા હાની ત્યું આયે;
ઇમને ઝીઆદ કે ડેરે, આયે રે સુણાયે. ૫

×બેપરવા. ॥દરબાર. ÷અમીરનું સરકારી ઘર.

ત'મ ઇમને ઝીઆદને, કુછ બાતરે ખુલાઇ;
સો હાનીકુ ઓઠેસુ, બ'બર પુછાઇ. ૬
ત'મ હાનીને કહેયા, સુનો અમીર રે બાતી;
એ +ગુલગુલે કેરી, બાત કેસી હે સુણાતી. ૭
કહ્યા મુસ્લીમ ઓકીલ કુ, તમો ઘર માંહે રાખા;
એ ગુલગુલા વે હે, ઇમને ઝીઆદને દાખા. ૮
તમે હુસેન કે કાજે, હો બેતરે કરાતે;
હો કુફે કેરે આદમી, સ'મ એકઠે મીલાતે. ૯
યું ઇમને ઝીઆદને, કહી રે બાતી;
ત'મ સોચ કીયા એતના, ઓમ હાનીકી જ્નતી. ૧૦

રે તુહી

ઓમ હાની તકદીર રમકી, સેતી ચલકર આયે રે,
સેતી ચલકર આયે;
ત'મ હાકમ ઓનુ કુ રીસમા, બાતા પુછ બતાયેરે,
બાતા પુછ બતાયે. ૧૧

—:*:—

— ૧૩૬ —

યું ઇમને ઝીઆદને, બાત પુછી કર રીસા;
કે ધુજા રે તન, રીસ કાજે રે શીસા. ૧
તુ મકર કરને, બાત હે રે છુપાતા;
બાત હમુસુ હે છુપતી, મન એતા હે ચાતા. ૨
ત'મ હાનીને નાકર, સુનકર કીતા;
મેં નાંહી રે જાણુતા, યું જવાબ રે દીતા. ૩
ત'મ હાકીમને બુલાયા, મીઆકલ ગુલામા;
કે હાજર હુઆ થા, વે ભી ÷મેળેકે ઠામા. ૪
કહ્યા અસકુ પિછાના, હે રે તુ હાની;
દેખો હાની ઓસકી, સ'મ નીશાની પીછાની. ૫

+ગુમાટો, અકડા. ÷મેળાવડો.

તબ બુઝા કે એ મકરા, થા રે આયા;
અને ભેદ તો સઘળા, હે રે પાયા. ૬
તબ શરમાએ હાની, પરસેવા *ચકીયા;
અને ડરતો મનમા, બોત રે કરીયા. ૭
તબ હાની ને સોગંદ, ખુદાકી ખાઈ;
પેલી સુ ખાને એતની, અરજ પોચાઈ. ૮
કે મુસ્લીમ નાંહી, મેં બુલાયે ડેરે;
કો' આદમી ભી એગઠે, નાંહી મેલાએરે અનેરે. ૯
વે આપ સુ ચલ કર, આયે ડેરે રે રાતી;
અને કુફીઓને મલકર, કીતીરે બાતી. ૧૦
અને અબભી સોગંદ, હુું ફેર રે ખાતા;
કે જાતે રે ડેરેથી, ઓસે બાર હુું કરાતા. ૧૧
યું હાનીને જવાબ, ફિર હાકમ કુ દીયા;
એ સુન સુન મુમન, નામ એતના લીયા. ૧૨

રે તુહી

મિઆકલ ગુલામે દેખયા, હાની કેરે નૈનરે,
હાની કેરે નૈન;
કહે અને બુઝા સહી, જાસુસી કેરે બેનરે,
જાસુસી કેરે બેન. ૧૩

—:*:—

— ૧૩૭ —

જબ હાની ને રજા, માંગી હાકમ કે પાસા;
સો ડેરેથી મુસ્લીમ, કાઢનેકી આશા. ૧
તબ હાકમને કહેયા, યું તો હોવે રે નાંહાં;
કે અબ ફેર જાહેા, તમે ઘર કે માંહાં. ૨
કે તમના મુસ્લીમ કો, વિદા રે કરાહેા;
અને ઇયાં તો બેઠે, ઓસકુ બોલાહેા. ૩

*છુટયો.

કહ્યા મુજેથી ના હોવે, એ રે કામા;
યું જવાબ રે દીયા, જે હાની રે નામા. ૪
કે શરીયત હુકમ, રવા હોવે રે નાંહાં;
અને મરૂવત રેવે, નાંહી દીનકે માંહાં. ૫
જેને પનાહે લીતી, ઓસે હાજર રે કરાહું;
અને દુશમન હાથ, લે ઓસકુ દલાહું. ૬
તબ ઝીયાદ કે બેટેને, ફેર તાકીદ કરાઇ;
બોત બાતુસુ નસીહત, હાની કુ બતાઇ. ૭
ભી હાકમ કે ચાકરૂ, શિખાવન દીતી;
પણ હાની બાત, કછુ કબુલ ના કીતી. ૮
તબ હાકમે અનુકુ, કેદરે કરાયે;
સો હવેલી માંહાં, હાનીકુ સુણાયે. ૯
તબ ખરજકા બેટા, જે અસમા કહીયે;
ઓને હાકમ કુ એતના, કહા રે લહીયે. ૧૦
જબ કેદ માંહે કીતી, હાની કી જાતી;
તબ ભુંડા ઓસે લાગા, એ સુણી રે બાતી. ૧૧
તબ અસમાએ ઓસ કાજ, હાકમ કુ કહેયા;
એ સુન સુન મુમનુ, એતના લહેયા. ૧૨

રે તુહી
હાનીકુ કેદમાં કીયે, હાકમ કુકે માંહીરે,
હાકમ કુકે માંહી;
રબ ચાવે તઉં કરે, ચારા કિસકા નાંહીરે,
ચારા કિસકા નાંહી. ૧૩

—:*:—

— ૧૩૮ —

તબ અસમાએ હાકમ કુ, દીયા રીસ માંહે તાના;
સો હાની કે કેદકા, ગોસા બોત મન આના. ૧

સુન છેતરાને અસકુ, હમેં કુસલાયા;
તો હાની પાસ, તેરે રે આયા. ૨
અને આવતે તો કીતી, તેં મેઠીરે બાતી;
અને અબ તેં ખુવારી, આહી હાનીકી જાતી. ૩
કે હાનીકુ લેકર, તેં કેદ માંહી કીયા;
અને કતલ હોા કેરા, તેં હુકમ હે દીયા. ૪
એ ખુબ નાંહી કરતા, બાત બુરી હે દેખાવે;
જે હાની હોા સેતી, તુ કામ હે કરાવે. ૫
તબ ઝીઆદકા બેટા, ગેસેમા આયા;
જબ અસમાએ એતના, બોલરે બતાયા. ૬
તબ મારના અરામાકુ, ઓને ફરમાયા;
સો લાતું ને મુકીયું, મારના બતાયા. ૭
તબ આદમીયું ને માર કર. મુએ તોલ રે કીતા;
એસા ગેસા તો હાકમે, મન રે દીતા. ૮
તબ હાકમને ફેર કર, હાની કુ બુલાયે;
અને મુસ્લીમ કાજ, ફેર ને બતાયે. ૯
કે હાની જીવના તુ, હે તેરા રે ચાતા;
કે જીવના મુસ્લીમ, કાહે મન લાતા. ૧૦
હોવે હજાર જો જીવ, તો મેં ફિદા રે કરાહું;
સો મુસ્લીમ ઉપર, વારને ડલાહું. ૧૧
યું હાનીને કહી, હાકમકુ બાતી;
એ સુન સુન મુમનુ કહ્યા દન ચોર રાતી. ૧૨
રે તુહી
એક જીવકુ કયા કહે, વારૂં જીવ હજાર રે;
વારૂં જીવ હજાર,
મુસ્લીમ સેતી મુજકુ, એસા હે નેહ પિયાર રે,
એસા હે નેહ પિયાર. ૧૩

— ૧૩૯ —

ફેર હાની ને કહ્યા, તુ હે અમીર કેલાતા;
તુ મુસ્લીમ કુ તુ, નાહી કાએરે બોલાતા. ૧
તુ મુજે પાસ મુસ્લીમ, કુ કાએ હે ચાતા;
એસી સખતી દલ પર, કસ કાજ હે લાતા. ૨
કહ્યા મુસ્લીમ તેરે, હેં ઘર કે માંહાં;
મેં તુજસુ મંગાહુ, કામ ઓર સુ નાંહાં. ૩
ઓસે તુજસુ મંગા કર, ઓસે કતલ કરાહું;
ઓસે પાસ રે તેરે, માર રે ડલાહું. ૪
યા જીવ તો ફીદા, તેરા ઓસકા કરના;
એ હાનીને બાત, સહી મન રે ધરના. ૫
યું હાકમને જવાબ, હાનીકુ દીતા;
અને હુકમ તો એતના, ફેર રે કીતા. ૬
કે કોરડે મારો બૉત, કરો રે અઝાબા;
તો હાની સીધા, કરેગા જવાબા. ૭
તબ અઝાબ રે કરતે, હુએ હાની રે ફૉતા;
કે ઉમર ઓનુકી, હુઇથી બોતા. ૮
કે નબીજી કે અસહાબી, થે રે કેલાએ;
બૉત ખીદમત અલીકી, થે કરતે સુણાએ. ૯
વે અઝાબ તો, કરતે પુછતે ગહે;
પણ હાની તો એકજ બોલ પર રહે. ૧૦
કહ્યા મુસ્લીમ કદમ કે, હો નીચેરે મેરે;
મેરા સર કાટે બના, ના તુ પાવેરે સવેરે. ૧૧
સુન હાનીને એકાએક, જવાબરે દીતા;
જું પુછ પુછ અઝાબ, બૉતરે કીતા. ૧૨
પણ ધડે પર રહે, હાનીકી જાતી;
એ સુન સુન મુમનુ, કહ્યા દન ઔર રાતી. ૧૩

રે તુહી
મુસ્લીમ ઉપર વારને, દીતી હાની જતરે,
દીતી હાની જત;
જીવ તન લે ફિદા કીયા, સહી એ સાચી બાતરે,
સહી એ સાચી બાત. ૧૪

—:※:—

— ૧૪૦ —

દુ આ.

હાની ને જીવ ફિદા કીયા, હાં ફિદા કીયા,
દીતી વારને જતરે;
ભાઇરે સુન તુ દીન કે, હાં દીન કે,
એસી હે પીતકી બાતરે. ૧
નાંહી મુએ રે હાની હે જીવતે હાં જીવતે,
કરે જો હમ્મુ સબ બાતરે;
શાબાશી દેવે સબ સુનતે, હાં સુનતે,
હાની કેરી જતરે. ૨
યું ભી દેખો સહી મરતે, હાં મરતે,
લખા ના છુટતા દનરે;
હશરકુ રે નબી દેખતે, હાં દેખતે,
લાજ આતી એનુ તનરે. ૩
બેત થકી તો ના ફરીએ, હાં ના ફરીએ,
રાખા સાચા નેહરે;
જીવ તો *બેલા આપ ખોઇયા, હાં ખોઇયા,
તાજ કીતી આપ દેહરે. ૪
હુએ તો +સુરખરૂ જગમા, હાં જગમા,
હશર કે ભી ડામરે;
રબ પુછેરે હિસાબ જાં અપના, હાં અપના,
કહાર કેરે નામરે. ૫

* પહેલા. + કામયાબ, કૃતેહમંદ

નાંહી એ મરના હે જીવના, હાં જીવના,
યાદ કરે સંસારરે;
બાતરે સુનતે કાનમા, હાં કાનમા,
આવે દલમા પિયાર રે. ૬
યું મરદ હોકર મરીયે, હાં મરીયે,
હોવે દો જગ કાજરે;
આડે રે હાથ દેતે મરતે, હાં મરતે,
આવેના કયું લાજરે. ૭
યું તો હે ઓરતાં મરતી, હાં મરતી,
મરદ કી નાંહી રીતરે;
સો દેખોને મરતે જીવકુ, હાં જીવકુ,
ઓરતાં કરતી હે પીતરે. ૮

—:*:—

— ૧૪૧ —

કે જબ ફોત હુએ, અસહાબી હાની;
તબ મુસ્લીમ કેરી, ખોજ કીતરે જાની. ૧
કે ઇબને ઝીઆદ ને, બોત જાસુસ ભેજાએ;
સો મુસ્લીમ કુકે કે, માંહે રે ઢુંઢાયે. ૨
મુસ્લીમે જાની ખબર, જબ ઓમ હાની કેરી;
તબ ચંતા ઓનુ દલ, હુઇરે બોતેરી. ૩
તબ હાની કે ડેરે થી બાર રે આયે.
અને અસવાર હો કર, ચલે રે સોણાયે; ૪
હોતે ગામકે બાર, ચોકી રે દેખાઇ;
વે હજાર રે આદમી, કેરીથી સોણાઇ. ૫
તબ ઉચાંથી દેખ કર, ફેર ઓર રાહારે ગહે;
ઉચાં હજાર દો અસવાર, દેખે ચોકી કે લહે. ૬
ભી ઓનુકુ ભી દેખ કર, ફેર ઉંચાંથી આયે;
ભી ઓર રાહા જનેકા સોચ મન રે લાયે. ૭

ભી હજાર રે અસવાર, ઉઆં ચોકી રે દેખાયે;
યું હાકમ ને નાકે બાંધ, રાહા બંધ રે કરાયે. ૮
ભી વે ચોકી રે દેખ કર, મુસ્લીમ ફરીએ;
સો ગામ કે માંહી, ભી ઓર ઠામ ચલીએ. ૯
યું ફરતે શહેરમા, સબ ગઈ રે રાતી;
એ સુન સુન મુમન, દલ હે ફીકર રે આતી. ૧૦

રે તુહી

ઘર ઘર મુસ્લીમ ફરીયે, કુફે માંહે સબ રાતરે;
કુફે માંહે સબ રાત.
રાહાથી બંધ કીતી સહી, સુની હે એસી બાતરે;
સુની હે એસી બાત. ૧૧

—:*:—

— ૧૪૨ —

બરહા.

આપકા ચાતા કરે, એસા હે સુરીજનહારરે;
દુનીમાં તન સુખ ઓસે નાંહી, જિસે હે ઓસકા પિયારરે. ૧
ઓકિલકે બેટે કુફેમા, શહેરમા સુનો તનરે;
ઘર ઘર ફરે હેં ભાગતે, ડર બુઝ ચંતા મનરે. ૨
×બીસરન ઓનુદલ સહી, ચડીયે શાહઝાદા ચંતરે;
પ્રણ જીવથા ફના કીયા, થે તનથી ન ચંતરે. ૩
॥બેરાગથી ÷બરહા લાગીયા, તો તનકુ દાજરે;
શેહઝાદેકો નાંહી મલના, પડી જુદાઇ આજરે. ૪
પાંખો નાંહી કે ઉડકર, જાઉં શેહઝાદે પાસરે;
મુસ્લીમ યું *સમર સમર, નાંખને સાસો સાસરે. ૫
ગલી કુચી ઘર ઘર ફરે, પાવેના રહેને ઠામરે;
મુસ્લીમ ફરે એકલે, કુફે શૉર કે મુકામ રે. ૬

× જુદાઈ. ॥ જુદાઇ. ÷ તકલીફ *યાદ કરી કરીને.

નાંહી કેા ભાઇ બંધવા, નાંહી કેા મીતર વીરરે;
નાંહી કેા તલ અનુકેા સંતેાક, દેવે દલકુ ધીરરે. ૭
શૅરમા ગરીબ હુએ, મુસ્લીમ કુરે માંહેરે;
દુરીજન સબ દીસે સહી, દેાસ્ત તેા ના કેા પાએરે. ૮
કુફીઉને કાંલજ કરને, દીયા જું બેરી દાવરે;
દુરીજન મલકરે સહી, દુંઢ કર મન ચાવરે. ૯
મુસ્લીમ સભરે રબકુ, તલ પલ સાસેા સાસરે;
દુનીયાકુ ના ચાહું છુ આખબત બેરકી આસરે. ૧૦

—:※:—

— ૧૪૩ —

હે થેાડી કીતી બાતી, એાસ કસે હેા કેરી;
સબ થેાડે માંહી સુન કર, મન બુઝીએા સવેરી. ૧
કે દુંઢતે મુસ્લીમ, દુરીજનુ પાયે;
તબ દુરીજન પકડને, કાજરે આયે. ૨
તબ મુસ્લીમે આવકર, કીયા જંગા.
કે રણ તેા રાતા, સબ કીતા એક રંગા; ૩
અને મારે દુરીજન, સૌરે દેા તીના;
એસા ગેાસા તેા પુરા, મનરે દીના. ૪
બાદ કઝારે હલાહી, સુ લાગેરે ધાવા;
બેાત ઘાવુ હેા સેતી, તન જમીનમાં ગરાવા. ૫
તબ દુરીજન અનુકુ, એાચક રે લાયે;
અને ઝીઆદ કે બેટને, પાસ બાતેારે બેડાયે. ૬
બેાત બાતારે હુવડી, એાસરે ઠાંહાં;
બેાત હેાનેકે કાજે, કસા લિખારે નાંહાં. ૭
આખર મેાલ પર ઝીયાદકે, બેટને ચડાએ;
અને એાંનુકુ તેા કતલ, એાસ ઠાંમરે કરાએ. ૮

કે શીશ તો કાટ કર, શાંમ રે ભેજ્યા;
અને તન તો ઓનુકા, લે તલે રે નખાયા. ૯
અને અનુ સાથ શીશ, ભી ભેજ્યરે હાંની;
દોનુ શીશ લે ભેજે, શાંમ બાત એ જાંની. ૧૦
અને બજર કે માંહી, તન દોનો રે ડલાએ;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૧

રે તુહી

શહીદ કીયે મુસ્લીમ કો, શામ લે ભેજા શીશરે,
શામ લે ભેજ શીશ;
અને તન ડાલા બજરમા, દુરીજનો કર મન રીસરે,
દુરીજનો કર મન રીસ, ૧૨

—:※:—

— ૧૪૪ —

ફરાદ.

સુનને ભાઇ મરના હે, ※ દીનકે ભાઇ મરના હે. ૧
રબ કે પાસે ચલના હે, ※ ચંતા એ મન ધરના હે. ૨
મુએ પેલા મરના હે, ※ તન ફના લે કરના હે. ૩
લાલચ જીવના કરના, હે, ※ રબ સેતી તો ડરના હે. ૪
હશર કુ તો મલના હે, ※ હિસાબ કેસા ભરના હે. ૫
એ ડર મનમા ધરના હે, ※ ડર ડર ડગલે ભરના હે. ૬
દુઃખ દુનીકા ખમના હે, ※ મન માંહેથી નમના હે. ૭
ખાકી હોકર ચલના હે, ※ ખાકમા ખાક જે મલના હે. ૮
રીત સફરકી જીવના હે, ※ મુમન સુન એ લેના હે. ૯
જીવ લોભનાં કીના હે, ※ મરના ચંતમા દીના હે. ૧૦
તલ પલ જેતા જીવના હે, ※ એસા સુન ભાઇ દીના હે. ૧૧
સાચા સર ઘર લેના હે, ※ ※ ※ ※ ※ ૧૨

— ૧૪૫ —

દુઆ.

સુન સુન ભાઇ દીનકે, હાં દીનકે,
બેગે બેગે આવરે;
સુન તે દલ સમજે સહી હાં સમજે સહી,
નત નત કર તુ ચાવરે. ૧
સાચા તો હોવે રે દલ સાચસુ, હાં સાચસુ,
સાચી કર મન આસરે;
તો હોવે દો જગ નેક નામીયાં, હાં નામીયાં,
જેસી કે રૅવે બાસરે. ૨
મુસ્લીમ હાની દોનુ મારીએ, હાં મારીએ,
શીશ લે ભેજે શાભરે;
અને રીસમા ઓનુકે લે તનકુ, હાં તનકુ,
ડાલા બજાર ઢામરે. ૩
સુનો જીવ દીયા જે બાંધે કૉલકે, હાં કૉલકે,
રાખી રબસુ આસરે;
હુઇ તો નેક નામી કેરડી, હાં કેરડી,
સારે તો જગ માંહે બાસરે. ૪
ફજેતી દુરીજન ચાએ કર, હાં ચાએ કર,
નાખે શીશ તન દુરરે;
ત્યું અનુ કેરી ખુબીયાં, હાં ખુબીયાં,
હુઇ જગ ×મેમુરરે. ૫
હક હે પિયાર વીરા રબકુ, હાં રબકુ,
કરે જુ ચાવે ચંતરે;
દોસતુ કે દેવે દુની સખતી, હાં સખતી,
એસા હે અપના મીતરે. ૬
મહેનત ઓછી કી દો જગમાં, હાં દો જગમાં,
તલ ભી જાયે ના જાયેરે;

× મશહુર.

દુનીયામા હોવે નેક નામીયાં, હાં નેક નામીયાં
અંતે બસત જે પાએરે. ૭
રીત મું હાની મુસ્લીમકી, હાં મુસ્લીમકી,
રેને વીરા ચંતરે;
દુરીજનુ સુ ના રે ડરીએ, હાં ડરીએ,
રેને સુખ નચંતરે. ૮
જે તુજે ખુબી કેરી ચાવ હે, હાં ચાવ હે,
દોનું જગસુ વીરરે;
તો સાચા તુ હોને સચવાદીયા, હાં સચવાદીયાં,
મનકુ રાખને ધીરરે. ૯
પિયાર ના કીજે ભાઇ જીવકા, હાં જીવકા,
અજલ પોચે આવે મોતરે;
લખી ઘડીરે નાંહી છોડસી, હાં છોડસી,
જીવના ચાવે કભી બોંતરે. ૧૦
ફાંસુ *લલુથે કર મરના, હાં મરના,
નાંહી એ સમજન કામરે;
મોત તો યુંભી ના છોડસી હાં છોડસી,
+બનશે દો જગ કામરે. ૧૧
જુ દેખોને કુફ્રી કોલ ભાંગકર, હાં ભાંગકર
ગહે આપ કુફે રાએરે;
ડર કીયા રે ઓનુ જીવકા, હાં જીવકા,
ડરના રબ મન લાએરે. ૧૨
તોભી તો જીવતે વે ના રહે, હાં ના રહે,
મુએ સહી જાનરે;
કામતો દોનુ જગ બણસીએ, હાં બણસીએ,
રીત એ સુન સુન માનરે. ૧૩

* નકામી. લલા + બગડશે.

ઓલાદ હજી લગ ઓનુકી, હાં ઓનુકી,
જખ એ સુનતી હે કાનરે;
નીચી હે મુડી કર ચલતે, હાં ચલતે,
શરમ આતી હે જનરે. ૧૪
જગ ભી ખુબ કેતા નાંહી, હાં કેતા નાંહી,
સુન સુન બાત એ કાનરે;
ઓસથી કામ ઇસ જગમા, હાં જગમા,
કેસા બનસે માનરે. ૧૫
કે ઓલાદ હેરે શરમાએતી, હાં શરમાએતી,
લેતે ઓનકા નામરે;
બનસા એસા કામ જગમા, હાં જગમા,
કીયા હોવે આખર ઠામરે. ૧૬
તો સુનને વીરા શિખામણ, હાં શિખામણ,
હોઇએ સાચા સુનરે;
તો દુનીમા હોવે નેક નામીયાં, હાં નેક નામીયાં,
અંતે પાવે હુરરે. ૧૭

—:*:—

— ૧૪૬ —

સુનો શેહઝાદે કુ ખબર, એ પોચીરે નાંહાં;
કે મુસ્લીમ શાહીદ, હુએ કુરે કે માંહાં. ૧
સુનો તારીખ તીજી, જીલહજ કહીએ,
કે મુસ્લીમ શાહીદ, કિએરે લહીએ. ૨
જું કઝારે કદરમા, થારે લખાયા;
સો *વસાલ હોવડા, સહીરે સુણાયા. ૩
કે ઓસ દન શેહઝાદે ને, કીયારે સામાના;
અને કુચરે કીયા, દન ઓસહી જાના ૪

*કોલ હોના, મરી જવું

કે તીજી તારીખ, જીલહજરે માસા;
સહી એસ દન કુચ, હુવા શેહઝાદે કા ખાસા. ૫
કે અહલ આલ સારી, સાથરે લીતી;
અને લડકેભી સાથે, લીએ બાત સોણીતી. ૬
અને કબીલા ને ચાકર, સાથ લીએરે સારે;
અને ગુલામભી સાથ, લીએ કામ કરનારે ૭
એસી રીતે તો શેહઝાદે, બારરે આયે;
સો મકકે હો સેતી, ચલેરે સોણાએ. ૮
પહેલી પોચીથી કીતાબત, કુફીએો કેરી;
મુસ્લીમ મુજે મલકર, ભેજાહ સવેરી. ૯
કે શેહઝાદે વે લખેસુ, હુવે રહા કે માંહાં,
કે ફેર તો રે ખબર કુછ, પોચીરે નાંહાં. ૧૦
તાં શેહઝાદે ચલીએ, બેગેરે સહી;
એ સુન સુન મુમન, યાદ કીયારે દહી. ૧૧

રે તુહી

જીલહજ તારીખ તીસરી, શેહઝાદે ચલયેજનરે,
શેહઝાદે ચલયે જન;
શહીદ હુએ મુસ્લીમ સહી, એ દન વેભી પિછાનરે,
એ દન વેભી પિછાન. ૧૨

—:*:—

— ૧૪૭ —

ભી દોસ્ત કને આવ ને, મસલત કહી;
સો શેહઝાદે ને સુન કર, લહીરે સહી. ૧
યા બબને રસુલુલ્લાહ, તમો કુફે હો જાતે;
અને એતબાર બના હે, કુફી રે કેલાતે. ૨
એસા જાનેમા મસલત, ખુબરે નાંહાં;
તબ શેહઝાદે ને જુવાબ, દીયા ઉસકે માંહાં. ૩

જું તમો હો કેતે, ત્યું ફિકર મેં કીતી;
પણ બાત તો એસી, મેં ચંતરે દીતી. ૪
કે પડા હું ફંદેમેં, દુરીજન કેરે;
ઓનુ ÷ચહુચોક ઘેરા, મુજે ડાલારે સવેરે. ૫
સો હે તકદીર ઇલાહી, રીત કિસમત હો કેરી;
યું શેહઝાદે ને જવાબ, દીયારે સવેરી. ૬
એસ કાજ સફર, મેં હું +એગેરે કરાતા;
તો કુફેકી તરફ, હું મેં ચલાતા. ૭
એતી નસીહત વાલેકુ, બાત શેહઝાદેને કહી;
તબ ઓને તો સુન કર, મન લાયારે સહી. ૮
યું શેહઝાદે તો હુવડે, રાહાકે માંહાં;
અબ રબ બના કિસીકા, આધાર રે નાંહાં, ૯
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૦

રે તુહી

તકદીર સુ ચારા નાંહી, લખ્યા જું રહેમાનરે,
લખ્યા જું રહેમાન;
મીતકુ દેવે કસની, એસા હે સહી જનરે,
એસા હે સહી જન. ૧૧

—:※:—

૧૪૮

સુનો ફરઝંદ કસાહદક, હે એકકા નામા;
વે મલીયા પોચે, સફા મંઝીલકી ઠામા. ૧
વે એરાકકી તરફથી, થા ચલારે આતા;
વે સફાકી મંઝિલમાં, મિલારે સોણાતા. ૨
વે શેહઝાદેકુ દેખતે, હો પીયાદા રે ચલીયા;
બોત નેહરે સેતી, શેહઝાદેકુ મલીયા. ૩

÷ચારે બાજુ +જલદીથી

કે પેગડેકુ આવકર, બોસેરે દીયે;
એ સોચ સુ મલીયા, બૉત હેતકે લીયે. ૪
હો કુફેથી આતે, શેહઝાદે રે પુછાયા;
હા ઇબને રસુલલ્લાહ, કર ઓનુંને બતાયા. ૫
ફેર શેહઝાદેને ખબર, તબ કુફેકી પુછાઇ;
તબ ઓનુંને તો એતની, કીતી રે અગાહી. ૬
કે દલ હો સેતી, હે તમોકુ ચાતે;
કે પાદશાહી તમારી, હે દલમાં હે લાતે. ૭
પણ તલવાર ઓનું કી, હે *ઝર ને ॥ભાલા;
એ શેહઝાદેને સુનતે, હાં કીયા ઓસ હાલા. ૮
એતી ફરઝંદ બાત કર, માગી રે વદાઇ;
આગે ચલેરે શેહઝાદે, ભી ખબર એ પાઇ. ૯
જબ સકક કી મંઝિલમાં, પોચેરે સોણાયે;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૦

રે તુહી

કુફે કી ખબર પુછાએ તે, ચલે શેહઝાદે જાયેરે,
ચલે શેહઝાદે જાયે;
ખબર પુછી વે સબકુ, જે તે સામી આયરે,
જે તે સામી આય. ૧૧

—:*:—

— ૧૪૯ —

ભી મંઝીલરે પોચે, જાં સકુકરે નામા;
કે ઉઆં એક મરદ, આયારે સામા. ૧
તબ શેહઝાદેને ઓસ સુ મલ ખિલવત કીતી,
બાત કુફેકી છાની, પુછીરે સોણાતી. ૨
કહ્યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, મુજે સોગંદ ઇલાહી;
યું સોગંદ ખાને ઓને ખબર બતાહી. ૩

*દોલત. ॥ માલ, મતલબ કે એમની તલવારો બની ઉમમયા સાથે હતી જે દોલતમંદ હતા.

કીએ દોનુરે કતલ, મુસ્લીમ હાની;
શીસ શામકુ ભેજે, એ મેં દેખીરે નીશાની. ૪
અને તન તો ઓનુકે, બજારમા ડલાએ;
એ હાલરે ઓનુકે, મેરે નેંનુરે દેખાએ. ૫
સહી એસી તો ખબર, ઓને શેહઝાદે કુ કહી;
તબ શેહઝાદે ને સુન કર લહી રે સહી. ૬
તબ ×"ઇન્ના લીલ્લાહે", શેહઝાદે ને આખા;
સો આખર તક, બોલ સારા રે દાખા. ૭
એતી તો ખબર કેને, વદારે મંગાઇ;
એ શેહઝાદેને બાત, રાખી આપરે છુપાઇ. ૮
થી તેર રે બરસકી, બેટી મુસ્લીમ કેરી;
બોત નેહસુ ચાતે, ઓસે શેહઝાદે સવેરી. ૯
કભી થે સહી ઓસે તો, શેહઝાદે રે ખેલાતે;
સો બાલક કી રીતા, ઓસે બાત રે પુછાતે. ૧૦
જબ ઘર માંહે શેહઝાદે, બેઠે આરામ રે પાતે;
તબ લડકીકુ ખેલાતે, અને બાત રે પુછાતે. ૧૧
એ સુન સુન સુરીજન, હાર રે પિછાનો;
અને એક કર રબકો, મન એતના આનો. ૧૨

રે તુહી

રબ આવે સો હી કરે, કાદિર આપ સુબહાનરે,
કાદિર આપ સુબહાન;
સો દોસ્તુ કુ કસે સહી, સુનલો મનકી શાનરે,
સુનલો મન કી શાન. ૧૩

—:※:—

— ૧૫૦ —

મુસ્લીમ કી બેટી સહી, આઇ શેહઝાદે પાસરે;
ખેલને કી ખાતર આવસુ, આઇ તો મન કર આશરે. ૧

×કોઇનું મોત સાંભળીને આ આયત પઢાય છે. તે "ઇન્ના લિલ્લાહે વઇન્ના એલયહે રાજેઉન" છે.

શેહઝાદેને એસ દન ઓનુકુ, કીયા તો બેાતજ ભાવરે;
આદત સેતી અદકા, નેહ સુ કીયા ઓસે ચાવરે. ૨
હાથ તો શીશ ફેરીયા, લડકી તો કેરી જતરે;
સબ દન સુ નેહ કીયા અદકા એસી સુની હે બાતરે. ૩
નેહ બૉત લડકી દેખતે, નેંનુ ભરાયા નીરરે;
ઝાર ઝાર રેાઇ એકલી, હુઇ ના મનમા ધીરરે. ૪
ઇબને રસુલલ્લાહ તો કરને, પુછતે હે લડકી બાતરે;
નેહ બૉત મુજે હેા કરતે, આજકી હે અજબ રાતરે. ૫
શહીદ હુએ બાવા મેરા, એસી હે દીસે સહી;
શેહઝાદે કુ રેાને લડકી ને, બાત તો એતી કહી. ૬
તબ તો શેહઝાદે સુનતે, રેાએ તો ભર ભર નેંનરે;
સબુર ના તલ કર શકે, જબ સુના ઓસકા કેનરે. ૭
લડકી કહે યતીમ હુઇ, કેસી જીવન રીતરે;
નેંનુ તો મેહ આપ માંડીયા, એસી તો બાત સુન લીતરે. ૮
શેહઝાદે નેંનુ નીર ભરા, અસ વખત રેાવે સભરને ભાઇરે;
તમેા ભાઇ તમુ સુ, પડી અબ જુદાઇરે. ૯
ગગન ગરજે દલ ભરયા, નેંનુ એતા હે નીરરે;
ફેરાક કે લીયે ના હેાવે તલ દલકુ ધીરરે. ૧૦

—:※:—

— ૧૫૧ —

વે લડકી શેહઝાદે કે, પાસ મેાહતાજ સુ આઇ;
તબ શેહઝાદેને નેહ સુ, બાત કરને બેાલાઇ. ૧
તબ અકલ હેા સેતી, ઓને હકીકત પાઇ;
તબ આંસુ રે ભરાયે, નેંનુ ખબર સેાણાઇ. ૨
અસજ રાત હે બાપ. હુએ શહીદ રે મેરે;
મેં યતીમ રે હુઇ, યું કીયા રે સવેરે. ૩
તબ શેહઝાદે ને નેંનુ, ભરીયા પાની;
અને દલાસા દીયા, બાત એસીરે જની. ૪

કહ્યા તુ બેટી મેરી, મેં બાપ રે તેરા;
બેટે રે ભાઇ તેરે, તુ સુન સવેરા. ૫
મેરી બેટીયાં સો બેહના, તેરીરે જની;
યું બુઝ દુઃખ કુછ, તલ મન રે ના આની. ૬
યું શેહઝાદે ને દલાસા, લડકીકુ કીયા;
તબ લડકી હો કેરા, +સંતોકાયા જીયા. ૭
તબ લડકી તો રોતી, રહી રે છાની;
જબ શેહઝાદે ને દલાસા, દીયા બાત એ જની. ૮
જબ લડકી કા રોના, સુના લડકી કે ભાઇ;
વે રોતે રે આયે, બાત ખબર સોણાઇ. ૯
આવ પંચડીયાં આપસકી, સરથી ડલાઇ;
અને નેંનુ નીર, લે નદીયાં ચલાઇ. ૧૦
સહી શેહઝાદે ભી રોએ, એનુ કી રીતા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના દીતા. ૧૧

રે તુહી

બેટે મુસ્લીમ કે રંધન કરે, ભર ભર નેંનુ નીરરે,
ભર ભર નેંનુ નીર;
શેહઝાદે ભી રોવે સહી, ના હોવે તલ મન ધીરરે,
ના હોવે તલ મન ધીર. ૧૨

—:*:—

૧૫૨

તબ મુસ્લીમ કેરી, બુઝી સબુને બાતી;
કે શહીદ હોવડી, અનુકી જાતી. ૧
તબ શેહઝાદે કે પાસ, જે દોસ્ત સો આયે;
અને મસલત કેરા, એસા સોચ રે લાયે. ૨
સો શેહઝાદેકુ આવકર, ×સુ રે દલાઇ;
કે ફિરને હો કેરી, બાત રે બતાઇ. ૩

+જીવને સંતોષ થયો. ×સોગંદ.

કે કુફેકી +મોહીમ, અબ બુરી હે દેખાતી;
જો મુસ્લીમ કેરી, હુઇ કતલ રે જાતી. ૪
તો શેહઝાદે ફિરના, અબ ખુબ હે દેખાવે;
અબ જનેકી મસલત, નાહી કામ રે આવે. ૫
યું દોસ્ત ને આવકર, મસલત કહી;
સો શેહઝાદે ને સુન કર, લહી રે સહી. ૬
તબ સાથ થે જે બેટે, મુસ્લીમ કેરે;
અનુ અરજ પોચાઇ, એ સુનતે સવેરે. ૭
યા હબને રસુલુલ્લાહ, સુનો હમારી બાતી;
કે મુસ્લીમ કેરી, હુઇ કતલ રે જાતી. ૮
અબ જીવના હમારા, કયા આવે રે કામા;
હમ બેર લેવે બાપકા, જ એસ રે ઠામા. ૯
યા બેર હમ લેવે, યા હોવે વે રીતા;
જે મુસ્લીમ કેરા, હાલ કીયા રે મીતા. ૧૦
તબ જુવાબ તો શેહઝાદે ને, દીયા રે તાંહાં;
નાહી દોસ્ત બાજ ખુબી, સુખ કે માંહાં. ૧૧
એતા શેહઝાદે કેં કર, કુચ રે કીતા;
એ સુન સુન મુમન, મન ચંત એતના દીતા. ૧૨
રે તુહી
બેટે મુસ્લીમ કેરડે, બેર લેનેકુ ચાએ રે,
બેર લેને કુ ચાએ;
÷બીછરન લાગા =દોહલા, લોભ ના જીવ મન લાયેરે,
લોભ ના જીવ મન લાયે. ૧૩

—:*:—

— ૧૫૩ —

જબ જબાલે હો કેરી, મંઝીલરે આહી;
તબ કિતાબત કુફેથી, ઓઇરે સોણાહી. ૧

+ કુફે જવાનું કામ. ÷ જુદાઈ =ભારે.

ઉમર બિન સાઅદ ને, લિખને ભેજાઇ;
સહી શેહઝાદે કુ કાસદે, લે આવને પોચાઇ. ૨
કે કુફે કે લોકુ ને, બે-વફાઇ કીતી;
મલ મુસ્લીમ સેતી, ફેર યારી ના દીતી. ૩
કે મુસ્લીમ એકીલ, લે સારૂં ને છોડાએ;
ત'મ દુશમન એનુ કુ, શહીદ કરાએ. ૪
અને હાની એરવ, ભી શહીદ કીતે;
સેા મુસ્લીમ કેરે, પીત કે લીતે. ૫
ત'મ શેહઝાદે ને, કહીયા એકીના;
શહાદત મુસ્લીમ કી, સહી મન દીના. ૬
બની અસદ કે કબીલે મા, શેહઝાદે ને આયા;
સેા મદદ કે વાસતે, એાસ કુ બેાલાયા. ૭
ત'મ ઝીયાદ કે બેટે કા, આયા જાસુસી રે છાના;
વે જાસુસી કરને, ગયા કનીને ના જના. ૮
એાને ઝીયાદ કે બેટે કુ, કીતી રે અગાહી;
કે શેહઝાદે કે આને કી, ખ'બર પોચાહી. ૯
હુસેન હ'બને અલી, જનુકેા કહીએ;
દન સેાલ હુએ મકેથી, હે ચલે રે લહીએ. ૧૦
બની અસદ કે કબીલે મા છોડ કર આયા;
યુ ઝીયાદ કે બેટે કુ, ઇન જાસુસે બતાયા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર ર'મ કુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી

પેલા. મેાત હે ચલને કેરડી, પોચાવે મીતકુ મીતરે,
પોચાવે મીત કુ મીત;
આકબત ખુબી મીતકી, ચાતા હે વે મીતકી મીતરે,
ચાતા હે વે મીતકી મીત. ૧૩

— ૧૫૪ —

જબ ઝીયાદ કે બેટેને; ખબર એ પાઇ;
તબ એતની ચંતા, ઓસ દિલ રે આઇ. ૧
તબ હોર કબને યઝીદ કુ, અનુ રે ભેજાયે.
અને અસવાર રે હઝાર, સાથ ઓનુ કે દલાયે. ૨
કે કુફેકી રાહાકુ, તમ જાને બંધા હોઇ;
કે હુસેન કુ છોડા હોઇ, ને ચોકીરે કરાહોઇ ૩
મત હુસેન કુ જાને, દેઓ કસીએરે ડાંહાં
યું ખબરદાર હોઇયો, તમ ચોકી રે માંહાં ૪
તબ હોરને કુફેથી, કુચ રે કીતા;
અને શેહઝાદે કે સામી, આના ચંત રે દીતા. ૫
અને શેહઝાદેને મંઝિલથી, ભી કુચ ફરમાયા;
બની અસદકા કબીલા, સાથ લીયા રે સોણાયા. ૬
તબ સચ્ચાલી એ મંઝિલકા, જે કહીએ રે નામા;
આવ શેહઝાદે પોચે, ઓસહી ડામા. ૭
ઓસ મંઝિલભી આવ કર, લીયારે ઉતારા;
અને શેહઝાદે સુતે, મન કરને કરારા. ૮
બીબી ઝેનબ કહીએ, શેહઝાદેકી બેહના;
તબ શીશ લે ધરાથા, ઓનુ ગોદકે મેના. ૯
તબ એકા એક શેહઝાદે, રેતે રે જગાએ;
સો મેહકી રીતે, નેંનુ આંસુ રે આયે. ૧૦
બોત શેહઝાદે રોએ, ભર ભર નેંના;
એ સુનતે મુમન, કયા હલકે મેના. ૧૧

રે તુહી
શેહઝાદે રેતે જગીયે, ભર ભર નેંનુ નીરરે,
ભર ભર નેંનુ નીર;
નેંના મેહ રીતે બરસીએ, હોવેના તલ દિલકુ ધીરરે.
હોવેના તલ દિલકુ ધીર. ૧૨

૧૫૫

તખ શેહઝાદેકી બેહના, દુજે જે કહીયે,
ઓમેકુલસુમ જનુકા, નામ રે લહીયે. ૧
વે શેહઝાદે કુ રેતે દેખ, આયે બેગેરે પાસા;
બોત ગમ હેા સેતી, પુછનેકી આશા. ૨
વાએ કલેજે કા ટુકડા, મુસ્તફા કેરા;
વાએ અલી કે દીદુ કા, નુર રે અનેરા, ૩
વાએ સરવર ઝોહરા કેરા રે સીના;
કાયે એતના ગમ, મન રે દીના. ૪
કે આંસુ નેંનુ સુ, હે ચલતે ધારા;
એક તલ ભી નાહી, હેાતારે કરારા. ૫
ઓમેકુલસુમે એતની, બાતરે પુછાઇ,
તખ શેહઝાદે ખબર, એસીરે બતાઇ. ૬
કે જદા અસ ×સાઅત, થે *સુને માંહે આયે;
કે નબીજી રેતે, બોતરે દેખાયે. ૭
અને રેતે એતના, મોજે ફરમાયા,
કે વખત નજદીક, હે હુસેન રે આયા. ૮
કે હમુ સુ હેાવે, પોચના તમારા;
ભી નજરૂ મેરે, પડે એ સવારા. ૯
કયા +સતાબી કરેા, તમારી જાતી;
અને મોત ભી તમો પીછે, હે સતાબી કરાતી. ૧૦
એતા દેખતે મેરે, ખુલ ગએ રે નેંના;
કહી શેહઝાદેને બેહન સુ, એતે બાતકે બેના. ૧૧
ઓમેકુલસુમ રોએ, એ સુનતે બાતી;
સખ હરમકે લેાક રોએ, બાત એ સુણાતી. ૧૨

૨ તુહી

અપને નબીજી આવ કર, નેંનુ ભરયા નીરરે,
નેંનુ ભરયા નીર;

×ઘડી. *ખ્વાબમાં. +જલદી.

શેહઝાદે બાત સુન રોહીએ, નાહુએ તલદિલ ધીરરે,
નાહુએ તલદિલ ધીર. ૧૩

—:*:—

— ૧૫૬ —

શેહઝાદે તો જા કર પોચીએ, સો આલકી મંઝિલ ડામરે;
નવાસે તો અપને નબીએકે, હુસેન જનુ કા નામરે. ૧
સર ધરા બહેન કી ગોદમા, નીંદ તો લીતી નેંનરે;
નબીજી તો આએ સપના, વીરા તુ બેનરે ૨
નેંનુ મુબારક રોએતે, આંસુ દેખાએ નીરરે;
હુસેન દેખ રોએ સહી દુઃખ પોચા શરીરરે. ૩
હુસેન વખત હે પોચીયા, મલોગે હમકુ આવરે;
પીછે તમારે મોત હે, આવતી હે કર ચાવરે. ૪
દેખે સહી આંસુ ચલે, મુબારક નબી નેંનરે;
હુસેન તો જગે સહી, સુનતે તો એતે બેનરે. ૫
નેંનુ ભર ભર રોહીએ, સુનતે નબીકી બાતરે;
બેહન ભી રોએ દેખતે, હુસેન કેરી જાતરે. ૬
અહલ ખાને કે લોક જે, રોએ સબ સુનતે સહી;
સુન સુન મુમન વીરરે, એસા તો હે અપના દહી. ૭
પરદેશ માંહે એકલે, પડીએ, શેહઝાદે જાએ કર;
રોએ લીતે ફિરાકકે, આંસુ તો નેંન ભર ભર. ૮
ઝાર ઝાર રોવે સુન વીરરે, રધન કીએ બાતરે;
રોએ તો અહલ ખાના સહી, જેતી તો થી સબ જાતરે. ૯
એસા તો ભાઇ હીનકે, સુરીજનહાર જનરે;
જે દન કીતી દુનિયા ચંતકુ ઓનુ મનરે. ૧૦

—:*:—

— ૧૫૭ —

ભી કતકાન મંઝિલથી, ઉંચાં ચલ કર આએ;
અસ મંઝિલભી શેહઝાદે, પોચે રે સુણાએ. ૧

ઉઆં ઉતરને હુકમ, શેહઝાદેને કીતા;
સો અહલખાને સબુને, સુનકર લીતા. ૨

કયા ઓરતાં ને મરદ, તમ સુનોરે સારે;
અબ તમ ફેર જાહો, હોએો મુજથી કિનારે. ૩

કે કુફીઉંને મુજસુ, બે-વફાઇ કીતી;
ઓસ કાજે મેં તમકુ, રજા સબુકુ દીતી. ૪

કે તમુ કુ હે રજા, ના હોવે મુજે કાજા;
ઓસ કાજે મેં તમુકુ, રજા દેતા હું *આજ. ૫

કે મુરલીમ કતલ, કુફીયું કરાએ;
વે કર બે-વફાઇ, ફેર ગએ હે સોણાએો. ૬

અબ મુજ કુ તો આવકર, એસા પડીલા કામા;
રજા તમુકુ હે કરતા, તો મેં અસરે ઠામા. ૭

એ શેહઝાદેકી બાત, અહલબેતે સુન લહી;
એસી બાત તો અનુને, ફેર શેહઝાદે કુ કહી. ૮

યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, જીવ હોવે જે હજારા;
વે જીવુ સેતી તન, હે તમુ પર વારા. ૯

યું અહલરે બેતને, અરજ પોચાહી;
એ સુન સુન મુમનુ, દલ ચંતા એ આહી. ૧૦

રે તુહી

જે હજાર જીવ હોવે સહી, ડાલીએ તમ પર વારરે,
ડાલીએ તમ પર વાર;
જોવાબ એ અહલ બેતનેં, કહ્યા દિલકે પિયારરે,
કહ્યા દિલકે પિયાર. ૧૧

*આજ

— ૧૫૮ —

બરહા

બેકસ ફરઝંદ નબીયાંકે, હુએ તો પરદેશમા સહી;
મદદ ના આવે કોહી, એસા કીયા અપને દહી. ૧
જાહો સભી કે ફેરકર તમે, કહી શેહઝાદે બાતરે;
જે તે તો હુએ સાથે તમે, ઓરત મરદકી જાતરે. ૨
મુજકુ તો વે કરસી સહી, જું ચાહસી રહમાનરે;
છોડ કર જાહો મુજકુ, સારે પાહો અમાનરે. ૩
ફેરાક કે લીતે સહી, કયા શેહઝાદેને જાનરે;
ચાતા સોવે આપ કરે, એસા તો હે રહમાનરે. ૪
ઇબને રસુલુલ્લાહ તમે, એસી કરો કયું બાતરે;
કુરબાન જીવ હમારડા, તમ પર સારી જાતરે. ૫
અહલ બેતને એતના કહયા, નેંના ભરાયા નીરરે;
ઝારઝાર રોએ સઘળે, કીતી ના મનકુ ધીરરે. ૬
દેદાર છોડ જાવે કાંહાં, એસે કયું કહો બેનરે;
ફેરાકકે લીતે સહી,, ઝુરીએ ઓનુ કે નેંનરે. ૭
વાએ હમારે પાદશાહ, પાંતુ બસતા બાગરે;
બીછરન કેરા હમકુ, લાગા હે સીને ડાગરે. ૮
કરને જુદાઈ અબ તમુસુ, છોડને જાવે કહાં;
દેદાર કેરા દેખના, ફેર કર હમુ હોવે કહાં. ૯
કિયામતકુ હમુ દેખના, મુસતુફાકે પાસરે;
હમ છોડકર જાવે કહાં, રેવેગેં હોકર દાસરે. ૧૦

—:※:—

૧૫૯

અહલ બેતકુ શેહઝાદેને, જબ શીખરે દલાઈ;
બોત ફેરાકકે લીતે, ઓનુ દલગીરી આઈ. ૧

વાએ પાદશાહ હમારે, તુજે છોડ કચું જાવે;
ફેર કિયામત દનમા, હમ મોહુ કયા દેખાવે. ૨
એ દેદાર ફેર કર, હમ દેખેરે કાંહાં;
જે મહરૂમ હોવે, હમ એાસ ઠામ માંહાં. ૩
અને ગોલામ ભી આવકર, શેને રે લાગે;
લીતે ફેરાકકે તોડને, લાગે રે ભાગે. ૪
ત'મ શેહઝાદેને દુઆ, ખેર એાનુ કુ કીતી;
ભી ચલનેકી ચંતા, મન રે દીતી; ૫
સેા કુફેકી તરફ, ફેર ઉઠ કર ચલીએ;
અને કબીલા સાથે, સ'મ ચલીએ મલીએ. ૬
સામી વાટ માંહી આવતે, એક મરદ દેખાયા;
એાસે શેહઝાદેને પાસ, કાજ પુછને બેાલાયા. ૭
ત'મ એાનુ આવ એતની, ખ'મરરે કહી;
ઇ'મને ઝીયાદને લશકર, ભેજ્યરે સહી. ૮
સેા ફલાને જંગલમાં, હે લશકર સારા;
ઘોડે હાથુ માંહે પકડે હે, લીયારે ઉતારા ૯
વે સ'મતો તમારી, હે રાહારે દેખાતે;
વે કતલ કીયા હે, તમારા ચાતે. ૧૦
તમ યાંથી ફરેા, યે હે મસલત બાતી;
મત કરેા અતબાર, કુફીયુંકી જાતી. ૧૧
એતી ખ'મર તો આવનારે, શેહઝાદેકુ કહી;
એ સુન સુન મુમન મન દીએારે સહી. ૧૨

રે તુહી

બેટે સારે ખ'મર કહી, પાસ શેહઝાદે આવરે,
પાસ શેહઝાદે આવ.
દુરી જનો આએ સામની, દેવે તમકુ દાવરે,
દેવે તમકુ દાવ. ૧૩

૧૬૦

અને બેટે સરયા સોગંદ ખા, બોદાકી કહે યા;
તબ શેહઝાદેને સુનકર, સબરે લહીયા. ૧
કે તમારે ભાઇ સુ, બેત જનુથી કરાઇ;
વે સબ ફેર ગહે, યું બ્બર બતાઇ. ૨
વે શામકે લશકર, સેતી હે મેલાએ;
વે કુફી તમારે, શામી લેને હે આયે. ૩
તલ જેતા અતબાર, ના બોનુકા કરના;
એસા મન માહે જાન કર, હે તમુકુ ફેરના. ૪
બેટે સરીયે સઘળી, એ કહીરે બાતી;
સો શેહઝાદેને સુની, સબ બાત હે સોણાતી. ૫
તબ જઝાકલ્લાહ કરને, શેહઝાદેને કહ્યા;
તબ બેટા સરયા ચલયા, એ સુનકર લહીયા. ૬
જં સેરાતર મંઝિલકા, કહીએ રે નામા;
જબ શેહઝાદે પોચે, જ એસરે ઠામા. ૭
તબ રાતકુ એસ ઠામ, ગોજરાન કીતા;
ભી સભાકુ ચલીએ, એસારે સોણીતા. ૮
જબ સુરજ રે ઉગતે, હોઇ રોશનાઇ;
તબ દુશમન કેરી, ફોજ નજરૂ આઇ. ૯
તબ લશકર આવકર, નજરૂ પડીઆ;
તબ શેહઝાદેકે લોકુને, મન બ્બરે ધરીયા. ૧૦
અને સરફાં રે બાંધ કર, સામી રહે રે સબાઇ;
તબ શેહઝાદેને આદમી, ભેજ બ્બર મંગાઇ. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી

લશકર આમના સામની, મલે દો કાજ જંગરે;
મલે દો કાજ જંગ.

શેહઝાદે કે લોક સહી, હુએ જંગ કે રંગરે,
હુએ જંગ કે રંગ. ૧૩

—:*:—

૧૬૧

તબ શેહઝાદે કે આદમીને, પુછા સરદાર કા નામા;
કે કુન હે સરદાર, અસ લશકર ઠામા. ૧
તબ હોર ને આવકર, નામ આપસ કા લીતા;
હોર કબને યઝીદ, આવ જવાબ રે દીતા. ૨
ફેર શેરઝાદે ને પુછા, આયે યારી હો દલાને;
કે હમના હો સેતી, લડાઇ કરાને. ૩
ફેર હોર ને આખા, મેં હું લડાઇ કુ આયા;
યું શેહઝાદે કો જવાબ, હોર ને દલાયા. ૪
લા હોલ વલા શેહઝાદે ને, તબ તો આખા;
સો આખર તક, કહેકર દાખા. ૫
ફેર શેહઝાદે ને પુછા, હોર હાલ કયા હે તેરા;
કહ્યા ઝીયાદ કે બેટે ને, મુજે ભેજા રે સવેરા. ૬
કે તમોસુ મુરવત, મેં કરરે નાંહાં;
ના જનેહું તમોકુ, ઓર રાહા કે માંહાં. ૭
અને પીછેભી ફિરને, ના તમોકુ દલાહું;
મેં સાથે તો તમારે, ચલા રે આહું. ૮
સો કુફે તક, તમોકુ પોચાહું;
એતે કામ હે દીતે, મુજે મેં હોરે કરાહું. ૯
એતી હોરને શેહઝાદે, સુ બાતરે કહી;
વખત ઝોહરકા હોવડા, એસી ખબરરે લહી. ૧૦
તબ શેહઝાદેને કહ્યા, વખત નમાઝકા આયા;
નમાઝ અપનરે કીજીએ, યું કુંને બતાયા. ૧૧
એ હોર ને સુનકર, બાત રે લીતી;
એ સુનતે મુમન, એતી ચંતા મન દીતી. ૧૨

રે તુહી

ખોલકર બાત હોરને કહી, શેહઝાદે રોયે નેંનરે,
શેહઝાદે રોયે નેંન;
અફસોસ દિલકુ લાગયા, સુન સુન હોર કેરે બેનરે,
સુન સુન હોર કેરે બેન. ૧૩

—:*:—

— ૧૬૨ —

તબ હોરકુ શેહઝાદે ને, એતના આખા;
તમુ કુમ સેતી નમાઝ, કરોને દાખા ૧
અને મેં ભી કુમસુ, કરૂંરે નમાઝા;
કે વખત જે ઝોહરકા, હુઆ હે +હાઝા. ૨
યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, કે અરજ પોચ્યાહી;
સો શેહાદે કે અરજ, કહી હોરને સહી. ૩
તમે હુએાને શેહઝાદે, હમારે ઇમામા;
દોનુ લશકર નમાઝકા, કરે એકઠા કામા. ૪
તમે હુએાને ઇમામા, દોનુ લશકર કેરે;
પીછે તમારે નમાઝ, હમ કરેરે સવેરે. ૫
તબ શેહઝાદે ને ખેર, દુઆરે મંગાઇ;
સો હોરકે હકમા; દુઆ માંગીરે સોણાઇ. ૬
તબ શેહઝાદે ને ઉતર કર, નમાઝરે કીતી;
કીતી હોરને ×ઇકતેદા, સેતી લશકર સોણીતી. ૭
યું લશકર દોનુંને, સાથે નમાઝ કરાઇ;
પીછે ઠાડે હુએ શેહઝાદે, એસી બાતરે સોણાઇ. ૮
હો ઠાડે તલવાર પર, તકીઆ દીયા;
બાત કુફીયુંકુ કેનેકા, મન સોચરે કીયા. ૯
જે હોરકે સાથે, થા લશકર સારા;
ઓસે કેને હો કેરા, સોચ મનરે સવારા. ૧૦

+ આ વખત. × મુકતદી થયા.

એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જતી;
અને એક કર કહેા, દન એાર રાતી. ૧૧
રે તુહી
ઇમામ શેહઝાદે હેાએકર, કીતી સહી નમાઝરે,
કીતી સહી નમાઝ;
હેાર પીછે આવ ડાડા રહ્યા, એસા સેાણા અવાજરે,
એસા સેાણા અવાજ. ૧૨

—:*:—

૧૬૩

કહ્યા કુફી તેા સારે, સુનેા તમના;
મેં ઇયાં નાહી આયા, ઉઠ આપકે મંના. ૧
થે કાસીદ તમારે, મેાજેકુ પેાચાએ;
વે લિખાતેા તમારા, થે રે લાએ. ૨
થી એાસમા ઉતાવળ, બાત રે લખાઇ;
એસી કિતાબત તમેાને, થી મુજે રે ભેજાઇ. ૩
કે હમેામા કેાઇ, નાહી રે ઇમામા;
કે *એકતેદા એાસકા, હમ કરે રે કામા. ૪
જે હમ મેં હેાવે, તમારી જતી;
દેા જગ કેરા કામ, હેાવે લખી થી બાતી. ૫
એસા કાગજ તમને, થા લિખને ભેજાયા;
એાસ કાજે ચલ કર, મેં ઇયાં હું આયા. ૬
જે આપસકે અહદકુ, રાખના ચાહેા;
તેા ફેર નવા કેાલ, આહેા મેાજસુ કરાહેા. ૭
તેા તમારે રાહામા, મેં ચલકર આહું;
જે કેાલ રે તમારા, ફેર નવા મેં પાહું. ૮
અને તમારી ખાતર પર, બાત એ આવે નાંહાં;
તેા ફેર મેં જાહું, એાર રાહા કે માંહાં. ૯

* પેરવી કરવી.

તો ફેર ઉઠ જાહું, જાં મનકા ચાયા;
એતા શેહઝાદે ને જવાબ, ઓનુકા સોણાયા. ૧૦
તબ ખુદાકી સોગંદ, હોર ને ખાઇ;
કે કાગજ કી ખબર, મેં નાહી રે પાઇ. ૧૧
કહ્યા હોર ને કાગજ કી, ખબર ના પાઇ;
એ સુન સુન મુમન, બાત એતી મન આઇ. ૧૨

રે તુહી

હોર ને સોગંદ ખાએકર, કહ્યા ખબર મોજે નાહીરે,
કહ્યા ખબર મોજે નાહી;
કાગજ કેને થા ભેજ્યહીયા, કયા લિખા થા ઓસકે માહીરે,
કયા લિખા થા ઓસકે માહી ૧૩

—:*:—

— ૧૬૪ —

પછે શેહઝાદેને કહ્યા, સાથે હે જે તેરે;
ઓસ લખે માંહે ઓનુકે, નામ હે રે અનેરે. ૧
એતા શેહઝાદે ને કિતાબત, કેને મંગાઇ;
સો પઢને ઓનુકુ, સબુકુ સોણાઇ. ૨
તબ કીતને તો સુનતે, સર નીચેરે બાએ;
બાત દલ હોર સેતી, પુરે શરમાએ. ૩
ચું કિતાબત કર, બાત શેહઝાદેને કીતી;
એતે અસરકી વેળા, હુઇ સોણીતી. ૪
તબ અઝાં રે દલાકર, નમાઝ કરાઇ;
સો પેલી હોર રીતે, કીતી નમાઝ સોણાઇ. ૫
કે લશકર દોનું ને, એકતેદા કીતી;
હુએ શેહઝાદે ઇમામ, બાત હે સોણીતી. ૬
એતે કુફેથી ઉંટકા, અસવાર આયા,
સો ઝીયાદકે બેટકા, લખા રે લાયા. ૭
ઓને હોરકુ આવકર, કિતાબત દીતી;
સો હોરને કિતાબત, બેગે પઢીરે સોણીતી, ૮

થી હોરકુ લખા, મન એતના લાએ;
કે હુસેનકુ કીતાબત, જાં પોચે વાં રખાએ. ૯
કે ઘાસને પાણી, જાં હોવે રે નાંહાં;
તુ હુસેન કુ રાખ, ઓસ જગો રે માંહાં. ૧૦
વે કિતાબત પઢતે, બાત એસીરે દેખાઇ;
એ સુન સુન મુમનુ, દલ ચંતાએ આઇ. ૧૧

રે તુહી.

ઝીયાદ કે બેટેને સહી, કાગજ ભેજીયા જનરે,
કાગજ ભેજીયા જાન;
વે હોરકુ આવ પોચીયા સહી, જ્યાં થે શેહઝાદે માનરે,
જ્યાં થે શેહઝાદે માન. ૧૨

—:※:—

૧૬૫

તબ હોરને વે કિતાબત, પઢ શેહઝાદે કુ દીતી;
તબ શેહઝાદે ને લેકર, આપે પઢી રે સોણીતી. ૧
તબ હોરને કહ્યા, દેખો કેસા હે લખાયા;
કે ઝીયાદ કે બેટે ને, કેસા કાગજ ભેજીયા. ૨
કેસી તાકીદ કરને હે લખી રે બાતી;
જેસી તમુને પઢી, હે સમજ જાતી. ૩
એસે કામ માહે મેં તો, હોના રયા હુ હેરાના;
નાહી મેરે દલમા, આતા સોચકા ઘાના. ૪
નાહી લખે જેસા કરતા, તો હુ ઓસસુ ડરતા;
કે નાહી જે મેરા, કુછ હોકમસુ ચલતા. ૫
અને જે કભી કરું, ડર ખુદાકા હોના આતા;
જીવ રસુલ ખુદાકે, સુ હે શરમાતા. ૬
યું મુશકલ મુજકુ, દોનું હાલ હે લગાઇ;
એતી શેહઝાદે કુ અરજ, હોર ને પોચાઇ. ૭

હોર શેહઝાદે કા હાથ લે, હાથ ઘસ લે ચલીયા;
સો લશકર સેતી, એક કનારા લીયા. ૮
કર ખીલવત શેહઝાદે કુ, કહી રે બાતી;
જાં હોનુ બના અવરકો, નાથી રે જાતી. ૯
ઇબને રસુલુલ્લાહ, હોરકા હાથ કટાવે;
જો તલવાર તમારે સામી રે ઓચાવે. ૧૦
આંખાં હોર કીયાં કુટે, યું કીતીરે બાતા;
હોર જો તમો સુ, હોવે ॥ખીયાનત ચાતા. ૧૧
સો શેહઝાદે સુ હોરને, એસી કહીરે બાતી;
એ સુન સુન મુમન, યાદ કીયા દન રાતી. ૧૨
રે તુહી
બાત હોરને *ગોશે બોલાએકર, કીતી શેહઝાદે +સંગરે,
કીતી શેહઝાદે સંગ;
સો મસલત કહી બોલકર, જો થા નેહ મન રંગરે,
જો થા નેહ મન રંગ. ૧૩

—:*:—

— ૧૬૬ —

પેલી હોર તો, એતની અરજી પોચાવા;
પછી મસલત કહી, દલ કે ચાવા. ૧
યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, હો અસવાર ચલીએ;
અને લશકર હોનું, ચલ સાથે રે મલીએ. ૨
યું આપે રે જાકર, ઉતારા લીજે;
અને સોચ તો એસા, મન રે દીજે. ૩
કે તમ સાથે હરમ, હે કીજે ઓસકા બાના;
કે બહાને સુ ઉતરો, તમ દુર રે મોકાના. ૪
અને મેં કહું હમારે, સાથ કુફે હેં આતે;
હેં આવતે ચલે, નાહી જંગ રે કરાતે. ૫

॥ બે ઇમાની, બે વફાઇ. * કનારે, એક બુણામા, એક બાજુ. + સાથે.

ચું કૅકર ધીરક, દલાહું સબુકુ;
લશકર સાથે હે રે * * * *. ૬
તબ કરાર સુ સારે, એ સોવેંગે રાતી;
તબ તમ ઉઠ ચલો, કહી હોર ને બાતી. ૭
સો રાહાકુ ફેર કર, તમ ઉઠ કર જાહો;
સો જીધર રે તમારે, દલ સુ ચાહો. ૮
કે મસલત એસી, હે દલ રે આતી;
યું હોરને શેહઝાદે સુ, કહી રે બાતી, ૯
તબ શેહઝાદે ને સુન કર, હુઆ ખેર રે મંગાઇ;
કે મસલત હો કેરી, દલ માંહી આઇ. ૧૦
સુનો શેહઝાદે યાંથી, તબ ભએ અસવારા;
તબ મુમનુ એતના, સોચ મન રે સવારા. ૧૧

રે તુહી

હોરકી મસલત સુનતે, સબ ભયે સવાર રે,
સબ ભયે સવાર;
રાહ કુરે કી ચલીએ, રબ કેરે આધાર રે,
રબ કેરે આધાર. ૧૨

—:*:—

૧૬૭

આધે લશકર દોનું, જા લીયા રે મોકામા;
જાએ ઉતરે જું કયા થા, સોચ કા કામા. ૧
સબ હોર કે લશકર ને નીંદ રે લીતી;
તબ શેહઝાદે ને અસવારી, લોકુ સુ કીતી. ૨
ચલે ઉઠ કર શેહઝાદે થી અંધારી રાતી;
હે કીધર રે જાતે, યું બુઝી ના બાતી. ૩
જબ સભાં રોશની કા, હુવા રે ઉજલા;
તબ શેહઝાદે કા ઘોડા, રહ્યા એાસ રે હાલા. ૪

સહી ઓસ વેળા ઘોડા, ઓસ ડામ રે ગરીયા;
ત'પ શેહઝાદે ને ચા'પક લે, ગરમ રે કરીયા. ૫
પણ ડગ તો ઘોડે ને, ભરા રે નાંહાં;
એસા હઠીલા હો રહીલા, ઓસ ડામ માંહાં ૬
ઓસ ડામ કા શેહઝાદે ને, નામ રે પુછાયા;
ત'પ એકને એતના, કેને બતાયા. ૭
યા ઇ'પને રસુલુલ્લાહ, જે હે રે એ ડામા:
હે ઇસકુ કેતે, કરબલા નામા. ૮
જ'પ શેહઝાદે ને સુનકર, નામ રે લીતા;
ત'પ કઝા હો કેરા, સોચ મન રે દીતા. ૯
કે નબીજી ને કહા થા, વહી એ ડામા:
જે ખાક થી દેખાઇ, કરબલા નામા. ૧૦
યું શેહઝાદે ને મનમા, સોચ રે કીયા;
ત'પ મુખનુ સ'પુને, મન એતના દીયા. ૧૧

રે તુહી

+નામુસ જે ખાક લાએ થે, જસ જગોકી ડામરે.
જસ જગોકી ડામ:
શેહઝાદે ઉઆં પોચે સહી, કરબલા કે નામરે.
કરબલા કે નામ. ૧૨

—:※:—

— ૧૬૮ —

૩ આ ઇ .

શેહઝાદે કરબલા ડામ પોચીએ, ઘોડા ના ચલે એક ડગરે;
÷તાઝયાના જે મારને ચલાઇઆ, તો ભી ના માંડીયા પગરે. ૧
શેહઝાદેને કહયા ઓસ ડામ કા, હે જે કભી કરબલા નામરે,
સ'પત બલાતો પોચે મોજકુ, સહી એ હે સહી ડામરે. ૨

+ હ. જીમરાઇલ અ. સ. ÷ ચાબુક.

તેગ તલે ફરઝંદ નબીએકા, કરનેકા એ હે મુકામરે;
* * * * * * *. ૩
માતમ આલ હો કેરડી, હોવે ને હોવે ઇયાં સહી;
સપાઇયું કુ પીઉ દો ટુકડે, હોવેગી ઇયાં બાત કહી. ૪
મુસીબત મેરી પર રોવેંગે, જનાવર જંગલ બયાબાનરે;
રોઇભી દરયા કેરી મછીયાં, શેહઝાદેને કહા એ જનરે ૫
ઝાર ઝાર શેહઝાદે રોયે સહી, ભર ભર ઓસ ડામ નેંનરે;
ભર ભર નેંનુ આંસુ ચલીએ, કેતે કેતે બાતુકુ બેનરે. ૬
દેખને દેખ રમવે અપના, એસા તો સુરીજનહારરે;
શેહઝાદે રોવે રે નેંના ભર ભર, દુખ દલ પાવે ના કરારરે. ૭
હુકમ લીયા રે શીશ અપને, નબીજી કે ફરજંદ જનરે;
હકકી રાહા સુ ઢંગ દુની કે, અવલે દીસે સહી માનરે. ૮

—:*:—

૨ ૬ ૯

જમ શેહઝાદેને બેતાં, ફરાકકી પઢીયાં;
અને મરસીએ માએ, એ બેતાં રે કરીયાં. ૧
તમ અલી અકબર, બેટે શેહઝાદે હો કેરે;
એ બેટે બેટે શેહઝાદે, પાસ આયે રે સવેરે. ૨
સો ઘોડે કુ ચલા કર, બેગે રે આયે;
જમ શેહઝાદે કે બોલ; એસે કાનો રે સોણાયે. ૩
કયા હાલ હે તમારા, એસી ફેલ કયું હો કરતે;
તમ એસા કેના, કયું જીભે હો દેતે. ૪
તમ શેહઝાદે ને કહા, સુનો બાપ કે જીયા;
દાદે તમારે કે સાથે, મુસાફરી થી કરયા. ૫
સો મુરતુઝા અલી, બુઝો રે નામા;
મેં બાપ સાથે આયા થા, અસરે ડામા. ૬
ઇયાં આવકર હમુને, થા લીયા રે ઉતારા;
દાદા તમારે થે સુતે, મન ઇયાં કરને કરારા. ૭

તબ એકાએક ચોંક કર, આયે રે જગાએ; KKABH
સો રોતે રે ઉઠીયે, નેંના આંસુ રે ચલાએ. ૮
કચું રોતે હો આવા, તબ મેંરે પુછાયા;
એસા રોનેકા સોચ, કેસા દલ હે આયા. ૯
એ આપસ કે બેટોકુ, કહી શેહઝાદે ને બાતી;
એ સુન સુન મુખન, કયા દુન ઓર રાતી. ૧૦

રે તુહી.

મુરતુઝા અલી સાથે આહીયા, થા મેં ઓસ ડામરે.
થા મેં ઓસ ડામ;
શેહઝાદે ને કહ્યા ફરઝંદકુ, અલી અકબર જે નામરે.
અલી અકબર જે નામ. ૧૧

—:※:—

— ૧૭૦ —

જબ તમારે દાદે કુ, મેં પુછી એ બાતી;
ફરઝંદ કુ હેં કેતે, શેતઝાદે કી જાતી. ૧
તબ આવા ને એતના, મુજકુ બતાયા;
કે લોહી કા દરયા મોજે નજરૂ આયા. ૨
અને ઉસ માહે હુસેન હે, પડા રે દેખાયા;
સો હાથ પગ ડાલતા, મોજે નજરૂ આયા. ૩
અને શોર ભી કરતા, મેં દેખા રે નેંના;
પણ મદદ ના કીતી, કેને ઓસ હાલ મેના. ૪
તબ ફરયાદ હુસેને, બોત કરાઈ;
પણ મદદ તો કસીકી, ના રે આઈ. ૫
એતા કેકર આવાને સામી મેરે દેખાયા.
અને દેખ કર એત ના, મોજકુ પુછાયા ૬
અબ્બા અબ્દુલ્લાહ સખતી, પોચે તમારી જાતી;
અસ નામસુ આવા ને કીતી મોજસુ બાતી. ૭

ડયાં સખતી પોચેગી, તમારી જતી,
તબ તમે કા કરેગે, યું કહી રે બાતી. ૮
તબ સબુર કરૂંગા, મેં એતના આખા;
કયા સબુર હોય બના, કરૂં એતના હોય આખા. ૯
તબ બાવાને કહ્યા, હાં યું હે કરના;
બોત સબુર કા અજર, મન માહે ધરના. ૧૦
એ વે હે ડાભ સુનો, બાપકે જીયા;
એ શેહઝાદે ને બેટે કુ, જવાબરે દીયા. ૧૧
અલી અકબરે તંબુ, તબ ડાડા રે કરાયા;
નદી ફરાત કિનારે, લે બીમા રે બનાયા. ૧૨
અલી અકબર બોસ દન, સર બરાબ કીતી;
સુન સુન મુખનુ ને ચંતા, મન એતની દીતી. ૧૩

રે તુહી

બાવાને મોજે થા આખીયા, કહી શેહઝાદે બાતરે,
કહી શેહઝાદે બાત;
કરબલામા દુખ પાહસી, બોત તમારી જતરે,
બોત તમારી જત. ૧૪

—:※:—

૧૭૧

અલી સધારે રાહામા, આયે થે કરબલા ડામરે,
શેહેઝાદે કુવે મેં સાથ થા, હુસેન જનુકા નામરે. ૧
રોતે ડયાં દેખે સહી, નેંનુ ઝુરીયા નીરરે;
શેહઝાદે કુવે મેં પુછયા, હુઇ ના મનકુ ધીરરે. ૨
રોતે હોય કસ કાજે તમો, કહોને મોજકુ બાતરે;
નેંનુ નજર હે પોંચીયા, દુઃખકા તમારી જતરે. ૩
હુસેન કે કાજ કહ્યા, રોતા હે નીર ભર નીરરે;
ફરઝંદ દુઃખ તમારે સહી, હોવેના મનકુ ધીરરે. ૪

નદી ચલતી લોહીકી, દેખી મેં ઓસીહી હામરે;
ઓસમે ગિરે દેખે તમુ, હુસેન કેરે નામરે. ૫
આજીઝ હોઇ હાથ પગ ડાલકર, ફરયાદ થે કરતે સહી;
મદદ ના કોઇ પોંચીયા, એસા કીયા અપને દહી. ૬
મુસીબત હોઇ પોંચે સહી, આવેગા ઓસ દનરે;
ઓસ કાજે હું રોતા સહી, ફરઝંદ સુન મનરે. ૭
તબ કયા કરેગે પુછયા, મુજકુ ફેર કર બાતરે;
ઓસ કામ જબ પોંચે સહી, સખતી તમારી જતરે. ૮
શેહઝાદે કેવે તબ મેં કહ્યા, સબુર કરું બાપરે;
જેભી મોજે લાગે ઘણા, સખતી કેરા તાપરે. ૯
સબુર બના ચારા નાહી, ઓર કામ કયા કરેા સહી;
સહું મેં દુઃખકુ જત પર, દેવે જે અપના દહી. ૧૦
અબ તો પોંચ્યા મેં આવ કર, વે કહીથી જે હામરે;
સુનતે તો મેં બુઝા સહી, કરબલા કેરા નામરે. ૧૧
શેહઝાદે કેવે વખત સહી, પોંચા +અજલકા હામરે;
ફરઝંદ જીવ બાપકે, એ સુન મનમા માનરે. ૧૨

—:※:—

૧૭૨

તબ ઝીયાદ કા બેટા, જે ઉમર રે નામા;
જે હુવા થા રે હાકમ, કુફે કે હામા. ૧
જબ ઓસકુ તો એતની, હુઇ રે આગાહી;
કે શેહઝાદેકી આનેકી, ખબરરે પાહી. ૨
કરબલા માંહે આવકર મુકામ હે કીત.;
સો લડકુ સેતી, હે આના રે સોણીતા. ૩
ઓને એસા સુન કર, કાગજ ભેજાયા;
અને કાગજકે માંહે, એસારે લખાયા. ૪

+ મોત.

કે તુજકુ નસીહત કી, બાત હું બતાતા;
બૅત કબુલ યઝીદ કી, સોચ માંહે આતા. ૫
સહી બૅત હે કરની, સુન નસીહત મેરી;
અને નાંહી તો જંગકા, કરે સામાન સવેરી. ૬
ચું ઝીયાદ કે બેટે ને, એ લખને ભેજીયા;
જો કુછે હો કેરા, હાકમ કેલાયા. ૭
જબ શેહઝાદે કુ પોચીયા, વે લખા જસ હાલા;
તબ શેહઝાદેને પઢ કર, ઓસે ફાડ રે ડાલા. ૮
કહયા શેહઝાદેને વાએ, ઓસ હાલ રે માંહાં;
કે રજામંદી બંદેકી, ચાતા દલ રે માંહાં. ૯
અને રબ કે ગોસે કા, ડર મન રે ના આના;
કે બંદેકી ખુશાલી, મન માંહે જના. ૧૦
ઓને કાસદ ને કાગજ કા, જેવાબ મંગાયા;
નાંહી શેહઝાદે ને કીયા, જેવાબ બતાયા. ૧૧
હક ઝીયાદ કે બેટે કે, દોઆ બુરી રે મંગાઇ;
એ સુન સુન મુમન, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૨

રે તુહી.

ઝીયાદ કે બેટેને લખકર, ભેજા શેહઝાદે પાસરે,
ભેજા શેહઝાદે પાસ;
સો ગુમાન સેતી લખીયા, બૅત કરાનેકી આશરે,
બૅત કરાનેકી આશ. ૧૩

—:*:—

— ૧૭૩ —

તબ ઝીયાદકે બેટેકા, પીછા કાસીદ રે ફરીયા;
જબ જવાબ ના પાયા, સો ગોસા મન ધરીયા. ૧
જા ઝીયાદકે બેટેકે, આગે કહી સબ બાતી;
તબ સુનતે ગોસેમા, હુઇ ચું આસકી જતી. ૨

કે ઝીયાદ કે બેટેકે, દલ રીસ રે આઇ;
ત'મ ઉમર બીન સાઅદ કે, સાથ ફોજરે ભેજાઇ. ૩
સો અસવાર દીયે, ઓસે પાંચ રે હજારા;
અને બેગેસુ ભેજા ઓસે કર અસવારા. ૪
ત'મ સાઅદકા બેટા, ચલ કર આયા;
સો શેહઝાદે કે સામી, આવ ઉતારા બનાયા. ૫
ઓને શેહઝાદેકો ઉતરકર, બાત રે કલાઇ;
આયે હમારે મુલકમા, ચંતા કેસી મન આઇ. ૬
મેં આયા હું જે લખા, તેં થા ભેજાયા;
યું શેહઝાદેને ઓસકો, જેવાબ કલાયા. ૭
તેં કબીલે સેતી લખકર, થા લખીયા નામા;
વે થા મોજે પોચા, મકકે કે ઠામા. ૮
સો વાસતે લખેકે, મેં આયા ઓસ ઠામા;
અને કૉલ ભાના તમોને, એસા કીયા રે કામા. ૯
મેરે, ચચાકે બેટેકુ, તમુ યારી રે ના દીતી;
કૉલ ભાનકર ઓનુકી, જાત કતલ રે કીતી. ૧૦
મેં પીછા રે ફરું, એસા મન હે આવે;
જો કોઇ રે હમુકો, જાતે મને ના કરાવે. ૧૧
યું શેહઝાદેને જવાબ, ઓસકુ દીતા;
એ સુન સુન મુખનુ, યાદ કીયા રે મીતા. ૧૨

રે તુહી

ભી સાઅદકા બેટા ચલકર, પડીયા સામી આવ રે,
પડીયા સામી આવ;
યું દુરીજનુ ઘેરા ડાલીયા, દેને કાજે દાવરે,
દેને કાજે દાવ. ૧૩

—:※:—

— ૧૭૪ —

ત'મ સાઅદકે બેટેને, એ ખબર લખાઇ;
સો ઝીયાદકે બેટેકે, પાસ રે ભેજાઇ. ૧

ત'પ ઝીયાદકે બેટેને, ફેર કાગજ ભેજ્યા;
સહી ઓસ માંહાં એતના, થા રે લખાયા. ૨
જો હુસેન રે કબુલે, બેતકી બાતી;
તો કુછ મત કહીયેા, અસકી જતી. ૩
અને નાંહી તો ફેર કર, મોજે લખીયેા ×નામા;
તું *સતાંબી હેા સેતી, એ કીજીયેા કામા. ૪
વે સાઅદકે બેટે હાથ, જ'પ કિતાબત આઇ;
ત'પ ઓને પઢ કર, શેહઝાદેકે પાસરે ભેજાઇ. ૫
ત'પ શેહઝાદે પઢ કર, મું રે ફેરાયા;
અને જોવા'પ ઓનુકા, એતના કલાયા. ૬
મેં ઝીયાદકે બેટેકા, બોલ માનુ રે નાંહાં;
મેં અમલ ના કરૂં, કેન ઓસકે માંહાં. ૭
ત'પ સાઅદકે બેટેને, ફેર કાગજ ભેજ્યા;
સેા ફરમુદા શેહઝાદે, કેરા રે લખા[illegible]. ૮
જ'પ ઝીયાદકે બેટેકુ પોચ્યા લખા ઓસ કેરા;
ત'પ બોલને ઓસકુ, પઢીયા સવેરા. ૯
ફેર પઢતે ઓસકુ, બોત રીસ રે ચઢાઇ;
ત'પ ફોજાં કેતીઆં, ફેરને ભેજાઇ. ૧૦
ત'પ સીન નામીકા, બેટે રે કહીયે;
ભી રાબીયેકા બેટા, સીસ રે લહીયે. ૧૧
ભી સેામર તો બેટા, ઝુલહ'પસ કેરા;
અનુ તીનુ સાથે લશકર, દીયા રે બોતેરા. ૧૨
યું સાઅદકે બેટેકી, મદદ કરાઇ;
એ સુનતે મુમન, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૩

રે તહી

× પત્ર. * જલદી.

બી ઝીયાદકા બેટા રીસ કર, ભેજે કહી અસવારરે,
ભેજે કહી અસવાર;
સો ફોજાં ફોજાં ભેજીઆં, થે વે કહી હજાર રે,
થે વે કહી હજાર. ૧૪

—: (૦) :—

— ૧૭૫ —

કહયા હુસેનકુ નદીથી, જા દુર રે કરાહેા;
અનુ લોકુ હેા સેતી, દુર પાણી થી રખાહેા. ૧
સો જાં હે એ ઉતરે, નદી રે ફોરાતા;
દુર ઉઆંથી કીજીયેા, કહી એ બાતા. ૨
કે પાણી પીને, દીજીયેા નાંહાં;
જાં કલકલે સારે, પિયાસકે માંહાં. ૩
સો જમતાંઇ યઝીદકી, બેત કબુલ કરાવે;
એ તમ તક પાણી, પાસ આના રે ના પાવે. ૪
યું ઝીયાદકે બેટેને, બાત ઓનુકુ આખી;
સો ઓનુને સુનકર, સમ યાદ રે રાખી. ૫
તમ સાઅદકે બેટેને, બેટા હેાઝાઝ ભેજાયા;
સો પાંચ લશકર, સાથ ઓસકે દલાયા. ૬
ઓને શેહઝાદેકા ડેરા, આવ નદીથી ઉઠાયા;
અને પાણીકા નાકા, આવ બંધ રે કરાયા. ૭
તમ શેહઝાદેને મોકામ, જા દુર રે લીતા;
નામ બાદીયા જગેા, ઉઆં ×ખીમા રે દીતા. ૮
ઓસ દન થી તારીખ, પાંચમી કહીયે;
સો મહીના મોહરમ, કેરા રે લહીયે. ૯
તમ છઠી તેા તારીખ, ના પીયા રે પાની;
સારા લશકર પિયાસા, રહા બાત રે જાની. ૧૦

× તંબુ.

સુનો સુરીજનહાર, જું હે ચાવે;
વે દોસતું કુ દોની માંહે, સખતી દેખાવે. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને નેહ સુ કહેા; દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી.

માસ મોહરમ બુજુર્ગ થા, પેલા સબુમા જાન રે,
પેલા સબુમા જાન;
શરમ તેા ઓસકી દુરીજનુ, કીતી ના કુછ માનરે,
કીતીના કુછ માન. ૧૩

—:※:—

૧૦૬

માસ મોહરમ હે, દન આશુરાકા આયા;
ઓસ કાજે એ મહીના, બુબ રે પાયા. ૧
દન આશુરેકા રબને, હે બુજુર્ગ કીતા;
સેા નબીજીકી હદીસ સુ, એસા સુનરે લીતા. ૨
થા અરશ ઉઠાયા, દન અશુરે કેરા;
કે નુરીયું કુ હુકમ, થા જબ કીયારે સવેરા. ૩
કે બલકત જમીન, આસમાન કેરી;
સેા અશુરાકે દન, કીતી રબને અનેરી. ૪
અને તારેભી આશુરે, કુ રબને બનાએ;
અને દુંગરભી અશુરે દન, કીએ રે સેાણાએ. ૫
અને દરીયા ભી કીતે, અશુરે દંના;
અને કલમ ભી પેદા, કીયા અસ દન મેંના. ૬
અને અશુરેકે દનમા, +લેાહેા રબને બનાયા;
અને આદમકા તન ભી, ઓસ દનમા કરાયા. ૭

+ (લેાહે મહફુઝ) જ્યાં દરેક થનારી ચીજને અગાઉથી લખેલી છે.

અને અશુરાકે દનમા, *હવ્વા કીએરે જનો;
સો જોડારે આદમકા, હવ્વા નામ રે પછાનો. ૮
દન આશુરેકે આદમ, ગયે બસતકે માંહાં;
જનમ ઇબ્રાહીમ કેરા, અસ દન બના નાંહાં. ૯
અને ઇબ્રાહીમ રબને, આગથી બચાએ;
સો ભી આશુરા કે દન, સહી રે સોણાએ. ૧૦
અને ફીરઓન ×ગરક, અશુરે કુ કીતા;
દુખ અય્યુબકા ઓસ દન, દુર કીયા રે સોણીતા. ૧૧
હુઆ આશુરા કુ આદમકુ, ગોસા રબહો કેરા;
તોબા આદમકી કબુલી, ઓસ દનમા સવેરા. ૧૨
મુલક સુલેમાન સેતી, પીછા રે કીતા;
સો ભી આશુરે કે દન, હે સુન રે લીતા. ૧૩
અને જનમ ઇસેકા, હુઆ આશુરે દંના;
સો મરીયમ કેરે, બેટે સુન રાખો રે મંના. ૧૪
અને નુહુ ભી ઉતરે, ÷કીસતી સેતી;
વે ભી આશુરેકે દનકી, હે બાત રે સેણીતી. ૧૫
હોવે આશુરેકા દન, દન કયામત કેરા;
એસા આશુરા કેરા દન, કીયા રબને અનેરા. ૧૬
ભી ઓર હે ખુબી, લખી બોતરે ઠામા;
દન આશુરે કેરા, વે લખીયા નામા. ૧૭
એસા આશુરેકા દન, રબે બુજુર્ગ કીતા;
બોત નબીયું કુ +નજાતકા દન હે દીતા. ૧૮
અને બોતોકુ સખતી, ઓસ દન હે પોચાઇ;
એ આશુરે દનકી, તમ સુનો રે બડાઇ. ૧૯
વે આશુરેકા દન, હે મોહરમ માંહાં;
તો ઓર કોઈ માસ, હુઆ એસા રે નાંહાં. ૨૦
એ માસકી દોરીજન, શરમ ના લાયે;
કે શેહઝાદે સાામી લડનેકુ આયે. ૨૧

* દાદી હવ્વા (૨.અ.) × ડુબાવ્યો. ÷ હોડી, વહાણ. + મુસીબત નુ દુર થવુ.

સુનો દીન કેરે ભાઇઓ, એ નેહસુ બયાના;
સો સુન સુન એક મન, કરને ધાના. ૨૨
જો મેરે કહેમા, તમ શક રે લાહેા;
કે ભેદ તો બુબ, ના બયાનકા પાહેા. ૨૩
પૅલી ફસલમા લખે સુ, બાત એસી હે સોણીતી;
સબ આઠ દન માંહે, રબે ×ખલકત કીતી. ૨૪
ઉઆં આહુ રે દનુંકે, હે લખીએ નામા;
સો ખલકત કેરે, સબ જુદે જુદે ઠામા. ૨૫
અને ઇઆં તો આશુરેકા, દન રે લખાયા;
યું બયાન તો મલતા, નાંહી રે દેખાયા. ૨૬
સુનો વે દન કહે થે, વે પાસ પાસ નાંહાં;
જબ આશુરા ફેર ફેર, આયા ઉન દન માંહાં. ૨૭
તબ ખલકત રબને, જુદી જુદી રે બનાઇ;
એસ ગુચન * કી બાત, એ બુઝો રે ભાઇ. ૨૮
રે તુહી.
પૅલા રબને થા કીયા, સો આશુરાકા દનરે,
સો આશુરાકા દન;
ખલકત કીતી ઉસ દનમા, સુન એ રાખેા મનરે,
સુન એ રાખેા મન. ૨૯

—:※:—

— ૧૭૭ —

સો છઠી તારીખ કુ, ના મળીઆ પાની;
રહ્યા લશકર પીઆસા, એતી બાતરે જની. ૧
તબ તરસ એ તરસ કર, શેાર બેાલને કીઆ;
જબ પીઆસકે લીએ, હુઆ બાબરા જીઆ. ૨

×બધી મખલુકાત. *ગુંચવણ.

તબ શેહઝાદેને ઉઠકર, એક જાગો રે બતાહી;
ઉઆં કુઆ રે બોદાયા, એસી ખબર રે સોણાહી. ૩
તબ ઓસ માંહે પાણી, મીહારે આયા;
સો લશકર પાણી પી, આરામ રે પાયા. ૪
સો જનાવર તક, વે પોચીઆ પાની;
પછે પાની ગેબ હુવડા, એસી બાત રે જાની. ૫
તબ મોતાહર ઓસદકે, બેટે રે કહીએ;
કે હબીબ તો જનુકા, નામ રે લહીએ. ૬
યા કબને રસુલુલ્લાહ, કર ઓનુને આખા;
પાસ કબીલા હે બેઠા, એતા રે દાખા. ૭
તબ કહો તો અનુકુ, જા દાવત કરાહું;
કે યારી કે કાજે, મેં ઓનુકુ બોલાહું. ૮
ભી કબી લે સકું તો, મેં લાહું રે પાની;
યું હબીબને અરજ, કીતી રે જાની. ૯
તબ શેહઝાદેને રજા, હબીબકુ દીતી;
એ સુનતે મુમનુ, ચંતા એ રે કીતી. ૧૦

રેત હી

હબીબ કબીલા દેખ કર, રજા મંગાઈ આવરે,
રજા મંગાઈ આવ;
હુકમ શેહઝાદે જો કરે, બોલાહું કરને ચાવરે,
બોલાહું કરને ચાવ. ૧૧

—:※:—

૧૭૮

તબ શેહઝાદેને રજાકા, હુકમ રે દીતા;
તબ હબીબ ચલીએ, વે સીસ ધર લીતા. ૧
તબ ચલકર કબીલે, કે પાસ રે ગહે;
જે ચોકીકે કાજે, થે નદી પર ગહે. ૨

યા કુમ મેં તમુકુ, કહું નસીહત બાતી;
ચું જકર કહીયા, હબીબ કી જાતી. ૩
જે શફાઅત નબીજીકી, તમે રે ચાહેા;
તેા શેહઝાદે હુસેનકુ, તમ યારી રે દલાહેા. ૪
જવાબ બશીરકે બેટે, અબ્દુલ્લાને દીયા;
કે જીવ મેં હુસેન પર, હે ફીદા રે કીયા. ૫
તબ હબીબે ઓસકુ, દુઆ બેરરે મંગાઇ;
અને +બશારત ભસતકી, દીતી રે સેાણાઇ. ૬
તબ બશીરકા બેટા, હુએ રે અસવારા;
નેઉ અસવાર ઓર ભી, સાથ હુએ કર પીઆરા. ૭
સેા શેહઝાદેકી તરફ, મું આનેકુ કીતા;
નેહ શેહઝાદે હેા કેરા, મન પુરા રે દીતા. ૮
તબ અનુમા ભી કનીને, જા બબર પેાચાઇ;
સેા સાબદકે બેટેકુ, કીતી રે આગાઈ. ૯
ચાર હજાર અસવાર, તબ ઓને રે ભેજીએ;
તબ ફરાતકે કનારે, વે નદી પર આએ. ૧૦
તબ અનુકે આવતે, હુઇ રે જંગાઇ;
બુબ બશીરકે બેટેને, કીતી રે લડાઇ. ૧૧
તબ શહીદ સારે, હુએ ઓસ ઠામા;
કે શેહઝાદેકી યારી સુ, વે આયે રે કામા. ૧૨
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને નેહ સુ કહેા, દન ઓર રાતી. ૧૩
રે તુહી
નામ શેહઝાદેકા સુનતે, તુરત ભયે અસવારરે,
તુરત ભયે અસવાર;
સેા બેટાથા આયા બશીરકા, મનમા બેાત કર પીઆરરે,
મનમા બેાત કર પીઆર. ૧૪

—: (૦) :—

+ બેશ બબરી.

— ૧૭૯ —

બરહા.

દુશમનુ શેહઝાદે આવકર, ફીએ નદીથી દુર રે,
ઉઆં તો કુઆ ખોદાએ તે, પાણી હુઆ ભરપુરરે. ૧
લશકર સબ પીયા સહી, એસા કીયા રહેમાન રે,
ફેર છુપ ગયા પાણી વહીં બાત તો એતી માન રે. ૨
ચાવે સોહી આપ કરે, એસા તો હે વે રબ રે,
પીયાસે તો હુએ ધાબરે, શેહઝાદેકે લોક જે સબ રે. ૩
પીયાસે તો બાલે ટળવળે, બેનાં ને ભાઇ રે,
તરાસ લશકરમા પડા, એસા કીયા એલાહી રે. ૪
હબીબ રજા માંગકર, ગહે કબીલે પાસ રે,
સીખાવન દેને અનુકુ, પાની ભી લે આને આસ રે. ૫
બશીરકે બેટે સહી કીતી, તો સુનતે આસ રે,
શેહઝાદેકા નેહ મન લાગીયા, હુવા તો જેસા દાસ રે. ૬
મારા ગયા વે જંગમા, પોચે તો શકીએ નાએ રે,
શહીદ અપને નેહ સુ, હુવા તો ઓસ ઠામ માંએ રે. ૭
ખબર પોચાહી બેગે સુ, હબીબને એ આવરે,
શહીદ હુએ લોક વે, શેહઝાદેકુ કરને ચાવરે. ૮
અહલ બૅત સુનતે કલકલે, આંસુ ભરાએ નેંનરે,
ચાવે સોહી રબ તુહી કરે, કહે તે એતને બેંનરે. ૯
ગાંમ પરગાંમ અદકા હુઆ, સુનતે અનુકી બાતરે,
શેહઝાદેકુ જનુ ચાહીઆ, શહીદ હુઇ જાતરે. ૧૦
સુન તુ ઇલાહી યા કરીમ, રહમ કર તુ રબરે,
નેંનુ ભરીએ આંસુઆં, રોને તો લાગે સબરે. ૧૧

—:※:—

— ૧૮૦ —

અબ્દુલ્લા ઝીયાદકા, જે બેટા રે કહીએ;
ઓસે ખબર એ પોચી, સુન કર લહીએ. ૧
તબ ગોસે રે હોકર, કાગજ ભેજીયા;
સો સાઅદકે બેટે પર, લખા રે સોણીયા. ૨

હુસેન કબીલે હે ભેજતા, અને મદદ હે ચાતા;
યું ફેર ફેર ફોજેકુ, લશકરમે લાતા. ૩
તો તમ નાંહી ઓસ સુ, કયું જંગ રે કરાતે;
તમ બેહે કચું રહે હો, તમ કયા હો ચાતે. ૪
કભી નાંહી તુ ઓસ સુ, જંગ રે કરાવે;
કભી કુછ ભી મનમા, મરૂવત લાવે. ૫
તો મેં તોજે *આજર; બોત રે કરાહું;
અને તેરે રે લોકુ કુ, લે કેદ માંહી બાહું. ૬
જે લોક હે સારે, બુઝે હુસેન હો કેરે;
તો તેરે સાથ મદતકુ, મેં ભેજ હે બોતેરે. ૭
કે બીસ હજારા, હે લશકર મલીયા;
એતા +તાબનાત તેરે, મેં હે રે કરીયા. ૮
હુબે કાગજ દેખતે, નાંહી કરે રે જંગા;
તો પકડને ઉલટા, કરું તેરા રે રંગા. ૯
યું અબ્દુલ્લા ઝીઆદને, લખ રે ભેજીયા;
સો સાઅદ કે બેટે પાસ, વે કાગજ રે આયા. ૧૦
તબ કાગજ કુ પકડતે, દલમા ધરૂજીયા;
મન સાઅદકા બેટા, કર બોત રે લાયા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહે, દન એાર રાતી. ૧૨

રે તુહી.

ઝીઆદકા બેટા જંગકા, ચાવે બેગે કામ રે,
ચાવે બેગે કામ;
તબ તાકીદ સુ કાગજ લખીયા, સાઅદકે બેટેકે નામ રે,
સાઅદકે બેટેકે નામ. ૧૩

— : * : —

* તકલીફ. + તાબેદારીમાં.

૧૮૧

જંબ સાઅદકે બેટેકુ, લખા રે પોચાયા;
જે અબ્દુલ્લા ઝીઆદને, થા રે ભેજ્યા. ૧
તંબ ઓસે ડર લાગા, મનકે માંહાં;
બેગે અસવાર હુવડા, બેહ રહા રે નાંહાં. ૨
થા સભાંકા વખત, હો અસવાર ચલીયા;
સો શેહઝાદેકે સામી, જંગ સામાન રે કરીયા. ૩
એ તારીખ નવમી થી, અશુરે કેરી;
જંબ સાઅદકે બેટેને, કીતી અસવારી સવેરી. ૪
એ શેહઝાદેકુ ખબર, પોચી રે સારી;
કે દુશમનુ જંગ કાજ, કીતી અસવારી. ૫
થા એક કેરા નામ, અબ્બાસ રે કહીએ;
તંબ શેહઝાદેને ઓનુકુ, ભેજ્જે રે લહીએ. ૬
સો અસવાર બીસ, સાથ અનુકે દલાએ;
યું અબ્બાસકુ ખબરકે, કામ રે ભેજ્જએ. ૭
જા ખબર વે લેકર, આયા શેહઝાદેકે પાસા;
કે સાઅદકા બેટા, આયા જંગકી આસા. ૮
તંબ શેહઝાદેને કહેયા, ફેર તમ રે જાહો;
અને દલાસા કરને, અનુકુ ફેરાહો. ૯
જંબ અબ્બાસ તો ફેરકર, દલાસેકુ ચલીએ;
સો સાદકે બટેકે, સામી દગ રે ભરીએ. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૧

રેત હી

સાઅદકા બેટા ચલ કર, આયા સામની જનરે,
આયા સામની જન;
સો સભાકા વકત થા, તારીખ નવમી જનરે,
તારીખ નવમી જન. ૧૨

—:※:—

૧૮૨

તબ અબ્બાસ તો ફેર કર, ગહે ઓનુકે પાસા;
સો મેહતલ માંગને, કેરી રે આસા. ૧
કહયા ફરઝંદ નબીકે, હે મેહતલ ચાતા;
સો તમારે દલમા, લોકો કયા હે આતા. ૨
એક રાતકી મેહતલ, હે ઓનુને મંગાઈ;
કે એ રાત જુમાકી, હે રે સોણાઈ. ૩
અને અશુરે કેરી, એ ભી હે રે રાતી;
ઓસ કાજે મેહતલ, કેરી કીતી હે બાતી. ૪
કે ઇબાદત કરે, ઓસ રાતકે મેંના;
પછે સભાકુ હોવેગા, જુમાકા દંના. ૫
પછે સભાકુ ચાવેગા, વે આપ રે ઇલાહી;
સો કરેગા એતની, જે બાત રે પુછાહી. ૬
જબ અબ્બાસે એતની, કહી રે બાતી;
તબ સુનકર લીતી, બેટે સાઅદ કેરી જાતી. ૭
તબ સાઅદકે બેટેને, મસલત કીતી;
બાત આપસકે લશકર, સુ કહી રે સુણીતી. ૮
તબ લોકને કહ્યા, હમ બોત તંગ હે આયે;
ભી ઝીઆદકે બેટેને, હે હમુકુ ડરાયે. ૯
ઓસ કાજે ઉતાવલ, હે રે કરની;
તબ સોભરને પોકારને, કહ્યા બાત વે સુનની. ૧૦
તમે +બેરજ્જે લગાહો, અમાન તમુકુ નાંહાં;
બેટે ઝીઆદકા ગોસેમા, આવે અસબાત માંહાં. ૧૧
તબ હીઝાઝકા બેટા, જે ઉમર રે કહીયે;
કોછ શરમ તો ઓસકુ, આઈરે લહીયે. ૧૨
તબ ઓને તો લોકુકુ, પોકાર કહેયા;
સો નસીહત કેરા, બોલ રે કહેયા. ૧૩
કે પત્થર હો જેસા, દલ કયું હે કીતા;
એ સુન સુન મુખન, ચંત એતના દીતા. ૧૪

રે તુહી.

+ મોઢું કરવું.

જો રબ ચાવે સોહી કરે, એસા મુરીજનહારરે,
એસા મુરીજનહાર;
ખુબી હાલ ભાઇ દીનકે, રબ મોત હે બીસાર રે,
રબ મોત હે બીસાર. ૧૫

—:※:—

— ૧૮૩ —

કહ્યા ×સંગદલ એસે, તમે કયું હેા કરતે;
કયું શરમ તેા મનમા, નાંહી રે ધરતે. ૧
કેાઈ ઓર રે મુલકકા, હે જો મેહતલ ચાતે;
તેા તમ ઓસકુ, હેા મેહતલ દલાતે. ૨
અને એ તેા હે ફરઝંદ, નબીજી હેા કેરે;
કે એ હે અહલબૅત, તમ સુનીયેા સવેરે. ૩
તમે અનુકે દાદેકી, હેા ઉમ્મત કલાતે;
તેા ડરે ખુદાકા, મન કયું નાહી લાતે. ૪
કયું અનુકે દાદે સુ, નાહી શરમાતે;
કે માગતે હેં મેહતલ, કયું નાહી રે દલાતે. ૫
જબ હેજાજકે બેટને, એતી બાતરે કહી;
સેા સબુને સુનકર, લહી રે સહી. ૬
તબ ઓસ દન અનુને, જંગ મોકુફ રે કીયા;
ફેર આવકર પેલી ડામ, ઉતારા લીયા. ૭
તબ ઓરવકા બેટા, માલક રે કહીએ;
વે શેહઝાદેકે પાસ, આયા રે લહીએ. ૮
ઓસે ચલતી આગ, નજરૂ રે આઇ;
સેા આગ કેરી ખાઇ, ઓસે રે દેખાઇ. ૯
વે આગ દેખ મુરખને, મન રે દીયા;
અને કરામત કેરા, સોચ મન ના લીયા. ૧૦
આગ હુસેન તમને, હે અખતીઆર કીતી;
આખબતકી આગ સુ, પેલીએ તમુ લીતી. ૧૧

× પત્થરનું દીલ.

કયા દુશમન ખુદાકે, તેં જુઠી કીતી રે બાતી;
કયા શેહઝાદેને સુનતે, હુઇ ગોસે માંહે જતી. ૧૨
તું જાનતા હે માલક, મે દોજખ જાહુંગા;
તો તુજકુ હે ચાતા, મેં ભસત રે પાહુંગા. ૧૩
યું શેહઝાદેને ગોસેસુ, ઓસકુ આખ્યા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના રાખ્યા. ૧૪

રે તુહી.

આવ માલકે તાના મારીયા, શેહઝાદેકે તન રે,
શેહઝાદેકે તન;
સુનતે બુરા લાગીયા, શેહઝાદેકે મન રે;
શેહઝાદેકે મન. ૧૫

—: * :—

૧૮૪

તબ શેહઝાદેકે દલકુ, બોત દરદ લગાયા;
તબ શેહઝાદેને કીબલે, સામી મું રે ફીરાયા. ૧
યા ઇલાહી તેરી, આગ અઝાબ હે કેરી;
ઓસે ઓસસુ પેલી, આગ પોચે રે સવેરી. ૨
યું શેહઝાદેને દુઆ, તુરત મંગાઇ;
તબ માલકકે મનમા, મશખરી આઇ. ૩
તબ અસવાર હોકર, હસતા ચલીયા;
તરત હુકમ ખુદાસુ, ઘોડે સુ ગરીયા. ૪
તબ પગ તો ઝાલીમકા, રહા રકાબકે માંહાં;
જુ ઘોરકુ ટાંગે, યું છુટે રે નાંહાં. ૫
યું ઓસકુ ફેરાકર, ઓસ આગ માંહે ડાલા;
પીછે ઘોડા એકલા, હોં ભાગા ઓસ હાલા. ૬
તબ લશકર દોનુમાં, શોર રે પડીયા;
એ દેખતે અચરત, સબુ મનરે, કરીયા. ૭

શુકરાના કેરા સજદા, શેહઝાદેને કીયા;
ફેર એતના કીયા, સર ઉંચા જબ લીયા. ૮
કે ઇલાહી મેં અહલ બૅત, તેરે રસુલ હેા કેરી;
તેરે રસુલકા ફરઝંદ, તુ સુણીએા સવેરી. ૯
તું દાદ તેા મેરી, ઉન ઝાલીમેા સુ લીજે;
યા ઇલાહી દુઆ તુ, મેરી કબુલ રે કીજે. ૧૦
બાત દુઆ હેા કેરી, એતી શેહઝાદેને કહી;
અને ઔર ભી કરામત, દેખી લેાકુને સહી. ૧૧
જેતે ઝીઆદકે બેટેકે, લશકર રે કલાએે;
બેાત કરામત તમાશે, એાનુ નજરૂ આએે. ૧૨
પણ દુશમની કાજે, કુછ મન દીયા રે નાંહાં;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દલકે માંહાં. ૧૩

રે તહી

શેહઝાદે કીયા કરામતાં, દેખીયા બેાતુ નેનરે,
દેખીયા બેાતુ નેન;
પણ દાવેસુ માને નાહી, કરામત કેરે બેનરે,
કરામત કેરે બેન. ૧૪

—:*:—

૧૮૫

સુનેા ઉન દન તેા, ના હુઈ રે લડાઇ;
એસી ખબર લખે સુ, હે રે પાઇ. ૧
તબ શેહઝાદેને અપને, લશકર સેતી;
સબુ રબકે હેા પાસ, આજીજી કીતી. ૨
સબુ એબાદત કીતી, સારી રે રાતી;
બેાત ભુખે ને પીઆસે, થે સેાણીએા બાતી. ૩
તબ શેહઝાદેને કુરસી, માંગ ચેાકમા બીછાઇ;
આપ ઉપર બેઠે, એતી બાત રે સેાણાઇ. ૪

તબ આપસકે લોકુકુ, સબ એકુકે કરાએ;
અને શેહઝાદે ખુતબા, પઢતે સોણાએ. ૫
સો કુરસી પર ચઢકર, ખુતબા પઢાયા;
પછે અહલ બૅત તરફ, મું રે ફેરાયા. ૬
આજ રાતકી મહેતલ, કાજ તમારે મંગાઇ;
તમુ દુખ રે પોચનેકી, ચંતા મેરે દલ આઇ. ૭
અહલ બૅતકા એકએક, સાથ હોવે મેરે રે યારા;
સો લેકર ભાગે, મન કર રે પીયારા. ૮
સો જુદે જુદે *બીખર કર, લે સારે રે જાવે;
તો અહલ બૅત છુટે, ના આજરસે પાવે. ૯
તબ અહલ બૅત સારૂને, એ +મુખન આખા;
અને ગુલામું ભી ચાકર, વે સારે દાખા. ૧૦
યા ઇમને રસુલુલ્લાહ, જીવતન હે હમારે;
તમુકુ છોડ કર, ના હોવે રે કનારે. ૧૧
એ શેહઝાદેને સુનકર, દોઆ એરસે મંગાઇ;
સો સબુકે હકમા, દોઆ માંગી રે સોણાઇ. ૧૨
સુનો દીન કેરે ભાઇ, એસા પીયાજી હમારા;
દુઃખ દુની માંહે દેવે, જસે કરે રે પીયારા. ૧૩

રે તુહી

જે નેહ લાગા ÷પીયાકા, તો કયું ના દેવે જીવરે,
તો કયું ના દેવે જીવ;
સખતી એસે હે ભાવતી, એસા અપના પીવરે,
એસા અપના પીવ. ૧૪

—: (૦) :—

— ૧૮૬ —

બરહા.

દોરીજનુ રણ આવ રોકીઆ, ×ચઉ પાસ ડાલે ઘેરરે;
શેહઝાદે તો રહે બીચમા, રબ બના નાંહી આધારરે. ૧

* વેરાઇ જવું, વીખરાઈ જવું. + વાત, બોલ. ÷ અલ્લાહતઆલાનો. ×ચારે બાજુ.

ફરઝંદ વ્હાલે નબીકે, રણમા રહે આપ સહી;
દેખોને જું હે ચાહતા, કરે તુ હે આપ દહી. ૨
તબ +સીખ દીતી સબકુ, જાહેા તમે આપ કાજરે;
મેહતલ તમારે કાજ હે, માંગી હમુને આજરે. ૩
ઇબને રસુલુલ્લાહ, તમુ છેાડ કર હમે જાંહે કાંહાં;
જીવડા હમુને વારીઆ, તમ પર સહી રણ માંહાં. ૪
જેવાબ એતા સુનતે, દુઆ મંગાઇ ખેરરે;
શેહઝાદેને બેાત મન નેહ સુ, કીતી સબુ પર મેરરે. ૫
તરસે તેા લાગે સુકને, હેાઠ સબુકે જાનરે;
ભુખથી લાગી સહી, રણ માંહે સબુકુ માનરે. ૬
પાણી બના સબ ટળવળે, જું *મીન બન પાણી જીયા;
મીતકુ રબ નેહ સહી, દુનીયા કે માએે એસા કીયા. ૭
રખે તુ ભાઇ દીનકે, દુઃખ સુ ડગાવે ચંતરે;
સુન સુન એસી બાતકુ, રાખી તુ મન નચંતરે. ૮
એસા હમારા પીવ હે, જસે નેહ સુ ચાવે સહી;
દુનીથી રાખે અળગા, ખબર એ સાચી કહી. ૯
ફરઝંદ અપને નબીકુંકે, તુ સુન અનુકી રીતરે;
એાન બન કસીકુ અદકી, હેાવે ના રબકી પીતરે. ૧૦
વે કરબલામા જા પડે, પરદેશ દેારીજન માએેરે;
રબ બના કેાઈ અનુકુ, મદત આવે નાએેરે. ૧૧

—:*:—

૧૮૭

તબ શેહઝાદેને દુઆ, ખેર સબુકુ કીતી;
બાજ એસારે કહેયા, હે બાતરે સેાણીતી. ૧
×મેાહિમ મેરે યારૂંકી, હુઈ એસીરે દેખાવે;
મેાહિમ એસારે જીવ પર, હે કરાર પાવે. ૨

+ રબ્ત આપી. * માછલી. × મુશકિલ કામનેા ફરીદેા.

ચું ફિરાક સુ શેહઝાદેને, બાતરે આખી;
બાજ નસીહત સબુકુ, એતીરે દાખી. ૩
જાહેા બાકી રાત જેતની, એતી બંદગી કરની;
સેા યાદરે ખુદાકી, મન માહે ધરની. ૪
સેા આપસ આપસ કેરે, તમેા જાહેારે મુકામા;
અને કબાદત કેરા, જા કરેારે કામા. ૫
જબ શેહઝાદેને એતા બેાલ, સબુકુ આખા;
તબ સબુને સુનને, મન માંહે રાખા. ૬
તબ સારે તેા ગહે, આપ આપકી કામા;
ઉઆં બંદગી કર કર, લીઆ રબકા નામા. ૭
સુનેા દીન કેરે ભાઈ, જે પીત હે કરની;
તેા બાત એ સુન સુન, મન માહે ધરની. ૮
કે પીત માહે જીવ લેાભ, કુછ કામરે ના આવે;
જે એતા મન રાખે, તેા પીતરે કરાવે. ૯
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દન એાર રાતી. ૧૦

રે તુહી.

જીવ લે પેલા વારીયા, એાસ બાજ કીજે પીતરે,
એાસ બાજ કીજે પીત;
ચાવ હેાવે જસે નેહકા, વે કરેાને એસી રીતરે,
વે કરેાને એસી રીત. ૧૧

—:*:—

૧૮૮

બરહા.

શેહઝાદેને દેાસ્ત મેલાએ કર, નસીહત કહી બાતરે;
જાહેા ને કરેા અબ બંદગી, જેતી હે બાકી રાતરે. ૧
+મુહિમ તેા એસી બની, આખા શેહઝાદે જનરે;
એસા વકત હે પેાચીયા, દેાસ્તુકુ કહયા માનરે. ૨

+ મુશકિલ કામ.

દરીયા માંહે આવ પડે, મોજાં તો મોજાં આયેરે;
તોફાન લાગા બજકુ, કરાર તલ ના પાયેરે. ૩
દોસ્તુને સહી બુઝીયા, મોત ખડી ઘર બારરે;
અબ તલપલ હે આવતી, લાગે ના ઓસકુ બારરે. ૪
અબ તો બુદાહી હમ પડે, દોનીઆ સેતી હમ તનરે;
એતના સબુને બુઝીયા, એકીન કર આપસ મનરે. ૫
ગોલામોને એ સોચ કર, દલ આપ સુ રંધન કીયા;
શેહઝાદેકે ઉપર જીવકુ, લે આપ વારને દીયા. ૬
બિજમતથી દુર હુએ, હમ તો શેહઝાદે જાત રે;
ચાકર જુરે દલમાં, *સમરને એ બાત રે. ૭
હાએ *દરેગા કયા કરે, શાહા સુ પડે બીછરન રે;
સમર એતી બાતકુ, જુરે તો સારે તન રે. ૮
કેંચે ઇલાહી, ચાયા હે કરતા કામ રે;
અબાદતમા ઠોડ હુએ, લે લેને રબકા નામ રે. ૯
બીછરન પછે બરહા દેહે, નેનુ તો ચલીયા નીર રે;
શેહઝાદેકી બુબી દેખતે, હુએના દલમા ધીર રે. ૧૦

—:*:—

— ૧૮૬ —

જબ સુબહા કેરા વકત, હોને રે લાગા;
હુઈ રોશની સુબહાકી, અંધારા રે ભાગા. ૧
તબ આસમાન પેટથી, એસા અવાજ સોણાયા;
સો સબુકે કાનુ, સહી રે આયા. ૨
એ લશકર બુદાકે, તમે કરો અશવારી;
+કારઝારકા ÷હંગામ, પોચીએ સવેરી. ૩
તમે ઘોડે રે ઉપર, આપકુ બેઠાહો;
પોચ્યા =રહેલતકા વકત, સહી મન રે લાહો. ૪

× યાદ કરીને. * અફસોસ. + લડાઇનો. ÷ વખત. = મોતનો.

હુઆ ÷કરારકે ઘરકુ, પોચના તમારા;
અબ ચલને હો કેરા, હુઆ વકત રે સારા. ૫

તબ ઓમકુલસુમ, બહેન શેહઝાદેકી કહીયે;
વે સુનતે બેહોશ, હુવે રે લહીયે. ૬

તબ રજા બન શેહઝાદેકે, આવ ડેરે માંહી ગરીયે;
વાએ ભાઇ મારે કરને, બેહોશ હોને પડીએ. ૭

વાએ મઝલુમ ભાઇ, એ કયા હે સોણાતા;
એ અવાજ તો ગેબી, કેસા કાનુ હે આતા. ૮

વાએ ભાઇ મેરે તમુ ભી, એ સુનીયા કાના;
તબ શેહઝાદેને કહેયા, હમે સુનને પછાના. ૯

અને ભી બહેન મેરી, મેં સુના હે પાયા;
સો એસથી અજબ, વે હે દેખાયા. ૧૦

કે મેરી રહુ સામી, હે નબીજી આયે;
સો મોજેકુ પીઆર, બોત કરતે દેખાયે. ૧૧

બહેન એસા મેં અવાબ, દેખા ઓસ રાતી;
યું શેહઝાદેને કહી, બહેન સુ બાતી. ૧૨

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૩

રે તહી

ઓમકુલસુમ આવાજકુ સુનતે, રોયે નેનાં ભરભર નીરરે,
રોયે નેનાં ભરભર નીર;
અવાજ જે થા આસમાનીઆ, સુનતે ના હુઇ ધીરરે,
સુનતે ના હુઇ ધીર. ૧૪

—:*:—

— ૧૬૦ —

રૂબાઇ.

અવાજ સુણારે સભાં હોયે તે, આસમાન પેટકે માંએરે;
ઓમકુલસુમ બોત ધુજીએ, કરાર હુઆ દલ નાએરે. ૧

÷.આરામનું ઘર એટલે આખેરત.

વાએ ભાઇ કર કર ધાયે કર, આયે શેહઝાદેકે પાસરે;
ધરાસકા પડીયા રે સુનતે, આયે પુછને આસરે. ૨
શેહઝાદેનેકહેયા હેમેં સુણીયા,ઓર બહેન સુનો એમાતરે;
ઓસથી અજબ હે દેખીયા, અવાજ આજકી રાતરે. ૩
મોજે પર કુતે જોને દોડીએ, આવકર ઘેરા મોજ તનરે;
* * * * * * ૪
ચહુ રે પાસથી ઘેરીયા, ફકર હુઇ મન માન રે;
કુતા એક ગોસે રે બોત સુ, ઓનુ માથી દેખા મેં નેનરે. ૫
રખે એ કાટે રે કુતા મોજકુ, એસા સોચ મન માંહી દીતરે.
* * * * * * ૬
ઓસ માંહે નબીજી મેં દેખીયે, મહમદ જનુકા નામરે;
કુતે ઘેરા જસ ઠામ થા, આયે દાદા ઓસહી ઠામરે. ૭
મઝલુમ ફરઝંદ મેરડે, સુન કહી નબીજીને બાતરે;
સામની રૂહુ કેરી તમારે, આઇ બોત નુરીઉંકી જાતરે. ૮
×મુકરમ *હઝરત કેરડે, આસમાન જનુકા હે ઠામ રે;
વે સબ સામની આહીયે, રૂહુ તમારેકે કામ રે. ૯
શેહઝાદેને સપનેકી બાત, એતી કહી બહેનકુ જનરે;
તબ ઓમકુલસુમ ઝુરીયે, રધન કીયા બેગી મનરે. ૧૦
બોલાવોને અહલબેત તમના, બહેનકુ કહી ફેર બાતરે;
શેહઝાદે કેવે વદા હુયે, એ હમનાને અનુકી જાતરે. ૧૧
વકત વદાકા હે પોચીયા, સુનો બેનો મેરડી માહીરે;
શેહઝાદેને બહેનકુ એતની, કીતી કીતી સહી અગાહી રે. ૧૨

—:*:—

૧૬૧

જબ અહલબેત સારે, જબ શેહઝાદેને બોલાયે;
તબ બેગે સુ સારે, ચલ કર આયે. ૧

× અલ્લાહ તઆલાના દરબારના. * ઇઝઝત પામેલા ફરીશ્તા.

તબ શેહઝાદેને ફરઝંદ, બોલાયે પાસા;
બોત નેહ રે કરીયા, વદા હોનેકી આસા. ૨
બેઠા ફરઝંદ પાસે, બોસા રે દલાયે;
પુછે ફરઝંદ સબુકુ, બાતુ રે લગાયે. ૩
કહયા કલેજે મેરે તમ, જીવ બાપ કેરે;
જીવ તમુ કાજ જલતા, હે બોતરે સવેરે. ૪
હજુ યતીમીકા વકત, નાહી આયા રે તમના;
કે પાસ મેરે હોા બેઠે, તમ સબ તંના. ૫
મેં ગમ તો તમારા, કસકુ આખુ;
મેં રબ બના કસકુ, દુઃખ તમારા દાખું. ૬
ઓસ વકતમા શેહઝાદે, યું કહી રે બાતી;
કર ફરઝંદ સાફકી, એકઠી જાતી. ૭
પછે બીબી શેરબાનુકે, તરફ મું રે કીતા;
મહલ બાસે એ શેહઝાદેકા, સુન કર લીતા. ૮
વાએ *દોસ્તુરેહંના, કર કહી બાતી;
બીબી શેરબાનુ સેતી, બાત કીતી રે સોણાતી. ૯
નાંહી જાણુતા કે યતીમુકુ, તમ કયા રે કરેગે;
અને મોજે બાજ અનુકુ, ગમ મન કયું ધરેગે. ૧૦
બીબી સાહેબ એ સુનતે, નેનુ ભરીયા પાની;
એ સુન સુન મુખનુ, ચંતા એતી મન આની. ૧૧

રે તુહી.

શેહઝાદેને વદાગરી માંગતે, રેએ નંને સબ બાલરે,
રેએ નંને સબ બાલ;
બીબી મુરે મોલમા, ઓરેકા ભી એ હાલ રે,
ઓરેકા ભી એ હાલ. ૧૨

— : ※ : —

* દીલોજાન દોસ્ત, નીકઠ સંબંધનો દોસ્ત.

૧૬૨

બરહા.

દોસ્તો કેવે શેહઝાદે, અલવદા;
હમ કરે સફર, હોતે હું +વદા. ૧
દલ નાહી ચાતા, હોવે તમ સુ જુદા;
પણ જું લખીયા લેખ; હુએ અલવદા. ૨
બાપ જીવ કયું હોગે, યતીમ રે;
જમ હમ હોવેગે, તમુસુ અલવદા. ૩
મોલ ખાસેકુ, કહયા સુનો તમે;
વકત આપ હે પોચીયા, હોવે વદા. ૪
વા એ ગમ કયું, ખા હોગે;
યતીમકા જમ હમ હોવેગે, તમુસુ અલવદા. ૫
દુઃખ તમારા કસે કહો, બના અલ્લાહ રે;
હમ ચલેંગે આપ, તમુસુ હોવે વદા. ૬
દુઃખ તો તમના દીસે, અંત ઘણા;
જમ ચલેંગે હમ, તમસુ વદા. ૭
નેનુ ભરીયા નીરસે, નાહી ધીરસે;
જમ કેવે હોવે, શેહઝાદે અલવદા. ૮
ઝુરને લાગે હરમકે, લોક રે;
જમ કેવે હોવે શેહઝાદે, હમ હોવે વદા. ૯
દલ ગરજે નેના, બરસે મેહ રે;
જમ શેહઝાદે હુએ, સમ સેતી વદા. ૧૦
હુએ આપ ×બીછરન પડીયા દુર રે;
શાહા સેતી સમ, યું હોવે વદા. ૧૧
રંધન બાધે મોલ પડા, સુન સુન સીખકી બાતરે;
છેલ્લા હે મલના મલીના, આપ તો હુએ શાહા સુ વદા. ૧૨

—:※:—

+ જુદા પડવું. × જુદાઇ.

— ૧૯૩ —

જબ શેહઝાદેને વદાકી, બાત રે કહી;
તબ બેહોશ સબુ તન, કીયા રે સહી. ૧
આવ ફેરાક તો સબુને, દલ રે લગાયા;
તબ સબુરકા પરદા, દુર રે કરાયા. ૨
એસા રંધન તો સારે, મોલમા પડીયા;
જનીએ અષાડા, મેહ રે ચડીયા. ૩
સબુ રોએ નેનાં, યું ભરયા નીરા;
સહી એક તલ જેતી, હુઈ ના કસે ધીરા. ૪
સુનો બેના રે દોનું, શેહઝાદે કેરી;
વે બાત રોએ, સુનીએ સવેરી. ૫
સો બીબી જેનબ, નામરે કહીએ;
અને ઓમકુલસુમ, સુનો ભી લહીએ. ૬
અનુ રંધન તો કીયા, બોતરે અપારા;
એક તલ ભી દલને, ના પાયારે કરારા. ૭
અને બીબી શેરબાનુ, મહલ શેહઝાદે કેરા;
એ ભી બોતરે ઝુરે, સુનતે સવેરા. ૮
અને શેહઝાદે ભી ઝુરીએ, ભર ભર નેના;
સહી બીછરન લગા, બોત દલકે બેના. ૯
શાહા બોત રે ઝુરે, એ ચારૂ રે તંના;
સો વદાગીરી કરે, બોલકે બેના. ૧૦
સો વકત જં હુવડા, ફજર નમાઝા;
તાં રંધન રે કીયા, એસા સુના રે અવાઝા. ૧૧
એ સેરીજનહારા, એસા રે પછાનો;
અને એક કર રબકુ, મન એતના આનો. ૧૨

રે તુહી

શેહઝાદે આપ ઝુરીયે, મોહલ સબ ઝુરીઆ જનરે,
મોહલ સબ ઝુરીઆ જન;
જે ચાવે સોહી કરે, આપ વે રહેમાન રે,
આપ વે રહેમાન. ૧૩

—: (૦) :—

૧૬૪

બરહા.

સુનો શેહઝાદે બોલીયે, હમ તો હુએ તમ સુ વદા;
જુું જુું તો લખીયા થા, હમ તમસુ પડીયે જુદા. ૧
તમ મહલમા રુધન કીયા, ફિરાકકે લીતે સહી;
ઝાર ઝાર રોયે સબરે, એ ખબર હે સુન કર લહી. ૨
બહેનુ દોનુ ફિરાક સુ, નેનુ તો ચલીઆ નીર રે;
દાજ તો લાગી તનમા, હોતે જુદાઈ વીરરે. ૩
મહલ ખાસે કે દુઃખ ભરીયા, દલ રોવે નેન રે;
રુધન કરે સુનતે, વદા કેરે બેન રે. ૪
પાણી બના જુું મીન તલપે, જીવ તો રેવે કાંહાં;
બીછરન ભારી દુઃખ લાગીયા, મલના અબ તો નાંહાં. ૫
મછી જુું આવે ગલ ડાલે, ÷પારધીએ આવ રે;
ગલ માછીકુ લાગીયા, દીયા તો બેરીયે દાવ રે. ૬
તમ નીરથી બીછરન પડા થા, બોત દનુકા નેહ રે;
બીછરન વેસા લહા સહી, તલ પાવે નેહસુ દેહ રે. ૭
કસે કર હુએ જુદે, પારધી તો કરે કામરે;
ફેર કર હબે કાં મલના, પડના હે દુર જા હામરે. ૮
અલવદામા કહું હું, અહલ મેં તમુ સુ વદા;
જેસા તો રબકા લેખ થા, હમ તમ તો પડીયે જુદા. ૯
અબકાં મલે તમસુ હમેં, જાં હે કહે બના વાસરે;
મલના હે છેલા મલતે, નાંહી ફેરને આશરે. ૧૦

—:※:—

૧૬૫

બાજ ફજરકી નમાઝ, શેહઝાદેને કીતી;
સો અઝાં રે દલા કર, કીતી રે સોણીતી. ૧
થે યાર ભી સારે, હાઝર રે આયે;
સબ તયમ્મુમ કરને, કરતે નમાઝ સોણાયે. ૨

÷ શિકારી.

સો પાણી તો હાઝર, થા રે નાંહાં;
પાણી ના થા રે પીયા, દન દો તીન માંહાં. ૩
હો ફારીગ નમાઝથી, દોઆ નાહી જાં મંગાઇ;
એ તે દુશમનુ કેરી, ખબર રે સુણાઇ. ૪
કે ફોજાં સબ, ઓનુને બનાહી;
ભી સન્નેવાલ કીએ, બોતુ +ઝરર પેનાહી. ૫
અને નીશાન તો ખોલકર, મેદાન માહે આયે;
ભી *"હલ ભિમ મુબારેઝિન," સબ બોલતે સોણાયે. ૬
કે હે રે કોઇ, જંગકા કરનારા;
યું પોકારને કેરા, બોલ રે નેકારા. ૭
કે દાવે હો સેતી, આવ કીયા રે સોહાલા;
કે હે કોઇ સપાઇ, આવ ઓસે રે હલા. ૮
તબ યારૂને ગુલામુ, બેગે કમર બંધાઇ;
મન મરને હો કેરી, કુછ ચંતા ના આઇ. ૯
કે જીવથા આપસકા, પેલા ફીદા રે કીયા;
સો શેહઝાદેકે ઉપર, થા વારને દીયા. ૧૦
સો અનુ સબુ મલકર, ફોજાં રે બનાહી;
કે અનુકે સામી, સરફાં રે બનાહી. ૧૧
કે અનુ ભી નીકલકર, બાર લીયારે મેદાના;
એ સુનતે મુમન, મન એતના આના. ૧૨

રે તુહી.

મુએ પેલા જે મર રહે, વે તો સદા નચંત રે,
વે તો સદા નચંત;
જસ દલ એસા નેહ હે, ઓસકુ આવે મીત રે,
ઓસકુ આવે મીત. ૧૩

—: * :—

+ લોઢાનું બખ્તર. * આવો, તમારામાંથી લડવૈયો કોણ છે?

૧૯૬

જંગ દોનુ રે સરફાં બાંધ, ઠાડે રે રહે;
જે લશકર દોનુ કાજ, જંગ રે કહે. ૧
તબ શેહઝાદે બીમેથી, બાર રે આયે;
અને નબીજીકી પગડી, બાંધ આયે રે સોણાયે. ૨
અને નબીજીકા ઝરર, તન માંહી રે પેનાહી,
જુલફેકાર કમરકા, લેને બંધાહી. ૩
અને ઘોડેકે ઉપર, અસવાર ભયે;
ચું મેદાનમા આવકર, ઠાડે રે રયે. ૪
અને બૅતાં પડ મેં હુ, બેટા અલી હેા કેરા;
બેટે નબીકે ચચાકે, તમે સોણીએા સવેરા. ૫
એતી બૅત પડ દુશમનુ, સામી મેાં રે કીયા;
સેા બાત કરને ખાતર, સુન કર લીયા. ૬
એ એરાકકે લેાકુ સુ, તમુકુ હું દેતા;
તમ સુનેાને દલ સુ, જે મેં હુ કેતા. ૭
કહયા મેં હું નવાસા, મુસ્તફા કેરા;
જે રસુલ ખુદા કે, તમે સુનીએા સવેરા. ૮
હું મેં કલેજેકા ×ગેાશત, બીબી ફાતમાકા જનેા;
જે ઝેહરા નામ સુ, સહી રે પછાનેા. ૯
અને *કુરતુલએન હું, મેં અલી મુરતઝાકા;
અને ભાઈ હેં મેરે, નામ હસન જનુકા. ૧૦
એતી શેહઝાદેને મેદાનમા, આવ કહી રે બાતી;
એ સુન સુત મુમન, કહયા દન એાર રાતી. ૧૧
રે તુહી,
એરાકકે લેાકજે સામની જંગ કાજ, થે જે આયે જનરે,
થે જે આયે જન;
આપ નામ લે પછાનીએ, શેહઝાદેને એાનુકુ માનરે,
શેહઝાદેને એાનુકુ માન. ૧૨

—:*:—

× કલેજાનેા ટુકડેા. * આંખેાની ઠંડક.

— ૧૬૭ —

ભી જાફર તીઆર, કહયા ચચા હે મેરા:
કહયા મોજેકુ રે એસા, તમ બુઝીયેા સવેરા. ૧
અને હમઝા ચચા, મેરે બાપકે જનેા:
જે ×સૈયદ શહીદું, કેરે રે પછાનેા. ૨
ભી બુઝતે હેા કે પગડી, જે હે સરકેા બંધાઇ:
એ નબીજીકી પગડી, હે મેં કરતા અગાઇ. ૩
અને ઝરર ભી નબીજીકી, પેની મેં તંના:
એ તમે સુન સુન, લીજીયેા મંના. ૪
સબ કુફીઉંને નારા, તબ આહકા ડાલા:
જબ શેહઝાદેને એતના, કહયા જસ હાલા. ૫
અબ હુસેન તમુને, કહયા સેાચ રે આખા:
યું લશકરકી કેને, જેવાબ રે દાખા. ૬
તબ શેહઝાદેને ફેર કર, કહી બાતી:
ખુન હલાલકુ બુઝતે, હેા મેરે રે જાતી. ૭
તેા મારના મેરા, તમે કયું હેા ચાતે;
કેસી સમજ હેા સેતી, મેાજે મારને હેા આતે. ૮
અને પાણી જે પીતે હેં, યહુદી નસારા:
સેા પરંદેને કુતે, જે જનાવર સારા. ૯
વે પાણી તેા હમુકુ, તમ પીણે નાંહી દેતે;
એ સમજન કેસી, હે મન માંહી લેતે. ૧૦
ભી એતની બાત, ફેર શેહઝાદેને કહી:
સેા એશકકે લશકર, સબુ સુની રે સહી. ૧૧
તબ એાનુકે +રઇસું કુ, સુન કહી રે બાતી:
સુન ભલીયે કુફીઉં, કે જેતી થી જાતી. ૧૨
સેા રઇસું સબુકે, નામ જબાં પર લે આયા:
એ સુનતે મુમન, મન એતના લગાયા. ૧૩

રે તહી

× સરદાર. + સરદાર.

શેહઝાદેને રણ માંહે આવકર, કહી નસીહત બાતરે,
કહી નસીહત બાત;
સેા લશકરને સુનીયા સહી, જેતી કુફીયુંકી જાતરે,
જેતી કુફીયુંકી જાત. ૧૪

—:※:—

— ૧૯૮ —

તબ રહસિ કુફીયું, કે નામ સબુ કે લીયે;
અને મેણાં તેા અનુકુ, એસે રે દીયે. ૧
વાએ ઉમરસાઅદ, એતના કહેયા;
વાએ એાર બીન હેજજ, નામ રે લહેયા. ૨
વાએ સીસ બીન રબીઆ, ફેરને આખા;
બી એારૂં કે બી નામ લે, યું ફેરકર દાખા. ૩
કે કાગજ થા તમને, થા લખને ભેજયા;
યું મેાજેકુ લખને, થા તમુને બેાલાયા. ૪
અબ મેાજેકુ મારનેકી, તમ ÷કસદ હેા કરતે;
કુછ ખુદા હેા સેતી, નાંહી રે ડરતે. ૫
તબ એાનુ કહીયા હમુકેા, એ ખબર રે નાંહાં;
યું +મેાકર તેા ગહે, વે રણુકે માંહાં. ૬
તબ શેહઝાદેને ×કિતાબત, બીસેથી કઢાઈ;
અને પઢને એાનુકુ, સબુકુ સેાણાઈ. ૭
વે સુનતે એતના, કર કુફીઉં આખા;
હમુ પુછે બના લખીયા, કેને એતા દાખા. ૮
યું ઇનકાર સબુને, સારે રે કીતા;
કે શેહઝાદેકા બેાલ, મન ના દીતા. ૯
કહયા કાગજ તમુને, કયું ના આગમાં ડલાયા;
એતી શેહઝાદેને ફેર કર, એાનુકુ બતાયા. ૧૦

÷ ખરીદેા. + ઇનકાર કર્યો. × પત્ર.

અલહમ્દો લીલ્લાહ, એ *હોજ્જત મેં પાહી;
કે નબીજી કે આગલ, એ મેં કહુંગા જાહી. ૧૧
અને હોજ્જત તો તમુકુ, કહુ નાંહાં;
એતા શેહઝાદેને કહેયા, ફેર રણકે માંહાં. ૧૨
તબ ઉમરસાઅદને,, એતી કહી રે બાતી;
અબ હુસેન એ કરની, બાત કામ નાંહી આતી. ૧૩
કે યઝીદ કેરી, બૈત કબુલ કરની;
અને નાંહી તો મારૂંગા, તમુ ચંતા મન ધરની. ૧૪
એતા કેહકર તીર, સામી શેહઝાદેકે ડલાયા;
એ સુનતે મુમન, દલ એતના આયા. ૧૫

રે તુહી.

રણ માંહે આમના સામની, કહી શેહઝાદેને બાતરે,
કહી શેહઝાદેને બાત;
કબુલ ના કીતી કુફીઉં, જેતી થી વે જાતરે,
જેતી થી વે જાત. ૧૬

—: * :—

— ૧૬૬ —

જબ ઉમર બીન સાઅદને, તીર રે ડલાયા;
સો શેહઝાદેકે લશકર, સામી રે સોણાયા. ૧
તબ શેહઝાદેને ડાઢી, આપ હાથ માંહી લીતી;
અને ઓનુકે હકમા, બદ દુઆરે કીતી. ૨
કહયા ગઝબ હલાહી, તમુ પર આયા;
જે તમુને એસા, દલમા હે ચાયા. ૩
કે ફરઝંદ ઓસકે, પેગમ્બર કેરે;
ઓસે મારનેકી +ખેય, તમે કરેા હો સવેરે. ૪
એ લાનત તમુ પર, આયા ગઝબ હલાહી;
એસી શેહઝાદેને દોઆ, હક ઓનુકે મંગાઈ. ૫

* દલીલ. + કોશિષ.

દોઆ મઝલુમ કેરી, રબે કબુલ રે કીતી;
એ સાચી રે ખબર, હે લખે સુ સુણીતી. ૬
દોઆ માંગે બાજ શેહઝાદેને, એતના આખા;
અબ સબુર હોા બના, નાંહી ચારા રે દાખા. ૭
જુ રન હે રબકી, કઝા રે માંહાં;
ઓસ કઝા કે ઉપર, કુછ ચારા રે નાંહાં. ૮
એતા કેને શેહઝાદે, ફેર સરફાં માંહે આયે;
એ સુન સુન મુખનુ, મન એતના લાયે. ૯

રે તુહી.

શેહઝાદેને બોલ કુછ કહી, ના માની ઓનુને બાતરે,
ના માની ઓનુને બાત;
તબ આપ લશકરકી ફોજમા, આયે શેહઝાદે જાતરે,
આયે શેહઝાદે જાત. ૧૦

—:※:—

૨૦૦

તબ ફેરને ઘોડકુ, આપ સેન માંહે આયે;
સો આપસકે લશકરમાં, આયે રે સોણાયે. ૧
તબ હોર બીન યઝીદ, જનુકા નામા;
જે પેલાપેલ આયે થે, રાહા કે ઠામા. ૨
કે બાત તો જનુકી, વેલી હે રે લખાઇ;
વે હકીકત સારીકી, હે કીતી રે અગાઇ. ૩
વે હોરને સારી બાત, એ સુની જબ કાના;
તબ શેહઝાદેકુ કતલ, કરે સહી રે જાના. ૪
એતા બુઝ કર ઘોડકુ, ચલા કર આયે;
સો ઉભર સાઅદકે પાસ, આયે રે સોણાયે. ૫
સુન સાઅદકે બેટે, કર આવ આખા;
કયા હુસેન સુ લડેંગે, આજ રે દાખા. ૬

ચું હોરને આવ કર, જબ પુછી રે બાતી;
તબ હાં કહયા સાઅદકે, બેટેકી જાતી. ૭
તબ હોરને એતના, ફેર કહયા રે સવાલા;
કાલ નબીજીકુ કૈસા, તમ દોગે જવાબા. ૮
તમે ખુદાકે કહેર સુ, દલ નાંહી ડરાતે;
મન ઓસકે રસુલકી, નાંહી શરમ રે લાતે. ૯
એતા હોરને ફેર કર, દીઆ રે મેના;
સુન સાઅદક બેટા, ચુપ રહયા દલ રે મેના. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી

હોરને દેખી જંગકી રીત, તબ કીતી આસરે,
તબ કીતી આસ;
કે જંગ હે મોજકુ કરના, જા શેહઝાદે પાસરે,
જા શેહઝાદે પાસ. ૧૨

—: (૦) :—

૨૦૧

તબ સાઅદકે બેટે સુ, મુંહ હોરને ફેરાયા;
અને મેદાનમા આયે, એતા રે સોણાયા. ૧
તબ ધરજને લાગી, હોરકી જાતી;
તબ હોરકે ભાઇને, આવ પુછી રે બાતી. ૨
કહયા તુ હમુમાં, હે બોત રે સપાઇ;
સબ બુઝતે હે તેરી, જંગકી બડાઇ. ૩
ભાઇ સિપાઇ પણેકા, તોજે દલ રે પીઆરા;
અને હજાર અસવારોંકા, તુ હે રે સરદારા. ૪
અબ વખત રે જંગકે, દલ તેરા હે ધરજતા;
ભાઇ ધરજનારે મોજે, દલ હે અજબ રે આતા. ૫

જબ હોરકે ભાઇને, એતી બાત રે કહી;
તબ હોરને જેવાબ, એસા દીયા રે સહી. ૬
મેરા તન હે ધરજતા, સો ડર રે રહમાની;
નાંહી ઓર કાજ રે ધરજતા, જું બાત તુ જાની. ૭
કે ભસત ને દોઝખ કાજ, તન હે ધરજતા;
તન દોઝખ સુ ડરતા, હે ભસત રે ચાતા. ૮
એતી હોરને બાત, ભાઇકુ કહી;
ફેર હોરને એતના, કહયા રે સહી. ૯
કે ભાઇ મેરી જાતને, ભસત કબુલ રે કીતી;
*કેને ઘોડેકુ ચાબુક, મારી રે સોણીતી. ૧૦
યું ઘોડેકુ દોડા કર, પાસ શેહઝાદેકે આયે;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૧

રે તુહી.

હોરને આખર આખરકી, ચંતા રાખી માનરે,
ચંતા રાખી માન;
શેહઝાદે ઉપર જીવ વારીયા, તો લે આપકા તનરે,
તો લે આપકા તન. ૧૨

—:※:—

— ૨૦૨ —

હોર દોડા કર ઘોડેકુ, આયે શેહઝાદા પાસા;
સો ખજમત કેરી, મન કરને આસા. ૧
પાસ આવકર પીઆદે, હો ચલકર આયે;
આવ શેહઝાદેકી રકાબકુ, બોસે રે દલાયે. ૨
કહયા હઝને રસુલુલ્લાહ, મોજે ના થા એ ગોમાના;
એ જંગ કરે તપુ સુ, ના થા એતા મેં જના. ૩
પણ અબ મેરે દલકુ, હુઆ રે એકીના;
કે કતલ તમારા, અનુ મન હે દીના. ૪

* કહીને.

મે ખજમત તમારી, એાસ કાજે રે આયા;
હેા મેં તમારા +લુંડા, એતા સેાચ મન લાયા. ૫
અબ શેહઝાદે તેાબા, હેાવે કબુલ રે મેરી;
દબને રસુલુલ્લાહ, કહેા મેાજેકુ સવેરી. ૬
તબ અસવારી સેતી, હાથ શેહઝાદે ફિરાયે;
સેા સર ને મુહુ પર, હેારકે સેાણાયે. ૭
તેાબા કબુલ હે કરતા, રબ રે સહી;
એતી શેહઝાદેને ખબર, હેારકુ કહી; ૮
કહયા આજ હે બજાર, નેક બખતી કેરા;
તેા હેા મરદાના, હેાર રે સવેરા. ૯
અને શેશની શાહાદત, કેરા હે મેદાના;
એાસ કાજે ! આજકે, દન હેાને મરદાના. ૧૦
જબ શેહઝાદેને એતની, બાત હેાર સુ કીતી;
તબ હેાર આયે મેદાનમા, એસી બાતરે સેાણીતી. ૧૧
તબ મેાસાએબ નામ થા, ભાઇ હેાર હેા કેરા;
એાનુ હેારકા હાલ, જબ દેખા રે ×નયારા. ૧૨
તબ વે ભી ચલકર, પાસ શેહઝાદેકે આયે;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૩

રે તુહી,
હેાર આતે ભાઇ સહી એ, ભી આયે અનુકે જનરે,
ભી આયે અનુકે જન;
મેાસાએબ જનુકા નામ થા, સાચા સહી પછાનરે,
સાચા સહી પછાન. ૧૪

—:※:—

૨૦૩

જબ મેાસાએબ આયે, શેહઝાદેકે પાસા;
તબ શેહઝાદેને એાનુકુ, ભી કીઆરે દલાસા. ૧

+ ગુલામ, દાસ. × અજબ.

યું શેહઝાદેકે, પાસ, આયે દોનુ રે ભાઇ;
અને શેહઝાદેકે હોકર, ઓનુ ફીતી રે જંગાઇ. ૨
જબ ઉમર સાઅદને, હોર દેખે રે મેદાના;
તબ ડર રે લગાયા, બોત ઓસકે તંના. ૩
તબ એકકા દેખો, સફવાન નામા;
થે સબ કો' જનતે, ઓસ આરબકે ઠામા. ૪
ઓસે સાઅદકે બેટેને, પાસ રે બોલાયા;
અને બાત કેં ઓસકુ, હોર પાસ રે ભેજાયા. ૫
કે હોરકુ શીખાવન, દે ફેર લાના;
ના આવે તો સર કાટ, જોદા રે કરના. ૬
એતા સફવાન બોલ, સુન કર ચલીયા;
સો બેગે સુ આવ કર, હોરકુ મલીયા. ૭
ઓને નસીહત બોતેરી, હોરકુ કહી;
હોરે કબુલ ના ફીતી, બાત સુની એ ગહી. ૮
તબ સફવાન બરછી, હોર સામી રે ડલાઇ;
તબ હોરને ઓસકુ, લેને ચુકાઈ. ૯
અને સફવાનકે સીનેમા, હોરે બરછી લગાઇ;
સહી મારને ગિરાયા, એસી ખબર સોણાઇ. ૧૦
તબ લશકર દોનુમાં, શોર રે પડીયા;
જબ સફવાન ઘોડેથી, જમીનમા ગિરીયા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લહીયે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના કહીયે. ૧૨
રે તુહી.
નેઝે સુ *ઓચાએ કર, સફવાત લીયા જાનરે,
સફવાન લીયા જાન;
એસી જંગાઇ હોરને, ફીતી આવકર મેદાનરે,
ફીતી આવકર મેદાન. ૧૩

—:※:—

* ઉપાડીને.

૨૦૪

સુનો સફવાન કેરે, ભાઇ થે તીના;
ઓનુ એકબાર હુમલા, હોર પર કીના. ૧
ત'મ હોરને તીનુકુ, ભી મારને ગિરાયે;
ભાઈ સફવાન કેરે, સ'મ એકકે મિલાયે. ૨
યું હોરે માર ઓનુકુ, આયે શેહઝાદેકે પાસા;
સો અરજ હો કરને, કેરી રે આસા. ૩
યા ઇ'મને રસુલુલ્લાહ, હોએ ખુશી તમના;
તમ રાજી હુવડે, મેરે કામકે મેના. ૪
ત'મ હાં કીયા શેહઝાદેને, બાત કહી ભી સોણાતી;
કે આગ સુ આઝાદ, હુઇ હોર તેરી જાતી. ૫
એતી શેહઝાદેકી બાત, સુની હોરને કાના;
ત'મ ફેર દોડા ઘોડેકુ, લીયા રે મેદાના. ૬
ત'મ સર બને પડે, ધડ કહી રણ માંહાં;
ત'મ ઘોડા તો હોરકા, ગિરા ઓસ ઠાંહાં. ૭
ત'મ દુશમન પિયાદે, બુઝ ધસ કર આયે;
સો હોરકુ તો લે કર, ×કુંડે રે બાયે. ૮
ત'મ .શેહઝાદે ફેરને, ઘોડા રે ભેજવા;
હોર રકાબકુ બોસા દે, હુએ અસવાર સોણાવા. ૯
ફેર દુશમન મારે, બોત રણ રે મેદાના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૧૦

રે તહી

હોરે જંગાઇ નેહ સુ, કર વાર આપ તનરે,
કર વાર આપ તન;
જસકુ પીતકા ચાવ હે, એ બાત સુન રાખો મનરે,
એ બાત સુન રાખો મન. ૧૧

—(*)—

× ઘેરામાં લીધા.

— ૨૦૫ —

જબ હોર હુએ જખમી, પુરે ઘાવુ રે ભરાયે;
ફેર શેહઝાદે પાસ આના, મન રે લાયે. ૧
કે દુશમન *બેરકર, ફેર આના રે ચાયા;
ત'બ +હાતીફકા અવાજ, એતા કાનુ રે સોણાયા. ૨
હોર ભસત કેરી હુરાં, હે તમુકુ ચાતી;
અબ મત ફરેા હોર, એસી સુની રે બાતી. ૩
ત'બ હોરને પોકાર, આવાઝ રે દીયા;
સેા અવાઝ હોર કેરા, સુન શેહઝાદેને લીયા. ૪
કહયા તમારે દાદેકે, મેં પાસ હું જતા;
કુછ તમ હો કેલાતે, એતા પુછા રે સોણાતા. ૫
ત'બ શેહઝાદેને જવાબ, એસા રે બતાવા;
પીછે તમારે હું આતા, મેં ભી દલકે ચાવા. ૬
એતા કેને હોરને, ફેર હમલા કીયા;
ફેર પચાસ ને દો તીન, મારે એસારે સોણીયા. ૭
ત'બ દુરીજન શુમરને, સ'બ લોક રે બોલાયે;
ત'બ હોરકુ લેકર, ઘેરેમા બાયે. ૮
ત'બ સેા રે લાગે, હોર તનકુ ઘાવા;
ત'બ હોર તેા જમીંમા, ઘોડેથી ગરાવા. ૯
કહયા ઇબ્બને રસુલુલ્લાહ, પોચેા જાત રે મેરી;
ત'બ શેહઝાદે બેગે સુ, જા પોચીયે સવેરી. ૧૦
અને હોરકુ ઉઠાકર, આપ ડેરે માંહી લાયે;
લે આપસકે પગ પર, સર ધરને સુલાયે. ૧૧
ત'બ હોરને શેહઝાદે, બોલે દેબેરે નેંના;
એ સુન સુન મુમન, રાખા મનકે મેના. ૧૨
રે તુહી.

* વેરી નાંખીને, દુર કરીને. + બેબથી.

ગોદમા સર લે હોરકા, શેહઝાદે બેઠે જનરે,
શેહઝાદે બેઠે જન;
તબ હોરને શેહઝાદે દેખીયે, નેંના બોલને માનરે,
નેંના બોલને માન. ૧૩

—: (૦) :—

૨૦૬

બરહા.

હોર તો ગિરે જબ રણમા, પોચે શેહઝાદે જએરે;
રણથી ઉચાલીએ બોનુકુ, ડેરે આપકે આએરે. ૧
ગોદમા તો શીશ હોરકા, ધરા ભર ભર રોવે નેંનરે;
બોર દોસ્ત બી રોયે સહી, સુન સુન બોનુકે બેનરે. ૨
અંખીયાં તો બોલી હોરને, દેખ શેહઝાદે જાતરે;
તબ દેખતે હસે સહી, સુની હે બેસી બાતરે. ૩
હુસેન હો સેતી બેતના કહેયા, હુરાંથી આઈ જનરે;
હોર તો હસે સો ખુશી હુયે, બે સહી સાચા માનરે. ૪
મુબે જે પૅલે મૉતથી, વે તો ના જને મોતરે;
હાબે વાબે હે કરતા, જીવના ચાવે બોતરે. ૫
સુન સુન ભાઈ દીનકે, તલ પલ મરના જનરે;
ઉમેદ નાંહી જીવેકા, બેક સાસકા પછાનરે. ૬
મરના તો હે ચલના સહી, જાના હે રબકે પાસરે;
મુબે પૅલે મર કર રહો, હોને તો બોસકે દાસરે. ૭
દુઃખ તો નાંહી લાગે તુજે, હોતે સહી સકરાતરે;
જે યાદ રાખે મોતકુ, વીશ જે દન રાતરે. ૮
દેખો હોર તો હસે સહી, લાગા ના મોતકા દુઃખરે;
જે મોત સેતી પીતથી, પાયા તો અંતે સુખરે. ૯
બેક દન બોલાને આવસી, વલી સબ જગકી રીતરે;
બેસી તો મોતકુ જાન કર, નસ દન રાખો પીતરે. ૧૦

મોત નાહી બીસારો એક દમ, રાખોને નસ દન ચંતરે;
÷બંદુંકી તો એ રીત હે, મુરખ સદાયે નચંતરે. ૧૧

—: * :—

— ૨૦૭ —

તબ હોરને *તબસ્સુમ, કરને આખા;
મું શેહઝાદેકા દેખકર, એતના દાખા. ૧
યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, સુનો સાહેબ મેરે;
રાજી હુઆ અલ્લાહ મુજેથી, તમ કહેાને સવેરે. ૨
ભી રસુલ ખુદાકા, અને તમારી જતી;
એ રાજી હુવરે, તમે કહેાને બાતી. ૩
તબ હાં કર શેહઝાદેને, જવાબ દીયા;
બોત નચામતો તમુકુ, કહયા રે સુનીયા. ૪
કહયા રબકે દેદારમા, રહેાગે તમના;
એ શેહઝાદેને આખા, સુન હોરકે બેના. ૫
જબ શેહઝાદેકે મોંથી એ +બશારત પાઇ;
તબ હોરકે દલમા, બોત ખુશી રે આઇ. ૬
તબ તૈયબ કલમા, હોરે મુખાં રે ચડાયા;
એતા ×તસ્લીમ આપકા, જીવ રે કરાયા. ૭
હોર શહીદ હુવરે, તમ સુનો રે બાતી;
તબ પાક હામ છોડી, લે હોરકી જતી. ૮
તબ શેહઝાદે રોએ, ભર ભર નેંના;
ભી રોએ રોએ યાર, કહયા દલકે બેના. ૯

રે તુહી.

ખુશાલી રબ ને રસુલકી, હોરને ચાઇ આપરે,
હોરને ચાઇ આપ;
તો જીવ લે આપ ફિદા કીયા, ના લાગયા મોતકા =તાપરે,
ના લાગયા મોતકા તાપ. ૧૦

—:*:—

÷ બંદાઓની. * જરા હસીને. + ખુશ ખબરી. × જીવને સોંપી દીધા. = ૬૨.

— ૨૦૮ —

તખ મુસાએખ ભાઇ, જે હોર રે કુરે;
ઓનુ શહીદ હોતે, દેખે રે સવેરે. ૧
તખ વે ભી ચલકર, આયે રે મેદાના;
આવ દુશમનુ બાર, મારે રે જના. ૨
એ તે એ ભી શહીદ, હુએ રે સુણાયે;
જે મુસાએખ હોરકે, ભાઇ રે કલાયે. ૩
તખ હોરકા બેટા થા અલી રે નામા;
વે ભી થા રે લશકર, દુશમન હામા. ૪
જખ ઓને એ હાલ, દેખે રે નેંના;
તખ ગુલામકુ કહેયા, એસે રે બેના. ૫
આવો ઘોડેકુ જાકર, દીજીયે પાની;
યું બનાકર આયા, વે ભી બાત રે જની. ૬
વે ગુલામ હો સેતી, હોનુ અસવાર આયે;
તખ શેહઝાદેકા નેહ, મન રે લાયે. ૭
એ રે મરદ કુન હે, તું આયા રે જુવાના;
યું શેહઝાદેને અનુકુ, પુછ્યા રે જના. ૮
તખ એને કહેયા મેં હું, બેટા હોર હો કેરા;
જેને તમુ પર તન, વારા રે સવેરા. ૯
અખ જીવ તો મેરા, મેં ભી ફિદા રે કીતા;
સો તમારે ઉપર, લે વારને દીતા. ૧૦
તખ શેહઝાદેને ઓનુકુ, દુઆ ખેર રે મંગાહી;
તખ ઓનુ જ મેદાનમા, બાત કીતી રે લડાહી. ૧૧
ભી ઓનુ શહાદત, રણ માંહે પાઇ;
એ સુનતે મુમનુ, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૨
રે તુહી.
હોરકે બેટેને આવકર, ફિદા કરાયા તનરે,
ફિદા કરાયા તન;
સો આવ પાસ શેહઝાદેકે દાસ હો, રાખી રીત બાપ મનરે,
રાખી રીત બાપ મનરે. ૧૩

—:※:—

૨૦૬

દુ આ.

સુન સુન મીત મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
એસી હે કરની પીતરે;
દીન કાજે રે જીવ વારીઆ, હાં વારીઆ,
સુન સુન વે રીતરે. ૧
જુ દેખાને હોર આપ જુઝીયે, હાં જુઝીયે,
ખાયા આપકા શીશરે;
જસરે ટોળી માંહે આપ થે, હાં આપ થે,
લડે ઓનુ કર રીસરે. ૨
જંગ શેહઝાદેકે દેખતે, હાં દેખતે,
હોર ફેરાયે નેંનરે;
ટોલેરે આપ સેતી જુઝીયે, હાં જુઝીયે,
સુન સુન નબીકે બેનરે. ૩
તો સુનોને હજુ લગ નામ હે, હાં નામ હે,
બુઝે સબ સંસારરે;
કે હોરને હુસેનકી જાતકુ, હાં જાતકુ,
રાખીલા મન પીઆરરે. ૪
તો શહીદ કરબલા કેરરે, હાં કેરરે,
હોર કલાએ જનરે;
શેહઝાદે બાજ નામ હોરકા, હાં હોરકા,
સબ કેતે હેં માનરે. ૫
દુનીમા હુઇ નેક નામીઆં, હાં નામીઆં,
બુઝે *સકલ ×જહાનરે;
અને હુરાંથી આઇ લેને કાજથી, હાં કાજથી,
ખુબી એ આખરકી જનરે. ૬
કુફી જે કૉલ સેતી ફરીયે, હાં ફરીયે,
હજુ હે વે જગમા બાતરે;
યું ભી જીવતા ના રહેયા, હાં ના રહેયા,
ફના હુઇ સબ જાતરે. ૭

* બધા. × સંસાર.

બાત હે રેતી વીરા જગમા, હાં જગમા,
જતે હે હું સુખ દનરે;
વકત પોચ્યા સહી મરના, હાં મરના,
ના જીવે કોં અદકા દનરે. ૮
રેવેગી બદ નેક નામીઆં, હાં નામીઆં,
સુન સુન રાખો એ પીતરે;
* * * * * *
* * * *. ૯
સુનને ભાઇ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
એસી હે પીતકી રીતરે;
રેવેગી જગ માંહે બાતડી, હાં બાતડી,
જેસી કરેગે પીતરે. ૧૦

—: (૦) :—

૨૧૦

અબ દેખાને મંડાની, જંગકી રીતા;
પેલા જીવતો હોરને, ફિદા રે કીતા. ૧
તબ સાબદકે બેટેને, +માઝી રે ડલાયે;
યું ચુન ચુન ઉનકુ, રણમા ભેજાયે. ૨
હલમુબારેઝિન કેતે, વે દુશમન આયે;
અને જંગકા સામાન, ઓનુ પુરા રે બનાયે. ૩
દેખો સાબદકે બેટેને, ભેજા સામરી દીતા;
ઓને અસવારી કાજ, તેજી ઘોડા રે લીતા. ૪
અને મોલકાની ઝરર, ઓને રે પેનાઇ;
ઓને પેલી બાત હામથી, કીતી રે લંડાઈ. ૫
વે સબે કરને, આયા રે મેદાના;
વે પોકાર બાત કરને, રણકે માંહાં રે જના. ૬
તબ હસાનકે બેટે, ઝહીર જે નામા;
પાસ શેહઝાદેકે અરજ, આવ કીતી જનુકા નામા. ૭

+ પહેલવાન.

યા હુ'મને રસુલુલ્લાહ, હે એ મેદાનમા આયા;
એ બાત હે મરદાન, સિપાઇ દેખાયા. ૮
એ સરફાંકા તોડનારા, હે રે કલાતા;
એ દલ રે સિપાઇ, હે રે સુણાતા. ૯
જે શેહઝાદે સાહે'બ, મેં રજા રે પાહું;
તો એાસ હો સેતી, જા જંગ રે કરાહું. ૧૦
ત'બ શેહઝાદેને રજા, ઝહીરકુ દીતી;
એ સુન સુન મુખનુ, એતી ચંતા રે કીતી. ૧૧

રે તુહી.

શેહઝાદે પર જીવ વારીયે, એસી કીતી પીતરે,
એસી કીતી પીત;
વાર વારને ઝપલાહીયે, જેસી પતંગકી રીતરે,
જેસી પતંગકી રીત. ૧૨

—: ※ :—

—૨૧૧—

જ'બ શેહઝાદેકી રજા લે, ઝહીર આયેરે મેદાના;
ત'બ સામરી દેખકર, ઘરજા રે જના. ૧
ત'બ ઝહીરે નસીહત કેરી, બાત રે કહી;
પણ સામરીએ કબુલ, ના કીતી રે સહી. ૨
ત'બ સામરીકે મુંબા, નેઝા રે લગાયા;
માર ઝહીરને ઘોડેથી, ભુ માંહી રે ગિરાયા. ૩
ચું સામરીકુ મારકર, ફના રે કીતા;
એસા ઝહીરને મેદાન, રણ કેરા લીતા. ૪
ત'બ સાઅદકે બેટે પાસ, ચલ ઝહીર રે ગહે;
સો ÷સેનમુખ આવ કર, ઠાડે રે રહે. ૫
કહયા એક તો માઝી, માર રણમા ગિરાયા;
વે હસાનકા બેટા, મેં ઝહીર હું આયા. ૬

÷ ઇમરૂ, સામે.

તબ ડરા રે લશકર, સબ એરાકીયું કેરા;
અને શામકા ભી લશકર, ધરૂજ્યા સવેરા. ૭
સો અસવાર સાઅદકે, બેટેને ભેજાયે;
સો સારે રે મલકર, એક બાર રે આયે. ૮
જુું મખીયાં દોડકર, હે કેસી રે આતી;
યું ઝહીરકે ઉપર, આયે સુની રે બાતી. ૯

રે તુહી.

સામરીકુ માર ગિરાએ કર, ઝહીર આયે મેદાનરે,
ઝહીર આયે મેદાન;
તબ એરાકકા લશકર ધરૂજ્યા, ભી શામકા ડરીયા માનરે,
ભી શામકા ડરીયા માન. ૧૦

—(*)—

જબ દુશમન મખીચુ, કીયા એરે રીતા;
તબ ઝહીરને ઓન પર, હમલા કીતા. ૧
આવ નેઝા રે વાયા, ઓનુ દુરીજન માંહાં;
તબ પગ છુટે સબુકે, થર રહયા કો' નાંહાં. ૨
કહી મારે પછાડે, કહી ઘોડેથી ગિરાહે;
કહી બન શીશ કીયે, કહી ભાગરે ચલ ગહે. ૩
વે ભાગ સાઅદકે, બેટે પાસ ગહે;
સો આપસકી ફોજમા, જા ઠાડે રે રહે. ૪
તબ નવસો અસવાર, ફેરને ભેજાયે;
સો સાઅદકે બેટેને, ભેજે રે સોણાયે. ૫
ઓનુ તીનો રે તરફ સુ, આવ ઘેરા રે દીતા;
લીએ ઝહીર બીચમા, તબ એસા રે સોણીતા. ૬

સુન દસ બીસ આદમી, મલ સાથ હે આતે;
અને શેરકુ ભી એતે મલ, હે કતલ કરાતે. ૭
અને ઝહીરકે સામી, નવસો રે આયે;
કેતે હાથી ને *આગસે, દેખો ઝહીર દેખાયે. ૮
સુનો શેહઝાદેકે +જોધે, થે એસે પહેલવાના;
કે એકને શેકીયા, સબ રણ રે મેદાના. ૯
પણ તકદીર સેતી, કુછ ચારા રે નાંહાં;
એ સુન સુન મુમન, દીયા દલકે માંહાં. ૧૦

રે તહી

ઝહીરકુ ઘેરા ડાલીયા, નવસો આવ અસવારરે,
નવસો આવ અસવાર;
પણ ઝહીરને રીત શેરકી, દલ રાખા કરારરે,
દલ રાખા કરાર. ૧૧

—:※:—

—૨ ૧ ૩—

તબ તીનરે તરફસુ, અસવાર રે આયે;
આવ ઝહીરકુ રણમા, લેને ઘેરાયે. ૧
તબ ઝહીરને જંગાઈ, કીતી રે બાતેરી;
માર પચાસ ગિરાએ, બેગે રે સવેરી. ૨
આએ નેઉ તો ઘાવ, તબ ઝહીરકી જાતી;
એસે ઝહીર ઝખમી, હુએ સોણી રે બાતી. ૩
જબ શેહઝાદેકે નજરૂ, એ હાલ રે આયા;
તબ સચદ ગુલામકુ, લે મદદે ભેજાયા. ૪
વે સચદ ગુલામ થે, અલી મુરતઝા કેરા;
દસ આદમી એાસ સાથે, દે ભેજા રે સવેરા. ૫

* પાધ જેવા. + લડવૈયા.

કે ઝહીરકુ જાકર, પાસ મેરે રે લાના;
આખા શેહઝાદેને એસી, જા મદદ કરાના. ૬

તબ ધસીયા સબદ, જું પતંગ જપાયા;
ઓનુ દુશમનુ બીચમા, આવ આપકુ ડલાયા. ૭

માર કેતે પાડે, ઔર કેતે ભગાયે;
અને ઝહીરકુ શેહઝાદેકે; પાસ રે લાયે. ૮

થે દો સૌ ઝહીરકુ, ઘાવ તીરકે લગાયે;
અને નેઉ તો શમશેર, કે ઝટકે ગણાયે. ૯

ઓનુ ઘાવુંથી લોહી, મેહે રીતે થા ચકાતા;
સહી મુખનુ કહેયા, એ સુનતે બાતા. ૧૦

રે તુહી,

ઘાવું સુ તન ચાલની કીયા, ચલીયા લોહી જું મેહરે,
ચલીયા લોહી જું મેહ;
તો ભી ઝહીર થે રણમા ઝુઝતે, ના દેખી આપકી દેહરે,
ના દેખી આપકી દેહ. ૧૧

—:※:—

— ૨૧૪ —

તબ શેહઝાદે ઉતર કર, ચલ કર આયે;
કે ઝહીરકે સરાને, હાડે રહે રે સોણાયે. ૧

તબ ઝહીરને અંખીયાં, આપકી ખોલાઇ;
તબ શેહઝાદેકી સુરત, નજરે આઇ. ૨

તબ મુંહ લે શેહઝાદે, કે કદમુ છોડાયા;
અને અરબી બોલીમા, એસા કેને સોણાયા. ૩

કહયા કદમાંકી ખાક, હે દોસ્ત રે મેરી;
એસા સુખ નાંહી કસુકુ, અસ જગમા સવેરી. ૪

ત'મ શેહઝાદેને પુછાયા, કુછ ઝહીર હેા કેતે;
કુછ કેને હેા ન્હેસા, હેા મન માંહે દેતે. ૫
ત'મ ઇ'મને રસુલુલ્લાહ, કર ઝહીરને આખા;
જમ પાણીકા હે દેતે, મોજે એતના દાખા. ૬
ઠંડે પાણી સુ હે ભરીયા, બોત સાફ હે જતી;
વે પીવું કે તમુ સુ, મેં કરૂં રે બાતી. ૭
ઝહીર એ હે પાણી, ભસત હેા કેરા;
કહયા શેહઝાદેને પીએા, તમ એાસકુ સવેરા. ૮
પાણી પીને હેા ન્હેસા, ઝહીરે કીતા;
જું પીતે હે પાણી, સબુ દેખ વે લીતા. ૯
એતે હકકુ *તસલીમ, કીયા રે જીયા;
જમજમ ભર પાણી, ભસતકા પીયા. ૧૦
સુનો શહીદ તો ઝહીરકી, ચું હુઇરે જતી;
એ સુન સુન મુમનુ, કહયા દન એાર રાતી. ૧૧

રે તુહી.

શેહઝાદે નેંન ભર રેવે સહી, ઝહીરકે પાસરે,
ઝહીરકે પાસ;
ઝહીરને કદમ થે પકડે, હેાકર દલમા દાસરે,
હેાકર દલમા દાસ. ૧૨

—:*:—

—૨૧૫—

બરહા.

ઝહીર આયે રણ માંહે, તનકુ લે દીતા વાર રે;
ઝખમી હુવડે લેાહી છુટા, તન ધારેા ધાર રે. ૧
શેહઝાદેકુ નેંનુ દેખતે, કદમુ તો લાગે ધાયે રે;
ખુશ મુનો હુવે જીવમા, તલ દુખ ના દેખાયે રે. ૨

* અલ્લાતઆલાને જીવ સોંપી દીધેા.

સુન સુન ભાઇ દીનકે, એસી હે કરની પીત રે;
જે તુજે નેહકા ચાવ હે, તો સુન ઓસકી રીત રે. ૩
÷પતંગ તન ફેર વાર કર, ગિરીયા આવ +દીપક માંયેરે;
નેંનામા જે દીપક કીયા, જલતા ના તન દેખાયેરે. ૪
જું જું રે પોચે ગરમી સખતી, ત્યું ત્યું ઘસાવે તનરે;
અફસોસ નાંહી જીવકા, દીપક રાખા મન રે. ૫
તન ભના ને ફના કીયા, દીપક કેરી પીતરે;
દેખોને આશક કેરડી, પતંગ કેરી રીતરે. ૬
દીપક નાંહી બોલતા, જેવાબ કુછ દેવે નાંહાં;
તો ભી પતંગ જલીયા, તન પીત એસી દલ માંહાં. ૭
તો કયું ના આશક હોકર, મન નેહ એસા લાયેરે;
જે સાંમની બાતાં હું, ના કયું તુ ઓસકુ ચાયેરે. ૮
ઝહીર તન ઘાવ લીયે, લોહી જું ચલીયા નીર રે;
આશકકે લીતે સહી, પાવે ના દુખ શરીર રે. ૯
મુએ તો પૅલા મરના, એસી હે પીતકી રીત રે;
અફસોસ તન ના કીયા, કીતી હે જનુ પીતરે. ૧૦
જીવ આપકા લે તન ઓસકે, બાએ કરી ×મીત રે;
મોતકા તો દુઃખ તબ કાં રહયા, એસી હે પીતકી રીતરે. ૧૧

—:※:—

૨૧૬

તબ શેહઝાદે તો ભર ભર, રોએરે નેંના;
સો ઝહીરકે શહીદ, હોનેકે મેંના. ૧
ઉઆં ઝહીરજ મેરા, હોવે =હમસાયા;
રબ રસુલ હે રાજી, એતના બતાયા. ૨
એતી શેહઝાદેને દોઆકી, કહી રે બાતી;
સો માંગી રે દોઆ, કાજ ઝહીરકી જાતી. ૩

÷ પતંગીઉં. + દીવો. × દોસ્તી. =પાડોશી.

સુનો અબ્દુલ્લાકા બેટા, થા વાહેબ રે નામા;
વે ઝહીરકે પીછે, આયા રણકે ઠામા. ૪
બાત સુરત ઐસકી, ખુબ રબે થી બનાહી;
સો તારીફ રે સુરતકી, બોત હે રે સોણાહી. ૫
જે દેખતે સો મુરછા, દેખતે ખાતા;
એસા અબ્દુલ્લાકા બેટા, ખુબસુરત કલાતા. ૬
વે =મોબારીઝ હુવડા, રણકે માંહાં;
કે દુશમનુ માંહે, એસા અવર થા નાંહાં. ૭
સુનો વાહેબ મોબારીઝ, હુઆ કસ રીતા;
અને કસ રીતે શેહઝાદે, ખુબ કીતી રે પીતા. ૮
સુનો વાહેબકી મા થી, કામરી નામા;
વે સહી વે ભી સાથ, જંગકે ઠામા. ૯
અનુ બેટેકુ આવને, નસીહત કીતી;
એ સુન સુન મુમનુ, બાત એતી ચંત દીતી. ૧૦

રે તુહી
વાહેબ ખુબ જુવાન થે, વે આયે રણકે ઠામરે,
વે આયે રણકે ઠામ;
સો શેહઝાદેકી પીતે રંગાએ કર, દુશમનુ જંગકે કામરે,
દુશમનુ જંગકે કામ. ૧૧

—: (૦) :—

— ૨૧૭ —

૩ બા ઇ.

વાહેબકુ સુન સુન માતા વાહેબકી,
નસીહત કરે કેસી રીતરે;
મુજે બેટા તુજ સુ અદકી,
નાંહી નાંહી કસી સંગ પીતરે. ૧

= લડનારો, જંગ કરનારો.

વાએ બેટા જુવાની તેરડી,
વાએ બેટા તેરા એ તનરે;
* * * * *
* * * *. ૨
કલેજે કે +ગોશે નબી કેરરે,
આયે આયે કરબલા હામરે;
બે-વફા હુએ લોક ઓનુસુ,
શેહઝાદે હુસેન હે નામરે. ૩
તરસે હેં હોઠ સહી સુકતે,
ટલવલતે હેં નંને બાલરે;
કતલકુ મલે સબ દુરીજના,
એસા હુઆ અનુકા એ હાલરે. ૪
અનુ કાજે પૅલા બેટા મોજકુ,
શરબત તેરા તુ કરરે;
નસીહત માને કહી પુતકુ,
કૅતે કૅતે નેંના ભર ભરરે. ૫
તો તુજે હે ધાવા થાન મેરડા,
હલાલ હોવે તોજે સીરરે;
બેગે બે પોચો રે પુત જાએ કર,
કરે નાંહી તલ ભી ધીરરે. ૬
શેહઝાદેકે ઉપર જાએ કર,
ફિદા તો કરને તેરા તનરે;
તો મેં રાજી હોઉં પુત તુજસુ,
જબ આવે કયામત દનરે. ૭
ધન માતા રે બેટા વાહેબ,
કેસી કરે મસલત રીતરે;
જીવ વાર તન તાજ કરને,
શેહઝાદે કેરી રાખો પીતરે. ૮

— (*) —

+ હુકડા.

— ૨૧૮ —

સુનો માને નસીહત, બેટેકુ કીના;
સો વાહેબ જનુકા, નામ રે લીના. ૧
કહ્યા કલેજેકે ગોશે, નબીજી હો કેરે;
વે શેહઝાદે હુસેનકી, યારી આ પોચે રે સવેરે. ૨
વે કરબલા રણ માંહે, આવ ઘેરેમા પડીયે;
અને દુશમન કતલકુ, કાજ હે મલીયે. ૩
તુ ઓનુકી તરફ જા, જીવ ફિદા રે કરાવે;
કે શરબત તેરે, મોજે લોહીકા પિલાવે. ૪
તો દુધ રે મેરા, તોજે હોવે રે હલાલા;
જે પિયા તેં થાનુસુ, બાલપણેકે હાલા. ૫
કે જીવ આપસકા, તુ કરને ફિદાઈ;
એતી નસીહત માને બેટેકુ બતાઇ. ૬
યું શેહઝાદેકે ઉપર, તન ફના જે કરાવે;
તો જીવ બેટા મેરા, સુખ રે પાવે. ૭
તો રાજી મેં હોઉં, તેરે રે તંના;
જબ જાનતા હે કેયામત, આવે રે દંના. ૮
જબ કામરીને વાહેબકુ, એ કહી રે બાતી;
તબ વાહેબે કબુલ, કીતી આપસકી જાતી. ૯
મેરા શેહઝાદેકે ઉપર, જીવ ફિદા રે કરાયા;
ઓસ બાતકા *દરેગા, કુછ નાંહી મોજે આયા. ૧૦
યું માતા સંગ વાહેબે, બાત રે કરાહી;
એ સુનતે મુમનુ, દલ ચંતા એ આહી. ૧૧
રે તુહી.
ધન માતા જનુ પુતકુ, નસીહત કતલકી દીતરે,
નસીહત કતલકી દીત;
યું કલેજા આપકા વારીઆ, ખાતમ નબીકી પીતરે,
ખાતમ નબીકી પીત. ૧૨

— : * : —

* અદરોસ.

— ૨૧૯ —

પણ કહયા રે માતા, આજે *બયા હે મેં કીતા;
હક ઓસકા મોજ સર, હે જેવાબ એ દીતા. ૧
જો કેવે તો ઓસ સુ, મેં સીખ રે મંગાહું;
ઓસકી ભી રજા, મેં લે રે આહું. ૨
જા માને રે કહયા, એ ખુબ હે બાતી;
પણ મોજે દલ એક, ફિકર હે આતી. ૩
કે રખે રે ઓરત, તુજે ફેર બદલાવે;
કે દલ તો તેરા, ઓસ બાતથી ડગાવે. ૪
ત'બ વાહેબે કહેયા, દલ રાખા મે કરારા;
સહી શેહઝાદેકા મોજે દલ, બોત હે રે પ્યારા. ૫
તો ફરેબ તો મોજે દલ, લાગે રે નાંહાં;
ચું વાહબે જેવાબ, દીયા બાતકે માંહાં. ૬
યું કે કર વાહેબ, આયે ઓરતકે ડેરે;
આવ ઓરતકુ એતના, કહયા રે સવેરે. ૭
વાએ બાનુ એ ×દમસાઝ, કરને આખા;
પછે બયાન તો હકીકત, કેરા રે દાખા. ૮
કહયા ફરઝંદ રસુલ, ખુદા હો કેરે;
વે કરબલા માંહે, આયે ઘેરેમા સવેરે. ૯
અને દુશમન ઓનુકે, હે કતલકુ ચાતે;
કુછ નેહ ને મોહબ્બત, મન નાંહી રે લાતે. ૧૦
મેં જીવ તો શેહઝાદે, પર ખરચ હે કીતા;
એતા ઓરતકુ કેને, ચંત એતના દીતા. ૧૧
રે તુહી.
વાહેબ ઓરતકે પાસ જા, દેખો સીખ મંગાયે રે,
દેખો સીખ મંગાયે;
બોલ માતા સુ જીવ વારીઆ, મન લાલચ તલ ના લાયેરે,
મન લાલચ તર ના લાયે. ૧૨

—:*:—

* લગ્ન, નિકાહ. × મુવાફિક દોસ્ત, અનુકુળ દોસ્ત.

—૨ ૨ ૦—

જબ વાહેબે ઓરતકુ, એ કહી રે બાતી;
તબ ઓરતે ભી આપસકી, કીતી ફિદા રે જાતી. ૧
જબ વાહેબે કહેયા, મેં હું શાહાદત ચાતા;
અને રજામંદી રબકી, હું મન રે લાતા. ૨
કે શફાઅત નબીકી, મેં હે ચાહી;
અને ખુશનુદી ÷મતુલકી, દલ મેરે હે આહી. ૩
ભી રજામંદી મુરતઝા, અલી હો કેરી;
એ ચંતા માંહે સહી, મેં દીતી રે સવેરી. ૪
તબ ઓરતને નારા, આહકા ડાલા;
અને નિસાસા ડાલતે, કહયા ઓસ રે હાલા. ૫
કહયા જીવ હોવે હજાર, કભી રે મેરે;
તો ખુદાકી રાહામાં, કરું ફિદા રે સવેરે. ૬
કહયા ઓરતને મોજે દલ, હેં એસી રે આસા;
જીવ કરું રે ફિદા, હો હુસેનકી દાસા. ૭
જે ઓરતું કુ રવા જંગ, હોતા શરીઅત માંહાં;
તો મેં ભી આજ જુતીઝ, બેઠ રેતી રે નાંહાં. ૮
મેં જાનતી હું આજ દન, તન ફના રે કરેગા;
અને શેહઝાદેકા નેહ, મન જે ધરેગા. ૯
વે કેયામત પાકીજા, પાવે બસતમા ઠામા;
બેાત પાવે વે, ×હુરૂલઈન જે નામા. ૧૦
સુનો ઓરતે ભી નસીહત, એતી વાહેબકુ દીતી;
તબ ચંતા રે દોનુને, મન એતી રે કીતી. ૧૧

રે તહી

ઓરત ભી વાહેબકુ સીખ દે, કહયા હે વારને તનરે,
કહયા હે વારને તન;
તો સહી આરામ વે પાહસી, જબ આવે કેયામત દનરે,
જબ આવે કેયામત દન. ૧૨

—:※:—

÷ (હ. ફાતેમાં ર. અ.) × મોટી મોટી આંખોવાળી હુર.

— ૨૨૧ —

ઓરત શેહઝાદેકે પાસ, વાહબકુ લાહી;
ત'બ આવને ઓરતે, એતી અરજ પોચાહી. ૧
ઇ'બને રસુલુલ્લાહ, હમ એતા હું ચાતે;
હમ ભસતકુ પાવે, યું મન હું લાતે. ૨
હમ ચાતે હું કૉલ, શેહઝાદે કેરા;
હમુ બના ભસતમા, પગ ધરે ના સવેરા. ૩
ભી અહવાલ આપસકા, ઓનુ ઓરતે કહેયા;
સો શેહઝાદેને સઘળા, બયાન સુનકર લહીયા. ૪
ત'બ શેહઝાદેને આંસુ, સુ ભરે રે નેંના;
ઓર દોસ્ત સ'બ, રોયે સુનતે મેંના. ૫
ત'બ શેહઝાદેને ઓનુકુ, બોત દીયા રે દલાસા;
જું વે થે આયે, મન કરને આસા. ૬
ત'બ વાહબે ઓરતકુ, ભી દલાસા દીતા;
કે તુજે બના હુર સુ, ના કરું રે પીતા. ૭
ત'બ દાઉદી ઝરર, ઓને પેની રે જુવાના;
અને ચલ કર આયે, રણકે મેદાના. ૮
કેસા કુરબાન શેહઝાદે, પર કીયા રે જીયા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના દીયા. ૯

રે તુહી

વાહેબ +માનુસુ આવકર, કીયા ફિદા આપ તનરે,
કીયા ફિદા આપ તન;
પીત શેહઝાદે કેરડી, એસી રાખી મનરે,
એસી રાખી મન. ૧૦

— (*) —

+ બહરી સાથે.

— ૨૨૨ —

આવ રણ પાસ મેદાનમા, ઘોડેકુ કુદાયા;
અને શેહઝાદેકી તારીફ, ઝબાં પર લાયા. ૧
બાજ ઐચકને ઘોડેકુ, રણ ભીતર ઠલાયા;
સો સબુકી નજરૂ, અજબ રે આયા. ૨
કહયા સુનને વાલે લોકુ, ભી *યગાને =બેગાને;
સબ આફરીન કરને, લાગે રે જને. ૩
હલ મોબારિઝ નેક, તબ સુખન નિકાલા;
જબ આયે રે રણમા, એ જસ રે હલા. ૪
તબ સામી દુશમન, ચલ ચલ આયે;
સો વાહબને માર માર, સબુકુ ગિરાયે. ૫
કસે પીછેથી બરછી, માર આગે રે ગરાવા;
કસે સીનેમા નેઝા, માર ઘોડેથી ઠલાવા. ૬
કસે શમશેર મારકર, કરે રે દો ભાગા;
સહી જુવાન તો એસા, જંગ કરને લાગા. ૭
તબ થરથરા રણ, કરબલા કેરા;
કોઇ વાહબકે સામની, ના આયા રે સવેરા. ૮
એસા જંગ તો કરને, આયે પાસ રે માતા;
અબ રાજી હુએ તમના, મા કીતી ચું બાતા. ૯
હાં રાજી હુઆ મંના, કહયા હલ રે મેરા;
પણ જંગકે માંહે, બેટા રહો રે અનેરા. ૧૦
તબ વાહેબ કહેયા, તન કના હે મેં કીતા.
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના દીતા. ૧૧
રે તુહી.
સીખ દેવે માં પુતકુ, મત તુ +મોડે તનરે,
મત તુ મોડે તન;
આજ કના હે કરની જાતકુ, હે શહીદ હોનેકા દનરે,
હે શહીદ હોનેકા દન. ૧૨

—: ※ :—

* જાણીતા. (એટલે દોસ્ત) = પારકા. (એટલે દુશમન) + ફેરવવું.

— ૨૨૩ —

એતા માંકુ કૅ કર, આયે ઔરતકે પાસા;
સો રૂખસત હોને, કેરી રે આસા. ૧
સો ઔરતસુ વદા હો, ફેર હમલા કીતા;
જું હરનકે ઉપર, જાં જાતા હે =ચીતા. ૨
ત'મ માર મારને, કહી ધુલમા મેલાયે;
સ'મ થરથરે દુશમન, કો' સામી રે ના આયે. ૩
ત'મ સાઅદકે બેટેને, આવાઝ રે કીતા;
તમ સ'મ મલ ઘેરો, ચું હોકમ રે દીતા. ૪
ત'મ સ'મુને આવકર, ઘેરા રે કરીયા;
અને તીરકા ડાલના, મન રે ધરીયા. ૫
ત'મ જુવાનકે ઘોડેકુ, તીર રે લગાયા;
હુઆ જુવાન રે પિયાદા, ઘોડા મારને ગિરાયા. ૬
ત'મ ઝાઝુને મલકર, શહીદ કરાયે;
એસે વાહે'મ જુવાન, ઝુઝે રે સોણાયે. ૭
શીશ દુશમને અનુકા, લે જુદા રે કીતા;
અને શેહઝાદેકી તરફ, લે ડલાયા સોણીતા. ૮
ત'મ શેહઝાદેકે પાસે, વે શીશ રે આના;
ઓનુ માતાને ઔરત પાસ, ભેજા રે જના. ૯
ઔરત લોહી શીશ લેકર, સુરમા કીતા;
આહકા નારા મારતે, જીવ આપકા દીતા. ૧૦
ફેર માતાને આપ હાથ, શીશ લીયા રે સોણીતા;
એ સુન સુન મુમન, યાદ કીયા રે મીતા. ૧૧
રે તુહી,
વાહ'મને માતા સીખસુ, ફના કીયા આપ તનરે,
ફના કીયા આપ તન;
ધન રે જુવાનકા મરના, ભી માતાકુ ભી ધનરે,
ભી માતાકુ ભી ધન. ૧૨

—: (૦) :—

= વાઘ.

—૨૨૪—

બરહા.

સુરત ભલી વાહેબકી, રાખી જનુ *જગ લાજરે;
દુનિયાકુ ફનિયા જાનકર, આકેબત કીયા કાજરે. ૧
ધન ધન માતા ઓનુકી, દીતી જે એ સીખાવના;
આકેબત કેસા ચાહયા, કામ અનુ મન જાનના. ૨
બાનુ ભી તન વારીયા, આકેબત કેરે કામરે;
સમજી ઓનુ દુનિયા સહી, ફના કેરા મુકામરે. ૩
માતા ભી શીશ લે હાથમા, પુતકા રણમા જાયેરે;
બેર લીયા જ પુતકા, બેરીકુ માર ફેર આયેરે. ૪
ઓનુ ફના કીયા તંના, દુનિયાને રાખી ના મનરે;
ધોરેથી તો એ આવ ઝુઝીએ, રણ માંહે જંગકે દનરે. ૫
સુન સુન ભાઈ દીનકે, એસી હે દીનકી રીતરે;
દુનિયાકુ ફનિયા જાનકર, કર અસ સેતી પીતરે. ૬
સુનો દન દો કાજે જીવના, આવેગી સહી મોતરે;
કસ કાજે તુ લોભ પીઆર કર, ચાતા હે ઉમર બોતરે. ૭
સુનતે તો ખુબી ભસતકી, ભાવે નાંહી કયું મનરે;
વે ભસત નાંહી પાહેસી, મુએ બન એ તનરે. ૮
જીવનેથી મરના ભલા, રાખ રાખ જન્નત નેંનરે;
મુએ પેલા હે મરના, સુન સુન સાચે બેનરે. ૯

—:※:—

—૨૨૫—

જબ વાહબકે કબીલેને, શહાદત રે પાઇ;
પીછે ખાલીદકે બેટેને, લીતી રે લડાઇ. ૧
સો ખાલીદકે બેટે, ઉમર રે નામા;
સહી વે ચલ આયે, રણકે ઠામા. ૨

* દુનિયા.

અનુ રણ માંહે આવકર, ખુબ કીયા રે કતાલા;
કે ઓટા રે હુવડાં, દુશમનોકા હાલા. ૩
મારે દુશમન શહીદ, હુવે રણકે હામા;
જે ઉમર બીન ખાલીદ, કહીયે રે નામા. ૪
પછે સાઅદ બીન ખાલીદને, લીયા રે મેદાના;
અનુ રણ માંહે આવકર, જંગ કીયા ખુબ જના. ૫
કે જમીંઆં તો રણકી, સબ કીતી રે રાતી;
સો લોહી દુશમનુ સુ, સહી સુની એ બાતી. ૬
યું સાઅદ બીન ખાલીદ, શહીદ રે હુએ;
અસ ફાની જગથી, હુએ રે જુએ. ૭
પછે ઉમર બીન અબ્દુલ્લાહને, જંગ રે કરાયા;
અનુ રણ માંહે આવકર, સબ રણ રે જગાયા. ૮
અનુ દુશમન બાત, તંગ રે કીતે;
બાજ શહીદ તો હુવડે, હો રણ રે જીતે. ૯
યું તન તો આપસકા, અનુ ફના રે કરાયા;
અને એક કર રબકુ, મન એતના લાયા. ૧૦

રે તુહી

પીત સુ મીત ઝંપલાઇયે, જું દીપક જલે પતંગરે,
જું દીપક જલે પતંગ;
શેહઝાદે પર તન વારીયા, થા એસા પીતકા રંગરે,
થા એસા પીતકા રંગ. ૧૧

— (*) —

— ૨૨૬ —

પછે કાજ બીન માલીકને, રણ આવ રે લીતા;
બાર દુશમન મારકર, આપ જીવ રે દીતા. ૧
સહી અનુ ભી શહાદત, એસ હામ પાઇ;
અનુ નેહ કાજ લાલચ, જીવ મન ના રે આઇ. ૨

પછે શરીહ ઉબેદકે, બેટે જે કલાયે;
વે ભી શહીદ હુવડે, સહી રે સોણાયે. ૩
પછે મુસલિમ અસદીને, લીયા રે મેદાના;
બોત થે રે સિપાઇ, મરદાન રે જુવાના. ૪
આપ મોબારિઝ હુએ, એ રણકે માંહાં;
કોઇ ઓનુકે, સામી, આવે રે નાંહાં. ૫
એક ઓનુ માથી માઝી, ચલ સામી રે આયા;
ઓસે નેઝેસુ મારકર, ઓસે રે ગિરાયા. ૬
પછે નેઝા તો રણમા, ખુબ રે ફેરાયા;
લશકર દુશમનુ કેરા, સબ થે તંગ રે આયા. ૭
મારે પચાસ આદમી, બરછી સેતી;
પછે બરછી ભાગી, એસી બાત રે સોણાતી. ૮
પછે શમશેર સેતી, બોત દુશમન મરાયે;
કે અનુ સેતી દુશમન, બોત બોત તંગ આયે. ૯
તબ કઝાસુ મુસલિમ, શહાદત રે પાયે;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૦

રે તુહી.

મુસલિમ નેઝા વાહીયા, પાડે કહી મારે તનરે,
પાડે કહી મારે તન;
પીતે આપ તન વારીયા, એસે નેહકુ ધનરે,
એસે નેહકુ ધન. ૧૧

—: ※ :—

— ૨૨૭ —

સુનો મુસલિમ શહીદ, હુવે રે બાજા;
બેટે મુસલિમ કેરે, આયે સુણીયા અવાજા. ૧
બાવા કાજ રોને, બોત ભરીયા પાની;
અને મેદાન રે લીયા, બાત એ જાની. ૨

વે થે ×દિલાવર, બૉત મરદાના;
મારે એસી રે તીર, ઉનું એચ રે કમાના. ૩
તંગ એસી રે દુશમન, મારે રે ગિરાયે;
યું એસી તીરૂં માર, કોહી તીર ના ભુલાયે. ૪
તીર પુરે રે હોતે, તલવાર લીતી;
લે તલવાર હાથમા, બૉત લડાઇ કીતી. ૫
કહી મારે રે દુશમન, પાડે કાટે રે શીશા;
યું બેર હો કાજ, મન કર બૉત રીસા. ૬
એતે એ ભી શહીદ, હુવે રે સોણાયે;
જે બેટે મુસલિમકે, થે રણ માંહે આયે. ૭
પછે અબ્દુલ્લા રહેમાન, કહીયે રે નામા;
વે અનુ પીછે આયે, રણકે ડામા. ૮
સો અબ્દુલ્લા રહેમાન, બેટે અબ્દુલ્લા કેરે;
ઓનુ અડાવીસ દુશમન, આવ મારે રે સવેરે. ૯
પછે અનુ ભી શહાદત, રણ માંહે પાઇ;
દલ મુમનુ ચંતા, એ સુનતે આઇ. ૧૦

રે તુહી.

પીત રંગ લગાએ કર, તન ડાલે આપ વારરે,
તન ડાલે આપ વાર;
સુનને ગાફલ જાગ કર, મન ધર કરને પ્યારરે,
મન ધર કરને પ્યાર. ૧૧

—:*:—

૨૨૮

પછે યાહયા બીન સલીમ, કહીયે રે નામા;
વે આયે ધસ કર, રણકે ડામા. ૧
વે આયે રે રણમા, થે પુરે રે શુરે;
ઓનુ હાથ રે દેખાયે, દુશમનુકુ પુરે. ૨

× બહાદુર.

વે બૅતાં રે પઢતે, રીસ માંએ આયે;
સો શેહઝાદેકી તારીફ જીભ પર લાયે. ૩
બોત ÷દિલાવરી સેતી, આવ જંગ રે કીતા;
તો દુશમનુ કેરા, માર ભાનને દીતા. ૪
એક સાઅતમા દુશમન, માર તીસ રે ગિરાયે;
સબ ધરૂજે રે દુશમન, જબ એ રણ માંહે આયે. ૫
પણ પેશાનીકુ લગાયા, આવ કઝાકા તીરા;
તબ શહીદ હુવેડે, સુનો રે વીરા. ૬
અબદુલ રહેમાન, બીન ઓરવા રે કહીયે;
પછે રણ માંહે આયે, એ રે લહીયે. ૭
ભી ધસને ઓનુને, આવ લીયા રે મેદાના;
ખરી રીસ માંહે અસવાર, હુએ એ જુવાના. ૮

* * * * * *

એક સાઅતમા આદમી, કહી માર રે લીતે. ૯
તબ તીરકા ઝખમ, આયા ઓનુકે સીસા;
તીર નિકાલને જંગ, કીયા કર બોત રીસા. ૧૦
તબ સીતર તો દુશમન, ફેરને ભાયે
સુનો એતેમા તો શહીદ, વે ભી હુવે રે સોણાયે. ૧૧
તુ સુનને ગાફિલ, એ નેહકી બાતી;
અને એક કર રબકુ, કહેા દન ઔર રાતી. ૧૨

રે તહી

તન વાર જીવ ફિદા કીયા, એસી કીતી પીતરે,
એસી કીતી પીત;
જે કસે પીતકા ચાવ હે, સુનો હે એસી રીતરે,
સુનો હે એસી રીત. ૧૩

—:*:—

÷ બહાદુરી.

— ૨૨૯ —

માલીક બીન અનસ, કહીયે રે નામા;
વે રજા રે માંગ કર, આયે રણકે હામા. ૧
આવ સાઅદકે બેટકુ, બોલ નસીહત કહે;
કે ઓને વે કાન ધર, સુન કર લહે. ૨
તબ હાક માર લશકર, આપ એકઠા કીતા;
સબ માલીકકે ઉપર, ભેજને દીતા. ૩
જું દરીયા કેરમા, તબ માલીક રે આયે;
સબ લશકર આવકર, ઓસે રે ગિરાયે. ૪
તબ માલીક તો શહીદ, હુએ કરતે લડાઇ;
ચું દુશમન ઝાઝુ મલ, કીતી રે જંગાઇ. ૫
ભી ઉમર બીન કેસ, ઓનુ બાજ જનો;
વે રણ માંહે આયે, સહી રે માનો. ૬
ધસ શેરકી રીતે, ઓનુ લીયા રે મેદાના;
બોત દિલાવર જુવાન થે, સહી રે જનો. ૭
માર બાજુકે ઝોરસુ, કહી કાટે રે સીસા;
ધુલ ભેલે કીતે દુરીજન, કર બાત રે રીસા. ૮
તબ કઝા રે ઇલાહી, સુ શહાદત રે પાઇ;
કે તનકુ ફિદા કર, ચું કીતી રે લડાઇ. ૯
અરે ગાફલ મન ધર, સુનની હે બાતી;
એ સુન સુન એતના, કહે દન ઓર રાતી. ૧૦

રે તુહી

એક જીવ થા સો પીત સુ, વારા મીતકે સંગરે,
વારા મીતકે સંગ;
હરખે જીવ ફના કીયા, એસા નેહકા રંગરે,
એસા નેહકા રંગ. ૧૧

— (*) —

— ૨૩૦ —

ભી શેહઝાદેકી તરફ, અસવાર બાર રે આયા;
આવ રણ માંહે એતના, અવાઝ કરાયા. ૧
સો આવને નારા, રણ માંહે એ દીતા;
અને અવાઝ તો પોકારને, દીયા રે સોણીતા. ૨
એ લશકર સુનીયો, તમ કુફા ને શામા;
જે મોજેકુ હો બુઝતે, વે તો બુઝતે હો નામા. ૩
અને નાંહી બુઝતે, વે સુનો રે બાતી;
કે ઓતબાકા બેટા, મેં હાશમ હું જાતી. ૪
સો ઓતબા વકાસ, જનુકુ કહીયે;
મેં સાઅદ રે વકાસકા, ભતીજા લહીયે. ૫
ઉમર સાઅદકે ચચાકા, મેં બેટા રે કલાયા;
વે હું દોસતી હો બના, મેં રણ માંહે આયા. ૬
એતા હાશમ બોલે, આવ રણકે મેદાના;
પછે શેહઝાદેકી તરફ, મોંહ કીયા રે જાના. ૭
સુનો સલામઅલેકા, તમ શેહઝાદેકુ કીતી;
અને શેહઝાદેકી મદદ, દુઆ સુ લીતી. ૮
તમ ઘોડેકુ દોડાકર, આયે રણ ઓસ હાલા;
હું ચચાકે બેટેકુ ચાતા, બોલ યું રે નિકાલા. ૯
કે ઉમર સાઅદકા બેટા, મેરે ચચા હો કેસા;
મેં ઓસ બન કસીકુ, નાંહી ચાતા રે સવેરા. ૧૦
તમ સાઅદકે બેટેકુ, ડર સુનતે લગાયા;
એ સુન સુન મુખન, દલ એતના આયા. ૧૧

રે તુહી.

ઉમર જે બેટા સાઅદકા, વે હે ચચેરા ભાઇરે,
વે હે ચચેરા ભાઇ;
મેં આયા ઓસકુ ચાહકર, યું હાશમે ખબર બતાઇરે,
યું હાશમે ખબર બતાઇ. ૧૨

—: * :—

— ૨૩૧ —

તબ સાઅદકા બેટા, મન ડર રે લાયા;
તબ આપસકે લોકુકુ, એતના બતાયા. ૧
કહયા કુન હે માઝી, કે મેદાનમા આવે;
મેરે ચચેકે બેટેકુ, દુર મોજેથી કરાવે. ૨
નામ અમીર હલબા, બેટા મોકાતલ કેરા;
તબ રણ માંહી સામી, વે આયા રે સવેરા. ૩
આસ હાશમકે સામી, લાગા જોબાં રે ચલાના;
બોત બાતાં રે હુવડી, ઓસ રે મેદાના. ૪
તબ હાશમકુ ગુસ્સા, બાતાં કરતે ચડાયા;
તુ હે જંગ કાજે આયા, કે બાતાંકુ બતાયા. ૫
તબ શમશેર લેકર, દોનુકુ ડરાયાયે;
અને એક એક ઉપર, ઘાવ ડાલતે સોણાયે. ૬
તબ હાશમે શમશેર, પુરી રે બાઇ;
સર ઓસકા ચીરા, એસી ખબર સોણાઇ. ૭
તબ શેહઝાદેકે લશકરે, *તકબીર આખી;
એસા દુશમન મારેકી, ખુશી મન રાખી. ૮
તબ હાશમ ચલ કર, બેટા સાઅદ પાસ આયે;
અને નસીહત કેરે, ઓસે જોવાબ બતાયે. ૯
સાઅદ વકાસકા બેટા, ભાઇ ચચેરા મેરા;
તેરા =“અશરએ મુબશશરા” મા, બાપ થા સવેરા. ૧૦
નાંહી તોજેકુ ચાહીયે, કે તુ દુની હે ચાતા;
આવ નબીકે ફરઝંદ સુ, હે જંગ રે કરાતા. ૧૧
ફરઝંદ મુસતફાકે સામી, તું હે કમર બંધાતા;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતા. ૧૨

રે તુહી,

* અલ્લાહો અકબર. = દસ જણા જેઓ માટે જન્નતની ખુશખબરી આવેલી છે.

નસીહત બાત હાશમે કહી, આવ બેટે સાઅદકે પાસરે,
આવ બેટે સાઅદકે પાસ;
તોજેકુ જંગ છોડના ભલા, હોકર રહેના દાસરે,
હોકર રહેના દાસ. ૧૩

—:※:—

—૨ ૩ ૨—

તબ સાઅદકે બેટેને, ÷મુડી નીચે રે +બાઇ;
જબ હાશમને નસીહત, બાત રે સુણાઇ. ૧
યું નીચી મુડી બા કર, ફેર હુકમ રે કીતા;
સો અસહ્યાર હજર, સામી ભેજ રે દીતા. ૨
વે હજાર રે અસવાર, ચલ સાથે રે આયે;
પણ હાશમ તો દલભા, કુછ ખોફ ના લાયે. ૩
આવ ઓનુ સુ રણમા, ખુબ કીતી રે જંગાઇ;
કે શેહઝાદેને પસંદ, વે કીતી રે લડાઇ. ૪
કભી ફસતમ દેખતા, એ જંગકુ દેખાતા;
તો ઓસકે ભી દલભા, પસંદ રે આતા. ૫
રંગ રાતા રે કીયા, વે રણ રે મેદાના;
એસા હાશમને જંગ, કીયા રે જના. ૬
દેખ હજર રે તન સુ, હે હાશમ જુઝાતે;
સો શેહઝાદેને દેખ, ચું જંગ કરાતે. ૭
તબ શેહઝાદેને આપસકે, ભાઇ રે ભેજાયે;
જે ફાઝલ ઇબને, અલી રે કેલાયે. ૮
અને નવ તો ઓનુકે, સાથ આદમી દીતે;
સો ભેજે હાશમકી, મદદકે લીતે. ૯
તબ સાઅદકે બેટેને, ઓર અસવાર ભેજાયે;
સો દો થે હજર, વે આયે રે સુણાયે. ૧૦

÷ મોઢું. + કર્યું.

ચું ફાઝલ તો લે હાશમકી, મદદકું આયે;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૧
રે તુહી
શેહઝાદેને ફાઝલકું લે ભેજીયે, મદદ કરાહી જાનરે,
મદદ કરાહી જાન;
સો હાશમકું એકલે બુઝ કર, ભેજે થે સહી માનરે,
ભેજે થે સહી માન. ૧૨

—(*)—

તબ ઝાઝુ રે માંહે, નવ તન જા પડીયે;
જું દરીયા માંહે, બાગ રે ચલીયે. ૧
તબ ઝાઝુને ઓનુકું, શહીદ કરાયે;
સુનો ફાઝલ ને હાશમ, હુવે શહીદ સુણાયે. ૨
અનુ બાજ તો હબીબ, બીન મુતાહર કહીયે;
અનુ રજ રે માંગી, પાસ શેહઝાદેકે લહીયે. ૩
થા બૉત રે ×જમાલ, અને =બરસુ પોચાયે;
અને કુરાનકે હાફિઝ, થે રે સુણાયે. ૪
સો રાતકું *મુસહફ, થે રે પઢતે;
હોતે +સભા ખતમ, પુરા રે કરતે. ૫
અનુ નબીજીકી ખજમત, થી રે કરાહી;
પાસ અલીકે રહે થે, એસી બાત રે સુણાહી. ૬
ઓનુ ખુલફાએ રાસેદીન, આગે જંગ થા કરાયા;
જબ આવ ઓનુ શેહઝાદે, પાસ હુકમ રે ચાયા. ૭
તબ યાદગારી બાપ ને, હો દાદેકી મેરી;
તબ શેહઝાદે કહેયા, એતા અનુકું સવેરી. ૮
કે તમ તો મુજકું, મત એકલા છોડાહો;
તમે મોજેકું છોડકર, મત જંગ માંહે જાહો. ૯

× ખુબસુરતી. =ધરડા હતા. * કુરાને શરીફ. + સવાર.

યું શેહઝાદેને હબીબકુ, બાત રે કહી;
એ સુન સુન મુમનુ, યાદ કીયા રે દહી. ૧૦
રે તુહી.
શેહઝાદેકે નેહ સુ, જીવકુ કીયે ફિદાયે રે,
જીવકુ કીયે ફિદાયે;
વાર તન રણમા ગરીયે, જું દીપક પતંગ ઝોપાયે રે,
જું દીપક પતંગ ઝોપાયે. ૧૧

—: ※ :—

—૨૩૪—

બરહા.

ભાઇ તુ મેરે દીનકે, સુન સુન એસે બયાન રે;
ચાતા તો હે કરે સહી, રબ વે આપ સુબહાન રે. ૧
ફરઝંદ ખાતમ નબીઉંકે, ઘેરે પડે રણકે માંહી;
તરસે બના પાણી સહી, મદદ કો' પોચે નાંહી. ૨
તકદીરકા લખીયા સહી, રબને પોચાયા લેખ રે;
સબુર વીરા હો કરના, એ બાત સુન સુન દેખ રે. ૩
પાસ ભી થે વે તો રહે, પુરી જનો દલ પીત રે;
×ચકોર ચાવે ચંદકુ, એસી થી પીતકી રીત રે. ૪
હાશમ દેખો જાએ કર, બડે ભાઇ ચચેરે સાથ રે;
આપ તન લે ફિદા કીયા, દિખલાયે ઓસકુ હાથ રે. ૫
શેહઝાદેને ફાઝલ ભેજીએ, ભાઇ આપસકે જાન રે;
મુરતઝા અલીકે પુત્રા, હુકમ સુ ચલીયે માન રે. ૬
નવ તન દીયે સાથ ઓસકે, રણમા ગહે સહી;
હાશમકી મદદકુ ભેજીયે, સહી ખબર એ લહી. ૭
દુશમનુમા જા કર પડે, કીયે બોતેરા જંગ રે;
શહીદ હુએ સબ તંના, કર રણ રાતા રંગરે. ૮

× પક્ષીનું નામ.

દીપકમા પતંગ જું, કેસા હે બેગે આયે રે;
શેહઝાદેકે આગે રણમા, જા જા તો યું ઝપલાયે રે. ૯
યાદ કર અપના દહી, બુઝ તુ સહી રબ રે;
છુપા નાંહી કુછ તુજ સુ, માલમ તુજે હે સબ રે. ૧૦
જંગ કરે પાણી બના, એ રણમા તરસે સહી;
સખતી એસી પોચે સહી, વે તો બુઝે આપ દહી. ૧૧

—: (૦) :—

— ૨૩૫ —

તબ હબીબને શેહઝાદેકી, બાત સુન આખા;
એ સૈયદ હમારે, કરને દાખા. ૧
મેં તમારી અઝમત, થી પૅલા રે જાનતા;
એ તમુ સુ છુપી, નાંહી રે બાતા. ૨
અબ મેં હું એતના, મન માંહે રે ચાતા;
અબ તન તો તમારે, આગે ફિદા હું કરાતા. ૩
કે તમારે આગે, જે હેં મર રે જાતે;
સહી વે તો શહીદ, હેં રે કલાતે. ૪
મેં ભી એસ રે ટોળેમા, હું જાનેકુ ચાહું;
કે તમારે આગે, તન ફના રે કરાહું. ૫
તબ શેહઝાદેને નેંનુ, ભરયા પાની;
યું શેએ કર રજા, દીતી રે જાની. ૬
તબ હબીબને આવકર, લીયા રે મેદાના;
બૉત જંગ રે કીયા, અનુને જાના. ૭
કે લશકર સારેને, રહમત દલાહી;
એસી રણ માંહે હબીબને, ખુબ કીતી રે જંગાહી. ૮
કેતે માર રે ડાલે, કેતે શીશ બન કીતે;
એસે હબીબ તો રણમા, ખુબ જંગ કીતે રે સુણીતે. ૯

તબ એકને શમશેર, આવ અનુકુ લગાઇ;
તબ પગુ સુ, ગિરીયે એસી ખબર રે પાઇ. ૧૦
યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, મુજે પાહેા રે સહી;
યું હબીબને ગિરતે, બાત રે કહી. ૧૧

રે તુહી.

હબીબ જા રણમા ઝુઝ કર, રહે રણકે ડામરે,
રહે રણકે ડામ;
ગિરતે આપ બેલાહીચે, શેહઝાદેકા લે નામરે,
શેહઝાદેકા લે નામ. ૧૨

—:*:—

—૨૩૬—

જબ હબીબને અવાઝ, દીયા રે જના;
વે શેહઝાદેને સેાણીયા, અપને કાના. ૧
તબ શેહઝાદેને ઘેાડકુ, ઓચકને ડાલા;
અને હબીબકુ જા કર, પેાચે ઓસ હાલા. ૨
તબ હબીબને બાત, ખુશાલી સુ આખી;
સેા ખબમત કેરી, બાત નેહ સુ દાખી. ૩
તબ શેહઝાદેને ઓનુકુ, નેક બશારત દીતી;
સેા હબીબને સુનકર, દલ ખુશી સુ લીતી. ૪
સુનેા બુઢે પાક દલને, તબ શહાદત રે પાઇ;
એસી હબીબકી ખબર, સહી રે સેાણાઇ. ૫
ભી અનુ બાજ અનસ, બીન માલિક રે કહીયે;
વે જંગ બેાત કરને, હુવે શહીદ રે લહીયે. ૬
સહી અનુ બાજ, અબ્બાસ બીન મેાગીમ નામા;
રજા શેહઝાદેકી માંગકર, આયે રણકે ડામા. ૭
એક સેાવદ ઓનુ પાસ, થા રે ગુલામા;
ઓસે પુછા આજ કયા, તુ કરેગા કામા. ૮

કહ્યા ગુલામને તલવાર, લે કરૂંગા લડાઇ;
જાત મેરી મેં તમ પર, હે ફિદા રે કરાઇ. ૯
આવ અમાસને શેહઝાદેકી, રજા રે મંગાઇ;
અને ગુલામ હો સેતી, ફીતી રણમા લડાઇ. ૧૦
તમ ઘરઘર દમટ કર, ઘોડે ઝુઝને રે લાગા;
માર બાતુકે લોહી સુ, ભેગોયે +આગા. ૧૧
તમ રણકે માંહે, પડી રે તરાસા;
એ સુન સુન મુમનુ, મન ફીતી એ આસા. ૧૨

રે તુહી

સુનને જેસી બાત હે, ગાફિલ સુન ઉઠ જાગરે,
ગાફિલ સુન ઉઠ જાગ;
હોવે રંગ તુજે પીતકા, એસા જે તુજે ÷ભાગરે,
એસા જે તુજે ભાગ. ૧૩

—(*)—

— ૨૩૭ —

તમ અમાસકે સામી, કોઇ જંગમા ના આયા;
આવ મુકાબલા અમાસ સુ, કેને આવ ના કરાયા. ૧
તમ અમાસને મેદાનમા, આવ સુવાલ રે કરાયા;
કયા હે કોઇ સિપાઇ, આવ કરને બતાયા. ૨
કયા મરદુ સુ મરદ. હુઆ ફીયા એ સુવાલા;
તમ ચુપ કર રહે, સુન એ હાલા. ૩
પણ સામી રે ના આયા, કોઇ રે સુણીતા;
એસા માઝીને આવકર, રણ મેદાન રે લીતા, ૪
તમ ઉભર સાઅદને, પોકારને આખા;
જે એક નાંહી જતે, સમ જહો યું દાખા. ૫
તમ આયે અસવાર; પાંચ રે હજરા;
ચલ સામી રે આયે, રોકે સમ રે કનારા. ૬

+ લગામ. ÷ નસીબ.

જબ અબ્બાસને દેખા, લશકર રે અઝીમા;
તબ ઓનુને યાદ, કીયા રે કરીમા. ૭
તબ *ઝલમ તો સરથી, ઉતારને લીતી;
અને ડાલા રે ઘોડા, રીસ પુરી મન દીતી. ૮
તબ થરથરી ધરતી, રણ હો કેરી;
અને ગુલામ ભી ઓનુકે, સાથે પોચીયા સવેરી. ૯
તબ દો સો રે દુશમન, અબ્બાસે મરાયે;
સો શેરકી હો રીતે, ધસધસને ગિરાયે. ૧૦
તબ સાઅદકે બેટેકુ, બોત ભારે રે લાગા;
એ સુન સુન મુમન, દલ નેહ એ લાગા. ૧૧

રે તુહી.

માઝીયુ જ રણ રોકીયા, અબ્બાસ જનુકા નામરે,
અબ્બાસ જનુકા નામ;
ભી રહા ના આહીયા, કો' અનુકુ રણકે ડામરે,
કો' અનુકુ રણકે ડામ. ૧૨

—: * :—

—૨૩૮—

તબ રબીએ દુશમને, આવ એતના આખા;
સો અબ્બાસકુ જુઝતે, બોત દેખને દાખા. ૧
કયા અબ્બાસ બોલે સર, હો ઝરર રે બના;
અને આવ હો ગિરીયા, દરીયાકે મેના. ૨
તો બોફ તો જીવકા, આતા રે નાંહાં;
એતા રબીએને કહેયા, સામી આવ રણ માંહાં. ૩
તબ અબ્બાસને કહેયા, તન કના હે મેં કીતા;
સો શેહઝાદેકે ઉપર, હે વારને દીતા. ૪
તબ ચારૂ રે તરફ સુ, આવ ઘેરા રે દીતા;
અને તીરાંકી માર, બોત કીતી રે સોણીતા. ૫

* માથા પર રાખવાની લોઢાની ટોપી.

તબ શહીદ હુવડી સહી, અબાસકી જતી;
અને ગુલામ ભી શહીદ, હુએ સુનીયે બાતી. ૬

હીજજ બીન મજદક, જકી રે નામા;
વે અબાસકે બાજ, આયે રણકે ઠામા. ૭

વે શેહઝાદેકે બાંગીએ, થે રે કલાયે;
વે રીત રે શેરકી, ધસ રણ માંહે આયે. ૮

આવ દુશમન ઓનુને, બોત તંગ રે કરાયે;
તબ દુશમનુ ઘેરા ડાલ, બોત તીર રે ઠલાયે. ૯

તબ ઘાવ તો બોત, લાગે રે કહીયે;
તબ એ ભી શહીદ, હુએ રે લહીયે. ૧૦

રે તુહી.

હીજજ બીન મજદકને, રોકા આવ કર રણુરે,
રોકા આવ કર રણુ;
શહીદ હુએ બોત ઝુઝ કર, એ સુન રાખો મનરે,
એ સુન રાખો મન. ૧૧

—:※:—

—૨ ૩ ૯—

અનુ બાજ અસફ, બીન હારસ રે કહીયે;
એ રણ માંહે આયે, સુન કર લહીયે. ૧

અને ચચાકા બેટા, અનુ સાથ રે લીયા;
સાલીક બીન ઉબેદ, નામ રે સુનીયા. ૨

અનુ આવ કર દોનુને, લીયા રે મેદાના;
બોત જંગ રે કીયા, અનુને જના. ૩

એ ભી શહીદ હુવરે, સુની રે બાતી;
સો ચચે રે ભાઇ, દોનુકી જતી. ૪

ચું ચાકરને આવકર, તન ફના રે કીતે;
અને જીવ તો આપસકે, વારને દીતે. ૫
જું પતંગ ઝપાતા, હે દીપક રે જના;
ત્યું ઓનુને આવકર, ધસ લીયા રે મેદાના. ૬
અનુ આપસકે તન કા, દુખ રે ના આયા;
અને શેહઝાદે ઉપર, જીવ લે વરાયા. ૭
યું પીત તો ઓનુને, થી સાચી રે કીતી;
કે જત તો આપસકી. વાર લે દીતી. ૮
જસે નેહકા ચાવ હે, કરે એસી રે પીતા;
જું સુનતે હે કાનુ, પીતકી રીતા. ૯
એ સુન સુન બાતી, સહી મન દીજે;
અને એક કર રબકુ, હે એતના કહીજે. ૧૦

રે તહી

જનુ પીત સાચી કીતી સહી, હન્નુ લગ ઓનુકા નામરે,
હન્નુ લગ ઓનુકા નામ;
×અજરવે =હસના પાહસી, કિયામત કેરે ઠામરે,
કિયામત કેરે ઠામ. ૧૧

—:*:—

— ૨૪૦ —

બરહા.

સુરીજહાર આય હે, કહી કહી +સફતુ નામરે;
ઓસ કે જું હે રે નામ ત્યું, કરે વે ચાતા કામરે. ૧
કસે તો વે સહી મીતકુ, એસા હે સુરીનહારરે;
કસની તો કીતી જગમા, એ રબ કેરા પ્યારરે. ૨
બંદેકુ ચાહીયે હો બંદા, બુઝે એ સબ રીતરે;
દુનિયાકે ઢંગને રબકી, બુઝની સબ હે પીતરે. ૩

× બદલો, સવાબ. = નેક, સારો. + તારીફ.

જનુને અ'પ જાનીયા, એકીન અપને મનરે;
ઓનુને લે ફના કીયા, અફસોસ બના તનરે. ૪
મુએ પૅલે થે મર રહે, ઓનુકુ તો કેસી મોતરે;
દુઃખ તો હે ઓસકુ લાગતા, ચાવે જે જીવના બોતરે. ૫
વે દો સફરકે ÷દાડલે, જના તે દુનીમા આપરે;
સહી થે જનતે ચલના, લાગા ના મોતકા તાપરે. ૬
જીવને મોત બીસાર કર, ચાતા હે જે આપ ધાનરે;
બિસાર છોડી મોતકુ, તન તો નાંહી હોવે માનરે. ૭
વે મોત ના મુકે હે ડરે, ડરના ના આવે કામરે;
નાંહી તો લખા છુટસી, હુઆ જે તેરે નામરે. ૮
જનુ તો જના રબકે પાસ, તો હે બુઝા સહી;
તન જીવતે ફના કીયા, રાખા તો દલમા દહી. ૯
નાંહી જે બુઝતે દલમા, પુછેગા સુરીજનહારરે;
મરનેથી વે હેં ડરતે, કરતે હેં જીવકુ પીયારરે. ૧૦

— (*) —

— ૨૪૧ —

ભી ઓનુ બાજ તુરકી, ગુલામ રે કહીયે;
વે રણ માંહે આયા, સુન કર લહીયે. ૧
થા વે હાફિઝ, કારી રે સોણાયા;
બુબ કેરાઅત સુ પડતા, મુસહફ રે સોણીયા. ૨
અને સુરત તો રબને, થી બુબ રે બનાહી;
બોત સુરતકી તારીફ, થી રે સોણાહી. ૩
વે શેહઝાદેકે પાસ, આવ જમીન પર ગિરીયા;
આપ તન લે કર કુરબાન, વાર વાર કરીયા. ૪
આવ શેહઝાદેકે પગુ, બોસે રે દીતે;
સો પેગડુ હો સેતી, બોસે દીયે રે સોણીતે. ૫
યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, કર અરજ પોચાહી;
સો જંગકે કાજે, રજા રે ચાહી. ૬

÷ દહાડા.

કે તમારે આગે, તન ફના રે કરાહું;
યા શેહઝાદે સાહેબ, મેં રજા રે પાહું. ૭
કહયા ઝૈનુલઆબેદીનકુ, હે મેં દીતા;
એ કેના શેહઝાદેકા, સુન ગુલામને લીતા. ૮
મેં ઝૈનુલઆબેદીનકુ, હે તુજે બખશાયા;
રજા ઓનુ પાસ માંગ, યું શેહઝાદેને બતાયા. ૯
ત'મ ગુલામ તો આયા, ઝૈનુલઆબેદીન પાસા;
એ સુન સુન મુમન, રાખી એતી મન આસા. ૧૦

રે તુહી.

જે ચાવે સોહી કરે, આપ સુરીજનહારરે.
આપ સુરીજનહાર;
નસ દન દલ હે રાખના, નામ યાદ કરને પ્યારરે,
નામ યાદ કરને પ્યાર. ૧૧

—: * :—

—૨૪૨—

ઝૈનુલઆબેદીન બીમાર થે, અનુ દન મેંના;
પાસ અનુકે આયા, વે ગુલામ રે તંના. ૧
આવ અરજ આનુકુ, એતી રે પોચાઇ;
કે શેહઝાદેકે પાસ, મેં રજા થી મંગાઇ. ૨
ત'મ તમારા નામ, શેહઝાદેને લીતા;
મુજે રજાકા હુકમ, પાસ તમારે કીતા. ૩
અ'મ મખદુમ મોજકુ, સીખ દોઓને તમના;
કે તમારે આગે, કરૂં ફના રે તંના. ૪
એ આઝાદ હે તુજકુ, મેં રે કીતા;
ત'મ ઝૈનુલઆબેદીને, જોવા'મ એ રે દીતા. ૫
અ'મ અખતીયાર તેરા, હે કર ફરમાયા;
એ સુન ગુલામને, મોં જંગકુ ફેરાયા. ૬

ત'મ ગુલામ નિકલ કર, લીયા રે મેદાના;
બોત થા રે માઝી, સુન મરદાના. ૭
ત'મ ઝૈનુલઆબેદીને, પરદા બોલાયા;
સો તંબુકા પરદા, કાજ દેખને સોણાયા. ૮
આવ ગુલામને મેદાન, રણકા લીતા;
હલ મુબારિઝ કરને, સુવાલ રે કીતા. ૯
અને તુરકી બોલીમા, ઓને બતાં રે પઢાઇ;
સો શેહઝાદેથી તારીફ, કીતી રે સોણાઈ. ૧૦
એસા ગુલામને ખુશી સુ, આપ જીવ તન રે વારા;
અને મન માંહે પુરા, ઓને રાખા થા કરારા. ૧૧

રે તુલી.

રીત પતંગકી તન લે વારીયા, એસી થી ઓસે પીતરે,
એસી થી ઓસે પીત;
પીતકા જસ તન ચાવ હે, સુનો એ મન ધર રીતરે,
સુનો એ મન ધર રીત. ૧૨

—:*:—

—૨૪૩—

ત'મ મુબારિઝ રણમા, એક સાંભી રે આયા;
સો ગુલામને ઓસકુ, માર દુર રે કરાયા. ૧
યું કહી કહી રણમા, આયે રે સામી;
સો માઝી ટલા કર, હેા મુબારિઝ નામી. ૨
એસે દુશમન ગુલામને, કહી ફના રે કીતે;
કે મારે પાડે ઓનુકુ, લે ધુલ માંહે દીતે. ૩
ત'મ ગુલામકુ ગાલિબ, આઇ રે પીયાસા;
ઝૈનુલઆબેદીન પાસ, ફેર આયે કર આસા. ૪
ત'મ આફરીન આફરીન, બોત રે કહયા;
જ'મ ઝૈનુલઆબેદીને, દેખા ગુલામ રે આયા. ૫

પાણી કૈસર કેરી, ઓસે બશારત દીતી;
તબ ગુલામને ખુશી સુ, વે કબુલ રે કીતી. ૬
તબ બોસે રે દીતે, પગ મખદુમ કેરે;
અને રજા રે માંગ કર, ચલા ખુશી સુ સવેરે. ૭
તબ ફેર જા મેદાનમા, ખુબ કીતી રે જંગાઈ;
તન ભરયા ઘાઉં સુ, ગિરા ખબર એ પાઈ. ૮
તબ શેહઝાદેને જા કર, ઓસે રણથી ઓચાયા;
ઝૈનુલઆબેદીન પાસ, ઓસે લાને સોલાયા. ૯
આપ ઘોડેથી ઉતર કર, સર ગોદ માંહે લીતા;
ઝૈનુલઆબેદીન દુઃખી થે, પાસ આયે રે સોણીતા. ૧૦
તબ ગુલામને આંખાં, ખોલી એતને મેંના;
પાસ શેહઝાદે +બેટે સુ, દેખ અપને નેંના. ૧૧
તબ ગુલામને સલામ, દોનુ પર કીતા;
અને હસતે આપસકા, જીવ રે દીતા. ૧૨

* * * * * *

એ સુન સુન મુમન, યાદ કીયા રે મીતા. ૧૩
રે તુહી
તુરકી આવ તન વાર કર, જીવકુ કીયા ફિદાયેરે,
જીવકુ કીયા ફિદાયે;
કયું ના ગાફલ સુનતે રીતકુ, કયું ના મન માંહે લાયેરે,
કયું ના મન માંહે લાયે. ૧૪

—: (૦) :—

— ૨૪૪ —

બ૨હા.

મુરીજનહાર જાન કર, હોકર રહીયે દાસરે;
દુનિયા સુ દલ નાંહી બાંધના, રાખની આખર આસરે. ૧
મુએ પૅલા મરના, સુન સુન દીનકી રીતરે;
મોત જે હે તુજે આવની, રાખની ઓસ સંગ પીતરે. ૨

+ બેટા સાથે.

નસ દન ધરસી ચંતમા, મોતકુ મેરા વીરરે;
દુનિયા એ ફનિયા સહી, બુઝેગા આપ સહીરે. ૩
પેલી એ ચંતા મનમા, કરસી પછે વે પીતરે;
જીવ તન મીતકે બાએ કર, તન તાજ કર એ રીતરે. ૪
તુરકી જુવાન વે હેઠે પડા, રજા મંગાઇ જનરે;
તન નેહ સુ ફના કીયા, એસી થી પીત તુ માનરે. ૫
મુએ પૅલે જે મર રહે, મરનેકા નાંહી દુઃખરે;
દુનિયા ફનિયાથી ચલતે, જનતે તો હેં વે સુખરે. ૬
બીછાર છોડી મોતકુ, જીવના જે હે ચાવે સહી;
દુનિયાકે માંહી લપટાહીયે, બીસારીયા અપના દહી. ૭
તલતલ હેં વે ડરતે, મોત સુ છુપાવે જીવરે;
નેહ બાત વે ફોગટ કરે, બુઝે નાંહી એનુ પીવરે. ૮
પુછોને એનુકુ જએ કર, કોં જંગમા જવે કહી;
જગકુ ફના વે સબ કર, અમર રેવે આપ દહી. ૯
જે માલ સેતી જીવતે, પાદશાહ ના મરતે માનરે;
ફાની હે એસી દુનીયા, તુ સાચ કરને માનરે. ૧૦
કહી રવડતે હેં મરે, પાદશાહ જ કહી અધમરે;
લેખથી કહી જ પડે, બુઝે ના કોહી નામરે. ૧૧
તકદીરકા લખીયા સહી, પોચેગા સબ તન તનરે;
એક તલ ના પીછા ખસે, આવેગા જબ વે દનરે. ૧૨
ગાફલ કયું સોવે ઘણા, નેંના તુ ખોલ કર દેખરે;
ફાની હે તેહકીક જનના, દુનિયા કેરા ભેખરે. ૧૩

—(*)—

— ૨૪૫ —

ફકીરાઇ.

સુન સુન ભાઇ મેરે દીનકે,
÷એસે ઝમાને કેરી બાત રે;
સુન બુઝો એસા રબ અપના,
દર રાખો રબ તન જાત રે. ૧

÷ (હ. ધર્મા અ. સ.)

ઇસે નબી રાહામા થે ચલીયે,
ઓપરી દેખી તો વન માંહી;
સંખ જેસા ધોળા થા હાડકા,
ગોશ્ત ને ચમડી થી નાંહી. ૨
ભેજ તો રહેયા ના થા ઓસમા,
ગહે થે બીખર સબ દાંત રે;
મગજમા ઘર કીયા ભમરીઉં,
કી ઓસ મગજમા જાત રે. ૩

* * * * *

* * * *

કાળી તો માટી ભરી સહી,
જાં જાં આંખુકી કામ રે. ૪
કાનુકેમાં =દર કીયા કીડીઉં,
સાંપુને ભી કીયા થા દર રે;
ભમરીઉં જે થા મગજમા,
કીડીઉં ભી કીયા થા દર રે. ૫
ધોળી સી દીસે રે વીરા ઓપરી,
પડી પડી જંગલમા +ઝાર રે;
મુદત કેતી કી પડી સહી,
બુઝે બુઝે સુરીજનહાર રે. ૬
ઇસા નેંન ભર દેખીયા,
અજબ હુએ આપ મન રે;
ખાલિક યાદ કીયા અપના,
પાકી પાકી હે જે તેરે તન રે. ૭

—: * :—

= સુરાખ, કાણું. + એઆબરૂ થઇને.

— ૨૪૬ —

બરહા.

ઇલાહી તુજે પાકી સબી, તુ પાક આપ સુબહાનરે;
ખોપરીકી ખબર મુજે બતા, ચાવે યું મેરા મનરે. ૧
ખબર ઇલાહી પાક તુ, ઉમેદ મુજે દેવે સહી;
હાલ મેં બુઝું ઓસકા, એતી ખબર ઇસેને કહી. ૨
યાં એકલા હે કયું પડા, ઇસે દેખતે અચરત ભયા;
અસકી ખબર મોજકુ બતા, એતના તો ઇસેને કહયા. ૩
ઇસેકુ દુઆ માંગતે, જીબરાઇલ આયે તબ તાંહાં;
કહે તમે કયા ચાહતે ઇસે, તમારે દલ માંહાં. ૪
ખોખરી કેરા હાલ તો, ઇસા કહે બુઝે અલ્લાહ;
યાં એકલી હે કયું પડી, અસકુ તો કયા પોચી ×બલા. ૫
હુકમ હુઆ ઇસા તમે, પુછો *કલંકકુ જાએ કર;
વે બાત તો તમ સુ કરે, બોલી ઝબાં પર લાએ કર. ૬
ઇસા તો તબ ચલ કર ગહે, સહી કલંકકે પાસરે;
સો બાત પુછનેકુ સહી, મન કર પુરી આસરે. ૭
હક ઇલાહી તુ સહી, પાક તો તેરી જાતરે;
ઇસા નબી યું ચલ કર, પુછી કલંકકુ બાતરે. ૮
અચરત હુએ દલમા, દેખતે સહી વે હાલરે;
ઓસ કાજ ઓસકે પાસ જા, ઇસા કરે સુવાલરે. ૯

—:*:—

— ૨૪૭ —

દુઆ.

હક તો સહી રબ અપના, હાં અપના,
કે તુ થા કેસી જાતરે;
ખુબસુરત થા કે થા બુરા, હાં બુરા,
ઇસા કેવે બાતરે. ૧

× મુસીબત, તકલીફ. * ખોપરીને.

બેહિશ્તી હુઆ કે તુ દોઝખી, હાં દોઝખી,
એતી હકીકત આખ રે;
થા તુ બખીલ કે થા સખી, હાં થા સખી,
ઇસે કહે વે ભી દાખ રે. ૨
કે તુ શહેરકા થા પાદશાહ, હાં પાદશાહ,
કે તુ થા ગદા ફકીરરે;
ભુખા થા કે તવંગરા, હાં તવંગરા,
કેને તુ મન કર ધીરરે. ૩
ઇસેને એતા જમ પુછીયા, હાં પુછીયા,
કલંકને કીતી બાતરે;
કયા ઇસે હો મુજે પુછતે, હાં પુછતે,
મેં તો હું કુની જાતરે. ૪
મેં તો થા ઇસે પાદશાહ, હાં પાદશાહ,
મિસર શહેરકે ડામરે;
હુકમ મેરા કોઈ ના ફેરતા, હાં ફેરતા,
જસકુ દેતા મેં કામરે. ૫
નામ તો મેરા સબ જાનતે, હાં જાનતે,
મશરીક ઔર મગરીબરે;
સાત મુલક મેરે પાસ થે, હાં પાસ થે,
પાદશાહ થા એસા તબરે. ૬
મેરે મોલ પર ચલકતા, હાં ચલકતા,
સુરજ કરતા જોતરે;
કહી લાખ ગુલામ થે રે, હાં ગુલામ થે,
થે ભી ઓસથી બોતરે. ૭
હજાર સો ગુલામ થે, હાં ગુલામ થે,
વે ભી રૂમી નામરે;
અનુ બના લાખ ઔર થે, હાં ઔર થે,
વે તો જંગી ગુલામરે. ૮

લાખ તો +અતલશ પૅનતે, હાં પૅનતે,
ગુલામ તુરકી જાન રે;
સાઠ હજારકે થી કાનમા, હા કાનમા,
બાલીયાં ગુલામોકે માન રે. ૯
સો તો હજાર મેરે પાસ થે, હાં પાસ થે,
જનુકા નામ પેલવાન રે;
થે વે મેરે આગે નત ઝુમતે, હાં ઝુમતે,
એસી થી મેરી શાન રે ૧૦
થે ખરીદ મેં ઓનુકુ કીયે, હાં કીયે,
મેરે દામુ ×ઝર રે;
ગુરજ તલવારાં લેહકર, હાં લેહકર,
આતે બાંધ કમર રે. ૧૧
રૅતે ડાડે આગે મેરડે, હાં મેરડે,
સારા દન ઔર રાત રે;
મજલ નાં થી કસી ઓસકુ, હાં ઓસકુ,
હોઠ હલાવે કરે બાત રે. ૧૨
બાંદીઆ સાઠ હજાર થી, હાં હજાર થી,
÷ચુનીદા ચુનીદા તન રે;
ઝેવર ઓનુ થા પૅનીયા, હાં પૅનીયા,
જેતા ચાયા ઓનુ મન રે. ૧૩
લેખા ના કોં કર સકતા, હાં કર સકતા,
લશકર કેરા શુમાર રે;
હસામ આતા ઘણા ગણુતે, હાં ગણુતે,
કીડી જ્યું =વનકે માંહે રે. ૧૪
લાખ તો કાલે મેરે ઉંટ થે, હાં ઉંટ થે,
ઔર થા રંગ કુછ નાંહી રે;
* * * * *
* * * * ૧૫

+ રેશમી કપડું. × માલ. ÷ ચુંટી કાઢેલી. = જંગલ.

સાઙ સો થે ચીતે, હાં ચીતે,
શિકાર કેરે કામ રે;
પરંદે દસ હજાર થે, હાં દસ હજાર થે,
સુરંગ જનકા નામ રે. ૧૬
ખોપરી કરે યું બાતડી, હાં બાતડી,
ઇસે હેં સુનતે કાન રે;
બેગે સુનો ભાઇ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
સુન સુન રંમ સહી માન રે. ૧૭

—: (૦) :—

— ૨૪૮ —

બરહા.

ખાણા થા નત મેરે પાકતા, =મતલખ કેરે કામ રે;
હજાર ચાલીસ થે, પકાનાર કેરે કામ રે. ૧
મિસકીન જે થે શેરમા, +દરવેશ ભી જેતે સહી;
નત આવ ખાતે મેરે ઇયાં, કલંકને એસી ખબર કહી. ૨
એસા તો થા મેં પાદશાહ, ઇસે જગ કેરે ડાંહ રે;
ઇસે એસા કો' પાદશાહ, જગ માંહે હુઆ નાંહ રે. ૩
પાદશાહ તો થા એસા સહી, ઝમઝમ મેરા નામ રે;
ખોખરીને બાત એતી કહી, ઇસે તો થે જસ ડામ રે. ૪
ઇસે પુછે કે તુજકુ, હુએ હેં કેતે ÷સાલ રે;
કે થા તુ કબકા મુઆ, હુઆ હે એસા હાલ રે. ૫
નવસો બરસ હુવે મુજે, ખાકમો ભેલાયા તન રે;
ઇસેને વલી પુછીયા, ફેર મોત કેસા દન રે. ૬
ઇસેને પુછા કે વલી, કસ રીતે પોચી મોત રે;
કસ રીતે જીવ નિકાલયા, આજાર દીતા બાત રે. ૭
કહયા મેં એક દન થા ગયા, કાજ ખેલને શિકાર રે;
શિકાર સેતી ફરીયા, મન કર ઘરકુ પીયાર રે. ૮

= બાવરચી ખાનું. + ફકીર. ÷ બરસ.

છતર મેરે શીશ પર, ફરતા તો થા ઇસે સહી;
અતલશ બિછાહી પગ તલે, ઘોડેકે ખ'મર કહી. ૯
એસી ખુશાલી સુ જાએ કર, પોચા મેં મેરી ડામરે;
રાહા માંહી મન ભી ટળ ચલા, ખુશી હોા કેરે કામરે. ૧૦
ઘરમા તો મોજકુ પેડતે, ધરૂજને લાગા તન રે;
સરથી પગુ તક ધરૂજીયા, અજબ લાગા મન રે. ૧૧
એસી થી ગરમી આગ જુ, માંહે લે આયા જીવરે;
આગથી તો દાગ મોજે લાગીયા, એસા કીયા મોજે પીવરે. ૧૨
હકીમ તો બોત તેડીયે સહી, *તબીબ જનુકા નામ રે;
આવ કર સબ હાજર હુએ, થે જે મુલકકે ડામ રે. ૧૩
શુમાર બના =જેત કી, દવા તો કહી કહી રીત રે;
સબ થે મોજે વે ચાહતે, કર દલ સેતી પીત રે. ૧૪
સુરત એક આહી સહી, હોતે તો સાતમા દન રે;
આસમાનથી ઉતરી સહી, +દેહશત લાગી મન રે. ૧૫
બોત ડર દેખતે લાગીયા, એસી થી ઓસકી જતરે;
સાત તો ઓસકે મોહું થે, કલંકને કીતી બાત રે. ૧૬
ચીતેકે જેસે નખ થે, ઓસકે તન સેતી સહી;
ઓને ×ચુગ આવકર ડાલીયા, મુજ પર યું ખબર કહી. ૧૭
કુછ દરેગ ના કીયા, એસા લગાયા ચુગ રે;
ઉમેદ દેહશત લીયા સહી, અકલ ગહી ભંગ રે. ૧૮
ઝબાં બંધાઇ ડર સુ, જીવ ચુગ મારને ખેંચીયા;
ઓને દરેગ ના કીયા નખુ, પકડને મુજે ખેંચીયા. ૧૯
અદકી તો બાત અબ કયા કહું, તમ નબી રહેમાનરે;
બાત કહું દુઃખકી, એસી હુઈ મેરી શાન રે. ૨૦

—:※:—

* વદ્દ. = કોશિષ કરી. + ગભરામણ. × પંજે

—૨૪૯—

ન જ મ.

બાત કરે બોપરીકી જાતી રે, તમે સુનો રે;
હસે નબી સુનતે હું બાતી રે, તમે સુનો રે. ૧
ચુગ આવ મોજે પર ડાલા રે, તમે સુનો રે;
લાગા ડર તમ બોત હાલા રે, તમે સુનો રે. ૨
ઝમાં મેરી ડર સુ, બંધાઇ રે, તમે સુનો રે;
×સુધીઆ તો સારી ગમાઈ રે, તમે સુનો રે. ૩
નખુ સેતી જીવ મેરા બેચાયા રે, તમે સુનો રે;
÷છેહ તો દુઃખ કેરા ના પાયા રે, તમે સુનો રે. ૪
સમ તન નખ થે પેડયે રે, તમે સુનો રે;
નખ બા ને નખુ સુ બેચાયે રે, તમે સુનો રે. ૫
જારી બોત +જફાકી દેખાઈ રે, તમે સુનો રે;
*રકત તો બોત મોજે આઇ રે, તમે સુનો રે. ૬
ઝમાં મેરી ડરે બંધ કીતી રે, તમે સુનો રે;
મન ચંતા પોકારકુ દીતી રે, તમે સુનો રે. ૭
બોસ હમ અવાઝ કરાતા રે, તમે સુનો રે;
આસમાન તલગ પોચાતા રે, તમે સુનો રે. ૮
બેસા દુઃખ પોચા મેરી જાતી રે, તમ સુનો રે;
બાત દુઃખ કહી નાંહી જાતી રે, તમે સુનો રે. ૯
ઝમાં તો બંધ થી કરાઈ રે, તમે સુનો રે;
અવાઝકી સુધીઆ ગમાઇ રે, તમે સુનો રે. ૧૦
બોપરીને બેતા દુઃખ આખા રે, તમે સુનો રે;
હસે નબી સુન મન રાખા રે, તમે સુનો રે. ૧૧

—:*:—

× અક્કલ. ÷ હિસાબ. + જુલમ. * નરમી (બેટલે રોવું.)

— ૨૫૦ —

બરહા.

ઇસે નબીને પુછીયા કૅને, તુ ×ઘોરકી રીત રે;
સુણને ઝમઝમ કૅ મુજે, તુજ દુઃખ તો કયું દીત રે. ૧
તેં કેસા ઘોરમા દેખીયા, અજબ કેરી બાત રે;
કે કરાર તો પાયા ઉઆં, કે દુઃખ પોચા તેરી જત રે. ૨
કહ્યા કે મુજકુ લે ચલે, કરને જનાઝા બાર રે;
લશકર સબ સાથે હુઆ, કર બોત મુજકુ પિયાર રે. ૩
ઘોરસતાનમા તો લે ગહે, ઓસ રીતે મુજે સબ રે;
નેંનુ આંસુ સબકો ચલે, ઝાર ઝાર રોવે સબ રે. ૪
લે જને મુજકુ ખાકમા, સબુને મલ ભેગા કીયા;
ઉપર કીતી ઘોર રે, ચુન કર મુજે ભીતર લીયા. ૫
ફરિશતે દો આયે ઉઆં, +આગસી ઓનુકી જત રે;
લે દમ મુજે બેઠા કીયા, આવ કર પુછી બાત રે. ૬
કે કુન તેરા રબ હે, કેસા હે તેરા દીન રે;
નબી તો તેરા કુન હે, ચું કર પુછને કીન રે. ૭
બોપરી કહુ એતના કહા, મેં રબ તો જના નાંહી;
પેગમ્બર નાંહી જનીયા, દીન તો ના કીતા સહી. ૮
તબ તો લે ગુરઝ મારીયા, ઓને તો મેરે શીશ રે;
*વલમ ભી ઓનુને ના કીયા, દીતા તો કરને રીસ રે. ૯
હાડ તો માર સોરમા કીયા, એક તો મારતે ઘાવ રે;
માર મારને ભેગા કીયા, એસા તો દીતા દાવ રે. ૧૦
કહ્યા કે થા આંખું બના, અસ જગ કેરે માંહી;
÷કારીગરી તો રબકી નજરૂ, તેં દેખી નાંહી. ૧૧
બલકત તેરે રબકી, નજરૂ ના તેં દીતી કભી;
દેખતે જે અંધા હુઆ, અઝાબ પાવે અભી. ૧૨

× કબરની. + આગ જેવી. * જરા પણ દીધી. ÷ કુદરત.

હુન્નર કહી કારીગરી, રબે તો કીતી સબ રે;
જે વે કભી તુ દેખતા, અઝાબ ના હોતા અબ રે. ૧૩
અબ તો હે એસી સખતી, તુજે દેખાવે નેંન રે;
આંખાં જે ખોલ ના દેખીયા, દુનીયામા રબકે બેન રે. ૧૪
એતા તો કૅ ગુરઝ મારીયા, દુજા તો મેરે તન રે;
ફેર માર કર સુરમા કીયા, તન તો મેરા ઓસ દન રે. ૧૫
નબી અલ્લાહકે કયા કહું, ખોપરી કેવે તમુ બાત રે;
આગકે માંહે મુજે લે ગહે, ઓસમા બાઇ મેરી જાત રે. ૧૬
આગ તો બોત સલગાયે કર, ઓસકે તો બીચ મુજકુ કીયા;
પાણી તો તાંબા ગાલ કર, મુજકુ તો લે પીને દીયા. ૧૭
=ઝકુમ જે હે દોઝખી, વે તો મુજકુ ખલાયે રે;
અઝાબ નત નવા કરે, તલ તલ આગમા બાયે રે. ૧૮
સો સો હજારૂં બાગસે, ÷બલગીયે મેરી જાત રે;
બલગે ભી બીચ્છુ સાંપ, ખોપરીને કહી બાત રે. ૧૯
બરસ હુએ નવસો, ઓર ભી વલી પચાસ રે;
દોઝખ માંહે હું ગિરા, કલંકને કહી બાત રે. ૨૦
કૅવે નબી અલ્લાહ કે તમે, પાસ આયે ઓસ હાલ રે;
અસ બાતકુ એતે હુએ, સાડે તો નવસો સાલ રે. ૨૧
ઝમઝમકા એહવાલ થા, કૅવે તો હોને દાસ રે;
ઇસે નબીકુ દેખતે, છુટક પાઇ આસ રે. ૨૨

—: (૦) :—

— ૨૫૧ —

રૂબાઇ.

સુન સુન ભાઇ મેરે દીનકે,
ઇસેકે ઝમાનેકી રીત રે;
ઝમઝમ પાદશાહકી બાત હે,
સુનો તો એ મન ધર પીત રે. ૧

= યુવરનું ઓડ. ÷ વળ્યા.

કેસી તો મુશકિલ રીત થી,
કેસા થા દોલતકા હાલ રે;
=અનંત થા લશકર ઓસકે,
મોતને ના છોડા ખિયાલ રે. ૨
તકદીર નાંહી તલ મટતી,
સુન સુન મુમન વીર રે;
રબ તો પેલા રે વીરા જનીયે,
કરની હે તલ પલ ધીર રે. ૩
મુએથી પેલા હે ભલા મરના,
દુનિયાકી છોડની આસ રે;
સુ રી જ ન હા ર પછાનીયે,
હોઇ હોઇ મન સેતી દાસ રે. ૪
કહી ગઇ વીરા અસ જગથી,
પાવે નાંહી કામ નિશાન રે;
નબીયુંકુ જેને નાંહી માનીયે,
દીસે નાંહી વીરા તુ માન રે. ૫
ઝમઝમ જેસેકુ પાકમા,
ભેલા કીયા એસા હે રબ રે;
દુનિયામા નાંહી કાએ જનતા,
દોઝખમા જાવે એસા રબ રે. ૬
ખોપરી ઝમઝમ કેરડી,
કીતી કીતી નબી સંગ બાતરે;
નબી તો રહા રે વીરા જગમા,
છુટક પાહી એસી જાત રે. ૭
સુન સુન ભાઇ મેરે દીનકે,
ચેતો ચેતો બેગે આપ જીવરે;
ખાતમ નબીકુ પછાનીયે,
આપ હોવે રાજી તો પીવરે. ૮

= બહુ.

નામ તો રેવેગા જગમા,
હોવે હોવે ભસતકી આસરે;
રબકા રસુલ સહી જનીયે,
હોકર રહીયે વીરા દાસરે. ૯

—:*:—

—૨૫૨—

દુ આ.

સુન સુન ભાઇ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
એસી થી મોતકી રીત રે;
વેલેરે પોચે સહી આવસી, હાં આવસી,
તોભી કરને પીત રે. ૧
લખીયા લેખ ના છુટણા, હાં છુટણા,
પોચેગી તલ તલ પલ રે;
તો અમતો કેસે વીરા ડરના, હાં ડરના,
મરદ હોને ચલ રે. ૨
બોત જે દોલત સુ જીવતા, હાં જીવતા,
ઝમઝમ જસકા નામ રે;
તો ભી ના જીવા મર ગયા, હાં મર ગયા,
ઢુંઢા ના પાયા ઠામ રે. ૩
તકદીર લખા નાંહી છુટના, હાં છુટના,
કામ ના આવે એ લાજ રે;
હાથ આડે રે દે મરતે, હાં મરતે,
ના કચું આતી તોજે લાજ રે. ૪
તો મરદ હોને વીરા ચલના, હાં ચલના,
જીવેકી કીજીયે ના આસ રે;
દુનિયા ફાનિ બુઝની, હાં બુઝની,
કીજીયે ના વિસવાસ રે. ૫

મુએ તો પેલે સહી મરના, હાં મરના,
ઓસકી સુન એ રીત રે;
મોત હે આવે વીરા તુજકુ, હાં તુજકુ,
તો કરને ઓસસે પીત રે. ૬
એક તો તલ ના બીસારીયે, હાં બીસારીયે,
યાદ કરોને બાત રે;
તલ તલ જનો ભાઇ મરના, હાં મરના,
કયું ના બુઝે જાત રે. ૭
થોડે કાજે ફળ પાવસી, હાં પાવસી,
*અમર ભસતકી ઠામ રે;
દુનિયામા હોવે નેક નામીઆં, હાં નામીઆં,
વેસે કરો વીરા કામ રે. ૮

—:※:—

— ૨૫૩ —

સુનો ગુલામને કેસા, જંગ રે કીયા;
સસી ધન ધન ઓસકુ, કેસા વારા રે જીયા. ૧
અને ઓનુ પીછે હમતલ, નામ રે કહીયે;
વે મેદાનમા આયે, સુન કર લહીયે. ૨
અનુ હમલા કીતા, દુશમનુ સામી;
ઓનુ ધસ ધસ મારે, બોત દુશમન નામી. ૩
બોત મરદાન હોકર, જંગ રે કીતા;
એતે શાહાદત કેરા, ઓનુ પિયાલા પીતા. ૪
સુનો ઓનુ પીછે યઝીદ, બેટા ઝીયાદ હો કેરે;
વે રણ માંહે આયે, ધસને સવેરે. ૫
અનુ દુશમનુ સેતી, ખુબ કીતી રે લડાઇ;
સહી એતને શાહાદત, અનુ ભી પાઇ. ૬

* હંમેશ માટે.

અનુ પીછે સાઅદ, બીન અબ્દુલ્લા કહીયે;
એ રણ માંહે આયે, સુણ કર લહીયે. ૭
અનુ આવ રણમા, ખુબ કીતી રે જંગાઇ;
કે જંગાઇકી બાત, હે કાગજુ લખાઇ. ૮
કે મોબારિઝ આયા, જે અનુકે સામી;
ઓસે ઓનુને મારા, જે હુઆ રે નામી. ૯
યું કહી કહી મોબારિઝ, અનુ મારને ગિરાહે;
પીછે એ ભી શહીદ, હુએ રે સોણાહે. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દુન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી

જુ દીપક પતંગ હે, કેસા આપ ઝપલાયે રે,
કેસા આપ ઝપલાયે;
એ સબ વેસે ×ભડીયે, તારીફ સહી સોણાયે રે,
તારીફ સહી સોણાયે. ૧૨

—: (૦) :—

— ૨૫૪ —

સુનો ઓનુ બાજ બોબાદ, બીન હારસ રે નામા;
એ અનસારી આયે, રણકે ઠામા. ૧
ખુબ રણ માંહે આવકર, ઓનુ ઘોડા રે ઠલાયા;
કે થરથરે દુશમન, રણ રે ગજાયા. ૨
અનુ મોબારિઝ બોલાયા, આવ રણકે મેદાના;
અને મોબારિઝ ચુન ચુન, ધસ મારે રે જના. ૩
એતે એ ભી શહીદ, હુએ રે સોણાયે;
જે બોબાદ હારસ, અનસારી કેલાયે. ૪

× લડ્યા.

સુનો ઓનુ પીછે મોરત, નામ રે લહીએ;
અબી મરત ગફારી, કે બેટે રે કહીએ. ૫
અનુ રણ માંહે આવ કર, ખુબ જંગ રે કીતા;
સામી કુફેકા લશકર, ધરૂજ રે દીતા. ૬
સો ઓનુ ભી શહાદત, એતે રે પાહી;
રહી તારીફ તો ઓનુકી, યું કાગન્નુ લખાહી. ૭
યું ચાકરને ગુલામ, શેહઝાદે કેરે;
હુએ રણ માંહે શહીદ, આવને સવેરે. ૮
સો શહીદ હુવેડ, પચાસ ને તીના;
અનુ ફના કીયા આપકા તંના. ૯
એ શેહઝાદે કેરે, આદમીચું બના;
અનુ શહાદત પાઇ, રણકે મેના. ૧૦
હુએ ઓગનીસ તન, રહે શેહઝાદે કેરે;
ઓસભા સોળ તો કબીલેકે, બુઝો રે સવેરે. ૧૧
અને તીન તન યાર, ઓર દોસ્ત રે રહે;
મલ ઓગનીસ તન, સુણ કર લહે. ૧૨
એસા સુરીજનહારા, હે અપના માનો;
અને એક કર ઓસકુ, મન એતના આનો. ૧૩
રે તુહી.
જ્યે ચાવે સોહી કરે, આપ સુરીજનહાર રે,
આપ સુરીજનહાર;
વે ચાનારકુ ચાવે સહી, કર કર બોતજ પિયારરે,
કર કર બોતજ પિયાર. ૧૪

—:*:—

રંભાઇ.

નબીજીકે ફરઝંદ એકલે,
હુવે હુવે સુનો રણ માંહી;
રંભ બના મદદ કસીકી,
રણ માંહે પોચી નાંહી. ૧

૨બ તો દેવે રે સહી કસની,
દોસતુકુ સુનો સહી રીત રે;
કસની અદકી થોડી જનીયે,
જેસીને જેસી જસે પીત રે. ૨
અબ તો સુનો રે ભાઇ દીનકે,
કેસી કેસી બીચાની હે બાત રે;
ક ત લ હો ને ર ણ મા,
ફરઝંદ નબીજીકી જાત રે. ૩
તરસકે લીતે બાલે ટળવળે,
જીભ તો સુકી હોઇ જાન રે;
મછી જું પાણી રે બના ટળવળે,
એસા એસા હાલ થા માન રે. ૪
ક ર બ લા હા મ કઠનથી,
ફેરાત બંધાયા થા નીર રે;
એક ટીપ પાણી ના થે પાવતે,
સુન સુન બાત એ વીર રે. ૫
ફરઝંદ નબીજી હો કેરે =નોબત,
પોચી કાજ જંગ રે;
થરથરી ધરતી દુઃખ સુ,
ફેરાકકા કીયા આય રંગ રે. ૬
ગુલ ગુલા આસમાન પડીયા,
દેખો ચું અફસોસ મન રે;
રણ માંહે રહે જબ એકલે,
ફરઝંદ નબીજીકે તન રે. ૭
કયામત આયે બના ×આલમકુ,
હુઆ કયા અજબસી બાત રે;
* * * * *
* * * *. ૮

= વખત, વારો. × દુનિયાને.

અના સુર કુકે ઓલાદ,
આ દયા માન રે;
કે સા સો ચ દી યા,
આ પ જા ત રે. ૯

—:*:—

— રે પ ૬ —

જ'પ શેહઝાદેને દેખા, ના કો' યારૂં રે માંહાં;
સ'પ કતલ હોવરે, સહી રણકે માંહાં. ૧
એ અચરત શેહઝાદેકે, દલ રે લગાયા;
ત'પ અફસોસ દલમા, *હેરત સુ આયા. ૨
ત'પ નારા રે ઉલાયા, અહલ બેત ચંત દીયા;
ત'પ થરથરી જમીઆં, એ સુન કર લીયા. ૩
ત'પ અહલ બેતને જના, ચંતા હુમારી હે આતી;
સહી અફસોસ હુમારે, કી બુઝી શેહઝાદેને બાતી. ૪
કહયા સુનો નુર +દીદ, નબી હો કેરે;
તમ સરવર સીને, શાહા સુનીયો સવેરે. ૫
તમે ફકર હુમારી, કુછ ચંત રે ના લાની;
અહલ બેતને બાત, એતી કહી રે જની. ૬
તમ દાગ તો હુમારા, મત સીને પર લાહો;
તમે હુમારી તરફ સુ, દલ =જમે રે કરાહો. ૭
હુમુ શીશ તો તમારે, હે કદમુ દીતે;
સો ÷મહેશરકે મેદાનકે, ઉમેદકે લીતે. ૮
એ સુનતે શેહઝાદે, નેંનુ ભરીયા પાની;
અને દુઆ ખેર માંગી, એનુ હક માંહે જની. ૯
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૦

રે તુહી.

* અચરત. + આંખો. = દિલમાં સંતોષ રાખો. ÷ કિયામત.

ફરઝંદ એકલે નબીકેકે, રહે રણકે માંયે રે,
રહે રણકે માંયે;
રબ બના મદદ તો કિસકી, પોચે ઓસ કામ નાયેરે,
પોચે ઓસ કામ નાયે. ૧૧

—: (૦) :—

— ૨૫૭ —

બ૨હા.

રણમા રહે રે દેખો એકલે. ફરઝંદ નબીજી કેરે રે;
ઘેરે પડે ઉઆં એકલે, દુશમન થે બોતેરે રે. ૧
નારા તો મારા આહકા, અફસોસકે લીતે કહી;
હેરત સુ અફસોસ રે, સુન કીયા બાત સહી. ૨
ઝુરે એ મુરગે વનકે, આસમાન ઝુરા દેખ રે;
અહલ બેત તો ઝુરે ઘરમા, પોચીયા લખીયા લેખ રે. ૩
સુનને બાલે લડકે, રણ માંહે રબ થે સાથ રે;
જું રબ હે ચાવે કરે, નાંહી કિસીકે હાથ રે. ૪
અહલ બેત નારા સુનતે, અરજ પોચાહી આવ રે;
તન હે હમુ ફના કીયા, નેહ તમારેકે ચાવ રે. ૫
હમેં તો ખુબી ઉનકી, ચાતે હું સહી કરે મા રે;
હશર જબ હોવે સહી, કિયામત કેરે દન રે. ૬
શેહઝાદેને એતા સુન કર, નેંનુ ભરીયા નીર રે;
અહલ બેત તબ રોયે સહી, હુઈ ના તલ ભી ધીર રે. ૭
ગગન દલ છાયા ગમે, નેંનુ લગાયા મેહ રે;
ઝાર ઝાર યું રોયે સભી, શેહઝાદે તો કરે નેહ રે. ૮
ગરજે ગગન દલ દુઃખ ભરીયા, નેંનુ બરસે ધાર રે;
નંને બડે રોવે સભી, શેહઝાદે તો કરે પિયાર રે. ૯

— (*) —

— ૨૫૮ —

સુનો શેહઝાદેકે +સગુથી, જે પેલે રણ માંહે આયે;
સો અબ્દુલ્લા નામ સુ, આયે રે સોણાયે. ૧
સો મુસલિમ કેરે, બેટે રે જનો;
બેટે ઓકીલકે મુસલિમ, જે રે પછાનો. ૨
યા ઇમને રસુલુલ્લાહ, કર અરજ પોચાહી;
અનુ જંગ હો કેરી, રજા રે ચાહી. ૩
કે ઘોડા મેં હીમતકા, અનંત રે લે જાહું;
જા સલામ તમારા, મુસલિમકુ પોચાહું. ૪
એતા અબ્દુલ્લાહને કે કર, રજા રે મંગાહી;
તબ શેહઝાદેને રજા, ના દીતી રે સોણાહી. ૫
અને દલાસેકી બાત, શેહઝાદેને કીતી;
સો અબ્દુલ્લાહને સુન કર, સબ રે લીતી. ૬
યા ઇમને રસુલુલ્લાહ, પાક રબ કેરી જાતી;
દાદા હક સુ તમારા, ભેજે કહી યું બાતી. ૭
એતા અબ્દુલ્લાને કે કર, બાજ એતના આખા;
પેલા જંગ મેરે બાપને, કીયા રે દાખા. ૮
અવ્વલ અવ્વલ તો ઓનુને, હે કીતી વફાદારી;
પેલા તન અનુ વારા, અનુ કર તમુ યારી. ૯
અને અબભી સગુ સુ, પેલા મેં રણ માંહે જાહું;
કે સબુ સુ આગે, પેલા પેલમેં કતલ કરાહું. ૧૦
સુનો અબ્દુલ્લાને એતની, ફેર કહી રે બાતી;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતી. ૧૧
રે તુહી.
સગા શેહઝાદેકે થકી, પેલે આયે રણ ઠામ રે,
પેલે આયે રણ ઠામ;
સો અબ્દુલ્લા બીન મુસલિમ થે, કહીયે જનુકા નામરે,
કહીયે જનુકા નામ. ૧૨

—:*:—

+ સગામાંથી.અબ્દુલ્લાહ

—૨૫૯—

ત'મ શેહઝાદેને ઓનુકુ, લે ગલે રે લગાયે;
બોત નેહ કર અ'મદુલ્લા, વદાયેરે કરાયે. ૧
આવ ઘસને ઓનુને, રણુ ઘોડા રે કુદાયા;
ત'મ દુશમનુ સ'મુકે, દલ ઉપર રે આયા. ૨
ત'મ થરથરે દુશમનુ, કેરા રે સીના;
અનુ બાપકા બેર, પુરા મન રે દીના. ૩
આવ રણુ માંહે મોબારિઝ, તલ'મ રે કીતે;
અને માર માર કહીઉંકુ, લે ધુલ માંહી દીતે. ૪
બેર બાપ કાજે જંગ કીયા, રીસ સુ સોણાતા;
મારે દુશમન રણમા, કીયા એક રંગ રાતા. ૫
બાજ ઓનુકે સામી, કો' આયા રે નાંહાં;
એસા તરાસ રે પડીયા, સ'મ દુશમનુ માંહાં. ૬
ત'મ સાઅદકે બેટેને, કોદામા બોલાયા;
અને અનુકુ બોલા કર, એતા રે બતાયા. ૭
કહયા સામી રણમા, દેખા આતા જુવાના;
અને શેર તો રીતે, રણ રોકા રે જના. ૮
અ'મ એાસ સેતી જંગકા, તુ કરને સામાના;
અને મુકા'બલા લેના, જા રણકે મેદાના. ૯
ત'મ કોદામાને ઝરર પેન, સ'મ સબે રે બંધાયા;
હો લોહેકા ગોલા, રણ માંહે આયા. ૧૦
જુ ઉમર સાઅદને, જા હુકમ દીતા;
યું કોદામા રણમા, આયા સુન એ લીતા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રંમકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

હાશમીને આવ રણુ રોકીયા; જેસા તલપે શેર રે,
જેસા તલપે શેર;
દુરીજનુકુ ધરજ્જાયે કર, કીયે માર સબ ઢેર રે,
કીયે માર સબ ઢેર. ૧૩

—:※:—

— ૨૬૦ —

સુનો કેદામા આયા, રણ માંહે સામી;
જે હાશમી જુવાન થે, અબદુલ્લા નામી. ૧
તબ અબદુલ્લાને હમલા, કેદામાકુ કીતા;
તબ કેદામાને ઘોડા, ઓચાયા સોણીતા. ૨
ફેર અબદુલ્લાને ઓસ, પર ઘોડા રે દોડાયા;
ફેર કેદામા ભાગ કર, હુઆ અળગા સોણાયા. ૩
લે ભાલા યું અબદુલ્લા, ચલ ઓસ પર જાતે;
તબ કેદામા ભાગતા, ઘાવ કરને ના પાતે. ૪
તબ ઘોડા રે દોડાતે, પાણી પોચતા નાંહાં;
કે ભુખને તરસ સુ, ઘોડા થાકા રણ માંહાં. ૫
કે ઘોડા થાકે કાજ અબદુલ્લા, રહે ઘોડાકુ દોડાતે;
એક કનારે અબદુલ્લા, રેતે રે સોણાતે. ૬
ડાલ નેઝા ને શમશેર, હાથ રે કીતી;
યું હોડે રે રહે, બાત રે સોણીતી. ૭
જબ કેદામાને દેખા, નાંહી ઓનુ હાથ ભાલા;
તબ હમલા કીયા, હેા સામી ઓસ હાલા. ૮
સેા અબદુલ્લાકે ઉપર, આવ બરછી ચલાઇ;
સેા બરછી ઓનુકે, સીને પર આઇ. ૯
તબ અબ્દુલ્લાને, મોડ કર દીતી;
યું બરછી ચુકાઇ, સહી રે સોણીતી. ૧૦

તબ કોદામાને ફેર, હમલા રે ચાયા;
અને અબદુલ્લા કેરે, પાસ રે આયા. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દન ઔર રાતી. ૧૨

રે તુહી.

કોદામા આવ +જોડ પડા, અબદુલ્લાકે સંગ રે,
અબદુલ્લાકે સંગ;
આમના સામની રણ માંહાં, હેા કરને લાગા જંગરે,
હેા કરને લાગા જંગ. ૧૩

—: (૦) :—

— ૨૬૧ —

જબ કોદામાને ફેરફર, હમલા ચાયા;
અને વાર કરનેકે કાજ, પાસ અબદુલ્લાકે આયા. ૧
તબ અબદુલ્લાને શમશેર, ઓસ પર બાઇ;
આધા જડબા તોડા, ઐસી બબર સેાણાઇ. ૨
અને પટકા ઓસકા, ખેંચ હાથમા લીતા;
અને ખેંચ કર ઘોડેથી, ઓસે ઢાલ રે દીતા. ૩
માર ઘોડેથી ગિરા કર, ટુકડે કીતે;
ઓસકે ઘોડે પર ચઢીયે. અબદુલ્લા રે સેાણીતે. ૪
તબ ફેર કર ઘોડેકુ, આવ રણમા કુદાયા;
ફેર મોબારિઝ રણમા, આવ તલબ કરાયા. ૫
તબ અનુ રણમા, સુન બેતાં રે પઢાઇ;
સેા ફેરાકકે બયાનકી, બેતાં રે સેાણાઇ. ૬
તબ કોદામાકા બેટા, સલામે કહીયે;
ઓને સાબદકે બેટેકુ, એતા કહયા રે લહીયે. ૭
કે બોત ડામ જંગાઇ, મેં હેં રે કીતી;
અને બોત ડામ લડાઇ, હમ નજરે દીતી. ૮

+ મુકાબલા માટે.

પણ કોઈ ના દેખા, જેસા હાશમી જુવાના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૯

રે તુહી

કોદામા માર કર ડાલીયા, હાશમી ઝુઝે જુવાન રે,
હાશમી ઝુઝે જુવાન;
બેટે મુસલિમ કેરે, નામ અબદુલ્લા જન રે,
નામ અબદુલ્લા જન. ૧૦

—(*)—

— ૨૬૨ —

જબ કોદામાકે બેટેને, તારીફ કીતી;
સો અબદુલ્લા કેરી, કીતી તારીફ સુણીતી. ૧
સો સાબદકે બેટેને, સુન કર લીતી;
યું બેરીને તારીફ કીતી, તાં રે સુણીતી. ૨
તબ હાટે હુએ અબદુલ્લા, રણકે માંહાં;
પણ મોબારિઝ સામી, કો' આયા નાંહાં. ૩
અને તરસને ગલબા, બોત રે કીતા;
તબ ઘોડેકુ ઓચક કર, ફેર રે દીતા. ૪
જસ ફોજકે ઉપર, અનુ ઘોડા રે ચલાયા;
વે લશકર માર કર, ધુલ રે મેલાયા. ૫
કહી માર માર જમીંમા, ઉંધે રે ડાલે;
કહી ઘોડે સુ ગિરા કર, કીયે જમીંકે હવાલે. ૬
એક ફોજકુ રે ભાન કર, દુજી ફોજ પર આયે;
ઓસ ફોજકે ભી લોક, માર ધુલ રે મેલાયે. ૭
તબ તલવાર સેતી, લોહી ચકને લાગા;
પુરા ગુસ્સા તો ઓનુ દલ, બાવા બેરકા જાગા. ૮
સુન નસીરકા બેટા, જે સાલેહ કલાતા;
ઓસે ધસ કર મારા, સહી હે સોણાતા. ૯

ઓસે માર કર ચલીયે, મસરકે સામી;
ધસ ઓસે ભી મારા, જે કહી રે નામી. ૧૦
ભી એ કેદામા હુંમશી, પહેલવાન થા કલાતા;
સર ઓસકા કાટા, સહી રે સોણાતા. ૧૧
વે સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તહી

દુરીજન કહી મારે સહી, ચુન ચુન નામી નામ રે,
ચુન ચુન નામી નામ;
હે જુવાન હાશમી જુઝતે, એસા રણકે ડામ રે,
એસા રણકે ડામ. ૧૩

—:*:—

—૨ ૬ ૩—

એતે અબ્દુલ્લાને માર કર, દલમા ચાયા;
પાસ શેહઝાદેકે આના, સોચ દલ રે લાયા. ૧
તબ પિયાદાને આવ કર, રાહા રે બંધાઇ;
આવ પિયાદું ઘેરે, બાત રે સોણાઇ. ૨
તબ ખાએ નામ થા, વે પીછે સુ આયા;
આવ ઘોડેકે પગુ પર, ઘાવ રે કરાયા. ૩
તબ અબ્દુલ્લાકા ઘોડા, ગિરા બાત એ લહી;
તબ અબ્દુલ્લા પિયાદે, હુએ રે સહી. ૪
તબ નોફલ મોજહમ, હમીર કલાયા;
વે પિયાદે દેખ કર, ધસ કર આયા. ૫
અને બતન ભી આયા, સાથ ઓસકે સહી;
આયા ઉમર બીન સાલ, બાત સુની ગહી. ૬
ઉમર બીન સાલ, જે સદાદી કહીયે;
ઓને બરછી ડાલી, સુન કર લહીયે. ૭

તમ અબ્દુલ્લા શહીદ, હુએ ઓસ હામા;
બોત દુશમન મારે, કર જંગકા કામા. ૮
સુન ગાફલ જાગ કર, એસે રે બેંના;
અને ઝવેરકી રીતે, સુન રાખો રે મંના. ૯
કે સુનતે તોજકુ, કુછ હોવે રે =સાના;
અને ગફલત છોડ કર, દલ કર ÷દાના. ૧૦
સહી રીતે મરના, રાત દંના;
તો ભલા હે કે સુન કર, એ રાખ રે મંના. ૧૧

રે તુહી.

મુરીજનહાર પછાન કર, રાખના હે એક ચંતરે,
રાખના હે એક ચંત;
મોત ભી ના છોડસી, હોકર ચલ નચંત રે,
હોકર ચલ નચંત. ૧૨

—:※:—

— ૨૬૪ —

બરહા.

ભાઇ સુનો દીનકે, તલ તલ હે મરના સહી;
ખલકત સબુકુ મોત હે, દીતી ઓને આપ દહી. ૧
બોત માલથી હુએ નાંહી, નાંહી મોતથી તલ છુટના;
હકીકત દોલત બોતકી, હે મન સેતી બુઝના. ૨
એક થા સોદાગર, માલ થા અપાર ઓસકે પાસરે;
બેપાર છોડ બેઠા ખાહું, એસી તો કીતી આસરે. ૩
લેખા કીયા હુવા ઘણા, ખરચે સૌ પર સાલરે;
બાંટતે સબી કોટમકુ, એતા રહયા ઓસે માલરે. ૪
બેપાર છોડ બેઠા ખાએો, એસા મન કીતા +રળીઆત રે;
અજરાઇલ એસેમા સહી, આયે સુનીયે બાત રે. ૫

= અકકલ. ÷ સમજદાર. + ખુશાલી કરી.

ડરીયા સોદાગર દેખતે, લાંચ કબુલી મન રે;
ભાગ ચોથા દેના કીયા, માલ તમ જાન રે. ૬
અઝરાઇલને જમ ના કીયા, ફેર ફેર બંધાઇ બાતરે;
ઘરબાર તમ સબ માલ લો, છોડ દોને મેરી જાતરે. ૭
અઝરાઇલ બોલે માલકા, મેરે નાંહી કુછ કામરે;
સાહેબને ભેજા મુજે, બોલાને તેરા નામરે. ૮
અપાર ઓસકે માલ થા, કામ કછુ આયા નાંહાં;
યું મોત નાંહી છોડસી, સુન સુન રાખો મન માંહાં. ૯
મરના ભલા વેસા સહી, રેવે જે જગમા નામ રે;
રસુલ રબ ખુશ હોવે, પાવે તો જન્નત ઠામરે. ૧૦

—: (૦) :—

— ૨ ૬ ૫ —

જમ અબ્દુલ્લાકે ચચાને, દેખે રે નેંના;
કે અબ્દુલ્લા રહે, રણકે મેંના. ૧
સો જફર ઓકીલકે, બેટે રે જનો;
સો મુસલિમ કેરે, ભાઇ રે પછાનો. ૨
એ ઝાર ઝાર રોએ, નેંનુ ભરીયા પાની;
તમ શેહઝાદેકે પાસ, રજા માંગી રે જની. ૩
અનુ રજા રે માંગ કર, આયે રે મેદાના;
સહી બેતાં પડીઆં, અનુને જના. ૪
સો તારીફ કીતી, શેહઝાદે કેરી;
અને ગરીબી આપકી, મન દીતી રે સવેરી. ૫
યું બેતાં રે પઢતે, આયે ફરાકકે માંહાં;
કોં ઓનુ સામી દુશમન, ટક સકા રે નાંહાં. ૬
જે મોબારિઝ ઓનુકે, સામી રે આયા;
ઓસે મારને જમીંમા, તુરત ગિરાયા. ૭
તમ રણ તો સારેમા, પડીયા શોરા;
એસા જફરને આવ કર, દેખાડા ઝોરા. ૮

ત'મ દુશમન સારે, બાત તંગ રે આયે;
ત'મ એકઠે મલ કર, સારે રે ધાયે. ૯
સો દોડને જાફરકુ, ઘેરેમા લાયે;
ચહુ દેશથી આવ કર, ઘાવ રે ચલાયે. ૧૦

* * * * * *

ત'મ જાફર શાહાદત, સહી રે પાહે. ૧૧
એ સુત સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રંમકુ, મન એતના દીજે. ૧૨
રે તુહી.
રંમ ચાવે સોહી કરે, બંદાકુ રાખની આસ રે,
બંદાકુ રાખની આસ;
+ગુમાનકી ડામ નાંહી, હોકર રહેના દાસ રે,
હોકર રહેના દાસ. ૧૩

— : * : —

— ૨૬૬ —

જ'મ દુરીજનુ જાફરકુ, શાહીદ કરાયે;
ત'મ ભાઈ તો ઓનુકે, ધસ રણ માંહે આયે. ૧
સો અ'મદુલ્લા રહમાન, બીન ઓકીલ રે કહીયે;
એ જાફર કેરે, ભાઇ રે લહીયે. ૨
ઓનુ રણ માંહે આવ કર, ખુ'મ કીયા રે કતાલા;
કે દુશમનુ કેરા, હુઆ ઓટા રે હાલા. ૩
સહી ત'મભી શાહાદત, અનુને પાઇ;
બોત દુશમન માર કર, એસી કરને લડાઇ. ૪
જ'મ શાહીદ હુવે, ઔલાદ ઓકીલ હો કેરી;
જે મુરતઝા અલીકે, ભાઇ સોણીયો સવેરી. ૫
સો ઓકીલ બીન; અ'બુ તાલીબ રે કહીયે;
જ'મ ઔલાદ અનુકી, શાહીદ હુઇ લહીયે. ૬

+ અભિમાન, ગુરૂર.

તમ જાફર તૈયારકે, ફરઝંદ જનો;
નોમત ઓનુકી, પોચી રે માનો. ૭
સો શેહઝાદેકે ભેનકે, બેટે રે કલાયે;
વે ભાનેજ શેહઝાદેકે, રણ માંહે આયે. ૮
જે બેટે કહીયે, બીબી ઝૈનમ કેરે;
બીબી ફાતમાકી બેટી, બીબી સોણીયેા સવેરે. ૯
બીબી ઝૈનમકે બેટુંકી, નોમત રે આઈ;
એ સુનતે મુમન, દલ ચંતા રે લગાઈ. ૧૦

રે તુહી.

ફરઝંદ નબીજી કેરે, જુઝે સહી રણ માંહે રે,
જુઝે સહી રણ માંહે;
રમ બના કોઈ મદદકુ, પોચનહાર કો' નાયે રે,
પોચનહાર કો' નાયે. ૧૧

—:※:—

—૨૬૭—

બરહા.

ફરઝંદ નબીજીકે જા પડે, કરબલા રણકે માંયે રે;
રમ બના મદદકુ, અવર પોચે નાંયે રે. ૧
તરસે તો જીભાં સુકે સહી, તરફડે તો જીવ તન માન રે;
પાણી બના જું તરફડે, મછી દરીયા જન રે. ૨
હુકમ રમકા ÷સર-ચડા, ફના કરાહી જાત રે;
તકદીરકુ રાજી હુએ, કીતી ના કુછ બાત રે. ૩
ફરઝંદ નબીકે +ગુલ જેસે, રણમા જાકર રહે;
આસમાન જમીં દેખતે, અફસોસ સુ અચરત ભહે. ૪
રોવે તો વનકે મુરગાં, રોવે પંખી જાત રે;
પત્થર જુરે લોહી સુ, એ સુન સુન બાત રે. ૫

÷ માથે ચઢાવીને. + ફુલ.

એ બાળ નીકલે રણમા, જંગ કાજે કુલ ગુલાબ રે;
બનકે તો બાસી ઝુરીયે, અનુ દેખને સતાબ રે. ૬
શેહઝાદે તો ઝુરે સહી, ભર ભર આપકે નેંન રે;
ચાવે ઇલાહી સો કરે, કેના ના કસકુ કેન રે. ૭
ઘરમા લોક સબ ટળવળે, તરસે ના હોવે ધીર રે;
શેહઝાદે એ સુન સુન રોહીયે, ભર ભર નેંનુ નીર રે. ૮
=ચહુ-દેસથી ઘેરા પડા, હુઇ તો ચહુ દેસ માર રે;
ફરઝંદ નબીકે એકલે, રબ બના નાંહી આધાર રે. ૯
એસી ×બીસકે *બીચી સહી, ફરઝંદ નબીકે શીશ રે;
હુકમ સુ રાજી હુએ, ચઢી ના અનુ રીસ રે. ૧૦

—:*:—

—૨ ૬ ૮—

મહમદ બીન અબ્દુલ્લા, ઇબને જફર કહીયે;
બીબી ઝૈનબકે બેટે, સુન કર લહીયે. ૧
અને શેહઝાદેકે પાસ, આવ મહમદ રજા રે ચાઇ;
પુરી જંગ કેરી, ચંતા દલ માંહે આઈ. ૨
તમારે આગે જીવ, ફના રે કરાહું;
મેં ચાના હું કે તમુસુ, પેલા રણમા જાહું. ૩
તમે રજા દો મુજકુ, તમે શેહઝાદે મેરે;
સુનો મહમદ અરજ, એતી કીતી રે સવેરે. ૪
તબ શેહઝાદેને રજા, અનુકુ દલાઇ;
તબ રણ માંહે આયે, ખબર સોણાઇ. ૫
આવ રણ માંહે શાયેરી, ઝબાં સુ આખી;
સો બેતાં આરબી, બોલીમા દાખી. ૬
કહયા મેં હું તમુ સુ, જંગ રે કરાહું;
અને કામ તો તમારા, કર તંગ રે બનાહું. ૭

= ચારે તરફથી. × મુસીબત. * પડી.

અને હુસેન બીન અલી, કાજ તન મેં રે ગમાહું;
મેં જીવકુ ઓનુ પર, ફના કરાહું. ૮
યું ઓર ભી કેતની, બેતાં રે પઢાઇ;
અને રણ માંહે આવ કર, બોત કીતી લડાઇ. ૯
કે માર કહી ડાલે, કહી જીવ બના કીતે;
પછે શહીદ તો હુવડે, સહી રે સોણીતે. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૧
રે તહી
રબ ચાવે સોહી કરે, એ સુન રાખો ચંત રે,
એ સુન રાખો ચંત;
તકદીર તલ ના મટસી, હોકર ચલો નચંત રે,
હોકર ચલો નચંત. ૧૨

—: (૦) :—

— ૨૬૯ —

બીબી ઝૈનબ બેન, શેહઝાદે કેરે;
બોત બેટેકા દુઃખ સુ, રોએ રે સવેરે. ૧
તબ શેહઝાદેને ખાતર, *તસલ્લી કીતી;
બાત નસીહત કેરી, કહી રે સોણીતી. ૨
તબ બીબીને દુઃખ, સહા દલ માંહાં;
ફેર કર બીબી, રોએ નાંહાં. ૩
સુન પીછે ઓનુ, ભાઇ . મહંમદ કેરે;
એક અબ્દુલ્લાકે બેટે, બુઝીયો સવેરે. ૪
જબ ભાઇ તો શહાદત, હુએ રે દેખાયે;
તબ રણ માંહે ધસ કર, લીતે દરદકે આયે. ૫
એસી શેરકી રીતે, તલપ રે કીતી;
કે ભાઇકે બેરીકી, જાત ફના કર દીતી. ૬

* દિલાસો આપ્યો.

કે ભાઇકે બેરીકા, જા કાટા રે શીશા;
એસા ઘોડા થા ઓચાયા, બોત કરને રીસા. ૭
ઓસે માર કર આયે, શેહઝાદેકે પાસા;
સો અરજ હો કેરી, મન કરને આસા. ૮
કહયા કતલ ભાઇકા, દેખ ચડી રે રીસા;
બેહખતીયાર હોકર, કાટા બેરીકા શીશા. ૯
તો રજા મેં ના માંગી, વે માફ હે કરના;
અને કરમકી નજર, મોજ પર ધરના. ૧૦
ફેર આહું અસ કાજે, હું રજા રે ચાતા;
એ સુન સુન મુમન, કહો હન ઓર રાતા. ૧૧
રે તુહી.
ઓનુને બેરી ભાઇકા, દેખતે મારા નેંન રે,
દેખતે મારા નેંન;
શેહઝાદે ફેર આવ કર, કહે રજાકે બેન રે,
હહે રજાકે બેન. ૧૨

—(*)—

—૨૭૦—

જબ શેહઝાદેકે પાસ, રજા ઓનુને મંગાહી;
તબ મેરબાની શેહઝાદેને, બોત ફરમાહી. ૧
બોસા આપસકે ગલેકુ, ઓનુ રે લગાએ;
યું કરને નેહા, વદ્યા રે કરાએ. ૨
અને રણ માંહે આવ કર, બોત કીયા રે જંગા;
લશકર દુશમન, માર કીયા રે ભંગા. ૩
સો શમશેર લેકર, એસા કીયા રે કતાલા;
કે દુરીજન કેરા, હુવા તંગ રે હાલા. ૪
પછે ઓનુને શહાદત, ઓસ ઠામ પાહી;
બોત દુશમન કુ મારે, કરને લડાહી. ૫

જબ શહીદ હુવડે, ભાનેજ શેહઝાદે કેરે;
અબ શેહઝાદેકે ભતીજે, રહે અનેરે. ૬
તબ શેહઝાદેકે ભતીજુંકી, નોબતાં રે આઇ;
ઇમામ હસનકે બેટે, જે શેહઝાદેકે ભાઇ. ૭
સુનો મઝલુમ કેરી, આઇ ભતીજુંકી બારી;
એ શેહઝાદે મઝલુમકા, દુઃખ લાગીયા ભારી. ૮
તબ અબ્દુલ્લા ઇબને, હનસ રે કહીએ;
સો =મુસેરાં-ભીતર, થે જુવાન રે લહીએ. ૯
થી મોંકી ખુબી, જેસા પુનમકા ચંદા;
એસી રબ તો અજબ, થા ખુબી રે દેહંદા. ૧૦
અને શેહઝાદેકે પાસ, આવ અરજ પોચાહી;
સો જંગકે કાજે, રજા રે મંગાહી. ૧૧
અબ સગુંકે ફેરાકકી, મુજે તાકત રે નાંહાં;
બેગે રજા દો મુજકુ, મેં જાહું રણ માંહાં. ૧૨
અબ્દુલ્લાને શેહઝાદે પાસ, રજા રે મંગાહી;
એ સુનતે મુમન, ચંતા એતની આહી. ૧૩

રે તુહી

ભાઇકે બેટે બેગે સુ, આયે શેહઝાદે પાસ રે,
આયે શેહઝાદે પાસ;
રણમા જા જંગ જીતના, તન ફના કરાને આસ રે,
તન ફના કરાને આસ. ૧૪

—:※:—

— ૨૭૧ —

બરહા.

રબ હે ચાતા કરે, ચાવે જે આપકે મન રે;
ખલકત કરે પેદા સહી, દીઆ ÷અજલકા દન રે. ૧

= હજુ સુધી મુંછો નીકળી ન હતી. ÷ મોતનો.

તકદીર સુ ચારા નાંહી, ચાવે જે સુરીજનહાર રે;
મીતકુ અંતે કરતા, હે બેાત જે પિયાર રે. ૨
ફરઝંદ દેખેા નબીઉંકે, રણમા કરે કતાલ રે;
પાણી બના તરસે રહે, એસા થા એાનુકા હાલ રે. ૩
બેટે શેહઝાદેકે ભાઇકે, ગુલ સે તેા આયે પાસ રે;
ચચા રજા દેા મુજકુ, કીતી અરજકી આસ રે. ૪
શેહઝાદેને નારા ડાલીયા, સુનતે અબ્દુલ્લા જે કાન રે;
નેંનુ તેા +મેંહે ઝુર લાહીયા, ફિરાકકે લીતે માન રે. ૫
તમના તેા હેા મેરે ભાઇકે, સહી કીયા નિશાન રે;
યાદગાર હેા મેરે ભાઇકે, એસા તેા આખા માન રે. ૬
તમના તેા હેા પાસ મેરડે, જું જીવ કેરી રીત રે;
કેં કર શેહઝાદે રેાહીયે, બેાત દલ કેરી પીત રે. ૭
ભાઇકે બેટેકુ દેખતે, રેાએ તેા નેંના ભર રે;
સુનેા ભાઇ મેરે દીનકે, સુન સુન મનમા ધર રે. ૮
શેહઝાદેને નારા આહકા, ડાલ ડાલને રબન કીયા રે;
કેાઇ રબ બના બુઝે નાંહી, જે દુઃખ થા ભીતર જીયા રે. ૯
કુલ ગુલાબ ગુલ સે આવ, આવ ગિરાને તન રે;
કેા' રબ બના બુઝે નાંહી, જે દુઃખ થા એાસ દન રે. ૧૦

—:※:—

—૨ ૭ ૨—

જબ અબ્દુલ્લાને રજા, જા ચચા પાસ માંગી;
તબ શેહઝાદેકુ દરદકી, ચંતા નવી રે જાગી. ૧
કહયા યાદગારી તમ હેા, મેરે ભાઇ હેા કેરી;
તમે નિશાની હેા ભાઇકી, મેરે પાસ રે અનેરી. ૨
તબ આહકા નારા, ડાલા દલકી પીતા;
કહયા રજા મેં તમુકુ, દેઉં કસ રે રીતા. ૩

+ વરસાદ.

બોત શેહઝાદેકે નેંનુ, આંસુ રે ભરાયે;
અને અબ્દુલ્લાકુ લેકર, ગલે રે લયાયે. ૪
તબ અબ્દુલ્લાને સોગંદ, શેહઝાદેકુ દીતી;
અને રજા હોા કેરી, બોત ઉતાવળ કીતી. ૫
તબ શેહઝાદેને રજા, ઓનુકુ દલાઈ;
તબ મેદાનમા આયે, ખબર સોણાઈ. ૬
અને આવને બેતાં, પઢી રણ ઠામા;
સો આપસકી નસલકા, લીયા રે નામા. ૭
કે યું કર ઘોડા આવ, મેદાન કુદાયા;
તબ દુશમનુ દલ, સબુ સુ ફરીયા. ૮
જા રણ માંહે મોબારિઝ, ઓનુ બોલાયા નાંહાં;
અને બેગેસુ ઘોડા, હાકા રણ માંહાં. ૯
સો સાઅદકે બેટેકે, સામી ઘોડા રે ચલાયા;
એ સુન સુન મુમન, દલ એતના આયા. ૧૦

રે તહી

મુરીજનહાર પછાન કર, હોકર રહીયે દાસ રે,
હોકર રહીયે દાસ;
ચંતા કરને =અંતકી, કે દુનિયાકી છોડ આશ રે,
કે દુનિયાકી છોડ આશ. ૧૧

—: (૦) :—

— ૨૭૩ —

સો લશકર માંહે, ઘોડા ઓનુને ડાલા;
તબ સાઅદકે બેટેકે, પાસ પોચે ઓસ હાલા. ૧
જા બીસ ને દો આદમી, એકાએક મરાયે;
સો સાઅદકે બેટેકે, પાસ રે સોણાયે. ૨
તબ સાઅદકા બેટા, ભાગ પીછા રે ફરીયા;
સો ઝાઝે લશકર, માંહે જા મલીયા. ૩

= આબેરતની.

તબ અબ્દુલ્લા ફેર કર, આયા રે મેદાના;
આવ મોબારિઝ માંગા, એસા રે જના. ૪
પણ મોબારિઝ એક, સામી હુવા કો' નાંહાં;
તબ સાઅદકે બેટેકે, ડર આયા દલ માંહાં. ૫
તબ સાઅદકે બેટેને, દેખા લશકર સામી;
પણ મોબારિઝ કોહી, હુઆ ના નામી. ૬
તબ લશકર સારેકુ, ઉને અવાઝ રે કીતા;
તબ ઇનામ ને ઇકરામ, કીયા દેના હે સોણીતા. ૭
તબ લાલચકે લીતે, એક સુન કર આયા;
બોખતરી બીન ઉમર, સામી રે કલાયા. ૮
કહ્યા સુન તુ બેટા, સાઅદ હો કેરે;
તુ સિપાઇકા દાવા, હે કરતા સવેરે. ૯
એ જીવનેકી તેં *ગોશે, હે તુ ×પાહુ રે +બસાતા;
તબ સાઅદકા બેટા, શરમાયા રે સોણાતા. ૧૦
બોત શરમાને જુવાબ, દીયા જીવ હે પિયારા;
એ સુન સુન મુમન, સોચ એતના સવારા. ૧૧

રે તુહી.

મોબારિઝ ના કો' હોવડા, અબ્દુલ્લાકે સંગ રે,
અબ્દુલ્લાકે સંગ;
દુરીજન સબ ધરૂજાઇયે, રણમા કર બોત જંગ રે,
રણમા કર બોત જંગ. ૧૨

— (*) —

— ૨૭૪ —

બોત સાઅદકે બેટેકુ, =બજલત આઇ;
જીવ પિયારા હે શરમા, એતી બાત રે આઇ. ૧
તબ બોખતરીને ફેરકર, કહ્યા ભાગતા જે નાંહાં;
તો જીવ ના રેતા, તેરે તન રે માંહાં. ૨

* ખુણામાં. × પગ. + બસેડતા. = શરમ.

અને ÷રાસતી =સુખન તુ, અપ રે જાને;
અને મેરા કહયા, તુ સચ કર માને. ૩
તો દેખ એ જુવાને, લીયા હે મેદાના;
અને મોખારિઝ માંગતા, હે રે જના. ૪
તો જ તુ ઓસકે, સહી રે સામી;
અને મોખારિઝ ઓસ સુ, તુ હોને નામી. ૫
એ બોખતરીકા કેના, ઓસે બુરા રે લગાવા;
કે સાઅદકે બેટેકુ, બોત ગુસ્સા રે ચડાવા. ૬
બોખતરી એતા, કે કર ચલીયા;
સો આપસકી ફોજ સુ, મોં રણમા કરીયા. ૭
તપ પાંચ સો અસવાર, થે ખાસ રે કહીયે;
તપ ઓનુકુ લે નિકલા, રણમા લહીયે. ૮
સો પાંચ સો અસવારું સુ, આયા રે સામી;
જાં થે રે રણમા, અબ્દુલ્લા નામી. ૯
તપ શોહઆદેકી તરફથી, લોક મદદકુ આયે;
દેખ અબ્દુલ્લા એકલે, એ બેગે રે ધાયે. ૧૦
વે મહંમદ કપને, અનસ રે કહીયે;
ભી ઓસદ બીન, અપદ જે લહીયે. ૧૧
ભી ફીરોઝ ગુલામ, કમામ હસન હો કેરે;
એ તીનું જ રણમા, પોચીયે સવેરે. ૧૨
એ સુન સુન બાતી, પાક કરેા આપ જાતી;
અને એક કર કહેા, દન ઓર રાતી. ૧૩
રે તુહી
સુરીજનહાર પછાનીયે, હે ચાતા કરે વે કામ રે,
હે ચાતા કરે વે કામ;
દાસ હો રહીયે ×નસદના, લીજે નેહ સુ નામ રે,
લેજે નેહ સુ નામ. ૧૪

—:※:—

÷ સાથી. = વાત. × હંમેશા.

—૨૭૫—

તબ ફીરોઝ ગુલામ થા, સો આયે આવ પડીયા;
અને બોખતરી સેતી, આવ મુકાબલા કરીયા. ૧
તબ બોખતરીએ રીસ સુ, હમલા કીતા;
તબ ફીરોઝ નેઝે સુ, ઓસે ઉચ્યા રે લીતા. ૨
તબ અબ્દુલ્લાને ગુલામ, પાસથી નેઝાં રે લીયા;
અને દુશમનુ ઉપર, હમલા કીયા. ૩
ઓસદ ને મહંમદ, પીછે ઓનુકે જવા;
સો અબ્દુલ્લાકે સેતી, તન આપકા પોચ્યાવા. ૪
તબ ફીરોઝને દેખા, સાહેબ આયે રે ચલીયે;
કે દુશમન સેતી, જા ધસ કર મલીયે. ૫
એતા બુઝને ફીરોઝ, ફેર ઓનુ સાથ આયા;
સબ એકઠે હોને, હમલા કરાયા. ૬
તબ પાંચ સો અસવાર, ઓર ભેળાયે;
જે બોખતરી સાથ, વે આયે રે સોણાયે. ૭
સબ માર કર પીછે, લશકરમા દીતે;
એસે મારે એતને, હે રણ જીતે. ૮
તબ શીસ બીન રાખીએ, થા એકકા નામા;
વાં સવાર રે +સો-પાંચ-સુ, આયા રણકે ઠામા. ૯
બોખતરીકુ આવકર, ઓને દીયા રે તાના;
તબ ફેાજ લે ભાગા, ચાર તન આગે રે જના. ૧૦
તાં ચાર તનું આયે, લે ફેાજ રે ભનાતા;
એતી તો શરમ, નાંહી મન રે લાતા. ૧૧
સુનો બોખતરી સેતી, બાત શીસને એ કીતી;
હમામને સુનતે, એતી ચંત મન દીતી. ૧૨

રે તુહી.

+ પાંચસો સવાર સાથે.

ચાર તન સુ જા રણુમા, ફીતા એસા જંગ રે,
ફીતા એસા જંગ;
ગુલામે પાંચ સેા અસવારકા, મારને ફીતા ભંગ રે,
મારને ફીતા ભંગ. ૧૩

—: (૦) :—

— ૨૭૬ —

સુનેા બેાખતરીને શીસકુ, એતા કેને ફેરાયા;
એાસકી ફેાજ હેા સેતી, સાથ આપ લાયા. ૧

* * * * * *

વે શીશ હજાર સુ, દેાનુ મલકર આયે. ૨
યું હજારને આવ કર, ડાલીયા ઘેરા;
અને ચારૂં રે તનકુ, ઘેર લીયા રે સવેરા. ૩
તબ અબ્દુલ્લા શીસકે, ઉપર આયે;
એાસદ્ને મેાહંમદ્, સાથ રહે રે સેાણાયે. ૪
એ આવને શીસ સુ, બેાત ફીયા રે જંગા;
કે લશકર એાસકા, માર ફીયા રે ભંગા. ૫
અને ફીરેાઝ થે આયે, બેાખતરીકે સામી;
તબ એકસેા તીસ, મારે ચુન ચુન નામી. ૬
એતે ફીરેાઝ તેા જંગમા, હુવે ઘાયલ રે સેાણાયે;
તબ કદમ તેા શેહઝાદેકે, તરફ રે ફેરાયે. ૭
તબ એાસમાન મેાસલી, એ દગા રે ફીતા;
સેા કમરમા પીછેથી, આવ નેઝા રે દીતા. ૮
તબ ગિરીયે ફીરેાઝ, ઝમીકે માંહાં;
તબ ઘેાડા ચલ ગયા, ડાડા રહેયા રે નાંહાં. ૯
તબ ફિરેાઝને પિયાદે, હેા ચંતા રે ફીતી;
ડાલ નેઝાકે હાથમા, શમશેર લીતી. ૧૦

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૧
રે તુહી.
જે ચાવે સોહી કરે, આપ રબ રહેમાન રે,
આપ રબ રહેમાન;
ઓસથી છાના કુછ નાંહી, વે +કાદિર સબ પર માન રે,
વે કાદિર સબ પર માન. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૭ ૭ —

જબ ફીરેઝે લીતી, હાથ શમશેરા;
તબ દુશમન માર કર, લે ઓસથી ઘેરા. ૧
તબ ઓસદ તો ફીરેઝકી, મદદકુ આયે;
સો બોખતરી સામી, એ બી આયે રે સોણાયે. ૨
ધસ ઓસદ તો આયે, જબાગે પાસા;
સો દાવે રે આયે, દાવ કરને આસા. ૩
સો ધસને નેઝા, એસા રે લગાયા;
સો ઝલક દે *સુસરા, કાઢા રે સોણાયા. ૪
તબ નેઝા તો ઓસદકે, હાથથી ગિરીયા;
સો તલવાર લે કર, સર કાટનેકા કરીયા. ૫
તબ અરઝોક હાશમકા, બેટા રે કહીયે;
ઓને ઓસદકે ઉપર, ઘાવ ડાલા રે લહીયે. ૬
તબ એકજ ઘાવ સુ, શહીદ રે કીતે;
યું ઓસદ તો શહીદ, હુવે રે સોણીતે. ૭
અને અબ્દુલ્લા રહે થે, શીસકે સામી;
જંગ આસ સુ થે કરતે, હો રે સામી. ૮
જબ અબ્દુલ્લાને, ગુસ્સા તો ખાયા;
તબ શીસકા લશકર, ઓનુથી ભગાયા. ૯

+ કુદરતવાળો. * આરોપાર.

દેખા ઓસદને ફીરેઝ, હે ઘેરે માંહે આયે;
ત'મ અબ્દુલ્લા ઓનુકી, ફેર મદદકુ બોલાયે. ૧૦
આવ ઓસદકે બેરીકુ, એક ઘાવ સુ ગિરાયા;
અને બોખતરીકે ઉપર, ઘાવ દુજા ભી કરાયા. ૧૧
ત'મ ભાગા ભી લશકર, બોખતરી કેરા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત દીયા સવેરા. ૧૨

રે તુહી.

બોખતરી શીશ ભાગીયા, લશકર લે કર જાયે રે,
લશકર લે કર જાયે;
ચું અબ્દુલ્લા મદદકુ, ઘસ કર બેગે આયે રે,
ઘસ કર બેગે આયે. ૧૩

—:※:—

—૨૭૮—

ત'મ અબ્દુલ્લાકુ ઓસદ, હુએ શહીદ દેખાયે;
સો દુરીજન માર કર, દુર અનુથી ભગાયે. ૧
ભી ઓસદકે આગે, દેખા ફીરેઝ હે ગિરીયા;
સો ચંતા હો સેતી, નજરૂ ઘડીયા. ૨
ત'મ અબ્દુલ્લાને ફીરેઝકા, હાથ ખેંચ રે ઓચાયા;
અને ઘોડેકે ઉપર, અસવાર કરાયા. ૩
ત'મ ઓસકુ બોલા કર, અબ્દુલ્લા ચલીયે;
ત'મ ઘોડેકે =કિતનેક, કદમ રે ભરીયે. ૪
તો ઘોડા તો ડાડા, રેતા અટકતા;
લાગે હો સો તીર, તનકે માંહાં. ૫
અને પિયાસા થા ભુખા, બોત રે દંના;
ભી અસવાર હુવડે, હો રે તંના. ૬
ઓસ કાજે ઘોડેકી કુવત રે ગહી;
ત'મ ઘોડા ગિરીયા, રણ માંહે સહી. ૭

= કેટલાએક.

ત'મ અબ્દુલ્લા તો પિયાદે, હુયે રે કહીયે;
અને ફીરોઝકુ ઉતારે, ઘોડેથી લહીયે. ૮
ત'મ ચચા રે ઓનુકે, આયે રે જનો;
સો ઇ'મને અલી, પોચીયે માનો. ૯
સો ભતીજેકુ પિયાદે, દેખ ચલ કર આયે;
આપ ઉતરને અબ્દુલ્લા, અસવાર કરાયે. ૧૦
યું અ'બદુલ્લા તો અસવાર, હો કર ચલીયે;
અને ઇ'મને અલી, પિયાદે ચલ મલીયે. ૧૧
અને ફીરોઝકુ ઓનુને, સાથ રે લીતા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના દીતા. ૧૨

રે તુહી

સુરીજનહાર પછાન કર, રાખો એકજ ચંત રે,
રાખો એકજ ચંત;
તકદીર નાંહી મટના, હોકર ચલો નચંત રે,
હોકર ચલો નચંત. ૧૩

—:※:—

— ૨ ૭૯ —

ત'મ ફીરોઝ તો ગિરીએ, ઓસહી ઠામા;
અને શહીદ તો હુવડે, લે રબકા નામા. ૧
ત'મ સાએદકે બેટેને, તારીફ ફીરોઝકી કીતી;
સો જેસી જંગાઈ, ઓને દેખ કર લીતી. ૨
ખા ×સુ રે ખુદાકી, એતના આખા;
એક ઘુંટ રે પાની, ફીરોઝ જે પાતા. ૩
તો લશકર મેરેકુ, એક બસ થા જુવાના;
એસા જંગાઈ કરતા, ઓસે દેખને પછાના. ૪
કે એકસો તીસ, ઓને નેજે સુ મરાયે;
સો સાએદકા બેટા, કેવે લેખેમા આયે. ૫

× કસમ.

અને તલવાર સેતી, બીસ કીયે રે ફના;
એ સાઅદકે બેટેને કહેયા, સુનો રે જુવાના. ૬
જબ તો શહાદત, ફીશેઝે પાઇ;
તબ અબદુલ્લાને ઓનુકુ, રકત રે આઇ. ૭
તબ દોનુ એ રોએ, ભર ભર નેંના,
સો ચચા ભતીજા, રણ રે મેંના. ૮
તબ અબદુલ્લાને ચચાકુ, ફેર એતના આખા;
મેં જતા હું રણમા, ફેર રે દાખા. ૯
તબ તવકલ ઇલાહી, કર અબદુલ્લા આયે;
સો ફેરને મેદાનમા, આયે રે સોણાયે. ૧૦
આવ રણમા મોબારિઝ, તલબ રે કીતા;
કની સામી રે અનુકા, સોચ મન ના દીતા. ૧૧
તબ સાઅદકે બેટેને, એસા ગુસ્સા રે કીયા;
કહયા લોક કુ સહે, તમારા જીયા. ૧૨
બહજજકા બેટા, આયા યુસુફ રે જના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૧૩
રે તહી
કે ફરઝંદ ગુલસે નથીકુ કે, આવ રોકા મેદાન રે,
આવ રોકા મેદાન;
જે આવે સોહી કરે, આપ રબ રહેમાન રે,
આપ રબ રહેમાન. ૧૪

—: (૦) :—

— ૨૮૦ —

તબ યુસુફને આવ કર, નેઝા રે ચલાયા;
સો શેહઝાદે અબદુલ્લા, કે સીને પર આયા. ૧
તબ ઓનુને નેઝેકા, ચુકાયા ઘાવા;
ઘાવ ચુકાને યુસુફકુ, દીયા રે દાવા. ૨

= ભરસો.

સો નેઝા ખેંચ કર, હલકમા મારા;
સો સુસરા આરપાર, ઓધર રે કરા. ૩
યું ઓસે તો ઘોડેથી, તુરત ગિરાયા;
અને ગિરતે જીવ, ગયા રે સોણાયા. ૪
તબ યુસુફકા બેટા, તારક રે નામા;
વે બાપકુ મુઆ દેખા, ઘસ આયા રણ ઠામા. ૫
આવ અબ્દુલ્લાકે સામી, ઓને ઝોબાં રે ચલાહી;
સો આપસ હેા જેસી, બાત રે બનાહી. ૬
તબ અબ્દુલ્લાને હમલા, ઓસ પર કીતા;
અને ઘાવ તો નેઝેકા, કીયા રે સોણીતા. ૭
તબ તારકને શમશેર સુ, નેઝા રે કટાયા;
અને અબ્દુલ્લા ઉપર, ઘાવ કરના ચાયા. ૮
તબ મુબારક હાથમા, હાથ તારકકા લીતા;
અને પકડને ઝટકા, એસા રે દીતા. ૯
કે હાડકે ટુટે, અને ગિરી શમશેરા;
ફેર કમર તો પકડી, ×દુજી-રે-બેરા. ૧૦
ખુબ પકડને જમીંમા, એસા રે પછાડા;
કે ભુકા ભુકા હુવડા, ઓસકે હાડા. ૧૧
યું જમીંમા ગિરતે, ગયા રે જીયા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના દીયા. ૧૨

રે તુહી.

ફરઝંદ બાલે નબીકે, ઝુઝે રણકે માંયે રે,
ઝુઝે રણકે માંયે;
એકકુ માર ફના કર, ચલ દુજે પર જાયે રે,
ચલ દુજે પર જાયે. ૧૩

— (*) —

× બીજી વખત.

—૨૮૧—

ચું અબ્દુલ્લાને તારકકુ, ફના રે કીતા;
ભી બાર રે આદમી, મારે સોણીતા. ૧
ભી ફોજકી તરફ, મોં રે ફેરાયા;
દોરીજન કેરા લશકર, માર +બેરા રે ડલાયા. ૨
એતી જંગાઇ કરને, આયે શેહઝાદેકે પાસા;
સો પાણી હો કેરી, મન ધર આસા. ૩
યા ચચા =અતશ અતશ, કરને આખા;
હું મેં પિયાસા રે પિયાસા, કર રે દાખા. ૪
વાએ નેંનુકી શેહઝાદેને, કહયા રેશનાઇ;
વાએ સરવર સીને, કર બાત રે બતાઇ. ૫
અબ પાણી તો તમુકુ, દાદા તમારા પિલાવે;
એ શેહઝાદેને આખા, બોલ રે સુનાવે. ૬
એ બશારત તો અબ્દુલ્લાને, સુન કર લીતી;
અને મેદાનમા આયે, ફેર બાત રે સોણીતી. ૭
તબ હજર પોંચે, વો લે અસવારા;
અનુ અબ્દુલ્લાકે સામી, સોચ જંગકા સવારા. ૮
ઓનુ એકબાર આવકર, હમલા કીતા;
તબ તીરેકે ઘાવ, પેલે રે સોણીતા. ૯
બોત ઝખમી હુવડે, રહે ઓસ ઠામા;
તબ હમલા કીયા લેને, *કનારેકે કામા. ૧૦
તબ દુશમનુ નિકલને, દીયે રે નાંહાં;
એ સુન સુન મુમન, રાખા દલકે માંહાં. ૧૧
રે તુહી.
×અનંત ÷સફતે આપ હે, બુઝો સુરીજનહાર રે,
બુઝો સુરીજનહાર;
વે ચાવે સોહી કરે, વે કરે હે મીતકુ પિયાર રે,
વે કરે રે મીતકુ પિયાર. ૧૨

—:※:—

+ વેરી નાખ્યું. = પિયાસ, તરસ. * બહાર નીકળવા. × બધી, બેહિસાબ. ÷ તારીફ.

— ૨ ૮૨ —

તબ અબ્બાસ દબને, અલી રે કહીયે;
અનુ ઓરભાઇ અનુકે, ભાઇ રે લહીયે. ૧
એ દોનું શેહઝાદે, મદદકુ આયે;
સો ભતીજેકી મદદકુ, આયે રે સોણાયે. ૨
તબ પાંચ રે હજાર, ભાગે રે અસવારા;
આવ આપ અબ્દુલ્લાકો, પોચે બોત કરને પ્યારા. ૩
તબ અબ્દુલ્લાકુ નિકાલ કર, એક કનારા લીતા;
બોત અબદુલ્લા ઝખમી, થે હુયે રે સોણીતા. ૪
થે ×હલુવે-હલુવે, ચલતે કહીયે;
ફીહાન બીન ઝહીર, નામ એકકા લહીયે. ૫
ઓને પીછે સુ આવકર, દીયા છાના દાવા;
દો ખભુકે બીચમા, આવ ડલાયા ઘાવા. ૬
તબ ઘોડે હો સેતી, તલે રે આયે;
ચું અબ્દુલ્લા શહીદ, હુવે રે સોણાયે. ૭
જબ અબ્બાસને ફેરકર, દેખીયા નેંના;
બેગે ફીહાનકુ મારા, ધસ રણકે મેંના. ૮
તબ સોભર રે બેટા, ફીહાન કેરા;
ઓને અબ્બાસકુ નેઝા, ચાયા ડાલના સવેરા. ૯
તબ ઓનુને આધે આવ, મારી શમશેરા;
યું ઝટકા ડાલ કર, પાર કીયા રે ઢેરા. ૧૦

* * * * * *

ફેર અબ્બાસને ધસ કર, પુરા કીયા રે સવેરા. ૧૧
તબ આને અબ્બાસને, ભતીજા ઓચાયે;
સો અબદુલ્લાકુ લેકર, પાસ શેહઝાદેકે આયે. ૧૨
તબ શેહઝાદેને દેખતે, નેંનુ ભરીયા પાની;
એ સુન સુન મુમન, બાત એતની જાની. ૧૩
રે તુહી

× હળવે હળવે.

અબદુલ્લા લે કર, આયે શેહઝાદે પાસ રે,
આયે શેહઝાદે પાસ;
તબ ઝાર ઝાર રોહીએ, બોત બોત નેહકી આસ રે,
બોત બોત નેહકી આસ. ૧૪

—: (૦) :—

— ૨૮૩ —

બરહા.

સુબહાન ખાલક આપ હે, પાકી હે ઐસકી જાત રે;
કામ તો વે ચાતા કરે, સહી કર બુઝને બાત રે. ૧
ફરઝંદ પિયારે નબીકેકે, ગિરીયે રણકે માંયે રે;
તરસે તો સુકી જીભ થી, પાણી ના પીને પાયે રે. ૨
બેટે તો ઇમામ હસનકે, અબદુલ્લા સુનો નામ રે;
ગુલાબ ગુલસે, તરસે રહે વે રણકે ઠામ રે. ૩
માતા તો ઝુરે દુઃખ સુ, હઇડા નીર ભરા મેંહ રે;
ખુબી તો ફરઝંદ કેરડી, દેખ દેખ ઝુરે દેહ રે. ૪
હઇયા તો ગરજે દુઃખ ભરા, નેંનુ ભરા નીર રે;
ફરઝંદકા દુઃખ લાગીયા, હોવે ના તલ ભી ધીર રે. ૫
અહલ બેત તબ રોએ સભી, નેંનુ તો ઝાર ઝાર રે;
અબદુલ્લા કેરે નેહ સુ, રોએ તો કરને પિયાર રે. ૬
ભાઈ તો નંને ટળવળે, કાસમ જનુકા નામ રે;
ભર ભર નેંના રોહીયે, કરબલા કેરે ઠામ રે. ૭
આંસુ તો ઝાર ઝાર ચલીયે, આયે શેહઝારેકે પાસ રે;
બેગે તો આયે ધસ કર, કાજ રજાકી આસ રે. ૮
સુનો શેહઝાદે સાહેબ, મોજકુ રજા હોને સહી;
બર મેં દેખુ ભાઇકા, બાત તો એ કાસમે કહી. ૯
તબ શેહઝાદેને ના કહી, બોતેરા ફરમાઇયા;
દલ દુઃખ બાદલ છાહીયા, વે છોયા કરને રાખીયા. ૧૦
શેહઝાદેને બોત રધન કીયા, નેંનુ તો ભર ભર નીર રે;
નેંનુ તો કાસમ દેખતે, હોવે ના દલકુ ધીર રે. ૧૧

—:※:—

— ૨૮૪ —

સુનો ભતીજેને ચચા, પાસ બૅાત રજા રે મંગાઇ;
પણ શેહઝાદેને રજા, ના રે દલાઇ. ૧
તબ કાસમને ફેર ફેર, અરજ રે કીતી;
પણ શેહઝાદેને નાકી, નાહી કહી રે સોણીતી. ૨
તબ હાથ આવ પકડા, કાસમકી માતા;
ખેંચ તંબુમા લે ગઇ, એસા રે સોણાતા. ૩
સો રચન કરતે, માતા કાસમકી આહે;
અને કાસમકુ ખેંચકર, ખીમેમા બાહે. ૪
તબ ઇમામ કાસમકુ, એક બાત યાદ આઇ;
જે અનુકે બાવાને, થી કીતી રે અગાઇ. ૫
સો ×તાઇત રે લખકર, થા બાજુકુ બંધાયા;
અને ઇમામ કાસમકુ, થા એતના બતાયા. ૬
કે જબ તો મુશકિલ, પડે તમુકુ કામા;
તબ દેખીયો એ તાઇત, ખોલ ઓસ રે ઠામા. ૭
પછે તાઇત જેમા જેસા, લખા રે જનો;
તબ વેસા રે કામ, તમ કીજીયો માનો. ૮
તબ ઇમામ કાસમકુ, યાદ આઇ વે બાતા,
તબ તાઇત ખોલકર, ઓનુ પઢા રે સોણાતા. ૯
થે તાઇતમા લખીયે, નસીહત બેના;
વે કાસમને ખોલકર, સબ દેખા રે નેંના. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૧
રે તુહી.

× તાવીઝ.

બાજુ બંધે ઇમામ કાસમકુ, લખા થા બાંધા જન રે,
લખા થા બાંધા જન;
સો નસીહત થી લખી સહી, ઇમામ હસને માન રે,
ઇમામ હસને માન. ૧૨

—:*:—

—૨૮૫—

માંહે લખા થા કે ફરઝંદ, હું નસીહત કરતા;
સો શહાદત કેરી, ખુબી મન હું ધરતા. ૧
જબ તમારે ચચા, ઇમામ હુસેન રે કહીયે;
અને ભાઇ તમારે, ઓનુ સાથ રે લહીયે. ૨
જબ કરબલા માંહે, દુઃખ પાવે રે અનેરા;
કે +શામી ને કુફી, ડાલે ઓનુકુ ઘેરા. ૩
તબ તો જીવ ભી તમારા, હે ફના રે કરના;
એ નસીહત ફરઝંદ, સહી મન ધરના. ૪
જો બાતેરા ચચા, મને તમુકુ કરાવે;
અને રણ માંહે તમુકુ, ના જને રે દલાવે. ૫
તો કિસી રીતે તમના, રહીયેા નાંહાં;
જીવ ફિદા રે કીજીયેા, બેગે જા રણ માંહાં. ૬
એ બાત હે ખુબી, આકેબત કેરી;
બેટા નસીહત મેરી, ચંત દીજીયેા સવેરી. ૭
થી નસીહત ઇમામ, હસને લખાઇ;
સો ઇમામ કાસમને, પઢ બાત સબ પાઇ. ૮
સુનો દીન કેરે ભાઇ, થી એ પેલી રે આગાહી;
કુછ ઇમામ સુ જંગકી, બાત થી ના છોપાહી. ૯
એસી ઇમામકી કરામત, સહી રે જનો;
એ જંગ કેરી બાત, ના થી છાની રે માનો. ૧૦

+ શામ મુલકના રહેવાશી.

પણ હુયે થે રાજી, હુકમ રબ હેા કેરા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત દીયા સવેરા. ૧૧

રે તુહી

ઇમામકુ *આગમ જાણથી, કરબલામા હેાયે ÷કતાલ રે,
કરબલામા હેાયે કતાલ;
પણ રાજી હુયે હુકમકે, ના કહયા કિસીકુ હાલ રે,
ના કહયા કિસીકુ હાલ. ૧૨

—(*)—

—૨૮૬—

ઇમામ કાસમને કાગજ, સબ પઢીયા સેાણીતા;
તબ આવકર શેહઝાદેકે, હાથમા દીતા. ૧
તબ શેહઝાદે તેા દેખતે, રેાયે ભર ભર નેંના;
જબ ભાઇ હેા કેરે, સેાણીયે બેના. ૨
એતા શેકર કહીયા, સુનેા ચચાકે જીયા;
તમુ નસીહત કેરા, સેાચ મન હે દીયા. ૩
તેા મેાજકુ ભી નસીહત, હે ભાઇ કેરી;
તેા વેસા કામ, મેં ભી કરૂં રે સવેરી. ૪
કે ભાઇને મેાજકુ, થા એતા ફરમાયા;
થા તમારા નિકા, મેરી બેટી સુ બતાયા. ૫
એતા કર હાથ પકડકર, તંબુ માંહે આયે;
આવ ઓનુને અબ્બાસ ભાઇ, દેાનુ રે બેાલાયે. ૬
અને બીબી ઝૈનબ, શેહઝાદેકી બેના;
વે ભી બેાલાને બેડાયે, ઓસ નિકાકે મેના. ૭
અને કાસમકી માંકુ, પાસ બેડાયે સેાણાયા;
તબ કાસમ સુ નિકા, લે બેટીકા કરાયા. ૮
પછે શેહઝાદે તેા તંબુથી, આયે રે બારા;
કે ભતીજેકા ×બિયાહ, કીયા બેાત રે પિયારા. ૯

* પહેલાથી. ÷ જંગ. × નિકાહ, લગ્ન.

તબ કાસમ તો ઝાર ઝાર, રોએ ભર ભર નેંના;
હલ મોબારિઝને અવાઝ, હુઆ લશકર મેંના. ૧૦
તબ કાસમ તો ઓરતકા, હાથ છોડા દે ચલીયે;
અને તંબુકે બાર, બેગે નિકલીયે. ૧૧
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી.

નિકાહ કીયા એાસ રણુમા, અને કાસમ નિકલે બારરે,
કાસમ નિકલે બાર;
સો રણ માંહે જા ઝુઝને, બેગે ભયે અસવારરે,
બેગે ભયે અસવાર. ૧૩

—: (૦) :—

— ૨૮૭ —

અહલ બેતને રંધન, તબ બોત રે કીતા;
એ બિયાહ કેરા અફસોસ, બોત મન રે દીતા. ૧
ચું ગુરબત સેતી, નેંનુ ભરીયા પાની;
બોત દરદ લગાયા, બાત સહી રે જાની. ૨

* * * * * *

તબ કાસમ તો રજા, માંગ જંગ માંહે આયે. ૩
અને શાએરી કરને, બેતાં રે પઢાઇ;
સો ફિરાકકે બયાન, સેતી રે સોણાઇ. ૪
તબ ઓચક રે ઘોડા, ગલા રણકે માંહાં;
તબ દુશમન અમન, પાયા રે નાંહાં. ૫
કહી સર તો તનથી, જુદે રે કીતે;
કહી દુશમન લેકર, ધુલ માંહે દીતે. ૬
એતા જંગ કર ફેર, આવ લીયા રે મેદાના;
અને મુબારિઝ તલબ, કીયા રે જના. ૭

તબ કોહી તો ઓનુકે, ના આયા રે સામી;
કે મુબારિઝ હોા કર, કોહી હુઆ ના નામી. ૮
તબ કાસમ તો ઘોરેકુ, ચલા કર આયે;
આયે બરાબર સાઅદકે, બેટેકે સોણાયે. ૯
કયા ઉમર તેં ઘોરેકુ, હે પાણી રે દીતા;
તબ હા કહયા સાઅદકે, બેટેને સોણીતા. ૧૦
તબ વાએ કહયા સાઅદકે, બેટે તુજ તંના;
તું હે ઘોરેકુ પાણી, દેતા રાત ઓર દંના. ૧૧
એ મુસલમાની કેરા, હે દાવા રે કરાતે;
અને ફરઝંદ નબીકે, કુ હે પિયાસા રખાતે. ૧૨

રે તુહી.

કાસમ બેટે સાઅદકે, મેણા દીયા આવ રે,
મેણા દીયા આવ;
એતા શહીદકા જીવ, કહયા તુ કર ચાવ રે,
કહયા તુ કર ચાવ. ૧૩

—:※:—

— ૨૮૮ —

બ રહા.

કાસમ નિકાહ બાંધ કર, આયે તો રણકે હામ રે;
તનકુ તો યું ફના કીયા, મન કીયા લે જંગકા કામ રે. ૧
ખુબી થી અંતકી બુઝતે, દુનિયા ના ધરતે મન રે;
ગુલ સે ફરઝંદ નબીકેકે, ફના કીયા આવ તન રે. ૨
લીતે તરસકે જીભ સુકે, તન પાવે દુઃખ રે;
એસે તો આવ ઘેરે પડે, દીયા ના દલ સુખ રે. ૩
સાઅદકે બેટેકુ આખીયા, તરસે હે નાને બાળ રે;
ધસ કર ઘોડા ચલાયે કર, પિયાસે આયે જેસા હાલ રે. ૪

અહલ બેત તરસે ટળવળે, સુન તુ બાત રે;
ફરઝંદ રણમા નબીકે, તરસે રહે સબ જાત રે. ૫
સુન સુન બેટે સાબદકે, આવે જાં કિયામત દન રે;
મું હે દિખાના નબીકુ, સુન રાખને એ મન રે. ૬
શરમાવસી તુ દેખતે, સુન સુન એ સહી બાત રે;
તરસે રહે રણમા સહી, નબીકે ફરઝંદ જાત રે. ૭
કાસમ હોઉજ સુકતે, એતને તો કેહને બેન રે;
અહલ બેત ઝુરે આંસુઉ, દેખ દેખ કાસમકુ નેંન રે. ૮
કહયા યા ઇલાહી તુ, ચાતા કરે રહેમાન રે;
તરસકે લીતે બાળ થે, હુએ થે સબ +આધાન રે. ૯

—:*:—

—૨૮૬—

જબ કાસમને સાબદકુ, કહી તરસકી બાતી;
સબ તરસે હું રહે, અહલ બેત કેરી જતી. ૧
હે લડકે ને બાલુકુ, બાત તરસ લગાઇ;
જીવ હોહું પર આયા, એતી ખબર બતાઇ. ૨
અને તેં તો પાણી, હે મને રે કીતા;
એ સોચ તો કેસા, હે દલ રે દીતા. ૩
તો દેખ હે રે આવતા, બેગે કિયામત દંના;
તુ શરમાવે સહી, ઓસ દનકે મેંના. ૪

* * * * * *

તુ મુસતુફા પાસ, કેસા જબાબ કરાવે. ૫
તબ શરમ તો તુજકુ, આવે કે નાંહાં;
સુન સાબદકે બેટે, બુઝ મનકે માંહાં. ૬
જબ ઇમામ કાસમને, એતી બાત રે કહી;
તબ સાબદકા બેટા, સુન રહયા ચુપ સહી. ૭

+ બેશુધ્ધ.

ત'ખ જવા'ખ તો સુનકર, એતે કછુ હે ના દીયા;
અને મોં તો લશકર, તરફ રે કીયા. ૮
કહયા જનતે હો તમના; એ હે અસવાર આયા;
એ ઇ'ખને હસન, નામ કાસમ સોણાયા. ૯
તમે એક ઓસ પર, કો' જાહીયો નાંહાં;
તમે એકકે હોકર, લેઓ ઘેરેકે માંહાં. ૧૦
યું સાઅદકે બેટેને, હોકમ રે કીતા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના દીતા. ૧૧

રે તુહી

વે ચાતા આપ કરે, એસા સુરીજનહાર રે,
એસા સુરીજનહાર;
બહો મન રાખના, જિસમા રબકા પ્યાર રે,
જિસમા રબકા પ્યાર. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૯૦ —

જ'ખ કાસમકે સામી, કો' આયા રે નાંહાં;
ત'ખ તલ એક ઠાંટે, રહે રણકે માંહાં. ૧
ત'ખ પીછે રે ફેર કર, તંબુ પાસ આયે;
સો ઝાર ઝાર રોતે, આયે રે સોણાયે. ૨
ત'ખ અહલ બેત રોયે, નેંનુ ભર ભર પાની;
અને કાસમ બી રોયે, બોત બાત રે જની. ૩
યું ડેરીથી વદા હો, ફેર કર ચલીયે;
સો રણકી તરફ, કદમ રે ધરીયે. ૪
બોત ફોજનું કે ઉપર, આવ હમલા કીતા;
બોત દુશમન મારે, એસા હે રે સુણીતા. ૫
કે માર માર કહીયું કુ, ખાક ભેલે રે કીતે;
અને ફોજકુ રે સ'ખ, ભાન કર દીતે. ૬

ત'ખ સાઅદકે બેટેને, અરઝોકકુ બોલાયા;
ભી ઓસકે બાપકા નામ, સાઅદ થા સોણાયા. ૭
આવ ઝુઝનાર થા માઝી, શામમા કલાતા;
ઓસે સાઅદકે બેટેને, મેણા દીયા રે સોણાતા. ૮
દસ હજાર રે દીનાર, તુ હે યઝીદકે ખાતા;
અને શામ માંહે આપસકુ, હે સિપાહ કલાતા. ૯
તો આજ તુ મેદાનમા, બાર નાંહી કચું જાતા;
અને કાસમકે સાથે, ના કયું જંગ રે કરાતા. ૧૦
કહયા ×મોનાસિબ નાંહી, એ તમુકુ કેના;
એતા અરઝોકે કહેયા, જબ દીયોને મેના. ૧૧
કે લડકે સાથ, કયા મેં કરું રે લડાઇ;
એ સુન સુન મુમન, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૨

રે તુહી.

અરઝોકકુ બેટા સાઅદકા, કેતા હે જંગકા કામ રે,
કેતા હે જંગકા કામ;
અરઝોકને *ગુમાનમા, ખુબ બુઝ આપકા નામ રે,
ખુબ બુઝ આપકા નામ. ૧૩

—: (૦) :—

— ૨૯૧ —

ત'ખ અરઝોકે કહયા, મેરી મોનાસિબ નાંહાં;
મોજે ભેજતા હે લડકેકે, મુકાબલે માંહાં. ૧
હજાર અસવાર, મોજે સામી રે ભેજવે;
તો દલ રે મેરેમા, અજબ રે ના આવે. ૨
ત'ખ સાઅદકે બેટેને, પોકારને આખા;
તુ રાખને ઓબાંકુ, એતના દાખા. ૩
એ લડકા હે બેટા, હસન કેરા;
મુસતુફાકા નવાસા, તુ સુન રે સવેરા. ૪

× ઠીક, વાજબી. * મગરૂરીમાં.

અને મુરતઝા અલીકા, ફરઝંદ હે સહી;
સાઅદકે બેટેને, બાત એ કહી. ૫
એસા થા કે મોજકુ, બાત કરતા નાંહાં;
જે તરસ ના લાગી, હોતી એસ તન માંહાં. ૬
અબ ઝોબાંન છુપા કર, જા તુ એાસકે સામી;
જે હાશમી હે આયા, અસ રણમા નામી. ૭
બી ×ટુક–ટુક મેરે, બેટે સાઅદકે કરાવે;
સામી એાસકે ના જાહું, અરઝોક હે બતાવે. ૮
પણ બેટે તો ચાર, હેં રે મેરે;
વે ઝોરાવર એકથી, એક હે અનેરે. ૯
મેં એાસમાથી એકકુ, કહે તો ભેજાહું;
એાસ લડકે હો કેરા, સર યું રે મંગાહું. ૧૦
એતી સાઅદકે બેટેકુ, કહી અરઝોકે બાતી;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન એાર રાતી. ૧૧

રે તુહી.

જે ચાવે સોહી કરે, એસા અપના રબ રે,
એસા અપના રબ;
રણ માંહે ઘેરે પડે, ફરઝંદ નબીકે સબ રે,
ફરઝંદ નબીકે સબ. ૧૨

—:*:—

— ૨૯૨ —

એતા કેકર બેટા, બડા રે બોલાયા;
આપ એાતરને એાસકુ, સો અસવાર કરાયા. ૧
અને આપકી તલવાર, એાસે કમરે બંધાઇ;
યું અરઝોકે બેટેકુ, ભેજા બાત રે સોણાઇ. ૨
અને ઝરર રે પૅનાકર, ડાલી ઝલમ સોણાતી;
એસા લોહેકા ગોલા, હો આયા બાત હે સોણાતી. ૩

× ટુકડા, ટુકડા.

એસા હોને સામની, આયા રણકે મેંના;
કુછ ફિકર રે કીતી, દેખ કાસમને નેંના. ૪
વે અવાઝ રે કર, ધસ પાસ રે આયા;
તબ કાસમને ઓસે પર, નેઝા રે ચલાયા. ૫
તબ નેઝા તો ભુલે, ઓને ચુકાયા શીશા;
નેઝા ડાલને તલવાર, કાઢી કરને રીસા. ૬
તબ અરઝોકકે બેટેને, ભી નેઝા રે ડલાયા;
વે ભી તલવાર કાઢકર, સામી કાસમકે આયા. ૭
આવ મોબારક શીશ પર, ઓને ઘાવ રે કીતા;
તબ સૈયદને ઝટકા, ઢાલ પર લીતા. ૮
લે ઢાલ પર ઝટકા, વાર સૈયદે કરાયા;
સો સરકે ટુકટે, માર કીયે રે સોણાયા. ૯
તબ ઓને ફેર કર, કીયા રે ઘાવા;
ઢાલ સૈયદકી કાટને, લાગા હાથકુ સોણાવા. ૧૦
તબ હાથ તો ઝખમી, હુઆ રે સોણીતા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના દીતા. ૧૧

રે તહી

બેટા અરઝોક કેરડા, કરે સૈયદ સુ જંગ રે,
કરે સૈયદ સુ જંગ;
શરમ નાંહી આતી ઓસે, તને ભરીયા દુરીજન રંગ રે,
તને ભરીયા દુરીજન રંગ. ૧૨

—:*:—

—૨ ૯ ૩—

તબ મોહંમદ અનસકા, બેટા જે લહીયે;
સો શેહઝાદે લશકર, તરફ સુ કહીયે. ૧
ઓને બુઝાકે શેહઝાદે પાસ, ઢાલ રે નાંહાં;
અને ઝખમ હે આયા, ઓને હાથકે માંહાં. ૨

એતા બુઝ ધસ જા કર, ઢાલ કાસમકુ દીતી;
અને પગડી ભી ફાડકર, દીતી રે સોણીતી. ૩
તબ કાસમને પાટા, લે હાથકુ બંધાયા;
અરઝોકકે બેટે પર, ફેર ગહે રે સોણાયા. ૪
અરઝોકકે બેટેને, ફેર હમલા કીતા;
એતે ઘોરેથી ગિરીયા, આધે રે સોણીતા. ૫
તબ સર તો ખોલા, હુઆ ગિરતે સહી;
થે બાલ બડે શીશમા, એસી ખબર રે લહી. ૬
તબ કાસમ તો, ધસ કર ગહે;
અને બાલ ઓસ શીશકે, ખેંચ હાથ માંહે લહે. ૭
અને ઘોડેકુ લેકર, મેદાન રે કુદાયા,
જા હાડકે ઓસકે, ભાન સુરમા કરાયા. ૮
યું રણ માંહે ખેંચતે, ગયા નિકલ સર જીયા;
તબ તલવાર ઓસકી, લીતી કાસમે સોણીયા. ૯
ફેર બરછી આપકી, હાથ રે કીતી;
ફેર મેદાનમા ડાડે, રહે બાત રે સોણીતી. ૧૦
ફેર રણ માંહે મોબારિઝ, તલબ કરાયા;
એ સુનતે મુમન, દલ એતના આયા. ૧૧

રે તુહી

બેટા અરઝોક કેરડા, આયા રણકે ઠામ રે,
આયા રણકે ઠામ;
ઓસકુ માર ફના કીયા, અરઝોક જસકા નામ રે,
અરઝોક જસકા નામ. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૯૪ —

દેખા જબ અરઝોકકે, બેટેકા હાલ આપ નેંના;
કે ખુવારી હેા સેતી, મારા રણકે મેંના. ૧

થા એ સાથ બેટા દુજા, નંના એ રે જના;
વે રોને રે લાગા, દુઃખ ભાઇ મન આના. ૨
અને રજા હો બના, ચલ આયા રે મેદાના;
સો સૈયદકે સામી, આયા રે જના. ૩
આવ સૈયદકે આડે પાસ, ઘોડા રે ફેરાયા;
અને ઓબાંકે ઉપર, એતા કેના રે લાયા. ૪
કહયા ×ના-તરાસ મારા, તેં એસા રે જુવાના;
જે શામકે મુલકમા, થા સબુને જના. ૫
કહયા સૈયદને, દુશમન રે બાતી;
તેરે ભાઇકુ પોચાઉં, મેં તેરી રે જતી. ૬
એતા કેકર હમલા, સૈયદને કીતા;
અને ઘાવ તો નેઝેકા, એસા રે દીતા. ૭
કે એક રે પાસથી, મારા *સોસરા કડાયા;
ચું ઓસે ભી મારકર, ભુ માંહે ગિરાયા. ૮
સુનો મોબારિઝ તલબ, ફેર સઇયદને કીતા;
અને રણકા મેદાન, ખુબ પકડને લીતા. ૯
તબ તીજા રે બેટા, અરઝોક કેરા;
ધુલ સર માંહે બા કર, જમા ફાડા રે સવેરા. ૧૦
ઓને બાપકે પાસ, આવ રજા રે મંગાઇ;
તબ અરઝોકે ઓસકુ, ના રજા રે દલાઇ. ૧૧
કે અરઝોક ઓસકુ, બોત નેહ સુ ચાતા;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન આર રાતા. ૧૨

રે તુહી.

તરસે ફરઝંદ નબીઉંકે, આવ જુઝે રણ માંયે રે,
આવ જુઝે રણ માંયે;
કોઇ રબ બના મદદકુ, પોચનહાર નાંયે રે,
પોચનહાર નાંયે. ૧૩

—: (૦) :—

× બેરહમી. * આરપાર.

— ૨૬૫ —

સુનો તીજા રે બેટા, અરઝોક કેરા;
ઓસે અરઝોકે રણમા, જાને દીયા ના સવેરા. ૧
વે બાપ રજા બના, શેાર કરને આયા;
સેા સઇયદકે સામી, આયા રે સેાણાયા. ૨
ઇમામ કાસમકે સામી, આવ ઝોબાં રે ચલાઇ;
×ના–સાજા રે બેાલા, એસી બાત રે સેાણાઇ. ૩
વે સઇયદને બેાલ, કાન ના લીતા;
અને ઘસ કર નેઝા, ઓસે પેટમા દીતા. ૪
યું બુખારને ઓસકુ, ઘોડેથી ગિરાયા;
અરઝોક કેરી બેગે, નજરૂ આયા. ૫
તબ અરઝોકે ધુલ, લે સર માંહે બાઇ;
અને રણ માંહે જાનેકી, તબ ચંતા મન આઇ. ૬
તબ અરઝોકે સજ્જેકર, જર ઓનુ આના;
અને રણ માંહે જાનેકા, ઓને કીયા રે મંના. ૭
તબ ચેાથે રે બેટેકે, બાપ નજરૂ આયા;
વે બાપકુ પુછે બના, ચલ રણ માંહે આયા. ૮
વે ઘોડે પર પેાકારતા, ચલા સૈયદકે સામી;
જે ઇમામ કાસમ, કહીયે નામી. ૯
ઓને સઇયદકે બરાબર, આવ બાતાં રે કીતી;
પણ કાનુ માંહે સઇયદે, વે બાત ના લીતી. ૧૦
અને જંગ હેા કેરી, તેા તદબીર બનાઇ;
એ સુન સુન મુમન, ચંતા એતી આઇ. ૧૧

રે તુહી.

જુ પતંગ ઝપાવે દીપક, યું ચલ ચલ આવે રણરે,
યું ચલ ચલ આવે રણ;
જુઝના ફરઝંદ નબી સુ, નાંહે રાખા કુછ મન રે,
નાંહે રાખા કુછ મન. ૧૨

—:※:—

× નાલાયક, બેહુદા બેાલ.

—૨૯૬—

ઓને સૈયદકે ઉપર, આવ અરબી ચલાઈ;
ત'મ શમશીર સૈયદે, એસી રે લગાઈ. ૧
કે હાથ તો જમણા, કાટ ભુ માંયે ગિરાયા;
એ તે ચલ વે ભાગા, મોં પીછા રે ફેરાયા. ૨
જ'મ ભાગ જ પોચીયા, જાં બાપ થા તાંહાં;
એતે ઘોડે સુ ગિરીયા; જીવ રહેયા રે નાંહાં. ૩
ચું ફના કીયે એ રે ચારૂં, અરઝોક કેરે;
જે ગુમાની થે આયે, સામી સૈયદ સવેરે. ૪
ત'મ સાઅદકે બેટેને, અરઝોકકુ આખા;
દેખા હાશમી લડકા, યું કરને દાખા. ૫
બાત ચાર બેટુ મુએકા, ઓસે ચંતા થી આઈ;
તો જુવા'મકી =સુધીયા, ઓસે ગહી રે ભુલાઈ. ૬
તો સાઅદકે બેટકુ, કુછ જુવા'મ ના દીતા;
અને ગુસ્સે માંહે રણકે, સામી મોં રે કીતા. ૭
યું કમર રે બાંધકર, આયા સૈયદકે સામી;
હુઆ અસવાર ઘોડે પર, જે ÷તેજી રે નામી. ૮
કે +બાવ હેા સેતી, ઘોડા બાત થા કરાતા;
એસા તારીફ માંહાં થા, મુખ રે સોણાતા. ૯
એસે ઘોડા રે કુદા કર, આયા અરઝોક સામી;
જે ઇમામ રે કાસમ, કહીયે નામી. ૧૦
આવ અરઝોકે બાત કર, લીયા સૈયદકા નામા;
એ ×સંગદલ ॥બેઅનસાફ, તેં કીયા રે કામા. ૧૧
કે બેટે તો ચાર, તુ કીયે રે ફના;
ત'મ સાઅદને જેવા'મ, દીયા સુન એ મંના. ૧૨
તુ ભી ગુમાન તો બેટુંકા બાયે ઓન સંગ જતી;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતી. ૧૩

રે તહી

= શુધ્ધ. ÷ તેજ. + પવન. હવા. × બેરહમી, પત્થરનું દિલવાળો. ॥ બેઇન્સાફ.

અરઝોક મત ગમ ખાયે કર, બેટુંકુ મન આન રે,
બેટુંકુ મન આન;
સઇયદ કહે તુ +જ્યસી, એ ભી ઓનુ સંગ જાન રે,
એ ભી ઓનુ સંગ જાન. ૧૪

—(*)—

—૨૯૭—

જ્યમ શેહઝાદેને દેખા, અરઝોક હે આયા;
ઓસે ભાઝી રે પણકા, નામ શામભા સોણાયા. ૧
અને કાસમકે દલભા, કુછ =દેશત રે આઇ;
એતા બુઝને રજ્ય પાસ, હુઆ શેહઝાદે મંગાઇ. ૨
સો હમામ કાસમકી, ફતે રે ચાહી;
અ'મ દેખને લાગે, સ'મ હોનુકી લડાહી. ૩
કે મુ'આરિઝ સે હોનુ, રણ માંહે આયે;
એ તમાશા દેખના, લોક મન રે લાયે. ૪
ત'મ અરઝોકે હમલા, કર નેઝા રે ઉલાયા;
ત'મ સઇયદને નેઝે સુ, વે નેઝા રે ચુકાયા. ૫
એસે બાર રે ઘાવ, ઓને નેઝેકે કીતે;
વે સઇયદને નેઝે સુ, સ'મ ચુકા કર દીતે. ૬
ત'મ અરઝોકે ગુસ્સા ખા, નેઝા ઘોડેકુ લગાયા;
સઇયદ હુયે રે પિયાદે, ઘોડા ગિરીયા સોણાયા. ૭
ત'મ શેહઝાદેને પિયાદે દેખ, ઘોડા રે ભેજ્યા;
મોહંમદ બીન અનસને, લેયા બેગે રે પોચાયા. ૮
ત'મ સઇયદ હો અસવાર, ફેર હમલા કીતા;
પણ વાર રે સઇયદકા, વાદ ખાલી રે સોણીતા. ૯
ભી આમના સામની, ઘાવ નેઝુકે કીતે;
વે સઇયદે ચુકાયે, સ'મ નેઝે સુ સુનીતે. ૧૦
ત'મ અરઝોક નેઝા ડાલ, તલવાર લેકર આયા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયા. ૧૧

રે તુહી

+ જ્યશે. = ૩૨.

રંગ ચાવે સોહી કરે, બંદા રાખે આશ રે,
બંદા રાખે આશ;
ના ગુમાન મન કીજીયે, હોકર રહીયે દાસ રે,
હોકર રહીયે દાસ. ૧૨

—: (૦) :—

— ૨૬૮ —

તંગ સૈયદ ભી શમશેર, લીતી રે હાથા;
અરઝોકકે બેટકી, રાખી થી સાથા. ૧
તંગ તલવાર હાથ લે, નારા રે ડાલા;
યું શમશેર લેકર, કહયા ઓસ હાલા. ૨
આવ તુજે હું દેખું, તુ કેસા હે કલાતા;
અને જંગકા *અજમ, કેસા મન હે ધરાતા. ૩
કે નારા સૈયદને, એતી બાત રે સોણાઇ;
તંગ અરઝોકકે નઝરૂ, વે તલવાર આઇ. ૪
કહયા અરઝોકે અફસોસ, ઓસ તલવાર કેરા;
કચ્ચુ તમુને ખાઇ, યું પુછ્યા રે સવેરા. ૫
તંગ સઇયદે આખા, તેરે બેટકી નિશાની;
તેરે બેટકુ પોચાહા, તુજે બાત કહી જની. ૬
શમશેર બાત તુજકુ, ઓસ સેતી રે બતાહું;
અને બેટું રે તેરૂંકુ, તોજે બેગે રે પોચાહું. ૭
એતા કેને સઇયદને, ફેર રે આખા;
તુ હે સિપાઇ કેલાતા, એતના દાખા. ૮
અને તંગ તો ઘોરેકા, ખુંબ ખેંચતે નાંહાં;
અબી ઝીન સેતી ગિરતા, હે તુ જમીંકે માંહાં. ૯
તંગ અરઝોક દેખને કાજ, સુનો બાંકા કીતા;
તંગ ધસને સઇયદે, ઘાવ સર પર દીતા. ૧૦
તંગ તરબુચ રીતે, શીશ રે ગિરાયા;
તંગ શામકે લોકુને, સબુ શોર રે કરાયા. ૧૧

* બાંકા વિચાર, બરાદો.

અને શેહઝાદેકે લોકુને, તકબીર આખી;
એ સુન સુન મુમન, બાત એતની મન રે દાખી. ૧૨

રે તુહી.

જું તરબુચકુ હે ચીરતે, ત્યું કાટા અરઝોકકા શીશરે,
ત્યું કાટા અરઝોકકા શીશ;
સો સૈયદને ચલ મારીયા, કરને બોત મન રીસરે,
કરને બોત મન રીસ. ૧૩

—:*:—

—૨૯૯—

બોસ ઘોડે પર સઇયદ, ભયે અસવારા;
આયે શેહઝાદેકે પાસ, બોત કરને પિયારા. ૧
સો શેહઝાદેકે પાસ, ઇમામ કાસમ આયે;
અરઝોકકે ઘોડે પર, અસવાર હો સોણાયે. ૨
આવ પાસ રે ઉતર કર, આયે શેહઝાદેકે પાસા;
આવ રકાબ રે ઉપર, ગિરે હો રે દાસા. ૩
કહયા બુદાકી સુ એક ઘુંટ, મેં પાણી રે પાહું;
તો દુશમનુ કેરા, દુર ગુમાન કરાહું. ૪
હે વખત રે પોચીયા, શેહઝાદેને આખા;
દાદા હોઝકૌસરકા, પાણી પિલાવે દાખા. ૫
અબ ગમ રે પાણીકા, દુર મનથી કરના;
મા તમારી હું રોતે, બેનકે રેરે મન ધરના. ૬
તબ કાસમ તો રજા સુ, ફેર બીમે પાસ આયે;
તબ મા તો ફેરાક સુ, બોત રોતે સોણાયે. ૭
કહયા વાયે બેટા, પ્યારા મેરા;
કહયા વાયે તો આરામ, મેરે દલ રે કેરા. ૮
તુ દીદાર તો મોજકુ, નાંહી કાયે રે દેખાતા;
અને ઓરત ભી રોયે, બોત સુની એ બાતા. ૯

એતા સુનતે કાસમ, ખેમે માંહે આયે;
અને કદમ દો માકે, શીશકુ લગાયે. ૧૦
ફેર મલતે રધન, બાત રે કરાયા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આયા. ૧૧
રે તુહી.
માતા રોવે દેખતે, ભર ભર કાસમ નેંન રે,
ભર ભર કાસમ નેંન;
×હુયા ના તલ =થર રહે, જો સુની વે સબ બેન રે,
જો સુની વે સબ બેન. ૧૨

—:*:—

— ૩૦૦ —

બરહા.

કાસબ ફેર આયે સહી, નેંનુ ભરાયા નીર રે;
ઝાર ઝાર માતા રોહીયે, કીતી ના તલ ભર ધીર રે. ૧
આરતને રધન કીયા, દલમા તો બાદલ છાયે રે;
ગરજે તો હૈયા દુઃખે ભરા, સબુર તલ ના આયે રે. ૨
કદમ તો સૈયદ કેરે, લેકર લગાયે નેંન રે;
નેંના તો આંસુ ચલીયે, કેં કેં ફેરાકકે બેન રે. ૩
આસમાન જું દેખ ઝુરીયા, એસા રધન કીયા સહી;
મેંહ રીતે નેંના બરસાયે રે, એ બાત હે સુનકર લહી. ૪
કાસમ માતા પાસથી રે, માંગી સુનો આખર વદા;
માતા હમુકુ સીખ હે રે, હમ તો ચલે હો વદા. ૫
માતા જો તકદીર લખા રે, ઓસ રીતે હુએ જુદા;
હમ તો ચલે તબુસુ સહી હોકર રે, +અભી-સાઅત વદા. ૬
ઓરત લાગે ઝુરને, ઝુરે તો માતા બાળ રે;
સૈયદ નેંનુ ઝુરતે, હોકર ચલે ઓનુ સુ વદા. ૭

× દિલ. = કાબુમાં. + અબઘડી.

ઘરમા તો ઝુરે ઔરતાં, અને શેહઝાદે બાર રે;
સૈયદ ઝુરે ચલતે, હુએ જે ભી અનુ સુ વદા. ૮
કહયા ઇલાહી તેં કીયા ચાયા, જે અપને ચંત રે;
પરદેશમા જુદે પડે, સૈયદ તો હુએ વદા. ૯
પરદેશમા રણમા રહે, ઘેરા ભી દીયા આવ રે;
માતા સુ માંગી સીખ રે, સૈયદ તો હુએ વદા. ૧૦
છેલ્લા હે મલના મલીયે, સાહેબ અસ દન રે;
=જફા નાંહી ફેર દેખના, સૈયદ તો હુએ વદા. ૧૧

— (*) —

— ૩ ૦ ૧ —

રૂબાઇ.

ભાઇ બેગે આવ મેરે દીનકે,
સુન સુન એ સહી બાત રે;
રહે રે રણમા તરસે,
નબીજીકે ફરઝંદ જાત રે. ૧
પરદેશ માંહે આવ શકીયે,
રબ બના કરે ના કો' +સાર રે;
ચઉ દેસે દુશમન ×ઢુકીયે,
મીત કો' ના હોકર કરે ॥વાર રે. ૨
એસાને એસા હે રબ અપના,
રહીયે હોને બંદે ÷આધાન રે;
ગુલસે શેહઝાદે આવ રણમા,
તરસે દાઝે સબ તન રે. ૩
* * * * *
* * * *
એક એકકુ કહી કહી દુરીજના,
આવ આવ કના કરે તન રે. ૪

= ઝુલમ. + સારવાર. × હમલો કર્યો. ॥ મદદ. ÷ દાસ થઇને, આજ્ઞા થઇને.

ધરતી ધુજતી પંથી દેખતે,
આસમાન ×લરઝમા આયે રે;
ફરઝંદ ગુલ સે જમ નબીકે,
ચલ રણ એકલે જાયે રે. ૫
ધરધર માંહે મરદ તીર કીકી,
ધરધર દુરીજન ધાયે રે;
ધસધસ ઘાવ આવ કરે,
શરમ ના મન માંહે લાયે રે. ૬
શેહઝાદે શેવે રે નેંનુ દેખતે,
ભર ભર અંખીયાં તો નીર રે;
અહલ બેત શેવે સબ ઘરમા,
એસા હાલ હુઆ સુનો વીર રે. ૭
કાસમકી માતા બોત ટળવળે,
ટળવળે બાતુનકી જાત રે;
તરસે ઝુબાં રહી સુકતી,
એસી વેળા હુઇ સુનો બાત રે. ૮
સૈયદ બોલે માંગી સીખડી,
રણમા જનેકુ માતા પાસ રે;
કોમ રંધન કીયા દાઝ સુ,
રોએ રોએ =કનીજક દાસ રે. ૯

—: (૦) :—

— ૩૦૨ —

તબ માતાકુ દલાસા, કાસમને દીતા;
દે બાતુનકે દલાસા, દલ ધારને કીતા. ૧
કહયા મલના હોવેગા, અબ કેયામત દંના;
હે હમુ તમુ સુ જુદાઇ, પડી આજ દંના. ૨

× ધરૂજવા લાગ્યું. =લોંડી.

* * * * * *

અ'મ સબુર બના, કુછ ચારા રે નાંહાં. ૩
અને કાસમ તો ચલકર, ફેર આયે રે મેદાના;
અને સાબદકે બેટેકા, કીયા નેંન રે સાના. ૪
ઓસ નિશાની ઉપર, જના સૈયદને ચાયા;
ત'મ લશકર દુશમન, સ'મ બીચ માંહે આયા. ૫
આયે પિયાદે ને અસવાર, જુ દરીયા નીરા;
લે સઇયદને ઓસમા, ઝોકા આપ રે શરીરા. ૬
ચું જંગકે દરીયા, મોજા ગોતા રે ખાયા;
જ તીસ તો પિયાદે, મારે રે સોણાયા. ૭
અને પચાસ અસવાર, માર ફેરના ચાયા;
ત'મ ઘાવ પર ઘાવ, આવ અનુને કરાયા. ૮
ત'મ સઇયદકા ઘોડા, આયા રે કામા;
બાત ઘાવ લાગે સઇયદકુ, ઓસહી ઠામા. ૯
બેતાકત હુવેટ, જ'મ લોહી બાત ચલીયા;
ત'મ જમીંમા આયે, એસા રે સોણીયા. ૧૦
કહયા ચચા મોજકુ, પોચો રે મેરે;
ચું સઇયદને ગિરતે, કહયા રે સચેરે. ૧૧
એ અવાજ તો શેહઝાદેકે, આયા રે કાના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૧૨

રે તહી

ઇમામ કાસમ રણ માંહે રહે, પુરે લાગે ઘાવ રે,
પુરે લાગે ઘાવ;
હાક મારી ગિરતે સહી, શેહઝાદેકુ કર ચાવ રે,
શેહઝાદેકુ કર ચાવ. ૧૩

—:*:—

— ૩૦૩ —

તખ શેહઝાદે હેા અસવાર, બેગે રે સધારે;
સેા અસવાર ચડીએ, કાજ ભતીજા પિયારે. ૧
અને સેાચ કરને ઘેાડા, ઓસ ફેાજમા ડલાયા;
ડાલા ઘેાડા સખ લશકર, *બેર રે ડલાયા. ૨
એ લેાહીને ખાકમા, ગિરે સહયદ રે પાયે;
અને દુશમન પાસથી, સખ દુર રે કરાયે. ૩
દેખેા દુશમન ડાડા, શીશકે ડામા;
સેા સીસ બીન સાયદ, કહીચે રે નામા. ૪
ઓને ચાયા કે મેાખારક, સર જુદા રે કરાવે;
એતે શેહઝાદે જાકર, પેાચે રે સેાણાવે. ૫
મારે કમરમા, દેા ભાગ ઓસકે કીતે;
અને ઇમામે કાસમકુ, રણ ઉચા રે લીતે. ૬
યું . લેકર શેહઝાદે, ડેરેમા આચે;
અને ગેાદમાં શીશ લે, આપ બેઠે રે સુણાયે. ૭
મેાં આપસકા અનુકે, મેાં સામી રે કીતા;
અને દુઆ ખેર ઓનકે, હકમા માંગી રે સેાનીતા. ૮
અને માતા ભી સહયદકી, ભી ખાતુન રે કહીચે;
એ ડાડે થે રધન, કરતે લહીચે. ૯
તખ કાસમને અનુકુ, દેખ ખેાલે રે નેંના;
અને તખસ્સુમ કરાને, જીવ દીયા એતે મેંના. ૧૦
તખ સારે રે ખીમેમા, શેાર રે પડીયા;
યું સબુને રધન, બાત દેખતે કરીયા. ૧૧
માતા રેાએ કેંવે કાસમ, ખેાલ દેખ મેાજે નેંના;
એ સુન સુન મુમન, રાખ દલ મેંના. ૧૨

રે તુહી

* વિખેરી નાંખ્યું.

રોયે કેવે વાએ કાસમા, કાં દેખુ અબ નેંન રે,
કાં દેખુ અબ નેંન;
હૈયા નાંહી ફાટતા, અજબ એ સુનતે બેન રે,
અજબ એ સુનતે બેન. ૧૩

—:*:—

—૩૦૪—

બરહા.

માતા કેવે વાએ કાસમ, નેંના તો બોલ મુજે દેખ રે;
કાસમ તો બોલે નાંહી, બોચાયે હાલ કહયા લેખ રે. ૧
વાએ નુર દીદ મેરે, દેખું કાં ફેર તોજે નેંન રે;
રયન કરે માતા સહી, કેં કેં તો એસે બેન રે. ૨
ખાતુન ભી રોવે ઘણા, તરસે નાંહી અજબ હીયા;
કાસમ કેરે લોહી સુ, નેંનુમા લે સુરમા કીયા. ૩
લોહી લગાવે મોંહુકુ, ખાતુન રોવે નેંન રે;
બરહા દેયા ઓનુ તનમા, કહે ફેરાકકે બેન રે. ૪
માતા કેવે તુ બોલ રે કાસમ, કર મોજે બાત રે;
વાએ તુ દીદ નુરકે, વાએ તો તેરી જાત રે. ૫
નેંના તુ કાસમ બોલને, બોલ બોલ મીઠા બોલ રે;
વાએ તુ દીદ નુરકે જીવ, નાંહી તેરે તોલ રે. ૬
વરલાવે યું માતા કરે, ખાતુન ભી રોવે સહી;
×બીછરન લીને દુઃખ સુ; =બેરાગ બયાન કેવે સહી. ૭
પંખી ભી સુનો ઉડતા રોવે, રયન સુન આપ કાન રે;
અજબ નાંહી કે થરથરી ધરતી, ભી આસમાન માન રે. ૮
નંને તો બાળ ટળવળે, તરસે ના પાવે નીર રે;
હોઠ સુકે તન દાઝે, દુઃખ સેવે શરીર રે. ૯

× જુદાઇ. = ફિરાક.

ચાવે સોહી આપ કરે, એસા હે સુરીજનહાર રે;
મીતકુ ×દોની દુઃખ દેહ કર, અંતે હે કરતા પિયાર રે. ૧૦
સુન સુન ભાઇ દીનકે, કામ નાંહી ગુમાન રે;
દુનિયાકા અવળા રંગ હે, રબ પીત સેતી માન રે. ૧૧

—: (૦) :—

— ૩૦૫ —

ફરાદ.

સુન ભાઇ મરના હે;
દીનકે ભાઇ મરના હે. ૧
ઘોરમા જ કર ધરના હે;
÷પુરસીશ ઉંચા કરના હે. ૨
ઓસ સેતી તો ડરના હે;
ઘડી ઘડી પલ મરના હે. ૩
તલ તલ બુઝો મરના હે;
રબકે પાસ ચલના હે. ૪
હિસાસ ઉંચાં ભી ભરના હે;
વે ડર મનમા ધરના હે. ૫
મુએ પેલા તો મરના હે;
તાજ દુનિકુ કરના હે. ૬
હે અનેરા ચલના હે;
દુનિયા મનમા ધરના હે. ૭
એસે એસે કરના હે;
સબ તન બુઝો મરના હે. ૮
બુઝો ધુતી દુનિયા હે;
હોની તલ તલ ફનિયા હે. ૯
અમર નાંહી રહેના હે;
એ સહી મનમા દેના હે. ૧૦
એ ચંતા મન દેના હે;
સુન સુન એસે બેના હે. ૧૧

— (*) —

× દુનિયામાં. ÷ પુછ, સવાલ.

—૩૦૬—

સુનો ઇમામ રે કાસમ, હુએ શહીદ રે બાજા;
અબુબકર રે આયે, એસા સોણા રે અવાજા. ૧
સો મુરતઝા અલીકે, બેટે રે કહીયે;
વે ઓરભાઇ ભાઇ, શેહઝાદેકે લહીયે. ૨
કે ઇમામ હુસેનકે, ભાઇ રે જનો;
સો અબુબકર, નામ રે પછાનો. ૩
અનુ આવને, આખા ભાઇ સુનો રે મેરે;
કે મોજકુ રજા, તમે દેઓને સવેરે. ૪
કે ખુન જા ×બાસુંકા, મેં રણ માંહે ચાહું;
મેં બેરીકી હોા રીતે, જા જંગ રે કરાહું. ૫
મેં બાસુંકાજ જીવુકુ, જા કરૂં રે =નિસારા;
સો તમારે કદમ પર, મેં જીવ લે વારા. ૬
તબ શેહઝાદેને અનુકુ, રજા રે દીતી;
એ મેદાનમા આયે, એસી બાત રે સોણીતી. ૭
આવ ઓનુને કીયા, પુરા જંગ રે સામાના;
આવ રોકીયા ઘસ કર, રણ મેદાના. ૮
અનુ ઓચકને ઘોડેકુ, કહી ફેાજું ઠલાયા;
પણ સામી તો અનુકે, કોહી રે ના આયા. ૯
અનુ મારે મારે કહીયુંકુ, લે ઘુલ ભેલે કીતે;
જાું બેત માંહે +બાથરે, કીયે રે સોણીતે. ૧૦
પણ મોબારિઝ ઓનુ સુ, કોં હુઆ રે નાંહાં;
એ સુન સુન મુમન, રાખો દલકે માંહાં. ૧૧
રે તુહી.
જે ચાવે સોહી કરે, આપ સુરીજનહાર રે,
આપ સુરીજનહાર;
નામ તો ઓસકા લીજીયે, નત નત દલકે પિયાર રે,
નત નત દલકે પિયાર. ૧૨

—:*:—

× સગા વહાલાઓનું. = કુરબાન કરવું. + દગલા.

—૩૦૭—

તમ દુશમન સારે, હોા એગઠે આયે;
તમ ઓનુકુ લેકર, ઘેરેમા બાયે. ૧
આવ ઘાવ પર ઘાવ, તીર રે ડલાયે;
તમ એકીસ ઝખમ, લાગે અનુકુ સોણાયે. ૨

* * * * * *

બોત દુશમન ઓનુને, માર ફના રે કરાયે. ૩
એ શહીદ તો હુવડે, ઓસ ઠામ રે સહી;
દેખો ચાતા હે ત્યું કરતા, વે આપ રે દહી. ૪
ભી ઓનુ બાજ ઉમર બીન, અસી રે કહીયે;
સો અબુબકર કેરે, ભાઇ રે લહીયે. ૫
અને આરમાઇ શોહઝાદેકે, ભાઇ રે કલાયે;
એ રજા તો માંગ કર, રણ માંહે આયે. ૬
અનુ ધસ આવ ઘોડા, મેદાન કુદાયા;
આવ મુબારિઝ તલબ, રણમા કરાયા. ૭
પણ મુબારિઝ આનુ સુ, કો' હુઆ રે નાંહાં;
આનુ બોત રે બકાકે, સબ રણકે માંહાં. ૮
આખર ઘોડા તો આનુને, લે ફોજમા ડલાયા;
ધસ દુશમન મારે, સાઠ રે સોણાયા. ૯
એ તો શહીદ તો હુવડે, અનુકી જાતી;
એ રણ માંહે રહે, અસી સોણીરે બાતી. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૧
રે તુહી.
તરસે રીત પતંગકી, હોતે શહીદ દેખાયે રે,
હોતે શહીદ દેખાયે;
અસા મુરીજનહાર હે, કરે જેતા આપ ચાયે રે,
કરે જેતા આપ ચાયે. ૧૨

—:*:—